

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

RAPORT ANUAL

2006

ISSN 1453 – 3936

Notă

Raportul anual 2006 *a fost analizat şi aprobat de Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale a României în şedinţa din 25 iunie 2007 şi a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României.*

Unele date statistice au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicaţiile ulterioare ale Băncii Naţionale a României.

Sursa datelor statistice a fost indicată expres numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituţii.

Reproducerea publicaţiei este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

Banca Naţională a României, Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, Bucureşti
tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52
internet: http://www.bnro.ro

R O M Â N I A

- prezentare generală -

1. Localizare	• În sud-estul Europei Centrale, în interiorul şi exteriorul arcului Munţilor Carpaţi, pe cursul inferior al Dunării (1 075 km), cu ieşire la Marea Neagră (245 km); • Totalul graniţelor României însumează 3 150 km; • Vecini: Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Ucraina, Ungaria.
2. Suprafaţă	• 238 391 kmp (locul 12 în Europa); • Structură: 61,8 la sută teren agricol (39,5 la sută arabil), 26,1 la sută păduri, 12,1 la sută alte terenuri.
3. Populaţie	• 21,6 milioane locuitori la 1 iulie 2006 (locul 9 în Europa); • Densitate: 91 locuitori/kmp; • Urbanizare: 54,9 la sută; • Structura etnică: 89,5 la sută români, 6,6 la sută maghiari, 3,9 la sută alte naţionalităţi; • Administrativ, România este împărţită în 42 de judeţe (inclusiv municipiul Bucureşti, cu regim de judeţ), are un număr de 319 oraşe (din care: 103 municipii) şi 2 851 comune; • Capitala: municipiul Bucureşti (1,9 milioane locuitori); • Limba oficială: limba română.
4. Forma de guvernământ	• Republică; • Puterea legislativă: parlament bicameral; • Puterea executivă: guvern, condus de un prim-ministru desemnat de preşedintele ţării. Preşedintele ţării este ales în baza rezultatelor alegerilor generale prin scrutin universal pentru un mandat de 5 ani.
5. Moneda naţională	• Leul (RON), cu subdiviziunea sa, banul; • Convertibilitate deplină a monedei naţionale; • Cursul monedei naţionale este stabilit zilnic pe piaţa valutară interbancară; moneda de referinţă este euro.

LISTA ABREVIERILOR

AVAS	Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului
BCDMN	Banca pentru Comerț şi Dezvoltare a Mării Negre
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție şi Dezvoltare
BII	Banca Internațională de Investiții
BICE	Banca Internațională de Colaborare Economică
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție şi Dezvoltare
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
BUBID	Rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele atrase de bănci
BUBOR	Rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
CD	Certificate de Depozit
CFI	Corporația Financiară Internațională
CIADI	Centrul Internațional de Arbitraj în Domeniul Investițiilor
CNVM	Comisia Națională a Valorilor Mobiliare
CSA	Comisia de Supraveghere a Asigurărilor
ECOFIN	Consiliul miniştrilor economiei şi finanțelor din statele membre UE
EFC	Comitetul Economic şi Financiar al Comisiei Europene
ERM II	Mecanismul Cursului de Schimb II
FMI	Fondul Monetar Internațional
ISD	Investiții Străine Directe
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MIGA	Agenția de Garantare Multilaterală a Investițiilor
PEP	Programul Economic de Preaderare
PNAR	Programul Național de Aderare a României la Uniunea Europeană
PND	Planul Național de Dezvoltare
PSAL	Acordul de împrumut pentru dezvoltarea sectorului privat
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi Naționale şi Regionale
SNDD	Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă

CUPRINS

Sinteza principalelor evoluţii economice, financiare, monetare şi valutare în anul 2006 9

1. Principalii indicatori macroeconomici 9
2. Corelarea politicilor macroeconomice 14
3. Integrarea europeană şi relaţiile cu organismele internaţionale 17
4. Sistemul bancar 19

Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naţionale a României 22

1. Provocările politicii monetare 22
2. Implementarea politicii monetare 25
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare 31
4. Orientările politicii monetare 33

Capitolul II. Stabilitatea financiară, reglementarea şi supravegherea prudenţială 36

1. Stabilitatea financiară 36
   - 1.1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară 36
   - 1.2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudenţială şi stabilitatea financiară 38
2. Autorizarea şi reglementarea instituţiilor financiare 40
   - 2.1. Autorizarea şi reglementarea instituţiilor de credit 40
   - 2.2. Reglementarea activităţii de creditare desfăşurate de instituţii financiare nebancare 45
   - 2.3. Activitatea de reglementare valutară 49
   - 2.4. Reglementări privind creditul ipotecar 49
   - 2.5. Principalele obiective pentru anul 2007 în domeniul activităţii de reglementare 50
3. Supravegherea prudenţială a instituţiilor de credit 51
   - 3.1. Structura sectorului bancar 51
   - 3.2. Performanţe şi perspective 56
   - 3.3. Identificarea riscurilor în procesul de supraveghere 60
   - 3.4. Măsuri întreprinse în vederea îmbunătăţirii procedurilor pentru supravegherea bazată pe risc 61
   - 3.5. Acorduri de cooperare în domeniul supravegherii 64

Capitolul III. Emisiunea de numerar 67

Capitolul IV. Sistemul de plăți şi decontări 69

1. Sistemul ReGIS 70
2. Sistemul de plăți care asigură compensarea pe suport hârtie a plăților cu instrumente de plată de debit (PCH) 74
3. Sistemul SaFIR 74
4. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfăşurate în cadrul structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi Băncii Centrale Europene 79
5. Reglementarea, autorizarea şi supravegherea sistemelor de plăți 79

Capitolul V. Administrarea rezervelor internaționale 82

1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2006 82
2. Obiectivele strategice 83
3. Modul de realizare a obiectivelor strategice 85

Capitolul VI. Balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României 88

1. Contul curent 88
2. Contul de capital şi financiar 89
3. Poziția investițională internațională a României 91

Capitolul VII. Integrarea europeană şi relațiile financiare internaționale 93

1. Activitatea de integrare europeană 93
2. Relațiile financiare internaționale 102

Capitolul VIII. Pregătirea procesului de adoptare a euro 107

Capitolul IX. Activitatea de comunicare a Băncii Naționale a României 114

Capitolul X. Activitatea de cercetare macroeconomică 117

1. Activitatea de modelare macroeconomică 117
2. Stabilitatea financiară 118
3. Studii şi analize 119
4. Conferințe ştiințifice organizate de BNR 120
5. Orientări şi obiective ale activității de cercetare în anul 2007 121

Capitolul XI. Alte activități ale Băncii Naționale a României 122

1. Managementul resurselor umane 122
2. Activitatea statistică 124
3. Tehnologia informației 127
4. Activitatea de audit intern 129
5. Activitatea juridică 130
6. Activitatea de restituire a obiectelor din metale prețioase confiscate abuziv în timpul regimului comunist 131
7. Arhiva şi Muzeul BNR 132

Capitolul XII. Situaţiile financiare ale Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2006 135

1. Consideraţii generale 135
2. Costurile reducerii inflaţiei 136
3. Administrarea rezervelor internaţionale 138
4. Efectele aprecierii monedei naţionale 138
5. Concluzii 139

Situaţiile financiare ale Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2006 (auditate de Deloitte) 143

Raportul auditorului financiar 145

Bilanţul contabil al Băncii Naţionale a României 147

Contul de profit şi pierdere al Băncii Naţionale a României 149

Note explicative 150

ANEXE

Organigrama Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2006 180

Băncile din România la 31 decembrie 2006 182

Lista publicaţiilor Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2006 184

Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Naţională a României în anul 2006 184

LISTA TABELELOR DIN TEXT

Cota de piaţă a băncilor, persoane juridice române, şi a sucursalelor băncilor străine 53

Ponderea băncilor, persoane juridice române, şi a sucursalelor băncilor străine în volumul agregat al capitalului 54

Componenţa sistemului bancar pe forme de proprietate 55

Participaţiile străine la capitalul băncilor, persoane juridice române, şi al sucursalelor băncilor străine din România la 31 decembrie 2006 55

Principalii indicatori de analiză ai sistemului bancar 56

Valoarea activului net bilanţier şi a fondurilor proprii la 31 decembrie 2006 59

Evoluţia traficului de plăţi în ReGIS 71

Structura plăţilor în sistem ReGIS în anul 2006 73

Evoluţia plăţilor compensate pe suport hârtie 74

Contul curent 88

Finanţarea deficitului de cont curent 90

Principalii indicatori de îndatorare externă 92

Criteriile de la Maastricht 109

Structura bilanţieră la 31 decembrie 2006 137

Rezultatele tranzacţiilor efectuate în cursul anului 2006 138

Diferenţe din reevaluare la 31 decembrie 2006 139

Rezultatul exerciţiului financiar 2006 139

Rezultatul operaţional al exerciţiilor financiare 2005 şi 2006 140

LISTA GRAFICELOR DIN TEXT

Preţurile de consum al populaţiei 24
Factori de creştere a consumului populaţiei 25
Contribuţia componentelor cererii la dinamica PIB 25
Preţurile de consum al populaţiei 26
Rata dobânzii de politică monetară, rata inflaţiei şi cursul de schimb....27
Creditul acordat populaţiei 29
Depozitele populaţiei la bănci 29
Creditul neguvernamental....30
Depozite la bănci 30
Rate ale dobânzii 31
Volumul sterilizării 32
Volumul sterilizării/contul curent al băncilor 32
Evoluţia plăţilor de mare valoare şi/sau urgente în anul 2006....72
Evoluţia plăţilor de mare valoare şi/sau urgente în anul 2006 comparativ cu anul 2005 72
Volumul şi valoarea tranzacţiilor 76
Situaţia garanţiilor cu instrumente financiare....76
Evoluţia rezervelor internaţionale în anul 2006....82
Evoluţia ratei dobânzii la 1 an cotate pe piaţa titlurilor europene 84
Evoluţia ratei dobânzii la 1 an cotate pe piaţa titlurilor americane....84
Randament comparativ faţă de indicii Merrill Lynch 85
Compoziţia rezervei valutare a României la 31 decembrie 2005 86
Compoziţia rezervei valutare a României la 31 decembrie 2006 86
Gradul de expunere pe tipuri de emitenţi a portofoliului de titluri deţinut de BNR la 31 decembrie 2005....86
Gradul de expunere pe tipuri de emitenţi a portofoliului de titluri deţinut de BNR la 31 decembrie 2006....86
Rezultatele administrării rezervei internaţionale 87
Evoluţia PIB pe locuitor 110
Ponderea sectoarelor economice în PIB 110
Gradul de deschidere a economiei....110
Ponderea comerţului cu UE în totalul comerţului exterior....110
Evoluţia cheltuielilor BNR cu operaţiuni bancare - valori ajustate cu inflaţia la 31.12.2006 135
Evoluţia activelor externe BNR - valori ajustate cu inflaţia la 31.12.2006....138
Structura pierderii financiare a BNR în anul 2005 139
Structura pierderii financiare a BNR în anul 2006 139

LISTA CASETELOR DIN TEXT

Caseta 1. Criteriile de convergenţă nominală pentru participarea la Uniunea Economică şi Monetară 108
Caseta 2. Avantaje şi dezavantaje ale soluţiilor extreme privind calendarul adoptării euro 112

Sinteza principalelor evoluţii economice, financiare, monetare şi valutare în anul 2006

1. Principalii indicatori macroeconomici

În anul 2006, configurarea politicilor economice şi acţiunile întreprinse de către autorităţi au fost subsumate contextului pregătirii economiei României pentru aderarea la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007. În acest context, economia României a continuat evoluţiile favorabile în privinţa dezinflaţiei şi a creşterii economice, alături de manifestarea mai pregnantă a unor riscuri, în special în ceea ce priveşte adâncirea deficitului contului curent al balanţei de plăţi.

Banca Naţională a României şi-a concentrat eforturile în primul rând asupra continuării procesului dezinflaţionist prin consolidarea performanţelor regimului de ţintire directă a inflaţiei. În acest sens, Banca Naţională a României şi-a propus un obiectiv de inflaţie ambiţios (5 la sută ±1 puncte procentuale, decembrie/decembrie), având ca scopuri reducerea diferenţialului de inflaţie faţă de economiile de piaţă dezvoltate şi ancorarea sustenabilă a aşteptărilor inflaţioniste la un nivel inferior, în contextul depăşirii marginale a intervalului de variaţie din jurul ţintei pentru anul 2005. Rezultatul acestui demers, reflectat printr-o rată anuală a inflaţiei de 4,87 la sută la sfârşitul anului 2006, susţinută de o reducere semnificativă a inflaţiei de bază (rata anuală a CORE2 scăzând la 4,5 la sută), demonstrează că banca centrală a acţionat cu succes în direcţia îndeplinirii obiectivului său fundamental – asigurarea stabilităţii preţurilor.

Totodată, în anul 2006, Guvernul împreună cu Banca Naţională a României au pregătit primul Program Naţional de Convergenţă, schiţând cadrul macroeconomic şi paşii ce urmează a fi întreprinşi până la adoptarea monedei euro, prevăzută să aibă loc în anul 2014. Alegerea termenului de adoptare a monedei unice europene este rezultatul unei abordări a calendarului aferent acestui proces în sensul evaluării beneficiilor şi costurilor ce corespund diverselor opţiuni. Această evaluare s-a făcut ţinându-se seama de: (i) nevoia în continuare a întreprinderii unor reforme structurale semnificative anterior momentului de începere a participării la Mecanismul Cursului de Schimb de tip II (ERM II), în condiţiile menţinerii coerenţei şi disciplinei politicilor macroeconomice; (ii) perspectiva continuării unor intrări substanţiale de capital, mai ales pe termen lung, după momentul integrării europene – ceea ce complică eforturile de stabilire a unei paritări centrale cât mai apropiate nivelului de echilibru al cursului de schimb; (iii) nevoia de adâncire şi consolidare a convergenţei nominale şi reale cu zona euro, inclusiv în ceea ce priveşte respectarea criteriilor de convergenţă nominală încă dinaintea momentului participării la ERM II, pentru a asigura o probabilitate cât mai ridicată a limitării duratei de participare a României la această etapă intermediară adoptării euro la perioada minimă de doi ani prevăzută drept obligatorie prin Tratatul de la Maastricht. Deşi la prima vedere termenul poate fi considerat insuficient de ambiţios, acesta se bazează pe o estimare realistă a eforturilor necesare şi fezabile pentru realizarea în mod sustenabil atât a convergenţei nominale, cât şi a celei reale a economiei româneşti cu economiile statelor membre din zona euro.

Anul 2006 a consemnat de asemenea finalizarea liberalizării contului de capital în luna septembrie, fapt care a deschis calea către o mai puternică integrare a economiei naţionale în fluxurile financiare globale, dar care a complicat conducerea politicilor macroeconomice.

Creşterea economică. În anul 2006, produsul intern brut real şi-a intensificat semnificativ dinamica (de la 4,1 la 7,7 la sută). Evoluţia a fost susţinută de componenta internă a cererii agregate, în timp ce exportul net de bunuri şi servicii a consemnat o deteriorare substanţială a contribuţiei la creşterea economică (de la -4,6 la -6,4 puncte procentuale).

Similar anului precedent, poziţia de motor al dinamicii PIB a fost deţinută de formarea brută de capital fix, al cărei ritm de creştere a acumulat încă 3,5 puncte procentuale (până la 16,1 la sută). O accelerare marginală a înregistrat şi consumul final, în special pe segmentul său privat (de la 9,1 la 12,6 la sută), o contribuţie în acest sens revenind cheltuielilor pentru achiziţii de bunuri şi servicii din reţeaua comercială, fapt care relevă accentuarea presiunii inflaţioniste a cererii de consum. În ceea ce priveşte cererea externă, situaţia nefavorabilă din anul 2006 a fost generată de adâncirea ecartului negativ dintre ritmul real de creştere a exporturilor (dinamica acestora accelerându-se faţă de 2005 şi fiind comparabilă celei aferente anilor anteriori acestuia, în condiţiile unei majorări uşoare a cotei de piaţă la nivelul Uniunii Europene şi ale unor modificări structurale importante în sensul creşterii ponderii produselor cu valoare adăugată mai mare) şi cel aferent importurilor de bunuri şi servicii, acesta din urmă atingând cel mai ridicat nivel din ultimii şase ani, ceea ce reflectă atât dinamica investiţiilor şi a consumului privat, cât şi efectele aprecierii monedei naţionale.

În consecinţă, se poate afirma că în anul 2006 trăsăturile esenţiale ale tipului de creştere economică din România au constat în: (i) menţinerea PIB peste nivelul său potenţial (cu un impact negativ în planul tensiunilor asupra preţurilor de consum), în pofida majorării acestuia din urmă şi (ii) persistenţa dezechilibrului intern/extern, în favoarea absorbţiei interne. Această situaţie se datorează unui cumul de factori:

– existenţa unui decalaj între momentul efectuării unor investiţii şi cel al începerii manifestării efectelor acestora asupra nivelului ofertei agregate şi al productivităţii;

– creşterea rapidă a veniturilor disponibile ale populaţiei, uneori cu o viteză superioară ritmului productivităţii muncii, potenţată de evoluţia în continuare rapidă a creditului, ambele contribuind la majorarea consumului în perioada curentă bazată pe anticiparea unor creşteri de venituri în viitor (*consumption smoothing*), inclusiv datorită cererii de consum privat nesatisfăcute în anii anteriori;

– dezvoltarea accelerată în ultimii ani a unor activităţi în esenţă neexportabile (*non-tradables*), precum serviciile (comerţ, servicii financiar-bancare) şi construcţiile;

– aprecierea leului, cu efect de stimulare a cererii de import, precum şi existenţa unor efecte de avuţie şi de bilanţ semnificative, care diminuează caracterul restrictiv al aprecierii monedei naţionale asupra activităţii economice.

Inflaţia. Tendinţa constant descendentă manifestată de rata anuală a inflaţiei începând cu anul 2000 a continuat în perioada analizată, nivelul înregistrat la sfârşitul anului 2006 (4,87 la sută) situându-se cu 3,7 puncte procentuale sub valoarea din decembrie 2005 şi fiind marginal inferior ţintei de 5 la sută.

Consolidarea procesului dezinflaţionist a fost reflectată şi de reducerea de la 9,1 la sută în anul 2005 la 6,6 la sută a variaţiei medii a indicelui armonizat al preţurilor de consum (IAPC) – variabilă utilizată în formularea criteriului de la Maastricht referitor la inflaţie; evoluţia a condus la restrângerea ecartului dintre rata IAPC pentru România şi media ratelor IAPC corespunzătoare celor mai performante trei state membre UE în domeniul stabilităţii preţurilor de la o valoare de 8,1 puncte procentuale în anul 2005 la 5,2 puncte procentuale în anul 2006.

La reducerea ritmului anual de creştere a preţurilor de consum (decembrie/decembrie) au contribuit un ansamblu de măsuri de politică macroeconomică, factori structurali şi, nu în ultimul rând, influenţele conjuncturale. Astfel, un rol important l-a avut creşterea restrictivităţii condiţiilor monetare în sens larg, ca rezultat conjugat al: (i) implementării deciziilor de politică monetară şi a măsurilor cu caracter administrativ şi prudenţial adoptate de către banca centrală şi (ii) aprecierii nominale a leului faţă de moneda europeană (cu 7,2 la sută[1]). De asemenea, dezinflaţia a fost sprijinită de menţinerea *de facto* a unei politici fiscale prudente, cel puţin până la sfârşitul lunii octombrie. Ca atare, inflaţia de bază CORE2 (excluzând influenţa preţurilor administrate, a celor volatile, precum şi corectând impactul accizelor la tutun şi alcool) a scăzut substanţial, rata sa anuală reducându-se de la 4,81 la sută în decembrie 2005 la 3,04 la sută în decembrie 2006.

Un impact favorabil în sensul reducerii ratei inflaţiei preturilor de consum a continuat să exercite operarea de ajustări mai puţin ample ale preţurilor administrate (comparativ cu anul anterior, ritmul anual de creştere a acestora a scăzut cu 4 puncte procentuale, până la 10,2 la sută, rămânând însă sensibil superior mediei), pe fondul relativei atenuări a presiunilor pe piaţa produselor energetice şi al întăririi monedei naţionale faţă de principalele valute, precum şi dezvoltarea formelor moderne de comercializare a bunurilor de consum, pe de o parte prin extinderea ofertei (inclusiv prin importuri), iar pe de altă parte prin politica de preţuri promovată; în plus, concurenţa de pe segmentul comerţului cu amănuntul a acţionat ca o constrângere şi asupra producătorilor autohtoni, în condiţiile gradului ridicat de deschidere a economiei româneşti şi ale stabilităţii preţurilor externe[2]. Totodată, nu poate fi ignorată tendinţa puternic descendentă a dinamicii anuale a preţurilor volatile, până la un nivel negativ de -2,5 la sută, datorată atât unor evoluţii curente (recoltă abundentă de fructe şi legume şi reducerea preţurilor petrolului pe pieţele internaţionale), cât şi unui efect de bază generat de şocurile adverse din anul 2005

[1] Medie lunară, decembrie/decembrie.

[2] Rata anuală de creştere a preţurilor de producţie ale bunurilor de consum exportate de către Uniunea Europeană s-a redus de la 1,76 la sută în decembrie 2005 la 0,58 la sută la finele anului 2006.

(inundaţii extinse, majorarea puternică a preţului internaţional al ţiţeiului). În acest context, aşteptările inflaţioniste[3] s-au diminuat semnificativ în a doua parte a anului, reprezentând astfel un alt element de susţinere a procesului dezinflaţionist.

Efectul favorabil al factorilor menţionaţi anterior a fost parţial erodat de presiunile inflaţioniste generate de cererea internă puternică, susţinută de:

(i) relaxarea politicii veniturilor, majorările salariale din sectoarele private în dezvoltare şi expuse fenomenului de emigraţie temporară a lucrătorilor, dar şi de creşterea remiterilor şi transferurilor din străinătate;

(ii) expansiunea rapidă a creditului neguvernamental, ca rezultat al anticipaţiilor privind creşterea susţinută a veniturilor salariale, precum şi al intensificării substanţiale a concurenţei pentru cote de piaţă manifestate între instituţiile de credit;

(iii) modificarea conduitei fiscale în ultimele două luni ale anului, reflectată prin înregistrarea unui deficit al bugetului general consolidat mai ridicat decât în anul precedent, majorarea cheltuielilor guvernamentale influenţând astfel şi nivelul cererii agregate la începutul anului 2007.

Deficitul bugetului general consolidat. Chiar dacă în 2006 a avut loc o relaxare a politicilor fiscale, reflectată într-o creştere a deficitului bugetului general consolidat la 1,7 la sută din PIB faţă de 0,8 la sută din PIB în anul precedent (conform metodologiei FMI), aceasta s-a produs spre finele anului. După primele zece luni, bugetul general consolidat înregistra un excedent de 2,04 la sută din PIB, ceea ce înseamnă că, *de facto*, în perioada respectivă, politicile fiscale au ajutat la consolidarea procesului dezinflaţionist.

Pentru România rămâne preocupantă ponderea insuficientă a veniturilor bugetare în PIB (circa 30 la sută, de departe cea mai mică din Uniunea Europeană, nivel insuficient pentru a face faţă angajamentelor pe care le implică statutul de membru al acesteia).

Datoria publică totală. În pofida creşterii deficitului bugetar, datoria publică a continuat să scadă, ajungând în 2006 la 12,4 la sută din PIB, faţă de 15,8 la sută din PIB în anul precedent (conform metodologiei SEC95).

Din punct de vedere al criteriilor de la Maastricht referitoare la sustenabilitatea poziţiei fiscale, atât ponderea în PIB a deficitului bugetar, cât şi cea a datoriei publice au fost net inferioare limitelor existente (3 la sută şi, respectiv, 60 la sută din PIB).

Conturile externe. Chiar dacă exporturile au continuat să crească într-un ritm alert (16,2 la sută), dinamica importurilor a fost superioară şi în anul 2006 (25,1 la sută). În aceste condiţii, deficitul contului curent s-a situat la 10,3 la sută din PIB, deteriorarea soldului balanţei comerciale fiind parţial contrabalansată de consolidarea, pentru al patrulea an consecutiv, a influxurilor nete sub forma transferurilor curente (până la 4,8 miliarde euro). Pe de o parte, intrările substanţiale de capital

[3] Conform sondajului realizat de BNR în rândul operatorilor bancari.

străin cu potenţial volatil suplimentează aprecierea monedei naţionale, contribuind pe termen scurt la scăderea inflaţiei. Pe de altă parte, aceste intrări de capital stimulează cererea internă în exces, conducând inclusiv la deteriorarea deficitului contului curent şi pot induce riscuri pentru stabilitatea financiară pe termen mediu, ca urmare a posibilităţii de inversare în viitor a fluxurilor de capital cu potenţial speculativ. Magnitudinea unor astfel de inversări poate fi amplificată pe fundalul riscului ca excedentul de lichiditate existent în prezent la nivel global, care se traduce în costuri de capital reduse şi condiţii de acces şi finanţare avantajoase pentru majoritatea pieţelor emergente, să se reducă sensibil în viitor, fiind astfel penalizate cu precădere acele economii cu dezechilibre mai pronunţate în plan extern, fiscal sau cu un volum sustenabil al datoriei publice.

Acoperirea deficitului contului curent a fost asigurată în proporţie de 90,8 la sută prin investiţii străine directe, însă sustenabilitatea pe termen mediu a acestei structuri a finanţării este discutabilă în contextul existenţei unui stoc limitat de active privatizabile şi al persistenţei factorilor fundamentali care au generat dezechilibrul extern. Cel mai important dintre aceşti factori îl constituie tipul de creştere economică bazat pe absorbţia internă şi nu pe exportul net, reflectat printre altele de:

– depăşirea cu regularitate a ritmului de creştere a exporturilor de ritmul de creştere a importurilor (cu excepţia anului 2002);

– deteriorarea an de an, începând cu 2003, a ponderii deficitului de cont curent în PIB;

– reducerea, în aceeaşi perioadă, a ratei de economisire, de la 16 la sută la 12,1 la sută din PIB.

Factori suplimentari care au contribuit la deteriorarea conturilor externe au fost:

– devansarea atât în 2005, cât şi în 2006 a creşterii productivităţii muncii de către creşterile salariale, pe fondul îngustării progresive a pieţei muncii;

– evoluţia nefavorabilă din ultimii ani a preţurilor hidrocarburilor;

– aprecierea nominală a leului, atât ca urmare a procesului de recuperare a decalajului faţă de economiile partenere, cât şi sub influenţa unor intrări mai substanţiale de capitaluri de toate tipurile, reflectând inclusiv perspectiva aderării iminente la Uniunea Europeană.

În schimb, o perspectivă favorabilă poate fi oferită de continuarea pe termen mai îndelungat a înregistrării unor fluxuri substanţiale de investiţii străine directe cu efecte asupra creşterii competitivităţii şi expansiunii ofertei agregate, inclusiv a ofertei orientate către export, aceste investiţii substanţiale fiind motivate de perspectiva câştigurilor însemnate de productivitate pe care le oferă economia românească şi servind în acelaşi timp drept substitut al economisirii interne insuficiente.

Şomaj, productivitate, salarii. În anul 2006, ritmul anual de creştere a salariului mediu pe economie s-a menţinut alert, atingând 18,9 la sută în cazul salariului brut şi 16,8 la sută în cazul celui net (valori nominale). Evoluţia a avut la bază un complex de factori, cei mai importanţi fiind:

(i) cererea mare de forţă de muncă, pe fondul creşterii economice alerte. Astfel, în anul 2006, rata medie de ocupare a populaţiei între 15 şi 64 de ani a crescut la 58,8 la sută, comparativ cu 57,7 la sută în anul 2005.

Îngustarea pieţei muncii este reflectată, de asemenea, de trendul descendent al ratei şomajului înregistrat (de la 5,9 la sută în decembrie 2005 la 5,2 la sută în decembrie 2006); în plus, semnalele venite din partea angajatorilor indică dificultăţi tot mai mari în a găsi forţă de muncă având o anumită calificare (cu deosebire în construcţii, turism şi unele ramuri industriale), principalul motiv invocat fiind migraţia forţei de muncă în străinătate.

În contrast cu evoluţia ratei şomajului înregistrat, rata şomajului BIM s-a menţinut la un nivel comparabil celui din anul anterior (7,3 la sută); o posibilă explicaţie ar fi schimbarea situaţiei persoanelor descurajate, numărul acestora scăzând sever în anul 2006.

(ii) creşterea ponderii deţinute în pachetele salariale de bonusurile acordate în funcţie de performanţa economică;

(iii) majorările salariale acordate în sectorul bugetar[4] şi modificarea *pattern*-ului sezonier prin acordarea celui de-al 13-lea salariu în luna decembrie şi nu în luna ianuarie din anul următor, aşa cum se procedase anterior; ca rezultat, acest segment a consemnat cel mai ridicat ritm de creştere a salariului brut nominal (27,3 la sută).

În industria prelucrătoare, manifestarea presiunilor concurenţiale a contribuit la înregistrarea unui ritm de creştere a salariilor inferior mediei pe economie (15,6 la sută în cazul salariului brut). Deşi nivelul rămâne ridicat, câştigurile de productivitate consemnate au atenuat în bună măsură influenţa costului unitar cu forţa de muncă (în creştere cu 4,8 la sută) asupra dinamicii preţurilor de producţie (11,1 la sută).

2. Corelarea politicilor macroeconomice

Prin adoptarea, în anul 2005, a strategiei de ţintire directă a inflaţiei, Banca Naţională a României a transpus mandatul său clar în privinţa urmăririi cu precădere a stabilităţii preţurilor prin configurarea şi implementarea politicii monetare în contextul regimului de ţintire directă a inflaţiei, aplicat într-o perspectivă mai largă, caracterizată de monitorizarea atentă şi abordarea evoluţiilor în plan macroeconomic şi al stabilităţii financiare pentru ca acestea să nu contravină sustenabilităţii pe termen mai îndelungat a procesului dezinflaţionist, subliniind contribuţia însemnată pe care celelalte componente ale mix-ului de politici macroeconomice pot şi trebuie să-l aibă în gestionarea şi corectarea dezechilibrelor macroeconomice.

Politica monetară. Obiectivele ambiţioase de reducere a inflaţiei, fixate de BNR împreună cu Guvernul (5 la sută ±1 puncte procentuale pentru 2006, respectiv 4 la sută ±1 puncte procentuale pentru 2007), au impus autorităţii monetare o conduită foarte prudentă pe întreg parcursul anului. Informaţiile disponibile în prima jumătate a anului 2006, incluzând introducerea taxei pe viciu asupra produselor din

[4] Administraţie publică, învăţământ, sănătate.

tutun şi alcool şi, pe acest fond, înrăutăţirea aşteptărilor inflaţioniste, conduceau la o prognoză a ratei inflaţiei pentru sfârşitul anului de 6,8 la sută, cu 0,8 puncte procentuale peste limita superioară a intervalului de variaţie. În acest context, banca centrală a sporit restrictivitatea politicilor, utilizând în acest sens întregul set de instrumente aflat la dispoziţia sa:

– rata dobânzii de politică monetară a fost majorată în două etape, la 8,5 la sută (în februarie), respectiv la 8,75 la sută (în iunie), fiind menţinută la acest nivel până la sfârşitul anului, majorarea dobânzii reale de politică monetară fiind un instrument activ al băncii centrale;

– rata rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în valută a fost majorată în trimestrul I în două etape, de la 30 la 40 la sută[5]. Ulterior a fost operată şi o majorare a ratei RMO aferente pasivelor în lei, de la 16 la 20 la sută;

– au fost menţinute măsurile administrative de reglementare a activităţii de creditare, precum limitarea expunerii în valută a instituţiilor de credit (Norma nr. 11/2005);

– a fost lărgită sfera de aplicare a reglementărilor privind limitarea riscului de credit aferent creditelor acordate persoanelor fizice, prin includerea instituţiilor financiare nebancare, recent intrate sub jurisdicţia BNR (Norma nr. 20/2006).

Liberalizarea deplină a contului de capital, în luna septembrie, coroborată cu îmbunătăţirea percepţiei asupra riscului de ţară indusă de confirmarea aderării iminente a României la Uniunea Europeană au condus în ultima lună a anului la intrări sporite de valută care, prin efectul de apreciere a leului, au contribuit suplimentar la reducerea ratei inflaţiei. În toată această perioadă, BNR şi-a menţinut politica de neintervenţie pe piaţa valutară, considerând că volatilitatea mai mare a cursului de schimb poate tempera intrările de capital speculativ. Pentru a descuraja suplimentar aceste intrări, banca centrală a recurs la sfârşitul anului la o sterilizare incompletă a excesului de lichiditate de pe piaţa monetară, generând astfel o abatere temporară a ratei efective de sterilizare de la rata dobânzii de politică monetară.

În pofida măsurilor cu caracter restrictiv luate de autoritatea monetară, creditul neguvernamental a cunoscut o accelerare puternică, înregistrând în 2006 o creştere în termeni reali de 47,3 la sută, cu 13,5 puncte procentuale mai mare decât cea din anul anterior. O creştere considerabilă în termeni reali a cunoscut creditul neguvernamental în lei (71,2 la sută), ritmul de creştere a componentei în valută fiind mai puţin alert (27,5 la sută). Aceste evoluţii, care reflectă o înăsprire a concurenţei băncilor comerciale în ceea ce priveşte cota de piaţă, sunt de natură a spori presiunile inflaţioniste, în special în ceea ce priveşte expansiunea rapidă a creditului neorientat spre destinaţii productive. Gradul de intermediere financiară, exprimat ca pondere a creditului neguvernamental în PIB, a crescut la 27,2 la sută (comparativ cu 21,1 la sută în 2005), iar gradul de monetizare a economiei, exprimat ca pondere a agregatului monetar M2 în PIB s-a majorat la 32,6 la sută (faţă de 30,0 la sută în anul anterior). Un element de natură pozitivă îl constituie creşterea ponderii creditului neguvernamental în lei, care a devenit majoritar în cursul anului 2006 şi

[5] Decizia pentru prima majorare (până la 35 la sută) a fost luată în decembrie 2005.

care reprezenta la sfârşitul perioadei 52,6 la sută din totalul creditului neguvernamental, permiţând o mai bună transmisie în sistemul bancar a impulsurilor de politică monetară.

Ponderea în PIB a volumului total al operaţiunilor de sterilizare întreprinse de BNR prin totalitatea instrumentelor a scăzut de la 61,7 la sută la 43,7 la sută, reflectând şi monetizarea crescândă a economiei, în timp ce costurile asociate, reprezentând dobânzile plătite de banca centrală, au scăzut de la 0,6 la 0,4 la sută din PIB.

Politica fiscală. Principalele măsuri cu caracter fiscal adoptate în anul 2006 au vizat reducerea contribuţiilor de asigurări sociale cu 1,5 puncte procentuale, introducerea taxei pe viciu asupra produselor din tutun şi alcool pentru finanţarea suplimentară a bugetului Ministerului Sănătăţii şi rectificarea deficitului bugetar de la 0,9 la 2,5 la sută din PIB, generată de necesitatea de a finanţa lucrări de infrastructură. În cele din urmă însă, ca rezultat al capacităţii reduse de pregătire a proiectelor majore de infrastructură, deficitul bugetului general consolidat nu a depăşit 1,7 la sută din PIB (1,9 la sută din PIB conform metodologiei SEC95), deşi o parte din cheltuielile de capital neefectuate au fost compensate de majorarea cheltuielilor bugetare curente. Din perspectiva presiunilor inflaţioniste, toate cele trei măsuri amintite au avut un efect negativ. Totuşi, caracterul neuniform al execuţiei bugetare a făcut ca, în fapt, politica fiscală să aibă un caracter antiinflaţionist *ex post* în cea mai mare parte a anului.

Politica veniturilor. În anul 2006, creşterea salariului minim brut a fost moderată (de la 310 lei la 330 lei), însă relevanţa acesteia pentru dinamica salarială pe ansamblul economiei este discutabilă, în condiţiile în care: (i) în sectorul privat, pentru al doilea an consecutiv, majorarea salariului minim brut stabilit prin contractul colectiv de muncă la nivel naţional a fost mai amplă (de la 330 lei la 370 lei) şi (ii) în sectorul bugetar s-au acordat majorări salariale care au depăşit media pe economie.

Pe de o parte, remunerarea superioară a salariaţilor bugetari constituie o necesitate pentru atragerea de personal înalt calificat şi asigurarea unor servicii publice de calitate. Pe de altă parte, ritmul rapid în care această creştere are loc este de natură a alimenta cereri similare în sectorul privat al economiei, chiar dacă acesta este supus unor constrângeri bugetare mai tari.

Politica preţurilor administrate. Modul în care a fost gestionată pe parcursul anului politica preţurilor administrate a contribuit semnificativ la reducerea ratei inflaţiei. Astfel, creşterea preţurilor administrate la sfârşitul anului 2006 a fost de 10,2 la sută, în scădere faţă de 14,2 la sută la sfârşitul anului 2005. Această performanţă a fost influenţată de deflaţia înregistrată la medicamente şi de inflaţia scăzută la servicii de telefonie şi transport urban; în acelaşi timp, au continuat ajustările importante de preţuri la gaze naturale (în creştere cu 33,6 la sută) şi la servicii de apă şi canalizare (majorate cu 21,4 la sută).

Din perspectiva politicii antiinflaţioniste, ar fi utilă accelerarea realizării ajustărilor de preţuri administrate, la fel ca şi a majorărilor de accize negociate cu Uniunea Europeană, chiar dacă acest lucru implică o devansare a calendarelor agreate.

Aceasta întrucât, pe de o parte, inflaţia va trebui să se consolideze la niveluri joase pentru a permite participarea la ERM II între 2010-2012 (ceea ce ar face dificilă acomodarea ulterioară în indicele general al preţurilor a unor creşteri sensibile ale preţurilor administrate), iar pe de altă parte întocmirea unui calendar transparent al majorărilor de preţuri administrate ar contribui la stabilitatea anticipaţiilor inflaţioniste scăzute.

Politica structurală. Sectorul privat este dominant în economie, atât din punct de vedere calitativ, cât şi cantitativ. Din aproape 11 000 de întreprinderi la începutul tranziţiei, Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului mai avea în portofoliu, la sfârşitul anului 2006, circa 450 de societăţi comerciale privatizabile. Desigur, evenimentul cel mai notabil al anului l-a constituit finalizarea privatizării BCR, în urma căreia statul a încasat 2,23 miliarde euro. Tot în 2006, AVAS a vândut pachetele majoritare de acţiuni la un număr de 12 societăţi comerciale, iar pentru alte 25 de companii a avut loc vânzarea pe piaţa de capital a pachetelor minoritare de acţiuni.

Restrângerea sectorului de stat generator de pierderi este evidenţiată şi de reducerea de la 72 la 49 a numărului de operatori economici monitorizaţi conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 79/2001. Astfel, 16 operatori economici au fost scoşi de pe listă ca urmare a privatizării lor, iar alţi 8 ca urmare a iniţierii procedurii de lichidare voluntară sau a celei de insolvenţă financiară. Totuşi, chiar după reducerea cu circa o treime a numărului agenţilor economici monitorizaţi, cei rămaşi înregistrează în continuare o depăşire faţă de program, atât în ceea ce priveşte arieratele, cât şi în ceea ce priveşte pierderile. Acest fapt arată că este necesar ca statul să continue eforturile de întărire a disciplinei financiare, în condiţiile în care arieratele către buget, considerate ajutor de stat, nu vor mai fi acceptate de Uniunea Europeană fără o fundamentare solidă.

3. Integrarea europeană şi relaţiile cu organismele internaţionale

În anul 2006, BNR a continuat monitorizarea şi implementarea angajamentelor asumate în procesul de negociere pentru capitolele aferente ariei sale de responsabilitate şi competenţe, în vederea pregătirii aderării României la Uniunea Europeană. Conform acestor angajamente, în septembrie 2006 a fost finalizată liberalizarea contului de capital, eliminându-se restricţiile referitoare la operaţiunile cu instrumente de piaţă monetară. Totodată, având în vedere că, începând cu data aderării la UE, regulamentele comunitare sunt direct aplicabile în dreptul intern, Consiliul de administraţie al BNR a aprobat o listă exhaustivă a tuturor regulamentelor comunitare aplicabile, pentru a fi transmise instituţiilor de credit.

În 2006, Banca Naţională a României a contribuit la primul Program Naţional de Convergenţă elaborat de Guvern. Conform acestui document, intrarea în mecanismul cursului de schimb ERM II este prevăzută pentru anul 2012, iar adoptarea euro, pentru anul 2014. Acest orizont de timp a fost considerat necesar pentru realizarea convergenţei nominale, dar şi pentru asigurarea sustenabilităţii acesteia prin avansarea suficientă a convergenţei reale. De asemenea, BNR a fost solicitată să contribuie, conform domeniului său de activitate, la întocmirea Programului Naţional de Reforme 2007-2010 (Strategia Lisabona), a Strategiei Post-Aderare

2007-2013, precum şi a Strategiei Naţionale de Dezvoltare Durabilă (SNDD), documente care conturează traiectoria economiei româneşti pe termen mediu.

Odată cu semnarea tratatului de aderare la UE, BNR a fost invitată să participe, în calitate de observator (până la data aderării) şi ca membru cu drepturi depline (după această dată), la reuniunile structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC). În prezent, guvernatorul şi viceguvernatorul responsabil cu problemele de integrare europeană reprezintă BNR în cadrul Consiliului General, principala entitate decizională a SEBC. De asemenea, un număr de 60 de persoane reprezintă BNR la reuniunile celor 12+1 comitete şi substructuri ale SEBC şi participă activ la lucrările acestora.

Pe linia asistenţei nerambursabile acordate din fonduri europene, Banca Naţională a României a încheiat programul PHARE 2003 intitulat „Întărirea supravegherii bancare şi dezvoltarea instituţională a BNR" în luna noiembrie 2006, un singur proiect fiind prelungit până în luna martie 2007. Programul a funcţionat în scopul întăririi capacităţii instituţionale a BNR, oferind o finanţare totală de 2,516 milioane euro şi s-a concentrat asupra: (i) supravegherii bancare; (ii) statisticii conturilor financiare; (iii) perfecţionării pregătirii profesionale a personalului BNR în domeniul juridic; (iv) continuării armonizării legislative în domeniul bancar (Basel II); (v) armonizării activităţii de audit intern a BNR cu practicile băncilor centrale europene în vederea integrării BNR în Sistemul European al Băncilor Centrale; (vi) finalizării sub-proiectului „Informatizarea funcţiei contabile a BNR"; (vii) automatizării procesării operaţiunilor de piaţă.

Din perspectiva relaţiei cu Fondul Monetar Internaţional, la 6 iulie 2006 s-a încheiat perioada de derulare a aranjamentului *stand-by* de supraveghere preventivă. În aceste condiţii, relaţia României cu FMI se bazează în prezent în special pe exercitarea de către Fond a funcţiei de supraveghere, prin analizarea evoluţiilor şi politicilor economice, monetare, fiscale şi structurale în cadrul consultărilor anuale desfăşurate în baza Articolului IV al Statutului FMI. Astfel, misiunea FMI a efectuat două vizite la Bucureşti: prima, în februarie, pentru a analiza evoluţiile economice din 2004-2005 şi perspectivele pentru 2006, iar a doua în octombrie, pentru a analiza proiectul de buget pentru anul 2007 şi evoluţia indicatorilor macroeconomici. În ceea ce priveşte asistenţa tehnică acordată în domeniul ţintirii directe a inflaţiei, începând cu anul 2006 au fost efectuate două misiuni de asistenţă tehnică din partea FMI, la care au participat şi specialişti ai băncii centrale a Republicii Cehe.

În iunie 2006, Consiliul Directorilor Executivi al Băncii Mondiale a dezbătut noua Strategie a Parteneriatului de Ţară pentru România, care vizează perioada 2006-2009 şi preconizează un program de împrumuturi în valoare de 450-550 milioane dolari SUA pe an, însoţite de servicii de consultanţă. România se află pe locul al doilea în regiunea Europa şi Asia Centrală în ceea ce priveşte mărimea portofoliului de proiecte, din perspectiva Băncii Mondiale. În 2006 au fost semnate patru noi acorduri, în valoare totală de 408 milioane dolari SUA, cel mai mare fiind dedicat sprijinirii sectorului transporturi.

Cu prilejul Reuniunii Anuale 2006 a Consiliului Guvernatorilor Băncii Europene pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD), a fost dezbătută politica băncii faţă de ţările care au devenit membre ale Uniunii Europene. Până în prezent, România s-a situat pe locul al doilea în rândul ţărilor de operare BERD în ceea ce priveşte volumul asistenţei financiare primite. În anul 2006, BERD a semnat cu România 15 noi acorduri în valoare totală de 165 milioane euro.

Agenţiile internaţionale de *rating* au continuat să îmbunătăţească şi în 2006 calificativele acordate României. Astfel, pentru datoria în valută, Moody's a crescut (la 6 octombrie 2006) calificativul de la Ba1 la Baa3, corespunzător categoriei de risc investiţional redus (*investment grade*), iar Fitch a majorat (la 31 august 2006) calificativul de la BBB- la BBB.

4. Sistemul bancar

Pe parcursul anului 2006 a continuat procesul de consolidare a sistemului bancar, concretizat în:

- finalizarea privatizării BCR, prin preluarea acesteia de către Erste Bank, în cadrul unei tranzacţii în valoare totală de 3,75 miliarde euro, sumă ce reprezintă un record al perioadei de tranziţie;
- realizarea unificării HVB cu Banca Ion Ţiriac, rezultând o nouă bancă sub sigla HVB Ţiriac, precum şi demararea unificării acesteia cu Banca Unicredit;
- achiziţionarea unui pachet majoritar de acţiuni la Banca Daewoo de către Cassa di Risparmio di Firenze S.p. A. a condus la trecerea acestei bănci din rândul celor cu capital privat românesc în cel al băncilor cu capital privat străin;
- preluarea Romexterra Bank de către MKB Bank (Ungaria) şi a Mindbank de către ATE Bank (Grecia), astfel încât numărul băncilor cu capital preponderent privat românesc a scăzut la trei;
- schimbarea acţionarului majoritar la Banca Eurom, preluată de Bank Leumi (Israel) şi devenită Bank Leumi Romania;
- schimbarea acţionarului principal la Banca MISR Romanian, preluată de Banque du Liban et d'Outre-Mer (Liban) şi devenită Blom Bank Egypt;
- modificarea denumirii Finansbank, devenită Credit Europe Bank[6];
- retragerea autorizaţiei de funcţionare a Băncii Nova Bank.

În ceea ce priveşte Casa de Economii şi Consemnaţiuni (CEC), a continuat strategia de privatizare a acesteia, iniţiată în 2005. După parcurgerea tuturor etapelor legale, în faza finală pentru privatizarea CEC au rămas OTP Bank (Ungaria) şi National Bank of Greece, care urmau să depună oferte financiare îmbunătăţite. Ca urmare a retragerii, în ultimul moment, a candidaturii OTP Bank şi în condiţiile în care oferta de 560 milioane euro făcută de National Bank of Greece a fost considerată insuficientă de către Comisia de privatizare, procesul de privatizare a CEC a fost întrerupt, urmând a fi reluat la o dată ulterioară. Totodată, Guvernul a

[6] Aceasta s-a realizat în luna februarie 2007.

decis o infuzie de capital social la CEC în valoare de 500 milioane lei, având în vedere importanţa acestei bănci în derularea programului de plăţi directe în agricultură, dată fiind reţeaua sa vastă de filiale.

Pe fondul acestor modificări, sistemul bancar românesc s-a apropiat de o structură integral privată. La sfârşitul anului 2006, ponderea activelor deţinute de băncile cu capital privat sau majoritar privat în totalul activelor sistemului bancar românesc a ajuns la 94,5 la sută, iar ponderea activelor băncilor cu capital străin sau majoritar străin a ajuns la 88,6 la sută. Reconfigurarea sectorului bancar, diversificarea portofoliului de produse şi servicii oferite şi creşterea puterii de cumpărare a populaţiei au condus la majorarea ponderii în PIB a activelor sectorului bancar de la 44,8 la sută la finele anului 2005 la circa 50,5 la sută în 2006.

În anul 2006 s-au înregistrat progrese semnificative şi în evoluţia indicatorilor care definesc calitatea portofoliului de active. În acest context, creditele restante şi îndoielnice au reprezentat 0,2 la sută din portofoliul de credite acordate clientelei, considerate la valoare netă, iar creanţele restante şi îndoielnice 0,1 la sută din totalul activelor bancare. Evoluţia mai rapidă a activelor ponderate în funcţie de risc (+56,3 la sută) în raport cu cea a fondurilor proprii (+34,4 la sută) a influenţat valoarea ratei solvabilităţii, care la sfârşitul anului 2006 a scăzut până la 18,1 la sută, nivel plasat totuşi confortabil peste minimul legal de 12 la sută. În contextul creşterii presiunilor concurenţiale au fost consemnate ajustări la capitolul profitabilitate, respectiv profitul net a avut un ritm de creştere mai moderat decât activele totale şi capitalurile proprii. Astfel, cei doi indicatori de performanţă financiară au prezentat valori mai reduse: rata de rentabilitate economică (ROA) s-a situat la 1,3 la sută la sfârşitul anului 2006 faţă de 1,6 la sută în 2005, iar rata de rentabilitate financiară (ROE) a ajuns la 10,3 la sută în decembrie 2006, comparativ cu 12,7 la sută în 2005.

Dezvoltarea sectorului bancar a continuat într-o manieră prudentă, fapt reliefat de rezultatele aplicaţiei *stress-test* pentru data de 30 iunie 2006, care atestă rezistenţa la şocuri. Chiar într-un scenariu extrem de nefavorabil – presupunând o depreciere a monedei naţionale cu 19,1 la sută şi o reducere a ratei dobânzii cu 6,1 puncte procentuale – a rezultat un risc sistemic scăzut. Raportul de solvabilitate calculat la nivel agregat în condiţiile menţionate este de 14,9 la sută, superior limitei minime de 12 la sută recomandate de reglementările de prudenţă bancară în vigoare în anul 2006.

Întregul cadru legislativ de reglementare a riscurilor a fost adaptat de către BNR la cerinţele Basel II, astfel încât acesta poate fi aplicat de către băncile comerciale începând cu 2007, dar nu mai târziu de 2008.

Un angajament asumat în cadrul negocierilor cu Uniunea Europeană, referitor la implementarea Directivei 2002/87/CE privind conglomeratele financiare, a fost finalizat în 2006 prin adoptarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 98/2006. Aceasta reglementează supravegherea suplimentară a entităţilor (bănci, societăţi de asigurare, societăţi de investiţii financiare) care fac parte din conglomerate financiare, în scopul asigurării stabilităţii şi a protecţiei deponenţilor, asiguraţilor şi investitorilor.

Un alt angajament a vizat preluarea dispoziţiilor Directivelor 2006/48/CE şi 2006/49/CE, realizată prin adoptarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006. Aceasta defineşte cerinţele minime de acces şi regimul de funcţionare ale instituţiilor de credit din alte state membre, precum şi modalităţile de supraveghere a acestora. Transpunerea aspectelor de natură tehnică din directivele menţionate a fost realizată în cadrul reglementărilor prudenţiale emise în comun de Banca Naţională a României, Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare şi Comisia de Supraveghere a Asigurărilor.

În contextul îndeplinirii sarcinilor ce-i reveneau potrivit pachetului legislativ privind creditul ipotecar, BNR a modificat cadrul de reglementare existent, aplicabil instituţiilor de credit, astfel încât să permită includerea în sfera de aplicare a acestuia şi a băncilor de credit ipotecar. În acest sens, au fost emise Norma nr. 10/2006 şi Regulamentul nr. 1/2007.

Instituţiile financiare nebancare (societăţi de leasing, fonduri de garantare, societăţi de credit ipotecar, companii de credit de consum, case de ajutor reciproc, case de amanet etc.) au intrat, începând cu anul 2006, în sfera de supraveghere prudenţială a băncii centrale. Astfel, Ordonanţa Guvernului nr. 28/2006 a fost aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 266/2006. Intenţia autorităţilor a fost de a diminua riscurile specifice acestui sector, de a proteja corespunzător clienţii acestor instituţii şi de a asigura condiţii concurenţiale egale între aceste instituţii şi băncile comerciale.

Politica de autorizare a instituţiilor de credit promovată de BNR a urmărit, şi în 2006, consolidarea sistemului bancar prin atragerea de investitori puternici, capabili să exercite un control eficient. În acest sens, în decembrie 2006 Banca Naţională a României a aprobat constituirea Băncii Millenium S.A. (prima etapă a procesului de autorizare). Fondatorii băncii sunt persoane juridice care fac parte din grupul Banco Comercial Portugues (Millenium bcp). De asemenea, în data de 20 decembrie 2006 a fost acordată licenţa de funcţionare instituţiei Bank of Cyprus, pentru sucursala ei din România.

Ca urmare a intrării în vigoare a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 190/2000 referitoare la regimul metalelor preţioase în România şi a Legii nr. 591/2004 pentru modificarea şi completarea acesteia, au fost create condiţiile necesare pentru ca persoanele fizice să poată redobândi toate categoriile de metale preţioase confiscate înainte de anul 1990. Cea mai recentă modificare a legislaţiei în acest domeniu a fost făcută prin Legea nr. 82/2007, prin care s-a stabilit termenul final (31 decembrie 2009) până la care persoanele fizice şi juridice pot solicita restituirea obiectelor din metale preţioase şi pietre preţioase. Prin constituirea în anul 2005 la nivelul Sucursalei Municipiului Bucureşti a Serviciului metale preţioase, au fost create condiţiile necesare pentru ca Banca Naţională a României să poată asigura despăgubirea tuturor persoanelor care solicită până la sfârşitul anului 2009 restituirea obiectelor confiscate.

Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naţionale a României

Obiectivul politicii monetare

Potrivit statutului său[1], BNR are ca obiectiv fundamental asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor, principala atribuţie a autorităţii monetare constituind-o conceperea şi implementarea politicii monetare.

În contextul specific al anului 2006, sarcina care a revenit băncii centrale a fost aceea de a accelera procesul dezinflaţiei şi de a asigura condiţiile necesare consolidării pe termen mediu a trendului constant descendent pe care s-a plasat rata anuală a inflaţiei (decembrie/decembrie) începând cu anul 2000. Acest obiectiv al BNR a decurs din valorile atribuite ţintelor anuale de inflaţie corespunzătoare orizontului temporal de doi ani vizat de politica monetară în actualul cadru al strategiei de ţintire directă a inflaţiei. Ţintele anuale de inflaţie asupra cărora urma să se concentreze banca centrală – stabilite la nivelul de 5 la sută ±1 puncte procentuale pentru sfârşitul anului 2006 şi respectiv de 4 la sută ±1 puncte procentuale pentru sfârşitul anului 2007 – au decurs din angajamentele asumate de autorităţile române prin documentele programatice elaborate în cadrul procesului de negociere a aderării României la Uniunea Europeană (Programul Economic de Preaderare şi Planul Naţional de Dezvoltare).

1. Provocările politicii monetare

Provocarea majoră a politicii monetare în anul 2006 a fost reprezentată de continuarea dezinflaţiei şi asigurarea sustenabilităţii acestui proces într-un context economic marcat de riscuri inflaţioniste considerabile, potenţial materializabile pe termen scurt, dar şi pe termen mediu. Cele mai semnificative le-au constituit, pe de o parte, persistenţa de-a lungul anului a excedentului de cerere şi probabilitatea ridicată de creştere a acestuia, conturată odată cu reconfigurarea programului bugetar în sensul relaxării politicii fiscale, şi pe de altă parte, implementarea de către autorităţi a noilor etape ale programelor de ajustare a preţurilor administrate, precum şi ale celui de majorare a unor impozite indirecte.

În contextul dinamizării puternice a consumului populaţiei – pe fondul creşterii consistente a venitului disponibil, precum şi a creditului acordat acestui segment –, dar şi a formării brute de capital fix, o altă sursă de preocupare pentru banca centrală au devenit ritmul înalt de adâncire a deficitului de cont curent şi perspectiva prelungirii acestei tendinţe asociată şi cu valorile ridicate ale dinamicii datoriei externe, evoluţii considerate a fi de natură să inducă riscuri suplimentare din perspectiva asigurării sustenabilităţii dezinflaţiei. Această conjunctură a fost complicată de continuarea aprecierii nominale rapide a leului în raport cu principalele monede, precum şi de amplificarea presiunilor exercitate în această

[1] Legea nr. 312/2004.

direcție de capitalul volatil, a cărui intrare pe piața financiară internă a fost puternic stimulată de intensificarea spre sfârşitul anului a „jocului de convergență" în contextul apropierii momentului aderării României la Uniunea Europeană; în schimb, contrar aşteptărilor, derularea la 1 septembrie 2006 a ultimei etape de liberalizare a contului de capital nu a produs efecte perceptibile la nivelul pieței valutare şi, implicit, al parametrilor de preț ai acesteia.

Din perspectiva conducerii politicii monetare, o dificultate suplimentară au constituit-o stadiul incipient de funcționare a strategiei de țintire directă a inflației pe care BNR a adoptat-o în august 2005, precum şi implicita absență a unui parcurs de experiență pozitivă de implementare a politicii monetare în contextul noului cadru strategic – esențial pentru a clădi credibilitatea necesară băncii centrale şi pentru a potența astfel eficacitatea ancorării anticipațiilor inflaționiste.

Evidențierea în aceste condiții a caracterului ambițios al țintelor de inflație stabilite pentru 2006 şi 2007 a determinat Consiliul de administrație al BNR să pună în discuție la începutul anului 2006 oportunitatea şi/sau necesitatea recurgerii la revizuirea ascendentă a obiectivului de inflație pe anul 2006 şi, eventual, a traiectoriei programate a dezinflației pe termen mediu. Soluția rectificării țintelor de inflație a fost însă respinsă, prin aceasta BNR dorind, pe de o parte, să-şi manifeste angajamentul față de obiectivele formulate anterior, şi, pe de altă parte, să reconfirme concentrarea atenției sale asupra țintei stabilite pentru orizontul temporal mai îndelungat, cea care poate fi vizată prin instrumentele politicii monetare, stimulând în acelaşi timp eforturile pentru implementarea unui *mix* prudent de politici macroeconomice, care să contribuie echilibrat la realizarea dezinflației programate. Din perspectiva implementării politicii monetare în contextul strategiei de țintire directă a inflației, în favoarea menținerii țintelor au mai pledat:

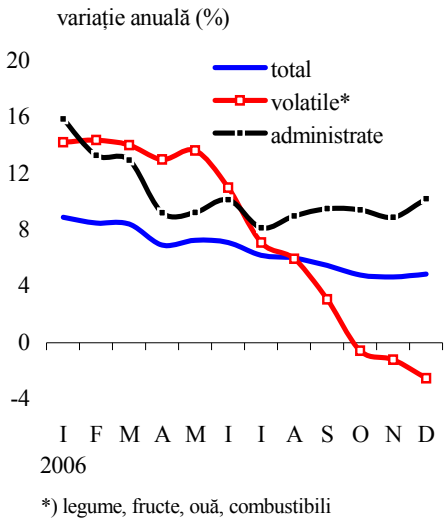
- necesitatea de a se realiza o mai bună ancorare a anticipațiilor inflaționiste şi de a se orienta în consecință deciziile operatorilor economici, avându-se în vedere faptul că o eventuală revizuire ascendentă a țintei de inflație pe 2006 ar fi condus la deteriorarea sensibilă a performanțelor procesului dezinflației pe termen mediu, complicând conduita politicii monetare în viitor;
- nevoia de acțiune fermă şi imediată a băncii centrale, în condițiile în care efectele măsurilor de politică monetară sunt transmise cu un anumit decalaj de timp la nivelul evoluției inflației, prin intermediul influenței exercitate asupra cererii agregate;
- cerința continuării într-un ritm relativ alert a dezinflației pe termen mediu în vederea asigurării unei convergențe mai rapide a ratei inflației spre nivelul criteriului Tratatului de la Maastricht.

În acest context, reacția BNR în direcția întăririi politicii monetare şi a condițiilor monetare în sens larg a fost neîntârziată, gradul de restrictivitate imprimat acestora fiind amplificat progresiv de-a lungul anului 2006, prin utilizarea concertată de către banca centrală a tuturor instrumentelor aflate la dispoziția sa. Prelungirea trendului de înăsprire a condițiilor monetare în sens larg s-a realizat în special prin intermediul cadrului operațional al politicii monetare specific strategiei de țintire

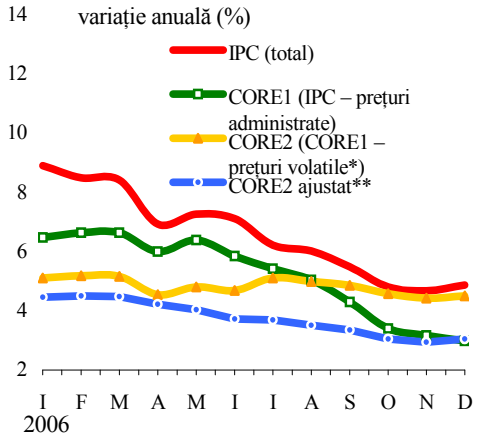
directă a inflației, dar şi prin menținerea în vigoare şi, respectiv, prin consolidarea *mix*-ului de măsuri de natură prudențială şi administrativă adoptate de BNR în 2005, cele din urmă fiind menite să consolideze funcționalitatea şi eficacitatea canalului creditului şi implicit a canalului ratei dobânzii, dar şi să asigure menținerea stabilității financiare. În acelaşi timp, BNR a continuat să aplice consecvent politica de nonintervenție pe piața valutară adoptată în octombrie 2005 – evidență clară a subordonării tot mai ferme a politicii monetare obiectivului de asigurare a sustenabilității dezinflației.

Prin maniera sa de implementare, politica monetară a contribuit semnificativ nu doar la obținerea unei performanțe în procesul dezinflației mai bune decât cea prevăzută de ținta de inflație stabilită pentru decembrie 2006, dar şi la ameliorarea substanțială a perspectivelor inflației şi la sporirea considerabilă a probabilității atingerii țintei de inflație şi la finalul orizontului temporar vizat de politica şi acțiunile BNR. Astfel, scăderea cu 3,7 puncte procentuale a ratei anuale a inflației de-a lungul anului 2006, până la nivelul de 4,87 la sută în decembrie, a fost consistent susținută de decelerarea componentei de bază a inflației (ajustată cu influența taxelor indirecte), care, pe lângă impactul favorabil exercitat, inclusiv prin intermediul anticipațiilor inflaționiste, de creşterea restrictivității politicii monetare a reflectat şi influența pozitivă a menținerii în cea mai mare parte a anului a austerității politicii fiscale, precum şi a intensificării concurenței pe piața cu amănuntul. La accelerarea dezinflației şi-au adus o contribuție substanțială deflația consemnată de prețurile volatile, aprecierea consistentă acumulată de leu în raport cu principalele monede, precum şi reducerea dinamicii anuale a prețurilor administrate.

Prețurile de consum al populației

*) legume, fructe, ouă, combustibili

*) legume, fructe, ouă, combustibili

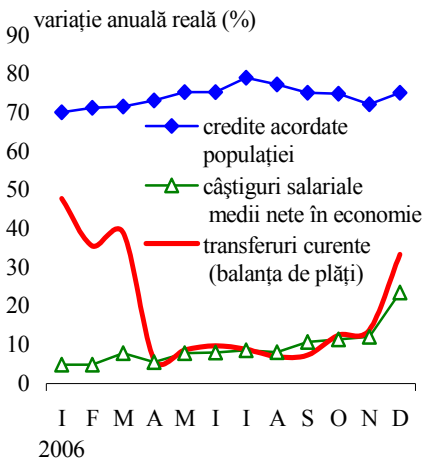
**) se elimină influența accizelor şi a taxei pe viciu

2. Implementarea politicii monetare

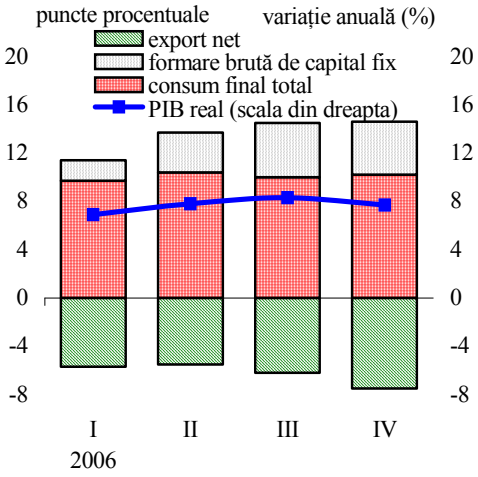
Urmărind să asigure înscrierea ratei inflației pe traiectoria programată, BNR a continuat pe parcursul anului 2006 procesul de întărire a politicii monetare pe care l-a inițiat spre finalul anului anterior. Astfel, în primul semestru, Consiliul de administrație al BNR a majorat în două rânduri rata dobânzii de politică monetară; aceasta a fost crescută cu 1 punct procentual pe data de 8 februarie 2006 (până la 8,5 la sută) şi respectiv cu 0,25 puncte procentuale pe data de 27 iunie 2006 (până la 8,75 la sută). Totodată, banca centrală a sporit restrictivitatea mecanismului rezervelor minime obligatorii; astfel, în februarie Consiliul de administrație al BNR a decis efectuarea unei noi majorări (cu 5 puncte procentuale) a ratei rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în valută ale băncilor, iar în iunie autoritatea monetară a recurs, pentru prima dată în ultimii şase ani şi jumătate, la o creştere (cu 4 puncte procentuale) a ratei rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în lei.

Deciziile de creştere a restrictivității politicii monetare din prima parte a anului au fost motivate în principal de riscul deteriorării traiectoriei dezinflației, sub impactul creşterii amplitudinii şi a duratei proiectate a excedentului de cerere. Datele statistice apărute în acest interval şi în perioada următoare au confirmat aşteptările de accelerare a creşterii economice (rata anuală de creştere a PIB majorându-se la 6,9 la sută în trimestrul I şi la 7,8 la sută în trimestrul II 2006), principala contribuție la amplificarea excedentului de cerere având-o consumul populației. Dinamizarea puternică a acestei componente a cererii interne (ilustrată de atingerea în trimestrele I şi II a unor rate anuale de creştere de 11,1 la sută şi, respectiv, 12,6 la sută, comparativ cu 6,5 la sută în trimestrul IV 2005) s-a corelat cu accentuarea treptată a trendului ascendent al ratei anuale de creştere reală a salariului mediu net (aceasta a atins în iunie 8,0 la sută, față de 4,9 la sută în ianuarie), cu accelerarea ritmului de creştere a creditelor acordate populației de instituțiile de credit (în special a celor în monedă națională) şi de cele nebancare, dar şi cu accentuarea tendinței de slăbire a economisirii bancare a acestui segment.

Factori de creştere a consumului populației

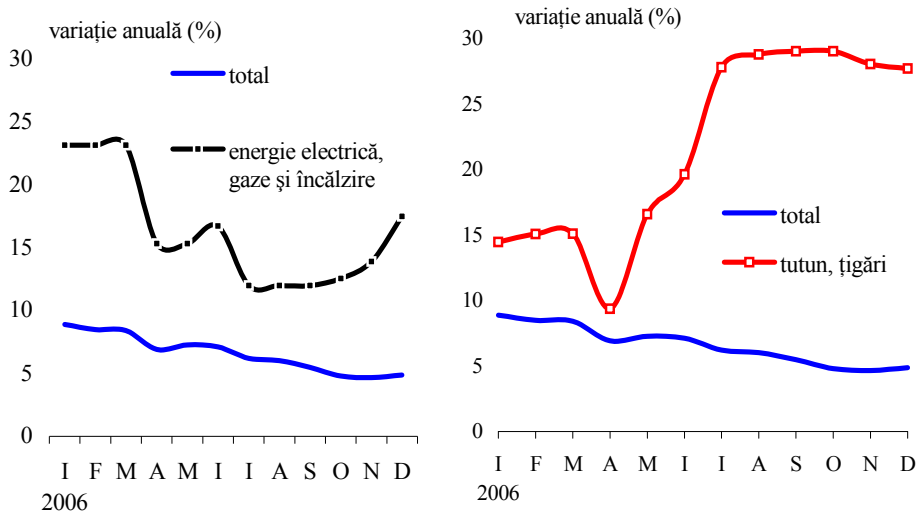
Contribuția componentelor cererii la dinamica PIB

Tot din perspectiva evoluției excedentului de cerere, banca centrală a devenit preocupată de dimensiunea impactului expansionist pe care urma să-l exercite în semestrul II preconizata relaxare a politicii fiscale. Astfel, ca urmare a deciziilor consecutive prin care deficitul bugetar programat a fost majorat în acest interval de la 0,5 la 0,9 şi ulterior la 2,5 la sută din PIB (cea mai ridicată valoare din ultimii 4 ani), se anticipa efectuarea concentrată în ultima parte a anului a unui volum net adițional substanțial de cheltuieli bugetare.

În favoarea accentuării restrictivității politicii monetare a mai pledat şi potențialul inflaționist al măsurilor de politică structurală programate a fi implementate de autorități în prima parte a anului – concretizate în ajustări de prețuri administrate şi respectiv majorări de impozite indirecte –, BNR urmărind prin reacția sa să minimizeze atât riscul propagării acestor şocuri asupra altor categorii de prețuri, cât şi pe cel de deteriorare a anticipațiilor inflaționiste. Astfel, sub efectul corecțiilor semnificative aplicate în prima lună a anului 2006 (majorări de prețuri la gazele naturale şi energie electrică cu 17,2, respectiv 1,9 la sută), rata anuală a inflației şi-a întrerupt temporar declinul, atingând în luna ianuarie 8,9 la sută. O a doua stopare a trendului descendent a survenit în luna mai, când rata anuală a inflației a urcat la 7,26 la sută (de la 6,92 în aprilie), reflectând majorarea impozitelor indirecte aplicate țigaretelor, produselor din tutun şi alcool (inclusiv prin instituirea taxei pe viciu). Un argument suplimentar al menținerii conduitei prudente a politicii monetare l-a constituit faptul că, în pofida revenirii în lunile imediat următoare a ratei anuale a inflației pe o traiectorie descendentă, sondajele efectuate la nivelul pieței bancare şi cele efectuate în rândul agenților economici au continuat să indice în prima parte a anului o relativă deteriorare a aşteptărilor privind inflația.

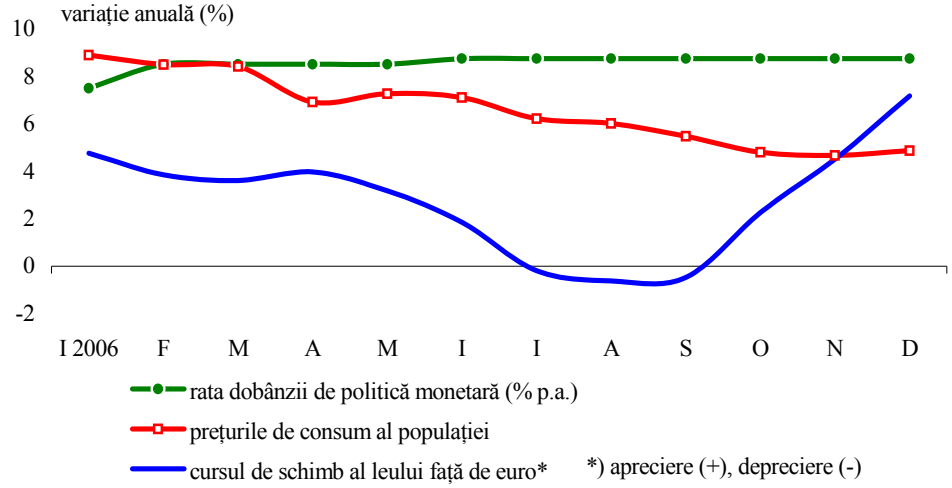
Prețurile de consum al populației

Rata dobânzii de politică monetară a rămas constantă pe parcursul trimestrului III, Consiliul de administrație al BNR apreciind caracterul condițiilor monetare în sens larg ca fiind adecvat menținerii dezinflației pe traiectoria compatibilă cu atingerea țintei pe termen mediu. Un prim argument în favoarea menținerii ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 8,75 la sută l-a constituit ameliorarea perspectivelor inflației pe termen scurt, fiind anticipată producerea unei scăderi a ritmului anual

de creştere a preţurilor de consum sub nivelul proiectat anterior pentru sfârşitul anului curent. În acelaşi timp, având în vedere *lag*-ul de timp necesar transmiterii depline a efectului restrictiv al măsurilor de politică monetară adoptate la finele lunii iunie, Consiliul de administraţie al BNR a considerat a fi mai potrivită realizarea – în condiţiile *status-quo*-ului instrumentelor de politică monetară – a unei monitorizări atente a tuturor evoluţiilor economice, implicit a efectelor acţiunilor sale recente, care să-i permită să sesizeze prompt indiciile unei eventuale creşteri substanţiale a presiunilor inflaţioniste ale cererii de natură să reclame o recalibrare a parametrilor politicii monetare. În favoarea menţinerii neschimbate a ratei dobânzii de politică monetară a mai pledat şi ipoteza posibilei majorări în cursul anului 2006 a nivelului potenţial al PIB, pe care Consiliul de administraţie al BNR a luat-o în discuţie în contextul apariţiei pe parcursul ultimelor trimestre a unei decorelări a evoluţiei ratei inflaţiei, respectiv a ratei CORE2 (ajustată cu influenţa taxelor indirecte), de cea a deviaţiei pozitive a PIB estimate de banca centrală; această ipoteză a fost confirmată ulterior de rezultatele evaluărilor cantitative şi de noile analize efectuate în cadrul băncii centrale, fapt pentru care nivelul potenţial al PIB utilizat în cadrul proiecţiilor ulterioare ale BNR a fost ajustat crescător.

Rata dobânzii de politică monetară, rata inflaţiei şi cursul de schimb

Consiliul de administraţie al BNR a hotărât să menţină rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 8,75 la sută şi în ultimul trimestru al anului, în pofida accelerării sensibile a dezinflaţiei în cursul trimestrului III şi a anticipării coborârii în luna decembrie a ratei anuale a inflaţiei sub punctul central al ţintei stabilite pentru 2006; ca efect al prelungirii creşterii marjei reale a ratei dobânzii de politică monetară, condiţiile monetare în sens larg au continuat însă să se înăsprească. Un plus de austeritate le-a imprimat acestora şi implementarea, în ultima parte a lunii octombrie, a măsurilor suplimentare de limitare a riscului de credit pentru populaţie, menite să înăsprească condiţiile de accesare atât a împrumuturilor bancare, cât şi a celor nebancare ale acestui segment. Şi evoluţia cursului de schimb a contribuit semnificativ la creşterea restrictivităţii condiţiilor monetare în sens larg în acest interval, leul acumulând pe parcursul trimestrului IV o apreciere reală substanţială în raport cu principalele monede (5,4 la sută faţă de euro,

respectiv 9,4 la sută faţă de dolarul SUA în perioada octombrie-decembrie 2006[2]). Accelerarea puternică a procesului de întărire a leului a fost rezultanta amplificării substanţiale a intrărilor de capital potenţial volatil, în contextul intensificării jocului de convergenţă; aceasta s-a datorat ameliorării semnificative a percepţiei investitorilor asupra riscului suveran (reflectată şi asupra segmentului corporaţiilor), care s-a produs pe fondul apropierii momentului dobândirii de către România a statutului de ţară membră a Uniunii Europene.

Deciziile de menţinere a ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 8,75 la sută au avut ca argument major riscul posibilei devieri a dezinflaţiei de la traiectoria programată pe termen mediu, ca urmare a continuării manifestării de-a lungul orizontului de transmisie a politicii monetare a acţiunii unor factori potenţial generatori de inflaţie. Principalul pericol la adresa sustenabilităţii dezinflaţiei identificat în contextul derulării exerciţiului trimestrial de prognoză a evoluţiilor macroeconomice l-a constituit amplificarea pe termen scurt a nivelului proiectat al excedentului de cerere, inclusiv ca efect al relaxării ce urma a fi imprimată spre sfârşitul anului 2006 politicii fiscale. Aceasta se preconiza a fi substanţială, în condiţiile în care ţinta de deficit a fost menţinută la 2,5 la sută din PIB la ultima rectificare bugetară din 2006, în pofida acumulării la finele primelor 10 luni ale anului a unui sold excedentar de 2,0 la sută din PIB.

Datele statistice publicate ulterior au confirmat în mare parte motivele de preocupare ale băncii centrale. Astfel, deşi a fost într-o mică măsură inferioară aşteptărilor, accelerarea în trimestrul III a creşterii economice (la 8,3 la sută) s-a concretizat într-o majorare a excedentului de cerere, dar mai ales a potenţialului său inflaţionist, în condiţiile în care dinamica consumului populaţiei şi-a continuat expansiunea deosebit de alertă, iar creşterea anuală a principalei componente a acestuia – cumpărările de mărfuri – a atins în acest interval maxima istorică. Ipoteza persistenţei robusteţii consumului populaţiei şi a presiunilor inflaţioniste ale acestuia a fost susţinută şi de datele statistice privind ritmurile anuale de creştere a cifrei de afaceri a întreprinderilor cu activitate principală de comerţ cu amănuntul şi, respectiv, a celei realizate de companiile prestatoare de servicii aferente primei părţi a trimestrului IV. Sursele dinamicii înalte a consumului populaţiei au continuat să le reprezinte creşterile consistente ale veniturilor salariale şi ale remiterilor din străinătate, şi, într-o măsură relativ mai mică, economisirea bancară netă a populaţiei, a cărei tendinţă de deteriorare s-a încetinit sensibil în ultima parte a anului, atât pe seama reducerii dinamicii creditelor, cât şi a intensificării ritmului de creştere a depozitelor acestui segment.

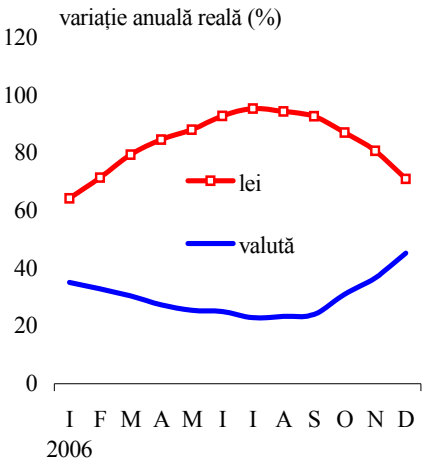
Rata anuală de creştere în termeni reali a creditelor acordate populaţiei a scăzut în luna decembrie la 75,2 la sută, după ce în perioada ianuarie-iulie 2006 s-a situat pe un trend general ascendent[3], în condiţiile în care cererea de împrumuturi a persoanelor fizice s-a menţinut robustă, având drept catalizatori majorarea

[2] Comparativ cu o apreciere în termeni reali de 6,6 la sută faţă de euro şi respectiv de 14,4 la sută faţă de dolar în primele 9 luni ale anului 2006. În anul 2005, leul s-a apreciat cu 15,1 la sută în termeni reali faţă de euro şi respectiv cu 1,8 la sută faţă de dolar.

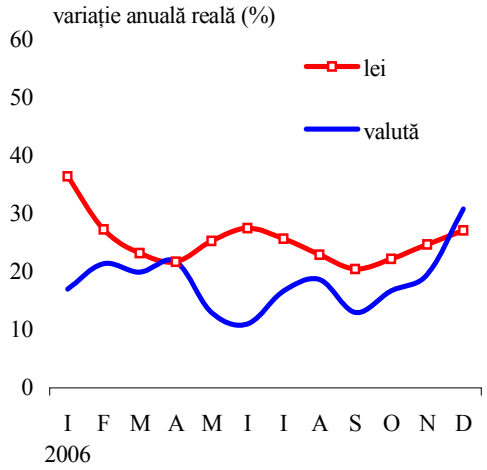
[3] Atingând la finele acestui interval 79,1 la sută.

veniturilor acestui segment şi ameliorarea percepţiei asupra evoluţiei lor viitoare, dar şi creşterea gradului de accesibilitate a resurselor oferite de bănci. Acest grad a continuat să fie ridicat, în pofida întăririi condiţiilor monetare reale în sens larg, impactul lor asupra volumului şi costului creditului acordat de băncile comerciale fiind parţial contrabalansat de efectul continuării intensificării concurenţei în sistemul bancar. Astfel, pentru a nu descuraja cererea de credite, băncile nu au repercutat integral asupra ratelor dobânzilor aferente creditelor impactul creşterii restrictivităţii instrumentelor de politică monetară, efectuând chiar scăderi temporare ale propriilor rate de dobândă în contextul practicării unor oferte promoţionale. De asemenea, instituţiile de credit au încercat să evite constrângerile exercitate de măsurile prudenţiale şi administrative ale băncii centrale, recurgând la reconfigurarea unora dintre caracteristicile ofertei lor de credite, care s-a concretizat, în principal, în extinderea perioadelor de graţie şi în prelungirea termenelor de acordare a împrumuturilor[4]; pe fondul acestei diversificări a ofertei de produse bancare, creditele în lei pe termen lung (peste 5 ani, cu sau fără garanţie ipotecară) au fost tot mai intens solicitate pentru satisfacerea consumului. Concomitent, băncile au redus aproape continuu (începând din aprilie) ratele dobânzilor aferente împrumuturilor noi în euro (mişcarea acestora contrastând cu trendul ascendent al randamentelor de pe pieţele internaţionale) şi au derulat campanii de promovare a împrumuturilor acordate în valute „netradiţionale" pe piaţa locală (franci elveţieni, yeni), purtătoare ale unor rate de dobândă atractive. Alţi stimuli ai ofertei de credite au fost aşteptările favorabile ale băncilor privind situaţia financiară a clienţilor, scăderea riscului de selecţie adversă, dar şi sporirea volumului resurselor atrase de instituţiile de credit de pe pieţele internaţionale şi efectuarea de majorări de capital, în special pe seama infuziilor realizate de băncile-mamă.

Creditul negovernamental

Depozite la bănci

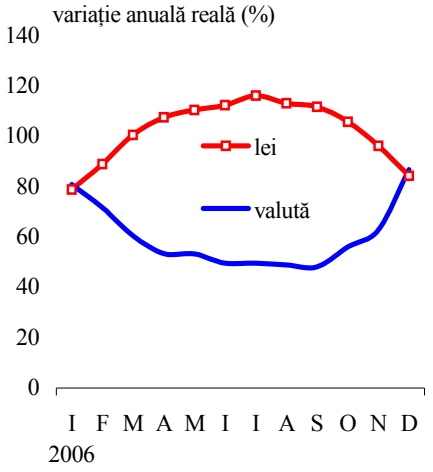

Cererea de credite s-a temperat însă în ultima parte a anului, ca urmare a: (i) creşterii unor categorii de rate de dobândă (în special a celor practicate la creditele noi în lei pe termen mediu), (ii) scăderii capacităţii de îndatorare a persoanelor cu venituri

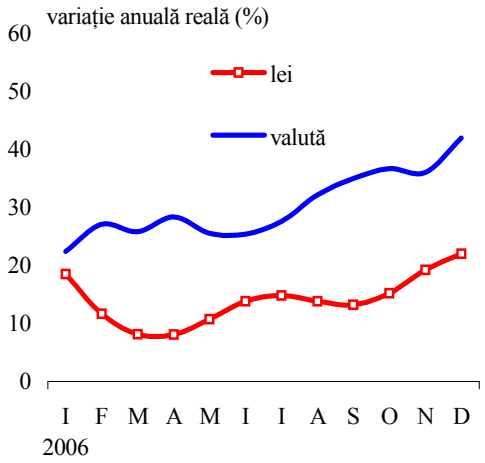
[4] Acestea au avut ca efect majorarea plafoanelor de creditare a potenţialilor clienţi.

reduse, precum şi, posibil, (iii) amânării temporare a unor cheltuieli, în anticiparea ameliorării condiţiilor pe piaţa bunurilor de consum, pe cea imobiliară, dar şi pe piaţa creditelor, ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană. În aceste condiţii, variaţia anuală în termeni reali a creditelor în lei acordate persoanelor fizice şi-a prelungit traiectoria crescătoare doar în primele şapte luni ale anului 2006, atingând în decembrie o valoare de 84,2 la sută (cu 12,9 puncte procentuale peste cea consemnată în decembrie 2005, dar cu 31,9 puncte procentuale sub valoarea aferentă lunii iulie 2006). În schimb, inclusiv ca urmare a unui efect de substituţie, soldul împrumuturilor în devize ale persoanelor fizice şi-a reaccelerat sensibil creşterea anuală începând din octombrie (86,8 la sută în decembrie 2006, nivel similar celui consemnat la finele anului 2005).

Creditul acordat populaţiei

Depozitele populaţiei la bănci

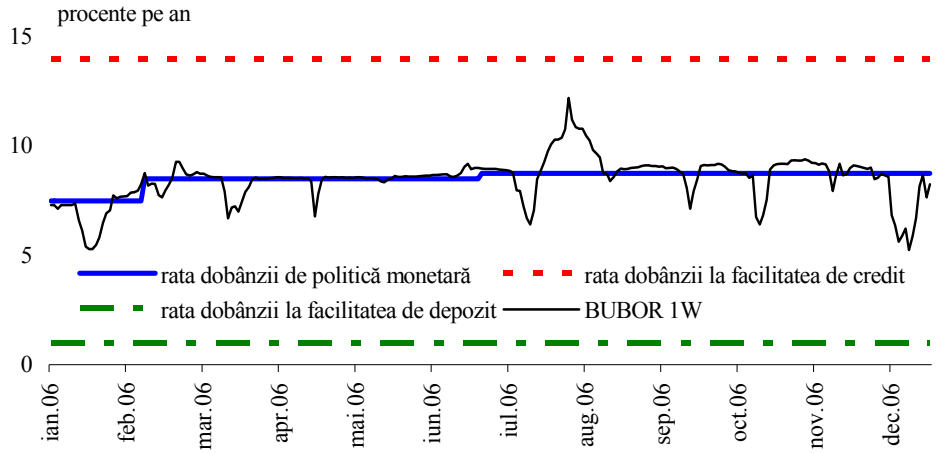
Totodată, în ultima parte a anului s-a conturat tot mai clar o tendinţă de revigorare a majorării depozitelor la termen în lei ale populaţiei, ritmul anual de creştere a acestora atingând în decembrie 2006 nivelul de 19,0 la sută (comparativ cu 14,9 la sută în decembrie 2005, respectiv 6,7 la sută în aprilie 2006). Această evoluţie favorabilă a fost susţinută, pe de o parte, de ajustările ascendente de randamente operate de instituţiile de credit ca urmare a creşterii ratei dobânzii de politică monetară, dar şi a intensificării concurenţei pentru atragerea de resurse, şi pe de altă parte, de dinamizarea veniturilor salariale, precum şi de încetinirea acumulării de datorii bancare de către anumite categorii ale populaţiei. Totuşi, înclinaţia pentru economisirea în devize a continuat să se accentueze, variaţia anuală a soldului depozitelor în valută (exprimate în euro) ale persoanelor fizice atingând în decembrie valoarea maximă a ultimilor 4 ani şi jumătate (42,4 la sută), pe fondul accelerării creşterii remiterilor lucrătorilor din străinătate (al căror volum s-a majorat în 2006 cu 43,6 la sută faţă de nivelul din 2005), dar şi ca urmare a unui efect *one-off* (plata de către Erste Bank a contravalorii acţiunilor achiziţionate de la angajaţii BCR).

3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

Sporirea gradului de restrictivitate a condiţiilor monetare în sens larg în 2006 s-a realizat atât prin consolidarea *mix*-ului de măsuri de natură prudenţială şi administrativă adoptate de BNR în 2005, cât şi prin utilizarea activă şi flexibilă de către banca centrală a componentelor cadrului operaţional al politicii monetare specific strategiei de ţintire directă a inflaţiei.

Astfel, dată fiind persistenţa poziţiei de debitor net a băncii centrale vis-a-vis de sistemul bancar, întărirea politicii ratei dobânzii s-a realizat nu doar prin majorarea în două etape a ratei dobânzii de politică monetară (la 8,5 la sută în luna februarie şi respectiv la 8,75 la sută în luna iunie), ci şi prin sporirea fermităţii controlului exercitat asupra lichidităţii şi ulterior prin menţinerea acestei atitudini de-a lungul celei mai mari părţi a anului 2006.

Rate ale dobânzii

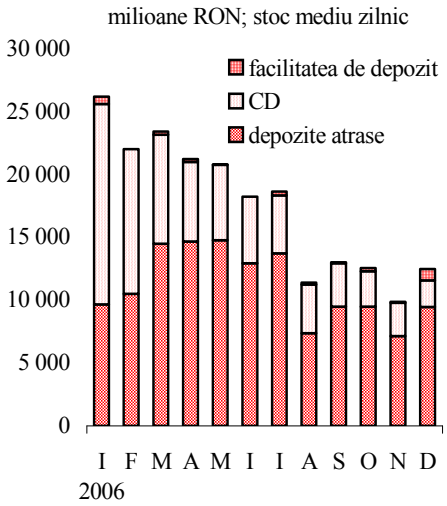

Trendul de accentuare a restrictivităţii controlului monetar – declanşat încă de la finele anului 2005 – a fost prelungit în primele luni ale anului 2006, BNR continuând să sporească progresiv rolul operaţiunilor de piaţă (atragerea de depozite pe scadenţa de o lună şi emiterea de certificate de depozit) în absorbirea excedentului de lichiditate de pe piaţa monetară. În aceste condiţii, apelul băncilor la facilitatea de depozit s-a redus până la valori modeste – relativ similare celor consemnate în mod tradiţional –, localizându-se de regulă la finele perioadelor de constituire a rezervelor minime obligatorii, iar rata medie a dobânzii plasamentelor băncilor la BNR s-a menţinut pe o pantă ascendentă, reducându-şi treptat ecartul faţă de rata dobânzii de politică monetară. Acesta s-a anulat în luna mai şi s-a menţinut până aproape de finele anului la valori insesizabile, evoluţie ce a reflectat în principal consecvenţa sterilizării supralichidităţii de către banca centrală şi relativa diminuare a incertitudinii operatorilor în ceea ce priveşte acţiunile BNR, precum şi influenţa factorilor autonomi ai lichidităţii.

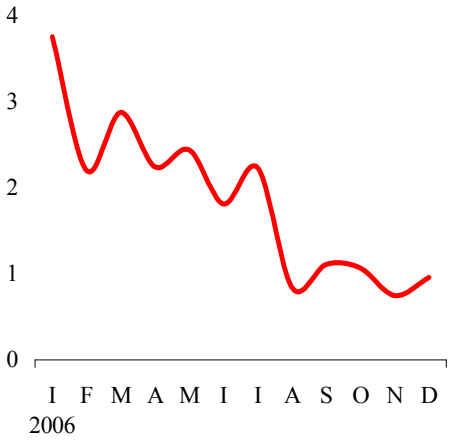
La această evoluţie a contribuit şi consolidarea treptată a rolului deţinut de principalul instrument de politică monetară al BNR – depozitele pe termen de o lună –

în cadrul setului instrumentelor de absorbţie monetară, soldul mediu al acestora reprezentând în mod constant, începând cu luna martie, peste 60 la sută din soldul mediu lunar al plasamentelor instituţiilor de credit la banca centrală. Atragerea de depozite s-a efectuat exclusiv prin organizarea de licitaţii de volum, rata fixă de dobândă ataşată acestor plasamente fiind rata dobânzii de politică monetară. Pentru a creşte predictibilitatea operaţiunilor de gestionare a condiţiilor lichidităţii şi implicit pentru a spori eficacitatea controlului monetar, BNR a standardizat frecvenţa licitaţiilor de depozite, acestea fiind derulate începând din a doua parte a lunii februarie o dată pe săptămână.

Volumul sterilizării

Volumul sterilizării/ contul curent al băncilor

Controlul exercitat de banca centrală asupra lichidităţii a fost însă relaxat uşor în decembrie, ca reacţie la accelerarea puternică a aprecierii leului produsă pe fondul apropierii momentului aderării României la Uniunea Europeană. Pentru a descuraja intrările de capital potenţial volatil şi implicit pentru a contracara riscul aprecierii potenţial nesustenabile a leului, banca centrală a redus gradual amplitudinea absorbţiei monetare realizate prin intermediul operaţiunilor de piaţă.

Cu toate acestea, pe ansamblul anului volumul lichidităţii excedentare absorbit de banca centrală la iniţiativa sa a rămas ridicat. Relativa diminuare înregistrată de acesta (cu 15,0 la sută) comparativ cu nivelul record atins în anul 2005 s-a datorat, pe de o parte, continuării politicii de nonintervenţie a BNR pe piaţa valutară, precum şi efectului net contracţionist exercitat asupra lichidităţii de operaţiunile Trezoreriei pe ansamblul anului, şi, pe de altă parte, creşterii cererii de rezerve a băncilor[5]; ca urmare, costurile BNR aferente gestionării condiţiilor lichidităţii de pe piaţa monetară au scăzut comparativ cu nivelul consemnat în anul anterior (la 0,4 la sută din PIB).

[5] Ca efect al sporirii nivelului prevăzut al rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în lei ale instituţiilor de credit, în special datorită majorării ratei acestora.

Pentru a spori restrictivitatea condițiilor monetare în sens larg, banca centrală a recurs şi la ajustarea parametrilor mecanismului rezervelor minime obligatorii. Astfel, pentru a contrabalansa impactul stimulativ al evoluției cursului de schimb al leului în raport cu euro asupra creditului în valută, precum şi pentru a consolida efectul restrictiv exercitat asupra dinamicii acestuia de măsurile prudențiale şi administrative adoptate anterior, Consiliul de administrație al BNR a decis în februarie să majoreze de la 35 la 40 la sută rata rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în valută ale băncilor, această măsură fiind aplicată începând cu perioada 24 martie-23 aprilie 2006. Totodată, pentru a potența impactul deciziilor privind rata dobânzii de politică monetară asupra dinamicii creditului neguvernamental, respectiv asupra componentei în lei a acestuia, BNR a ajustat în luna iunie rata rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în lei ale instituțiilor de credit de la 16 la 20 la sută (măsura fiind implementată începând cu perioada de aplicare 24 iulie-23 august 2006).

4. Orientările politicii monetare

Politica monetară a BNR, a cărei implementare se va realiza în continuare în contextul strategiei de țintire directă a inflației, va fi orientată în perioada următoare în direcția consolidării procesului dezinflației şi a asigurării coborârii ratei inflației spre niveluri sustenabile pe termen mediu, compatibile cu definiția de „stabilitate a prețurilor". Corespunzător acestui obiectiv, țintele anuale de inflație stabilite pe orizontul de transmisie a politicii monetare (doi ani) descriu o traiectorie descendentă, nivelurile lor fiind de 4 la sută ±1 puncte procentuale pentru 2007 şi de 3,8 la sută ±1 puncte procentuale pentru anul 2008; acest trend al dezinflației este în consonanță cu angajamentele asumate de autoritățile române prin documentele programatice elaborate atât în perioada preaderare, cât şi în procesul de pregătire a adoptării monedei euro în care a intrat România la 1 ianuarie 2007 (edițiile succesive ale Programului Economic de Preaderare şi prima ediție a Programului de Convergență – finalizată şi transmisă Comisiei Europene la începutul anului 2007).

Ținta de inflație pentru anul 2007 a fost confirmată de BNR în cadrul Raportului asupra inflației din februarie 2006, iar demersurile necesare fundamentării şi stabilirii în consultare cu Guvernul a obiectivului de inflație pentru anul 2008 au fost inițiate de Consiliul de administrație al BNR în etapa premergătoare elaborării Raportului asupra inflației din august 2006; în acest context, s-a reiterat ideea potrivit căreia stabilirea împreună cu Guvernul a țintei de inflație constituie un principiu esențial al strategiei de țintire directă a inflației, acesta având rolul de a spori eficacitatea acesteia, atât prin potențarea sprijinului acordat politicii monetare de politicile guvernamentale (fiscală, de venituri, structurală), cât şi prin ancorarea mai solidă a anticipațiilor agenților economici, cărora li se imprimă, astfel, un caracter uniform.

Din perspectiva BNR, în favoarea stabilirii la nivelul de 3,8 la sută a țintei pentru 2008 au pledat două categorii de argumente conforme principiilor şi exigențelor strategiei de țintire directă a inflației. Astfel, pe de o parte, acest nivel al țintei

răspundea necesității continuării trendului descendent al ratei inflației spre un nivel sustenabil pe termen mediu şi ulterior spre cel compatibil cu criteriul de inflație al Tratatului de la Maastricht, precum şi cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de Banca Centrală Europeană; în plus, prin potențialul său de a ancora anticipațiile inflaționiste, nivelul stabilit al țintei pentru 2008 era capabil să contribuie la atingerea țintei de inflație a anului 2007, precum şi la scăderea relativă a costurilor acestei realizări.

Pe de altă parte, nivelul țintei de inflație a reflectat preocuparea BNR pentru concentrarea eforturilor asupra unor obiective realiste şi credibile, în condițiile în care era previzibilă o relativă încetinire a ritmului dezinflației de-a lungul anului 2008, ca efect al continuării manifestării acțiunii unor factori inflaționişti aflați cvasiintegral în afara sferei de influență a băncii centrale, printre cei mai importanți numărându-se: (i) programarea pentru intervalul vizat a unor ajustări consistente de prețuri administrate şi de impozite indirecte, (ii) continuarea creşterii prețurilor în contextul procesului de convergență parcurs de economia românească şi (iii) menținerea unui grad relativ ridicat de persistență a inflației.

Evoluțiile economice recente, precum şi rezultatele proiecției actualizate a evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu incluse în Raportul asupra inflației din mai 2007 au reconfirmat faptul că obiectivul de coborâre a ratei anuale a inflației la nivelul de 3,8 la sută la sfârşitul anului 2008 şi cel de asigurare în perioada următoare a sustenabilității dezinflației constituie o reală provocare pentru banca centrală. Din perspectiva actualului context, dificultatea atingerii lor derivă nu doar din prelungirea de-a lungul orizontului de prognoză a impactului inflaționist al factorilor pe partea ofertei, ci şi din menținerea pe termen scurt a excedentului de cerere, în principal ca efect al inițierii la începutul acestui an şi al accentuării în următoarele trimestre a unui proces de relaxare a politicii fiscale şi a politicii veniturilor, precum şi ca urmare a creşterii ample a salariilor ce se aşteaptă a se produce pe acest fond în sectorul privat; în plus, pe termen mediu, asigurarea sustenabilității dezinflației este complicată de perspectiva prelungirii dinamicii excesive a absorbției interne şi implicit de potențiala continuare a adâncirii deficitului de cont curent asociată şi cu menținerea ritmului înalt de creştere a datoriei externe.

Întrucât, în aceste condiții, politica monetară preia aproape în totalitate sarcina coborârii deviației PIB la nivelurile negative presupuse de menținerea ratei inflației pe o traiectorie compatibilă cu atingerea țintelor de inflație stabilite pe termen mediu, gradul de restrictivitate pe care BNR trebuie să-l imprime politicii sale pentru a contracara în perioada următoare efectele expansioniste ale politicii fiscale şi ale politicii de venituri este relativ ridicat; în acest context, se conturează necesitatea stringentă a participării în perspectivă a tuturor componentelor *mix*-ului de politici macroeconomice la asigurarea continuării sustenabile a procesului dezinflației.

Având în vedere aceste exigențe, BNR a imprimat politicii monetare o atitudine care a condus la înăsprirea încă de la finalul anului 2006 a condițiilor monetare

reale în sens larg, menţinerea ulterioară a caracterului lor restrictiv contribuind semnificativ la scăderea cu 1,21 puncte procentuale a ratei anuale a inflaţiei în trimestrul I 2007; restrictivitatea acestora a decurs atât din majorarea marjei reale a ratei dobânzii de politică monetară şi din acumularea unei aprecieri reale consistente a leului în raport cu principalele monede, cât şi din menţinerea austerităţii mecanismului rezervelor minime obligatorii. În acelaşi timp, BNR a decis să renunţe în cursul primului trimestru al anului 2007 la utilizarea pârghiei măsurilor de natură prudenţială şi administrativă la care a apelat începând cu anul 2005 pentru a tempera ritmul de creştere a creditului acordat sectorului privat.

Potrivit acestei abordări a BNR, asigurarea în următoarea perioadă a gradului adecvat de restrictivitate a condiţiilor monetare se va realiza exclusiv prin intermediul cadrului operaţional al politicii monetare specific strategiei de ţintire directă a inflaţiei, contribuţiile principale urmând să le deţină evoluţia ratelor reale ale dobânzilor şi dinamica cursului de schimb real al monedei naţionale. Astfel, inclusiv prin gestionarea adecvată a condiţiilor lichidităţii de pe piaţa monetară, banca centrală va urmări să consolideze rolul politicii ratei dobânzii în transmiterea impulsurilor politicii monetare, precum şi cel de semnal al ratei dobânzii de politică monetară şi implicit capacitatea acesteia de a ancora anticipaţiile inflaţioniste.

Chiar şi în aceste condiţii, menţinerea dezinflaţiei pe traiectoria prognozată nu este lipsită de riscuri şi incertitudini. Cel mai semnificativ risc, a cărui materializare ar plasa rata inflaţiei pe o traiectorie superioară celei proiectate, continuă să-l reprezinte posibila creştere amplă a salariilor, necorelată cu dinamica productivităţii muncii, care, pe lângă efectele pe care le-ar produce prin amplificarea cererii interne, ar putea impulsiona inflaţia prin intermediul sporirii costurilor. Acestuia i se alătură riscul accentuării faţă de program a atitudinii expansioniste a politicii fiscale, care s-ar putea concretiza în colectarea unui volum de venituri bugetare inferior celui prevăzut şi/sau în reorientarea către consum a cheltuielilor destinate iniţial programelor de investiţii. Dată fiind noua poziţie de activ internaţional a monedei naţionale, un grad ridicat de incertitudine caracterizează şi evoluţia viitoare a cursului de schimb al leului, care ar putea reflecta doar parţial, pe anumite intervale, caracteristicile fundamentelor economice naţionale; acest risc este potenţat de persistenţa excedentului global de lichiditate, precum şi de caracterul volatil şi impredictibil al apetitului pentru risc al investitorilor. Surse de incertitudine şi de risc le reprezintă în perioada următoare calendarul şi magnitudinea ajustărilor de preţuri administrate şi de impozite indirecte, precum şi evoluţia viitoare a preţurilor volatile.

Capitolul II. Stabilitatea financiară, reglementarea şi supravegherea prudenţială

1. Stabilitatea financiară

1.1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Stabilitatea sistemului financiar s-a menţinut în 2006. Intermedierea financiară s-a îmbunătăţit, iar decalajul faţă de celelalte ţări membre UE s-a redus. **Sectorul bancar** şi-a consolidat poziţia dominantă în sistem, deţinând 83,8 la sută din totalul activelor financiare. Această evoluţie s-a datorat (A) dinamicii susţinute a creditului, în contextul (B) menţinerii indicatorilor de stabilitate financiară la niveluri confortabile, asigurând inclusiv rezistenţa la şocuri exogene deosebite.

A. Creditul neguvernamental a crescut cu 47 la sută în termeni reali în 2006, peste ritmul anului anterior (33,8 la sută). Aproape 90 la sută din credit este acordat companiilor nefinanciare şi populaţiei. În structură, creditul în monedă naţională a devenit pentru prima oară majoritar, reprezentând 53 la sută din totalul creditului acordat. După criteriul maturităţilor, creditul pe termen lung a avut ritmul de creştere cel mai susţinut, iar ponderea sa a devenit superioară celorlalte scadenţe (39 la sută, comparativ cu 28 la sută creditul pe termen mediu şi 34 la sută creditul pe termen scurt). După tipul debitorului, companiile nefinanciare şi-au păstrat prima poziţie, dar ponderea creditului către populaţie a avut o dinamică mai accentuată (ajungând la 42 la sută în 2006, de la aproape 7 la sută în 2001).

B. Dezvoltarea sectorului bancar s-a realizat într-o manieră prudentă. Solvabilitatea şi lichiditatea rămân sensibil peste limitele minime reglementate. Rezultatele aplicaţiei *stress-test* (pentru data de 30 iunie 2006) atestă rezistenţa la şocuri a sectorului bancar. Raportul de solvabilitate calculat în condiţiile unui scenariu extrem (deprecierea leului faţă de moneda europeană cu 19,1 la sută şi reducerea ratei dobânzii cu 6,1 puncte procentuale) consemnează la nivel agregat o valoare de 14,9 la sută, superioară limitei minime admise de reglementările de prudenţă bancară în vigoare la data mai sus menţionată (respectiv 12 la sută).

Aderarea României la Uniunea Europeană va accentua competiţia pe piaţa serviciilor bancare, ţinând cont de profitabilitatea mai ridicată în sectorul bancar românesc, nivelul intermedierii financiare încă redus şi existenţa unui cadru de reglementare şi supraveghere armonizat cu standardele Uniunii Europene. Se disting unele tendinţe ce vor presupune monitorizare atentă: creşterea expunerii faţă de populaţie şi majorarea scadenţelor la credite.

Instituţiile financiare nebancare (IFN) au intrat în 2006 în sfera de supraveghere prudenţială a băncii centrale. Intenţia autorităţilor a fost de reducere a riscurilor specifice acestui sector şi de creştere a eficacităţii măsurilor de monitorizare a evoluţiei creditului, prin crearea unui cadru de reglementare mai uniform. Riscul sistemic generat de aceste instituţii este scăzut. Gradul de concentrare şi expunerea

valutară sunt mai ridicate în sectorul IFN decât în cel bancar, dar se anticipează reducerea acestor riscuri după includerea IFN în perimetrul de supraveghere al băncii centrale.

Pe **piaţa de capital** românească, unele vulnerabilităţi s-au amplificat datorită creşterii sensibilităţii la şocurile externe pe fondul accentuării procesului de convergenţă. Corecţia tendinţei ascendente a BVB din perioada aprilie-iunie 2006, pare a avea explicaţii identice cu mişcarea similară de pe pieţele de capital din celelalte ţări emergente.

Piaţa valutară s-a dezvoltat semnificativ în 2006, dar rămâne încă în urma celor din regiune ca adâncime şi structură. Leul s-a apreciat semnificativ, pe fondul unei volatilităţi similare cu cea a monedelor din regiune. Nerezidenţii au fost cei care au contribuit major la dezvoltarea pieţei. Volumul tranzacţiilor medii zilnice ale acestora a crescut de aproape patru ori în 2006 faţă de 2005, depăşind ca valoare tranzacţiile realizate de clienţii rezidenţi sau de băncile autohtone.

Momentele de turbulenţă de pe pieţele internaţionale nu au avut impact notabil asupra lichidităţii **pieţei monetare**, iar volatilitatea ratelor dobânzilor interbancare nu a avut ecou în sectorul real. Implementarea deciziilor de politică monetară a fost favorizată de un sistem financiar stabil.

Cadrul macroeconomic internaţional s-a păstrat favorabil stabilităţii financiare din România. Principalii parteneri externi şi-au reluat creşterea economică, iar condiţiile de finanţare pentru zona Europei Centrale şi de Est s-au menţinut avantajoase. Sentimentul pieţelor cu privire la capacitatea ţărilor emergente de a face faţă unor condiţii financiare mai restrictive nu s-a deteriorat, cu excepţia unor corecţii în lunile mai-iunie.

Anul 2006 a reprezentat al şaptelea an consecutiv de creştere economică pentru România, pe fondul continuării trendului descendent al inflaţiei. Dinamica principalilor indicatori economici şi financiari ai României arată un proces de recuperare a decalajelor faţă de economiile emergente membre ale UE. Posibilitatea decuplării procesului de convergenţă reală de cea nominală şi incertitudinea privind tipologia creşterii economice au reprezentat principalele riscuri provenind din **sectorul real** la adresa stabilităţii financiare.

Echilibrul extern s-a deteriorat, deficitul de cont curent majorându-se cu aproape 45 la sută. Dublarea nivelului datoriei externe pe termen scurt reclamă la rândul ei o monitorizare atentă. În primul rând, sectorul nebancar a ajuns să aibă o viteză de îndatorare asemănătoare sectorului bancar. În al doilea rând, gradul de concentrare a acestei datorii este mare şi în creştere. În al treilea rând, companiile din sectorul imobiliar şi cel al industriei prelucrătoare, care se îndatorează pe termen scurt din surse externe, deţin aproape 50 la sută din valoarea datoriei de acest tip şi au lichiditate subunitară.

Sectorul companiilor şi-a menţinut profilul moderat de risc. Rentabilitatea şi lichiditatea firmelor au continuat să se îmbunătăţească, dar eficienţa activităţii de exploatare a avut evoluţii mixte. Riscul de credit indus în sectorul bancar se păstrează moderat. Pe de o parte, capacitatea de onorare a serviciului datoriei s-a diminuat, iar gradul de concentrare a creditelor a crescut. Pe de altă parte, probabilitatea de nerambursare este în scădere şi percepţia creditorilor cu privire la riscul de credit s-a îmbunătăţit. Un şoc pe rata dobânzii interne sau externe poate afecta companiile româneşti, dar moderat. Şocul pe curs de schimb poate avea implicaţii negative mai mari pentru că valoarea expunerilor acoperite natural la un asemenea risc este mică (22 la sută). Alocarea resurselor bancare către companii s-a îmbunătăţit, dar disciplina în plăţi a avut evoluţii mixte: arieratele s-au redus la un minim istoric, însă incidentele de plată au crescut uşor.

Riscurile generate de **sectorul populaţiei** asupra stabilităţii financiare au crescut, atât pe partea de activ, cât şi pe cea de pasiv bilanţier. Veniturile băneşti şi-au păstrat tendinţa ascendentă, pe fondul unor aşteptări optimiste, fiind elementul principal care a condus la asumarea de riscuri mai mari de către populaţie în 2006. Poziţia valutară a sectorului populaţiei s-a deteriorat, crescând impactul negativ în cazul unui şoc valutar. Dinamica îndatorării a generat două riscuri principale: serviciul datoriei a crescut într-un ritm foarte alert, iar poziţia de creditor net a populaţiei s-a redus semnificativ. Pe de altă parte, gradul de concentrare a creditelor şi rata restanţelor s-au diminuat.

Infrastructura financiară, îndeosebi cadrul de reglementare, s-a consolidat în anul 2006, procesul de convergenţă cu standardele europene fiind semnificativ. Cea mai importantă evoluţie în acest domeniu este intrarea în vigoare, de la începutul anului 2007, a noului cadru de reglementare a riscurilor (Basel II), dar instituţiile de credit româneşti au optat pentru implementarea acestuia începând cu anul 2008.

1.2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudenţială şi stabilitatea financiară

Centrala Riscurilor Bancare (CRB)

Creşterea activităţii de creditare a determinat implicit şi majorarea volumului informaţiilor existente în baza de date a CRB, precum şi a gradului de utilizare a acestei structuri. Astfel, în cursul anului 2006, instituţiile de credit au efectuat 8,4 milioane interogări ale bazei de date a CRB (faţă de numai 4,1 milioane în anul 2005), din care 99,4 la sută cu acordul debitorilor potenţiali. Prin aceste interogări au fost solicitate date despre riscul global, creditele şi restanţele debitorilor. Cu toate acestea, ponderea debitorilor noi pentru care s-au efectuat interogări autorizate a scăzut de la 92 la sută în decembrie 2005, la 85,7 la sută în decembrie 2006. Creşterea numărului de interogări a avut o importanţă deosebită în menţinerea calităţii portofoliului de credite al băncilor, în condiţiile accelerării activităţii de creditare.

Numărul debitorilor înregistraţi în baza de date a CRB a crescut în cei şapte ani de funcţionare de 35 de ori, numărul creditelor de 29 de ori, iar totalul sumelor

datorate de peste 18 ori. Trebuie precizat că, la finele anului 2006, baza de date a CRB cuprindea 8,9 la sută din numărul debitorilor existenţi în sistemul bancar şi 9,5 la sută din numărul creditelor acordate pe total sistem bancar. Aceste cifre arată că, pe total sistem bancar, numărul creditelor de consum deţine în continuare o pondere semnificativă. La finele anului 2006, în condiţiile menţinerii limitei de raportare la nivelul de 20 000 lei, baza de date a CRB a cuprins aproximativ 79,6 la sută din valoarea creditelor acordate de sistemul bancar românesc, faţă de circa 81,1 la sută la finele anului 2005.

În acest context, merită subliniat faptul că şi în anul 2006 s-a înregistrat o creştere semnificativă a numărului de clienţi-persoane fizice. Dacă în luna decembrie 2005 erau înregistrate în baza de date a CRB 186 691 persoane fizice cu expuneri de credit superioare limitei de raportare, în decembrie 2006 numărul acestora a ajuns la 403 943 (+116,4 la sută). Valoarea creditelor acordate persoanelor fizice a evoluat de la 10 000 milioane lei în decembrie 2005 la 21 692 milioane lei în decembrie 2006 (+116,9 la sută). Numărul persoanelor fizice în total număr debitori înregistraţi în baza de date a CRB reprezenta 84,4 la sută la 31 decembrie 2006, faţă de 78 la sută în 2005; valoarea creditelor acordate persoanelor fizice în totalul sumei datorate reprezenta 21,2 la sută în decembrie 2006 comparativ cu 17,7 la sută în decembrie 2005. Din totalul creditelor acordate persoanelor fizice, 57,2 la sută au fost denominate în euro, 38,0 la sută în RON şi doar 2,2 la sută în dolari SUA.

Totodată, la 31 decembrie 2006, în baza de date a CRB existau 116 150 grupuri de debitori şi 276 660 persoane fizice cu restanţe mai mari de 30 de zile înregistrate în restituirea creditelor cu o valoare mai mică de 20 000 lei; valoarea acestor restanţe a fost de 278,5 milioane lei.

În anul 2006, au fost raportate de către instituţiile de credit la CRB informaţii despre 43 de debitori care au produs fraude cu carduri (faţă de 18 în anul 2005), cu o valoare totală a sumei fraudate de 41 863 lei (faţă de 19 103 lei în anul 2005).

În baza Ordonanţei Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activităţii de soluţionare a petiţiilor şi a Legii nr. 677/2001 pentru protecţia persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date, în cursul anului 2006 Direcţia Stabilitate Financiară a răspuns unui număr de 1 710 persoane fizice care au solicitat informaţii referitoare la datele raportate la Centrala Riscurilor Bancare pe numele lor, comparativ cu 682 de persoane fizice în anul 2005.

În plus, trebuie menţionat că informaţiile privind onorarea serviciului datoriei înregistrate de Centrala Riscurilor Bancare au făcut posibilă în anul 2006 dezvoltarea în cadrul Direcţiei Stabilitate Financiară a unor modele de evaluare a probabilităţii de nerambursare a companiilor. De asemenea, datele privind caracteristicile creditelor agenţilor economici au permis monitorizarea factorilor care pot impieta asupra stabilităţii financiare, precum şi cuantificarea efectelor lor potenţiale folosind aplicaţia *stress-test*.

Centrala Incidentelor de Plăţi (CIP)

Similar anului 2005, analiza bazei de date a CIP evidenţiază faptul că numărul incidentelor de plată şi al titularilor care le-au generat au continuat să crească şi în 2006, însă într-un ritm mult mai redus decât în primii ani ai activităţii acesteia.

Comparativ cu 2005, în perioada analizată numărul titularilor de cont înregistraţi cu incidente a crescut cu 9,2 la sută (faţă de 9,1 la sută), numărul instrumentelor refuzate la plată cu 6,5 la sută (faţă de 14,9 la sută), iar valoarea sumelor refuzate cu 33,1 la sută (faţă de 12,2 la sută). Creşterea semnificativă a valorii sumei refuzate a fost determinată de înscrierea în baza de date a CIP a două incidente de plată cu cecuri de valori foarte mari.

În anul 2006, mai mult de 67 la sută din numărul total al instrumentelor de plată refuzate şi 74 la sută din valoarea totală a sumei refuzate au fost raportate de şase bănci. Totodată, trebuie semnalat că „lipsa totală sau parţială de disponibil" constituie cel mai frecvent motiv de refuz la plată (75,6 la sută din totalul motivelor de refuz).

În cursul anului 2006 au fost înregistrate 2,8 milioane interogări ale bazei de date a CIP (faţă de 1,99 milioane în anul precedent), efectuate de bănci în nume propriu sau în numele clienţilor. Prin aceste interogări au fost solicitate informaţii despre titularii de cont pentru a se verifica dacă pe numele acestora s-au înregistrat incidente de plată.

În conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 1/2001 privind organizarea şi funcţionarea la Banca Naţională a României a Centralei Incidentelor de Plăţi, cu modificările şi completările ulterioare, Direcţia Stabilitate Financiară răspunde solicitărilor primite de la autorităţile publice cu privire la situaţia înscrierii în baza de date a CIP a unor titulari de cont. Astfel, în cursul anului 2006, Direcţia Stabilitate Financiară a răspuns unui număr de 2 079 solicitări primite de la autorităţi publice, comparativ cu 2 303 în anul 2005.

2. Autorizarea şi reglementarea instituţiilor financiare

2.1. Autorizarea şi reglementarea instituţiilor de credit

2.1.1. Autorizarea instituţiilor de credit

Banca Naţională a României a urmat şi în anul 2006, cu consecvenţă, politica sa pe linia consolidării sistemului bancar prin atragerea de bănci şi investitori puternici, capabili să realizeze un control eficient asupra conducerii băncilor în sprijinirea acestora pentru realizarea activităţilor propuse a fi desfăşurate. Procesul de autorizare a instituţiilor de credit s-a înscris în acest deziderat al Băncii Naţionale a României.

În temeiul prevederilor Legii nr.58/1998 privind activitatea bancară, în luna decembrie 2006 Banca Naţională a României a aprobat constituirea Băncii Millennium SA (prima etapă a procesului de autorizare). Fondatorii băncii sunt

persoane juridice care fac parte din grupul Banco Comercial Portugues (Millennium bcp).

2.1.2. Cadrul legislativ şi de reglementare pentru instituţiile de credit

Legislaţia primară rezultată din transpunerea directivelor comunitare menţionate se compune din:

– Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006 privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 1027/ 27.12.2006, care, pe lângă preluarea la nivel de principiu a dispoziţiilor Directivelor nr. 48/2006 şi nr. 49/2006 (cerinţe minime de acces şi desfăşurare a activităţii de către instituţiile de credit, regimul instituţiilor de credit din alte state membre şi din state terţe, cerinţe operaţionale, cerinţe pentru acoperirea riscurilor, supravegherea instituţiilor de credit etc.), sistematizează şi dispoziţii specifice diverselor categorii de instituţii de credit (bănci, cooperative de credit, bănci de economisire şi creditare în domeniul locativ, bănci de credit ipotecar şi instituţii emitente de monedă electronică). Având în vedere unitatea de regim prudenţial aplicabil, potrivit legislaţiei comunitare, instituţiilor de credit şi firmelor de investiţii, această ordonanţă abordează într-o secţiune distinctă aspecte legate de aplicarea dispoziţiilor legii la societăţile de servicii de investiţii financiare, aflate sub supravegherea Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare;

– Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 98/2006 privind supravegherea suplimentară a instituţiilor de credit, a societăţilor de asigurare şi/sau de reasigurare, a societăţilor de servicii de investiţii financiare şi a societăţilor de administrare a investiţiilor dintr-un conglomerat financiar, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1023/22.12.2006, care asigură transpunerea Directivei nr. 87/2002/CE şi al cărei obiectiv este acela de a reglementa supravegherea suplimentară a entităţilor reglementate care fac parte din grupuri cu activităţi financiare intersectoriale (conglomerate financiare), în scopul asigurării stabilităţii financiare şi al protecţiei deponenţilor, asiguraţilor şi investitorilor.

Transpunerea aspectelor de natură tehnică din directivele menţionate a fost realizată în cadrul reglementărilor prudenţiale emise în comun de Banca Naţională a României, Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare şi respectiv Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, după cum urmează:

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 13/18/2006 privind determinarea cerinţelor minime de capital pentru instituţiile de credit şi firmele de investiţii**,** publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1033 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 10/107/2006 (publicat în MO nr. 1033/27.12.2006), care stabileşte tipurile de risc pentru care se impune ca instituţiile reglementate să îndeplinească cerinţe minime de capital (riscul de credit, riscul de diminuare a valorii creanţei, riscul de credit al contrapartidei, riscul de poziţie, riscul de decontare, riscul valutar, riscul de marfă şi riscul operaţional);

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 14/19/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituţiile de credit şi firmele de investiţii potrivit abordării standard**,** publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1033 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 11/108/2006 (publicat în MO nr. 1033/27.12.2006), care stabileşte modul de determinare, potrivit abordării standard, a valorii ponderate la risc a expunerilor, în vederea calculării cerinţelor minime de capital pentru riscul de credit;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituţiile de credit şi firmele de investiţii potrivit abordării bazate pe modelele interne de rating**,** publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1033 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 12/109/2006 (publicat în MO nr. 1033/27.12.2006), care stabileşte modul de determinare a cerinţei de capital pentru riscul de credit, potrivit abordării bazate pe modele interne de rating, conform unor parametri de risc (probabilitate de nerambursare, pierdere în caz de nerambursare, factori de conversie şi maturitate), prin intermediul tratamentului IRB de bază (*Foundation IRB*) sau tratamentului IRB avansat (*Advanced IRB*);

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 16/21/2006 privind expunerile mari ale instituţiilor de credit şi ale firmelor de investiţii**,** publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1033 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 13/110/2006 (publicat în MO nr. 1033/27.12.2006), care tratează, în principal, aspecte referitoare la monitorizarea şi raportarea expunerilor mari, limitele aplicabile expunerilor mari, precum şi la exceptarea integrală/parţială a expunerilor de la aplicarea limitelor pentru expunerile mari;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 17/22/2006 privind supravegherea pe bază consolidată a instituţiilor de credit şi a firmelor de investiţii**,** publicat în Monitorul Oficial al României nr.1034 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 14/111/2006 (publicat în MO nr. 1034/27.12.2006), care stabileşte, în principal, nivelul de respectare a cerinţelor prudenţiale în contextul exercitării supravegherii pe bază consolidată, aria de cuprindere a consolidării prudenţiale şi metodele de consolidare utilizate în scop prudenţial;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituţiilor de credit şi ale firmelor de investiţii, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1034 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 15/112/2006 (publicat în MO nr. 1034/27.12.2006), care stabileşte:

  ▪ componenţa fondurilor proprii la nivel individual şi consolidat ce stau la baza determinării indicatorilor de prudenţă bancară prevăzuţi de diferitele reglementări prudenţiale aplicabile;

- principiile şi condiţiile de a căror respectare depinde includerea sau nu a anumitor elemente în calculul fondurilor proprii;
- cerinţele privind nivelul minim al capitalului iniţial;
- aspectele generale referitoare la modul de raportare a fondurilor proprii determinate la nivel individual şi consolidat;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituţiile de credit şi firmele de investiţii, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1034 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 16/113/2006 (publicat în MO nr. 1034/27.12.2006), care stabileşte modul de determinare a efectului tehnicilor de diminuare a riscului de credit asupra calculului valorii ponderate la risc a expunerilor sau, după caz, al valorii pierderii aşteptate, în scopul determinării cerinţelor minime de capital;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 20/25/2006 privind tratamentul riscului de credit al contrapartidei în cazul instrumentelor financiare derivate, al tranzacţiilor de răscumpărare, al operaţiunilor de dare/luare de titluri/mărfuri cu împrumut, al tranzacţiilor cu termen lung de decontare şi al tranzacţiilor de creditare în marjă, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1034 bis/27.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 17/114/2006 (publicat în MO nr. 1034/27.12.2006), care stabileşte modul de determinare a valorii expunerilor pentru anumite tipuri de tranzacţii (instrumente financiare derivate, tranzacţii de răscumpărare, operaţiuni de dare/luare de titluri/mărfuri cu împrumut, tranzacţii cu termen lung de decontare şi tranzacţii de creditare în marjă), care, în vederea calculării cerinţelor minime de capital pentru riscul de credit, sunt supuse ulterior ponderării la risc potrivit abordării standard sau abordării bazate pe modele interne de rating;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 21/26/2006 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate şi al poziţiilor din securitizare, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1035 bis/28.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 18/115/ 2006 (publicat în MO nr. 1035/28.12.2006), care stabileşte modul de determinare a valorii ponderate la risc a expunerilor la riscul de credit care fac obiectul securitizării, precum şi a poziţiilor deţinute în urma operaţiunii de securitizare, în vederea calculului cerinţelor minime de capital pentru riscul de credit şi riscul de diminuare a valorii creanţei;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 22/27/2006 privind adecvarea capitalului instituţiilor de credit şi al firmelor de investiţii, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1035bis/28.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 19/116/2006 (publicat în MO nr. 1035/28.12.2006), care stabileşte modul de determinare a cerinţelor minime de capital pentru riscul de poziţie, riscul de decontare şi de credit al contrapartidei, riscul valutar şi riscul de marfă;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 23/28/2006 privind criteriile tehnice referitoare la organizarea şi tratamentul riscurilor, precum şi criteriile tehnice utilizate de autorităţile competente pentru verificarea şi evaluarea acestora, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1035bis/28.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 20/117/ 2006 (publicat în MO nr. 1035/28.12.2006), care stabileşte criteriile tehnice referitoare la organizarea şi tratamentul riscurilor (riscul de credit şi riscurile asociate acestuia, riscul de piaţă, riscul de rată a dobânzii corespunzătoare activităţilor în afara portofoliului de tranzacţionare, riscul operaţional şi riscul de lichiditate), precum şi criteriile tehnice utilizate de autorităţile competente pentru verificarea şi evaluarea acestora;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 24/29/2006 privind determinarea cerinţelor minime de capital ale instituţiilor de credit şi ale firmelor de investiţii pentru riscul operaţional, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1035bis/28.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 21/118/2006 (publicat în MO nr. 1035/28.12.2006), care stabileşte modul de determinare a cerinţei de capital pentru riscul operaţional potrivit uneia dintre cele patru abordări: abordarea de bază, abordarea standard, abordarea standard alternativă şi abordarea avansată de evaluare;

– Regulamentul Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 25/30/2006 privind cerinţele de publicare pentru instituţiile de credit şi firmele de investiţii, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1035bis/28.12.2006, aprobat prin Ordinul BNR-CNVM nr. 22/119/2006 (publicat în MO nr. 1035/28.12.2006), care impune instituţiilor de credit să facă publice informaţii cantitative şi calitative, concentrate pe parametrii cheie ai profilului de afaceri, expunerile la risc şi managementul riscurilor;

– Ordinul BNR-CNVM-CSA nr. 23/120/113136 privind cerinţele suplimentare de adecvare a capitalului, tranzacţiile intragrup şi concentrarea riscurilor la nivelul unui conglomerat financiar, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 1031/ 27.12.2006, care completează cadrul general al supravegherii suplimentare a entităţilor reglementate, persoane juridice române, prevăzut de *Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 98/2006*, în ceea ce priveşte modul de calcul al cerinţelor suplimentare de adecvare a capitalului, identificarea şi impunerea anumitor cerinţe de raportare pentru tranzacţiile intragrup şi concentrarea riscurilor.

De asemenea, în cursul anului 2006 au mai fost emise următoarele reglementări:

– Regulamentul BNR nr. 10/2006 privind notificarea sucursalelor instituţiilor de credit şi a prestării de servicii în mod direct, publicat în Monitorul Oficial nr. 1044 din 29/12/2006, care stabileşte procedura şi, după caz, condiţiile înfiinţării de sucursale şi prestării de servicii în mod direct de către instituţiile de credit persoane juridice române în alte state membre şi de către instituţiile

de credit autorizate şi supravegheate de autorităţile competente din alte state membre pe teritoriul României;

– Norma BNR nr. 25/2006 pentru modificarea Normelor Băncii Naţionale a României nr. 6/1998 privind notificarea deschiderii în România de reprezentanţe de către băncile străine, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1015 din 20/12/2006.

Una dintre preocupările permanente ale Băncii Naţionale a României o constituie alinierea cadrului de reglementare din domeniul contabilităţii instituţiilor de credit la prevederile similare existente în domeniu la nivelul Comunităţii Europene, precum şi la Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS).

Reglementările contabile emise de Banca Naţională a României în vigoare pentru exerciţiul financiar al anului 2006 sunt *Reglementările contabile conforme cu directivele europene, aplicabile instituţiilor de credit, aprobate prin Ordinul Băncii Naţionale a României nr. 5/2005* (denumite în continuare *Reglementările contabile conforme cu directivele*), care prevăd faptul că întocmirea situaţiilor financiare anuale individuale se face în conformitate cu respectivele directive (cu menţiunea că în situaţia în care directiva nu prevede tratamente contabile pentru anumite operaţiuni economico-financiare sunt aplicabile cele prevăzute de IFRS), iar întocmirea situaţiilor financiare consolidate se face în conformitate cu IFRS, începând cu exerciţiul financiar al anului 2006.

Pentru exerciţiul financiar al anului 2007, instituţiile de credit vor aplica în continuare *Reglementările contabile conforme cu directivele europene*, modificate potrivit Ordinului nr. 24/2006, urmând ca în contextul strategiei naţionale adoptate la nivelul Consiliului Contabilităţii şi Raportărilor Financiare să se stabilească momentul la care IFRS vor fi aplicate de către instituţiile de credit şi la nivel individual.

2.2. Reglementarea activităţii de creditare desfăşurate de instituţii financiare nebancare

Ordonanţa Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale, care stabileşte în cadrul Titlului I condiţiile minime de acces al instituţiilor financiare nebancare la activitatea de creditare, a fost aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 266/2006, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 580/05.07.2006.

Modificările aduse prin legea de aprobare au avut în vedere, în principal, reglementarea instituţiilor financiare nebancare – persoane juridice fără scop patrimonial, constituite în baza Ordonanţei Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 246/2005, sau în baza unor legi speciale care acordă credite din fonduri publice ori puse la dispoziţie în baza unor acorduri interguvernamentale, cu caracter rambursabil/nerambursabil.

În cursul anului 2006 şi primului trimestru al anului 2007 a fost definitivat cadrul secundar de reglementare aplicabil instituţiilor financiare nebancare, prin emiterea următoarelor acte normative:

– Norma BNR nr. 2/2006 privind capitalul minim al instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 381 din 03.05.2006), care reglementează nivelul minim al capitalului social/de dotare şi stabileşte sursele legale pentru majorarea acestuia, modificată şi completată prin Norma nr. 2/2007 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 119 din 16.02.2007), în sensul corelării dispoziţiilor referitoare la sursele ce pot fi utilizate pentru majorarea capitalului social pentru instituţiile financiare nebancare supuse dispoziţiilor tranzitorii;

– Norma BNR nr. 3/2006 privind Registrul general, Registrul special şi Registrul de evidenţă (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 381 din 03.05.2006), prin care s-au stabilit structura şi procedura de completare a registrelor instituţiilor financiare nebancare, modificată şi completată prin Norma nr. 3/2007 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 119 din 16.02.2007), în sensul includerii unor prevederi referitoare la instituţiile financiare nebancare – persoane juridice fără scop patrimonial, constituite în baza Ordonanţei Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 246/2005, sau în baza unor legi speciale care acordă credite din fonduri publice ori puse la dispoziţie potrivit unor acorduri interguvernamentale, cu caracter rambursabil/nerambursabil;

– Norma BNR nr. 4/2006 privind procedura de notificare şi înscrierea în registre a instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 381 din 03.05.2006), care stabileşte procedura de notificare, precum şi cerinţele, termenele şi documentaţia necesare înscrierii în registre a instituţiilor financiare nebancare, modificată şi completată prin Norma nr. 27/2006 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1044 din 29.12.2006) în sensul corelării cu modificările aduse Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006;

– Norma BNR nr. 6/2006 privind criteriile pentru înscrierea în Registrul special a instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 442 din 23.05.2006), care stabileşte nivelurile volumului efectiv şi potenţial de activitate de la care o instituţie financiară nebancară este supusă supravegherii Băncii Naţionale a României, modificată şi completată prin Norma nr. 4/2007 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 119 din 16.02.2007), în sensul corelării cu modificările aduse Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006 şi cu prevederile privind modul de ţinere a evidenţei contabile;

– Norma BNR nr. 7/2006 privind modificările în situaţia instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 493 din 07.06.2006), care instituie procedura de notificare a modificărilor intervenite ulterior obţinerii documentului care atestă înregistrarea în registrele ţinute de Banca Naţională a României;

– Norma BNR nr. 16/2006 privind fondurile proprii ale instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 770 din 11.09.2006), care reglementează nivelul minim al fondurilor proprii ale instituţiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special, precum şi metoda de calcul şi de raportare ale acestora. Potrivit normei, instituţiile financiare nebancare înscrise în Registrul special au obligaţia de a dispune în permanenţă de un nivel al fondurilor proprii cel puţin la nivelul capitalului social minim;

– Norma BNR nr. 17/2006 privind supravegherea expunerilor instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 770 din 11.09.2006), prin care se stabilesc pentru instituţiile financiare nebancare înscrise în Registrul special limite maxime pentru expunerea faţă de un singur debitor, faţă de persoanele aflate în relaţii speciale şi pentru expunerea agregată;

– Norma BNR nr. 18/2006 privind organizarea şi controlul intern, administrarea riscurilor semnificative, precum şi desfăşurarea activităţii de audit intern a instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 770 din 11.09.2006), prin care se stabilesc pentru instituţiile financiare nebancare înscrise în Registrul special cerinţe similare cu cele aplicabile instituţiilor de credit în ceea ce priveşte administrarea riscurilor în contextul organizării şi controlului intern;

– Regulamentul BNR nr. 8/2006 privind standardele de cunoaştere a clientelei instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 941 din 21.11.2006) – cadru general pentru elaborarea de către instituţiile financiare nebancare înscrise în Registrul special a politicilor şi procedurilor proprii de cunoaştere a clientelei, în scopul combaterii spălării banilor şi finanţării terorismului;

– Regulamentul BNR nr. 4/2007 privind modificarea şi completarea Regulamentului Băncii Naţionale a României nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit, cu modificările şi completările ulterioare (publicat în Monitorul Oficial al României nr. 189 din 19.03.2007), prin care se extinde tratamentul aplicabil instituţiilor de credit şi asupra instituţiilor financiare nebancare, cu limitare la specificul obiectivului urmărit de banca centrală în raport cu instituţiile din urmă;

– Norma BNR nr. 5/2007 privind modificarea şi completarea Normelor metodologice nr. 12/2002 pentru aplicarea Regulamentului Băncii Naţionale a României nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 191 din 20.03.2007), care adaptează reglementarea existentă la modificarea adusă actului normativ de bază prin includerea instituţiilor financiare nebancare în sfera de aplicare a acestuia.

– În condiţiile în care Banca Naţională a României trebuie să elaboreze reglementări specifice instituţiilor financiare nebancare în domeniul organizării şi conducerii contabilităţii şi întocmirii situaţiilor financiare, care trebuie

supuse avizării Ministerului Finanţelor Publice, a fost emis Ordinul nr. 2/2006 privind modul de organizare şi conducere a contabilităţii şi întocmirea situaţiilor financiare de către instituţiile financiare nebancare, prin care s-a prevăzut aplicarea de către instituţiile financiare nebancare, până la data de 31 decembrie 2006, a reglementărilor contabile în vigoare emise de Ministerul Finanţelor Publice, respectiv a prevederilor Ordinului ministrului finanţelor publice nr. 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene şi aplicarea, începând cu exerciţiul financiar al anului 2007, a prevederilor Ordinului guvernatorului Băncii Naţionale a României nr. 5/2005 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aplicabile instituţiilor de credit.

Ca urmare a nefinalizării, până la data de 31.12.2006, a procesului de notificare şi de înregistrare în Registrul general a instituţiilor financiare nebancare, în funcţiune la data intrării în vigoare a Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 266/2006, s-a impus completarea prevederilor Ordinului guvernatorului Băncii Naţionale a României nr. 2/2006, în sensul reglementării modului de organizare şi ţinere a contabilităţii de către instituţiile financiare nebancare ce vor fi înscrise în Registrul general în cursul anului 2007, acţiune finalizată prin emiterea în luna februarie 2007 a Ordinului nr. 4/2007 pentru completarea Ordinului nr. 2/2006. Astfel, completările efectuate prin Ordinul nr. 4/2007 se referă la:

– aplicarea pe tot parcursul anului 2007 de către instituţiile financiare nebancare înfiinţate până la data intrării în vigoare a Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006, care fac obiectul înscrierii în Registrul general în cursul anului 2007, a reglementărilor contabile aplicabile agenţilor economici (Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 1752/2005);

– introducerea opţiunii de aplicare a reglementărilor contabile aplicabile instituţiilor de credit (Ordinul guvernatorului Băncii Naţionale a României nr. 5/2005) în cazul instituţiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general până la data de 31.01.2007, în condiţiile asigurării transpunerii în noul plan de conturi a soldurilor conturilor de la 31.12.2006, precum şi a operaţiunilor efectuate în cursul lunii ianuarie 2007.

Înscrierea instituţiilor financiare nebancare în registrele ţinute de Banca Naţională a României

Procesul de notificare a instituţiilor financiare nebancare, în scopul înscrierii în registrele ţinute de banca centrală, a demarat prin depunerea declaraţiilor prevăzute la art. 60 din ordonanţă de către un număr de 4 801 de entităţi. În baza declaraţiilor menţionate, Banca Naţională a României a întocmit şi a făcut publică lista entităţilor care, prin activitatea desfăşurată, intră sub incidenţa ordonanţei, în scopul facilitării diligenţelor de reorganizare.

Procesul de notificare şi înscriere în registre este în curs de desfăşurare, la data de 31.12.2006 procedura fiind încheiată pentru un număr de 1 903 instituţii financiare nebancare. Dintre acestea, 55 instituţii financiare nebancare – în principal societăţi

de leasing financiar şi societăţi ce derulează activităţi multiple de creditare sunt înscrise în Registrul general, dintre care 10 instituţii financiare nebancare au fost înscrise şi în Registrul special şi se află în regim de supraveghere, restul fiind supuse regimului de monitorizare, iar 1 848 instituţii financiare nebancare – case de ajutor reciproc sau case de amanet, a căror activitate va fi urmărită şi comensurată exclusiv în scopuri statistice, sunt înscrise în Registrul de evidenţă.

2.3. Activitatea de reglementare valutară

În anul 2006, Banca Naţională a României a continuat acţiunile pe linia îndeplinirii angajamentelor asumate prin Programul Naţional de Aderare a României la Uniunea Europeană, la data de 1 septembrie 2006 încheindu-se procesul de liberalizare a operaţiunilor valutare de capital.

În acest sens, cadrul de reglementare privind regimul valutar (instituit prin Regulamentul nr. 4/2005) a fost completat şi modificat prin Regulamentul nr. 4/2006 prin care s-a statuat încheierea procesului de liberalizare a contului de capital începând cu data de 01.09.2006, atunci când au fost liberalizate ultimele operaţiuni valutare de capital, respectiv operaţiunile cu instrumente financiare tranzacţionate în mod curent pe piaţa monetară.

2.4. Reglementări privind creditul ipotecar

În contextul îndeplinirii sarcinilor ce-i reveneau potrivit pachetului legislativ privind creditul ipotecar, Banca Naţională a României a stabilit cadrul de reglementare adaptat noilor cerinţe legale privind finanţarea structurată, acţiunile de urmat orientându-se pe două componente:

1. Modificarea cadrului de reglementare existent, aplicabil instituţiilor de credit, astfel încât să permită includerea în sfera de aplicare a acestuia a băncilor de credit ipotecar, concretizată în emiterea următoarelor reglementări:

- Norma BNR nr. 10/2006 pentru modificarea şi completarea Normei Băncii Naţionale a României nr. 10/2004 privind autorizarea băncilor, instituţiilor emitente de monedă electronică, altele decât băncile, a caselor de economii pentru domeniul locativ şi a sucursalelor din România ale instituţiilor de credit străine (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 604 din 12/07/2006);
- Regulamentul BNR nr. 1/2007 privind registrul instituţiilor de credit, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 119 din 16.02.2007.

2. Elaborarea şi emiterea reglementărilor secundare aflate în aria de competenţă a băncii centrale, astfel:

- Regulamentul nr. 12/3/2006 al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare şi al Băncii Naţionale a României pentru autorizarea agenţilor în baza Legii nr. 32/2006 privind obligaţiunile ipotecare (publicat în Monitorul Oficial al României nr. 743 din 31.08.2006), care stabileşte condiţiile şi procedura

pentru autorizarea agenţilor, reprezentanţi ai deţinătorilor de obligaţiuni ipotecare/instrumente financiare securitizate;

– Norma BNR nr. 19/2006 privind categoriile de active eligibile pentru suplimentarea portofoliului şi substituirea de credite ipotecare din portofoliu (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 770 din 11.09.2006), care se aplică băncilor şi băncilor de credit ipotecar, persoane juridice române şi reglementează categoriile de active, altele decât creditele ipotecare, eligibile pentru suplimentarea portofoliului şi/sau substituirea creditelor ipotecare din portofoliul afectat garantării unei emisiuni de obligaţiuni ipotecare.

Având în vedere aderarea României la Uniunea Europeană, banca centrală se alătură eforturilor întreprinse de celelalte autorităţi ale statului pe linia continuării reformei din România, prin participarea la grupurile de lucru constituite la nivelul Comisiei Europene, pe problematica creditării, luând în considerare toate aspectele ce pot conlucra pentru a asigura un grad ridicat de intermediere financiară şi totodată care să genereze încrederea publicului în sistemul financiar.

2.5. Principalele obiective pentru anul 2007 în domeniul activităţii de reglementare

– Configurarea formularelor de raportare aferente cadrului de reglementare Basel II la nivel individual şi consolidat, aliniate la standardele stabilite la nivelul Uniunii Europene (sistemul COREP), dezvoltat de Comitetul European al Supraveghetorilor Bancari (CEBS) şi integrarea acestora în sistemul electronic de raportări al Băncii Naţionale a României;

– Elaborarea de proceduri pentru recunoaşterea de către Banca Naţională a României a instituţiilor externe de evaluare a creditului (ECAI);

– Armonizarea cadrului de reglementare pentru autorizarea şi modificarea situaţiei instituţiilor de credit cu noile prevederi ale Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006;

– Elaborarea noului cadru de reglementare privind provizioanele de risc de credit;

– Revizuirea cadrului de reglementare referitor la funcţiile de control intern şi audit intern, la administrarea riscurilor în cadrul instituţiilor de credit, precum şi reglementarea funcţiei de conformitate;

– Preocuparea constantă a Băncii Naţionale a României de realizare a unui sistem financiar solid şi competitiv se concretizează, între altele, în monitorizarea sistematică a evoluţiilor din plan intern şi internaţional în scopul asigurării unui cadru de reglementare în permanenţă adaptat la cerinţele specifice unei economii de piaţă funcţionale. În acest context, în perioada următoare, legislaţia aplicabilă instituţiilor financiare nebancare urmează să fie modificată astfel încât să se alinieze la principiile guvernanţei corporatiste reglementate de legea generală şi să fie adaptată în mod corespunzător

modificărilor survenite în cadrul de reglementare ce guvernează activitatea instituţiilor de credit;

– Un alt obiectiv urmărit de Banca Naţională a României pe palierul de reglementare a instituţiilor financiare, decurgând din calitatea României de stat membru al Uniunii Europene, îl reprezintă armonizarea la *acquis*-ul comunitar, sens în care banca centrală va revizui cadrul de reglementare pe linia prevenirii şi sancţionării spălării banilor şi finanţării terorismului şi se va implica, în mod direct, în transpunerea în legislaţia românească a Directivei privind serviciile de plăţi pe piaţa internă;

– Elaborarea de reglementări privind implementarea sistemului de raportare financiară în scopuri de supraveghere – FINREP (elaborat de Comitetul European al Supraveghetorilor Bancari – CEBS), atât la nivel individual, cât şi la nivel consolidat, reglementare necesară în contextul implementării de către sectorul bancar românesc a noilor prevederi prudenţiale aduse de Noul Acord de Capital (Basel II), precum şi a Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) la nivel consolidat, care va asigura convergenţa, pe cât posibil, a cerinţelor de raportare prudenţială (COREP) şi a celor de raportare financiară în scopuri de supraveghere (FINREP).

3. Supravegherea prudenţială a instituţiilor de credit

3.1. Structura sectorului bancar

Anul 2006 a marcat încheierea unui ciclu important din istoria sistemului bancar românesc, respectiv acela al preaderării la Uniunea Europeană. De altfel, în ultimii ani, sistemul bancar românesc a demonstrat că reprezintă cel mai solid segment al economiei româneşti, înregistrând o creştere constantă a ponderii activelor agregate în PIB: de la 36,6 la sută în anul 2004 la 44,8 la sută în 2005, iar la sfârşitul anului 2006 pentru prima dată activele bancare ajung să depăşească jumătate din PIB, respectiv 50,5 la sută.

Pe parcursul întregului an 2006, în cadrul sistemului bancar autohton au avut loc numeroase modificări atât la nivelul ierarhiei, cât şi al structurii acestuia, modificări determinate, în principal, de procesul de restructurare şi privatizare, dar şi de perspectiva aderării României la Uniunea Europeană şi a mediului concurenţial din acest spaţiu. În această conjunctură, principalele evenimente care au avut loc în anul 2006 au fost:

– finalizarea privatizării Băncii Comerciale Române – cea mai importantă bancă din România – prin preluarea acesteia de către banca austriacă Erste Bank;

– fuziunea dintre HVB Bank România şi Banca „Ion Ţiriac";

– achiziţionarea unui pachet majoritar de acţiuni la Banca Daewoo de către Cassa di Risparmio di Firenze S.p. A. a condus la trecerea acestei bănci din rândul celor cu capital privat românesc în cel al băncilor cu capital privat străin;

- achiziţionarea a 96,78 la sută din capitalul MISR Romanian Bank Bucureşti de către filiala egipteană a celei mai mari bănci din Liban (Blom Bank), numele acesteia schimbându-se în Blom Bank Egypt;
- schimbarea structurii acţionariatului prin preluarea pachetului majoritar de acţiuni al Băncii Mindbank de către banca elenă ATE Bank şi al Eurom Bank de către Leumi Bank;
- preluarea în luna octombrie a 55,4 la sută din acţiunile Romexterra Bank de către MKB Bank, membră a grupului financiar german Bayerische Landesbank;
- acordarea la sfârşitul lunii decembrie 2006 a licenţei de funcţionare instituţiei de credit Bank of Cyprus pentru sucursala ei din România;
- retragerea autorizaţiei de funcţionare a băncii Nova Bank.

Fără îndoială cel mai important eveniment din ultimul an a fost privatizarea **Băncii Comerciale Române** şi preluarea acesteia de către acţionarul austriac Erste Bank.

Strategia de privatizare a **Băncii Comerciale Române** a impus ca investitorul strategic să fie selectat din rândul unor instituţii financiar-bancare internaţionale reputate sau al unui grup (consorţiu) de investitori din care cel puţin unul să fie instituţie financiar-bancară internaţională cu o reputaţie solidă.

La finele anului precedent, Erste Bank a fost desemnată câştigătoarea licitaţiei în procesul de privatizare pentru preluarea BCR, întrucât a oferit cel mai mare preţ, aproximativ 3,75 miliarde euro. Potrivit contractului de vânzare-cumpărare, noul acţionar majoritar al BCR a preluat pachetul de 36,88 la sută deţinut de stat, la care s-a adăugat pachetul de 25 la sută al BERD şi IFC; participaţiile Societăţilor de Investiţii Financiare şi ale angajaţilor BCR au rămas neschimbate, de 30,12 la sută, respectiv 8 la sută. La sfârşitul lunii octombrie 2006 a avut loc finalizarea privatizării Băncii Comerciale Române prin achitarea contravalorii pachetului majoritar de acţiuni de către Erste Bank. Ulterior, banca austriacă a făcut o ofertă avantajoasă salariaţilor BCR şi a reuşit să preia de la aceştia 7,27 la sută, ajungând să deţină 69,15 la sută din capitalul BCR la sfârşitul anului 2006.

În ceea ce priveşte **Casa de Economii şi Consemnaţiuni (CEC),** Guvernul a luat decizia de privatizare a acesteia în anul 2005. Potrivit ultimei strategii de privatizare (Hotărârea Guvernului nr. 573 din 26.04.2006) s-a stabilit ca pachetul majoritar de 69,9 la sută din acţiunile băncii să fie vândut către un investitor strategic (instituţie financiar-bancară de reputaţie internaţională sau un consorţiu de investitori din care să facă parte cel puţin o instituţie financiar-bancară de reputaţie internaţională). Acest pachet cuprindea şi acţiunile reprezentând 9,9 la sută din capitalul CEC, care, potrivit legii, revin Fondului Proprietatea. Un procent de 5 la sută din capitalul social total al CEC trebuia să fie vândut angajaţilor şi pensionarilor CEC, iar statul urma să decidă dacă va vinde parţial sau în întregime restul de 25,1 la sută din acţiunile care îi mai rămâneau după finalizarea vânzării pachetului majoritar de acţiuni. După finalizarea acestei privatizări, acţiunile CEC

rămase în portofoliul statului român puteau fi vândute prin ofertă publică pe piaţa de capital, inclusiv către acţionarii existenţi ai băncii.

Vânzarea pachetului majoritar de acţiuni urma să se efectueze în trei etape, şi anume prin depunerea ofertelor preliminare neangajante, a ofertelor finale angajante şi a ofertelor financiare finale angajante îmbunătăţite. În faza finală pentru privatizarea CEC au rămas băncile OTP Bank Ungaria şi National Bank of Greece care urmau să depună oferte financiare îmbunătăţite. În ultimul moment OTP Bank s-a retras din cursă şi nu a mai depus oferta financiară îmbunătăţită, iar cea a National Bank of Greece, în sumă de 560 milioane euro, a fost considerată de către Comisia de privatizare ca fiind nesatisfăcătoare.

Nefinalizarea procesului de privatizare a CEC a fost cauzată de retragerea din finală a unuia dintre competitori, de oferta nesatisfăcătoare şi, nu în ultimul rând, de lipsa de interes din piaţa bancară pentru achiziţii.

Cu toate acestea, Guvernul a decis o infuzie de capital social în valoare de 500 milioane lei la CEC pentru a susţine implementarea noii strategii de dezvoltare pentru perioada 2008-2010, în condiţiile în care sunt necesare eficientizarea şi modernizarea băncii, precum şi consolidarea poziţiei pe segmentul populaţiei şi a întreprinderilor mici şi mijlocii, în special în zona rurală. În acest sens, un prim pas în atingerea acestor obiective s-a concretizat în semnarea, în cursul lunii mai 2007, a acordului cu BERD pentru finanţarea firmelor mici şi mijlocii din mediul rural, CEC fiind o bancă cu o prezenţă regională ridicată şi o bună acoperire la nivelul satelor, fapt ce va avea un impact major asupra creşterii competitivităţii întreprinderilor locale.

Tabel 1. Cota de piaţă a băncilor, persoane juridice române, şi a sucursalelor băncilor străine

-sfârşitul perioadei-

	Activ net bilanţier					
	2004		2005		2006	
	mil. RON	%	mil. RON	%	mil. RON	%
Bănci cu capital românesc, *din care* :	34 059,4	37,9	48 391,7	37,8	19 710,3	11,4
- cu capital majoritar de stat	6 194,1	6,9	7 644,4	6,0	9 492,9	5,5
- cu capital majoritar privat	27 865,3	31,0	40 747,3	31,8	10 217,4	5,9
Bănci cu capital majoritar străin	48 053,7	53,6	70 091,8	54,7	142 528,1	82,8
I. Total bănci comerciale	82 113,1	91,5	118 483,5	92,5	162 238,4	94,2
II. Sucursalele băncilor străine	7 661,2	8,5	9 606,1	7,5	10 058,7	5,8
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	83 580,2	93,1	120 445,2	94,0	162 804,2	94,5
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	55 714,9	62,1	79 697,9	62,2	152 586,8	88,6
Total sistem bancar (I+II)	89 774,3	100,0	128 089,6	100,0	172 297,1	100,0

Pe fondul acestor modificări, se poate aprecia că în prezent sistemul bancar românesc s-a apropiat într-o proporţie importantă de o privatizare integrală. La finele anului 2006, ponderea activelor deţinute de băncile cu capital privat sau majoritar privat în totalul activelor sistemului bancar românesc a fost de 94,5 la sută (iar ponderea activelor băncilor cu capital străin sau majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine, a fost de 88,6 la sută), în timp ce băncile cu capital integral sau majoritar de stat înregistrau o pondere de numai 5,5 la sută.

Din punct de vedere al gradului de capitalizare a sistemului bancar, s-a remarcat creşterea capitalului social/de dotare, la sfârşitul anului 2006 faţă de 2005, atât în termeni nominali, cu 28,2 la sută, cât şi în termeni reali, cu 22,3 la sută.

Tabel 2. Ponderea băncilor, persoane juridice române, şi a sucursalelor băncilor străine în volumul agregat al capitalului

-sfârşitul perioadei-

	Capital social/de dotare					
	2004		2005		2006	
	mil. RON	%	mil. RON	%	mil. RON	%
Bănci cu capital românesc,	1 507,7	30,7	2 287,7	31,1	2 002,4	21,2
din care:						
- cu capital majoritar de stat	234,8	4,8	886,9	12,0	1 408,5	14,9
- cu capital majoritar privat	1 272,9	25,9	1 400,8	19,1	593,9	6,3
Bănci cu capital majoritar străin	3 108,1	63,2	4 561,2	61,9	6 702,3	71,0
I. Total bănci comerciale	4 615,8	93,9	6 848,9	93,0	8 704,7	92,2
II. Sucursalele băncilor străine	298,1	6,1	517,0	7,0	740,0	7,8
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	4 679,1	95,2	6 479,0	88,0	8 036,2	85,1
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	3 406,2	69,3	5 078,2	68,9	7 442,3	78,8
Total sistem bancar (I+II)	4 913,9	100,0	7 365,9	100,0	9 444,7	100,0

Din totalul celor 39 de instituţii de credit în funcţiune, 2 rămân încadrate în categoria băncilor de stat (CEC şi Eximbank), 3 deţin capital majoritar privat românesc, iar 33 capital străin (inclusiv sucursalele băncilor străine). În ceea ce priveşte CREDITCOOP, singura reţea cooperatistă autorizată până în prezent, numărul unităţilor sale teritoriale a fost de 124 la finele anului 2006.

Tabel 3. Componenţa sistemului bancar pe forme de proprietate

număr de bănci, sfârşitul perioadei

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bănci, din care:	31	33	36	34	33	33	31	30	32	33	31
Bănci cu capital integral sau majoritar de stat, din care:	7	7	7	4	4	3	3	3	2	2	2
- cu capital integral de stat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
- cu capital majoritar de stat	6	6	6	3	3	2	2	2	1	1	1
Bănci cu capital majoritar privat, din care:	24	26	29	30	29	30	28	27	30	31	29
- cu capital majoritar autohton	14	13	13	11	8	6	4	6	7	7	3
- cu capital majoritar străin	10	13	16	19	21	24	24	21	23	24	26
Sucursalele băncilor străine	9	10	9	7	8	8	8	8	7	6	7
Total sistem bancar	**40**	**43**	**45**	**41**	**41**	**41**	**39**	**38**	**39**	**39**	**38**
CREDITCOOP	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**	**1**	**1**	**1**

Din punct de vedere al ţării de origine a capitalului investit în băncile persoane juridice române şi sucursalele băncilor străine care funcţionează pe piaţa bancară românească, primele trei locuri au fost ocupate de Austria (cu 23,9 la sută în capitalul agregat pe sistem), Grecia (cu 16,4 la sută) şi Olanda (cu 7,4 la sută).

Tabel 4. Participaţiile străine la capitalul băncilor, persoane juridice române, şi al sucursalelor băncilor străine din România la 31 decembrie 2006

	mil. RON	%
Austria	2 257,4	23,9
Grecia	1 552,8	16,4
Olanda	700,4	7,4
Italia	634,4	6,7
Ungaria	442,9	4,7
Franţa	413,7	4,4
Cipru	154,9	1,6
BERD + IFC	153,9	1,6
SUA	146,9	1,6
Germania	123,3	1,3
Marea Britanie	109,9	1,2
Alte ţări	220,4	2,3
Capitalul străin agregat pe sistem bancar	6 910,8	73,2
Capitalul total al sistemului bancar	9 444,7	100,0

Deşi competiţia la nivelul sistemului bancar este în creştere permanentă, anul 2006 s-a remarcat prin menţinerea gradului înalt de concentrare a sistemului bancar. Primele 5 bănci din România în funcţie de mărimea activelor (BCR, BRD-Groupe Société Générale, Raiffeisen Bank, HVB Ţiriac, Banca Transilvania) deţineau 60,3 la sută din activele bilanţiere agregate, 63,5 la sută din totalul creditelor acordate, 58,4 la sută din depozitele atrase, 34,9 la sută din titlurile de stat şi 53,3 la sută din capitalurile proprii ale băncilor comerciale româneşti.

3.2. Performanţe şi perspective

Într-o economie concurenţială care este guvernată de principiul profitabilităţii, instituţiile de credit din peisajul bancar autohton au demonstrat că au dobândit aptitudini eficiente de gestionare a riscului financiar. O strategie bancară performantă cuprinde atât programe, cât şi proceduri de gestionare a riscurilor bancare care vizează, de fapt, minimizarea probabilităţii producerii acestor riscuri şi a expunerii potenţiale a băncii.

Reconfigurarea sectorului bancar, diversificarea portofoliului de produse şi servicii oferite de instituţiile de credit şi creşterea puterii de cumpărare a populaţiei au dus la expansiunea activelor bancare în 2006, comparativ cu anul 2005 (cu 34,5 la sută în termeni nominali, respectiv cu 28,2 la sută în termeni reali) şi în consecinţă la majorarea ponderii în PIB a sectorului bancar – cel mai important segment al sistemului financiar românesc – de la 44,8 la sută la finele anului 2005, la aproximativ 50,5 la sută în 2006.

Dinamica indicatorilor financiar-contabili şi prudenţiali a fost influenţată de ritmul mai lent al activităţii de creditare, în condiţiile menţinerii unor valori subunitare ale indicatorilor privind creditele restante şi îndoielnice, de creşterea volumului capitalului propriu, de menţinerea unui nivel acceptabil al solvabilităţii, al lichidităţii şi al indicatorilor de performanţă financiară (ROA şi ROE).

Tabel 5. Principalii indicatori de analiză ai sistemului bancar

- procente -

Denumirea indicatorului	1999*	2000	2001	2002	2003	2004**	2005**	2006**
Raport de solvabilitate 1 (>12%)	17,9	23,8	28,8	25	21,2	20,6	21,1	18,1
Raport de solvabilitate 2 (>8%)***	15,8	18,9	26,2	22,9	18,2	-	-	-
Rata capitalului propriu (Capital propriu / Total activ)	7,5	8,6	12,1	11,6	10,9	8,9	9,2	8,6
Credite restante şi îndoielnice / Total portofoliu credite (valoare netă)	…	0,6	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2
Total creanţe restante şi îndoielnice / Total activ (valoare netă)	2,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Total creanţe restante şi îndoielnice (valoare netă) / Capital propriu ****	31,2	3,3	2,7	2,0	2,0	2,1	1,4	1,5
Total creanţe restante şi îndoielnice (valoare netă) / Surse atrase şi împrumutate	2,6	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Rata riscului de credit (Expunere neajustată, aferentă creditelor şi dobânzilor clasificate în categoriile îndoielnic şi pierdere / Total credite şi dobânzi clasificate, exclusiv elementele în afara bilanţului)	35,4	3,8	2,5	1,1	3,4	2,9	2,6	2,8
Rata generală de risc	40,7	38,7	39,7	42,9	50,7	47,0	47,6	53,0

** Anul 1999 reprezintă începutul procesului de asanare şi consolidare a sectorului bancar, urmat de o perioadă de stabilizare a performanţelor acestuia.*

*** Au fost incluse şi sucursalele băncilor străine şi CREDITCOOP.*

**** În baza Normelor BNR nr. 12/2003, raportul de solvabilitate 2 nu a mai fost reglementat.*

***** Capitalul propriu raportat de bănci în situaţia fondurilor proprii.*

Efortul constant şi susţinut al băncii centrale de a tempera activitatea de creditare a instituţiilor de credit, atât prin limitarea riscului aferent creditului de consum şi ipotecar (Normele BNR nr. 15 şi 16 din 2003), cât şi prin limitarea riscului de credit în cazul persoanelor fizice şi limitarea gradului de concentrare a expunerilor din credite în valută (Normele BNR nr. 10 şi 11 din 2005), a avut ca rezultat un ritm mai moderat de creştere a volumului de credite, dar şi schimbarea centrului de greutate în structura creditului neguvernamental în favoarea împrumuturilor în lei (ponderea acestuia în volumul total al creditului neguvernamental s-a majorat de la 46,0 la sută în 2005 la 53 la sută în 2006).

În ceea ce priveşte evoluţia creditului neguvernamental rolul decisiv în expansiunea creditării l-a avut în continuare creditul acordat populaţiei[1] fără ca structural să ocupe implicit şi cea mai importantă poziţie. Cu o pondere în total credite în creştere de la 35,2 la sută în decembrie 2005 la 42,1 la sută la sfârşitul anului 2006, acest segment a contribuit cu circa 54,9 la sută la creşterea creditului neguvernamental, pe fondul unei dinamici cu mult mai accelerate (+83,8 la sută în termeni nominali; +75,2 la sută în termeni reali) decât cea înregistrată de creditul acordat persoanelor juridice (+37,4 la sută în termeni nominali; +31,1 la sută în termeni reali).

Analizat în funcţie de destinaţie, segmentul creditelor de *retail* a manifestat un potenţial deosebit de dezvoltare, pentru că, pe de o parte volumul acestor împrumuturi este relativ mic, iar pe de altă parte gradul de intermediere financiară este scăzut. În această conjunctură, anul 2006 a consemnat o dinamică superioară a creditelor de consum (+94,6 la sută) faţă de cea a creditelor ipotecare şi imobiliare (+48,1 la sută). Valoric, creditele de consum (31 182,3 milioane RON la finele anului 2006) au devansat cu mult nivelul creditelor pentru locuinţe (7 867,5 milioane RON), în pofida interesului în creştere manifestat de populaţie pentru acestea din urmă.

Din punct de vedere al monedei în care au fost acordate creditele neguvernamentale, la finele anului 2006, dominanţa a fost reprezentată de nivelul creditelor în lei, a căror pondere în totalul creditelor neguvernamentale s-a situat la circa 53 la sută. Dinamica solidă a creditelor în lei (creştere nominală cu 77,3 la sută şi reală cu 69,1 la sută; +92,8 la sută în cazul denominării în euro) a fost posibilă în condiţiile unei cereri ridicate pentru acest tip de credite, demonstrând eficacitatea măsurilor de politică monetară luate de către banca centrală în perioadele anterioare.

În anul 2006 s-a menţinut evoluţia pozitivă din anii anteriori a indicatorilor care definesc calitatea portofoliului de active. În acest context, creditele restante şi îndoielnice au reprezentat 0,2 la sută din portofoliul de credite acordate clientelei considerate la valoare netă, iar creanţele restante şi îndoielnice 0,1 la sută în totalul activelor bancare, 1,5 la sută în totalul capitalului propriu şi 0,2 la sută în sursele atrase şi împrumutate.

[1] Conform datelor furnizate de bilanţul monetar.

Din analiza situaţiei privind clasificarea creditelor, a plasamentelor şi a dobânzilor aferente la finele anului 2006 a rezultat o uşoară tendinţă de creştere a valorii principalilor indicatori de cuantificare a riscului de credit, ponderea expunerii neajustate aferente creditelor şi dobânzilor clasificate în categoriile „îndoielnic şi pierdere" în total credite şi dobânzi aferente clasificate fiind de 2,8 la sută, comparativ cu 2,6 la sută în anul anterior. Prin adăugarea elementelor în afara bilanţului, respectiv a plasamentelor interbancare, acest indicator a manifestat de asemenea o majorare uşoară faţă de anul 2005 (primul la 3,1 la sută comparativ cu 2,5 la sută, iar al doilea la 2,9 la sută faţă de 2,4 la sută).

Evoluţia mai accelerată a activelor ponderate în funcţie de risc (+56,3 la sută) în raport cu cea a fondurilor proprii (+34,4 la sută) a demonstrat apetitul băncilor pentru risc şi în anul 2006 şi a influenţat totodată valoarea indicatorului rata solvabilităţii, care la sfârşitul anului 2006 a înregistrat un nivel de 18,1 la sută, limita legală fiind de 12 la sută.

În anul 2006, rata generală de risc care exprimă raportul dintre activele ponderate în funcţie de risc şi totalul activelor la valoare contabilă a crescut cu 5,4 puncte procentuale, de la 47,6 la sută în anul 2005, la 53,0 la sută în anul 2006.

Din punct de vedere al performanţei financiare, la nivelul sistemului bancar s-a înregistrat o majorare a profitului net agregat pe anul 2006 cu 147,3 milioane lei, respectiv cu 7,2 la sută (de la 2 046,8 milioane lei în 2005 la 2 194,1 milioane lei în 2006). Principalele surse care au contribuit la constituirea profitului înregistrat la sfârşitul anului 2006 au fost veniturile nete din dobânzi (4 930,8 milioane lei) şi veniturile nete din tranzacţiile cu titluri (542,3 milioane lei). În ceea ce priveşte veniturile nete din dobânzi, acestea şi-au conservat poziţia dominantă (cea mai mare pondere în profitul agregat), în pofida scăderii marjelor dintre dobânzile la credite şi cele la depozite, compensată însă de sporirea volumului de operaţiuni, de dezvoltarea şi introducerea de noi produse bancare.

Totuşi, în contextul creşterii presiunilor concurenţiale, au fost consemnate ajustări la capitolul profitabilitate, respectiv profitul net a avut un ritm mai moderat de creştere decât activele totale şi capitalurile proprii. Astfel, comparativ cu finele anului 2005, cei doi indicatori de performanţă financiară au prezentat valori mai reduse: în cazul ROA cu 0,3 puncte procentuale (1,3 la sută la sfârşitul anului 2006 faţă de 1,6 la sută în 2005) şi în cazul ROE cu 2,4 puncte procentuale (10,3 la sută în decembrie 2006 comparativ cu 12,7 la sută în 2005).

Indicatorul de lichiditate la nivelul sistemului bancar (lichiditate efectivă/lichiditate necesară) arată în continuare o bună capacitate a băncilor de a face faţă propriilor angajamente asumate, nivelul înregistrat la finele lunii decembrie 2006 fiind de 2,3 – valoare superioară limitei minime reglementate (1). La nivel individual, băncile şi sucursalele băncilor străine au demonstrat că sunt în măsură să gestioneze corect riscul de lichiditate.

Tabel 6. Valoarea activului net bilanţier şi a fondurilor proprii la 31 decembrie 2006

	Activ net bilanţier*		Fonduri proprii	
	mil. RON	%	mil. RON	%
1. Bănci cu capital majoritar românesc, din care:	**19 710,3**	**11,4**	**3 192,1**	**16,3**
1.1 Bănci din sectorul de stat, din care:	**9 492,9**	**5,5**	**2 121,0**	**10,8**
1.1.1. Bănci cu capital integral de stat:	**7 141,3**	**4,1**	**1 222,2**	**6,2**
Casa de Economii şi Consemnaţiuni	7 141,3	4,1	1 222,2	6,2
1.1.2. Bănci cu capital majoritar de stat:	**2 351,6**	**1,4**	**898,8**	**4,6**
Banca de Export-Import a României - Eximbank S.A.	2 351,6	1,4	898,8	4,6
1.2 Bănci cu capital majoritar privat, din care:	**10 217,4**	**5,9**	**1 071,2**	**5,5**
Banca Transilvania	8 085,9	4,7	870,0	4,4
Banca Comercială Carpatica	1 637,3	1,0	152,6	0,8
Libra Bank	494,2	0,2	48,6	0,3
2. Bănci cu capital majoritar străin, din care:	**142 528,1**	**82,8**	**15 521,8**	**79,2**
1. Banca Comercială Română	45 180,7	26,2	3 707,7	18,9
2. BRD-Groupe Société Générale	28 026,2	16,3	2 726,6	13,9
3. Raiffeisen Bank Romania	13 738,9	8,0	1 264,2	6,5
4. HVB Ion Ţiriac	8 817,4	5,1	1 355,0	6,9
5. Bancpost	7 712,1	4,5	906,4	4,6
6. Alpha Bank Romania	7 145,6	4,1	1 033,1	5,3
7. ABN Amro Bank Romania	5 275,5	3,1	427,2	2,2
8. Volksbank Romania	4 664,7	2,7	862,5	4,4
9. Banca Românească Grupul National Bank of Greece	3 562,1	2,1	687,1	3,5
10. UniCredit Romania	2 854,6	1,7	311,3	1,6
11. OTP Bank Romania	2 642,2	1,5	359,8	1,8
12. Citibank Romania	2 411,6	1,4	318,6	1,6
13. Finansbank Romania	2 380,3	1,4	253,7	1,3
14. Piraeus Bank Romania	1 925,8	1,1	249,3	1,3
15. Romexterra Bank	1 220,3	0,7	175,7	0,9
16. SanPaolo IMI Bank România	1 104,7	0,6	206,0	1,1
17. Egnatia Bank Romania	766,1	0,5	107,6	0,6
18. ProCredit Bank	746,5	0,4	78,2	0,4
19. Bank Leumi Romania	575,2	0,3	93,0	0,5
20. Emporiki Bank Romania	375,6	0,2	69,7	0,4
21. Mindbank	346,2	0,2	108,3	0,6
22. Romanian International Bank	306,2	0,2	46,9	0,2
23. Banca C.R. Firenze România	255,4	0,2	52,9	0,3
24. Raiffeisen Banca pentru Locuinţe	251,3	0,2	48,1	0,2
25. Porsche Bank Romania	199,5	0,1	43,2	0,2
26. HVB Banca pentru Locuinţe	43,4	0,0	29,7	0,2
I. Total bănci comerciale	**162 238,4**	**94,2**	**18 713,9**	**95,5**
II. Sucursale ale băncilor străine, din care:	**10 058,7**	**5,8**	**876,4 ****	**4,5**
1. ING Bank	7 222,1	4,2	203,2	1,0
2. Banca Italo-Romena	1 302,1	0,8	226,3	1,2
3. Anglo Romanian Bank	580,6	0,3	122,2	0,6
4. Garanti Bank International	543,9	0,3	187,7	1,0
5. Blom Bank Egypt	212,4	0,1	95,9	0,5
6. Banca di Roma	197,6	0,1	41,1	0,2
7. Bank of Cyprus	-	-	-	-
Total sistem bancar (I+II)	**172 297,1**	**100,0**	**19 590,4**	**100,0**
CREDITCOOP	**539,8**	**-**	**178,3**	**-**

** valoare netă*

*** capitaluri proprii (în cazul sucursalelor băncilor străine)*

3.3. Identificarea riscurilor în procesul de supraveghere

Concentrarea asupra managementului riscului a avut şi în anul 2006 o influenţă pozitivă asupra calităţii practicilor de supraveghere ale Băncii Naţionale a României. Locul abordării tradiţionale, bazată pe verificarea conformităţii cu normele şi reglementările în vigoare, este treptat preluat de supravegherea orientată pe evaluarea riscului şi a capacităţii băncilor de a-şi administra corespunzător riscurile. Potrivit acestei noi abordări, echipele de inspecţie verifică cu predilecţie acele activităţi care au cea mai mare probabilitate de a pune banca în faţa unor riscuri importante, obiectivul fiind astfel remedierea deficienţelor de management şi control intern ale băncilor înainte ca performanţele financiare ale acestora să se deterioreze. Existenţa atât a unui sistem robust de management al riscului, cât şi a unei bune capitalizări este esenţială pentru ca o bancă să opereze într-o manieră sănătoasă şi să contribuie la menţinerea stabilităţii sistemului financiar. În acest context, identificarea unor eventuale lacune în managementul principalelor riscuri bancare (de credit, de piaţă, de lichiditate, operaţional, reputaţional) a reprezentat în continuare centrul de greutate al acţiunilor de supraveghere.

Riscul de credit

Pe măsura diversificării produselor şi a creşterii volumului activităţii de creditare, sistemul bancar a progresat în ceea ce priveşte capacitatea sa de a administra şi controla portofoliile de credite, structura acestora, scadenţele şi mărimea creditelor, în scopul prevenirii şi chiar al eliminării problemelor înainte ca acestea să producă consecinţe. Totuşi, pe fondul unei concurenţe acerbe pentru câştigarea şi fidelizarea clientelei, o serie de bănci au înregistrat neajunsuri în gestionarea riscului de credit, manifestate în general prin: (i) deficienţe în constituirea legală a garanţiilor pentru fiecare tip de credit, asigurarea obligatorie a activelor luate în garanţie şi cesionarea poliţelor de asigurare în favoarea băncii; (ii) nerespectarea condiţiilor ce trebuie îndeplinite de clienţi pentru obţinerea de credite şi absenţa unor documente necesare aprobării acestora; (iii) neînregistrarea sau înregistrarea cu întârziere a garanţiilor legal constituite în evidenţa extrabilanţieră; (iv) creşterea volumului creditelor scoase în afara bilanţului şi ritmul scăzut de recuperare a acestora; (v) ponderea ridicată în structura garanţiilor primite de la clientelă a celor cu grad ridicat de risc de nerecuperare; (vi) determinarea şi raportarea în mod eronat a nivelului împrumuturilor reprezentând expuneri mari, respectiv depăşirea limitei maxim admise pentru acestea; (vii) grad ridicat de concentrare a creditelor pe un număr relativ redus de clienţi.

Riscul operaţional

Pe locul doi în ierarhia potenţialelor riscuri identificate cu ocazia acţiunilor *on site* s-a situat, ca importanţă, riscul operaţional. Principalele aspecte sesizate au vizat, în principal, probleme legate de: (i) personalul insuficient sau fluctuaţii semnificative de personal; (ii) nerespectarea prevederilor *Normelor BNR nr.3/2002 privind standardele de cunoaştere a clientelei;* (iii) deficienţe în ceea ce priveşte modul de organizare a activităţii de audit şi control intern; (iv) carenţe ale sistemului informatic; (v) nesegregarea atribuţiilor/responsabilităţilor personalului; (vi) raportarea unor informaţii eronate la CRB, cu consecinţe asupra evaluării

riscului global; (vii) neidentificarea unor operaţiuni care prin natura lor pot fi încadrate în categoria tranzacţiilor suspecte.

Riscul reputaţional şi legal

Unele dintre băncile comerciale au constituit obiectul unor forme de risc reputaţional, rezultat în principal dintr-un eşec operaţional – datorită unui sistem de control intern inadecvat: (i) prevenirea şi combaterea spălării banilor; (ii) raportarea incidentelor de plată la CIP şi a informaţiilor de risc la CRB; (iii) multitudinea de litigii.

În condiţiile reconfigurării procesului de supraveghere şi mutării centrului de greutate înspre supravegherea *off-site*, numărul acţiunilor de examinare cu tematică completă s-a restrâns comparativ cu anul anterior, de la 29 la 24. În compensare însă, s-a înmulţit numărul acţiunilor de examinare la sediul instituţiilor de credit derulate pe o tematică restrânsă sau punctuală, de la 39 la 56 de acţiuni, principalele obiective de verificat fiind legate de prevenirea şi sancţionarea spălării banilor, prevenirea şi combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanţării actelor de terorism, respectarea standardelor de cunoaştere a clientelei, situaţia clasificării creditelor şi a necesarului de provizioane specifice de risc, precum şi de politica de resurse şi plasamente a băncilor. De asemenea, s-au urmărit identificarea unor eventuale neconcordanţe în raportările transmise de bănci, gradul de îndeplinire a măsurilor stabilite în urma acţiunilor de inspecţie anterioare sau verificarea ca urmare a unor sesizări ale clienţilor sau ale altor organe ale statului.

Valorificarea constatărilor rezultate în urma acţiunilor de inspecţie cu tematică completă sau punctuală, coroborată cu rezultatele analizelor efectuate pe baza raportărilor transmise de către acestea, s-a materializat în transmiterea în cursul anului 2006 a 11 scrisori de atenţionare şi observatorii, precum şi în aplicarea de sancţiuni şi adoptarea de măsuri în cazul a 17 instituţii de credit.

3.4. Măsuri întreprinse în vederea îmbunătăţirii procedurilor pentru supravegherea bazată pe risc

Preocupările anului 2006 au stat în principal sub semnul transpunerii şi implementării cerinţelor europene privind Noul Acord de Capital, eforturile BNR înscriindu-se astfel în direcţia dezvoltării mijloacelor necesare realizării unei supravegheri prudenţiale adecvate acestui nou cadru. O contribuţie importantă la realizarea acestor obiective a avut-o intensificarea cooperării şi a parteneriatului cu comunitatea bancară, care participă activ la implementarea Basel II – mai ales în condiţiile deţinerii unei cote de 88,6 la sută din piaţa bancară românească de către băncile cu capital majoritar străin. În acest sens, pentru evaluarea influenţelor implementării prevederilor *Directivei privind cerinţele de capital (2006/48/CE)* asupra nivelului reglementat al necesarului de fonduri proprii al instituţiilor de credit, Banca Naţională a României şi Asociaţia Română a Băncilor au realizat în prima parte a anului 2006 un studiu de impact cantitativ folosind datele de la finele anului 2005.

Toate cele 28 de bănci care au participat la acest exerciţiu au utilizat metoda abordării standard în determinarea cerinţei de capital pentru *riscul de credit*. Potrivit datelor din machetele transmise de bănci rezultă o reducere cu doar 1,52 puncte procentuale a nivelului solvabilităţii determinat prin utilizarea abordării standard (19,47 la sută), faţă de nivelul determinat pe baza cadrului actual de reglementare (20,99 la sută).

În ceea ce priveşte *riscul operaţional*, cerinţa de capital pentru această categorie de risc a fost determinată de 18 bănci prin utilizarea abordării de bază, în timp ce 10 bănci au folosit abordarea standard. Necesarul de capital determinat pentru acoperirea riscului operaţional contribuie la diminuarea suplimentară cu 1,6 puncte procentuale a nivelului de solvabilitate al băncilor (de la 19,47 la sută la 17,87 la sută).

Din analiza datelor centralizate a rezultat menţinerea unui volum ridicat al capitalului disponibil la nivelul sistemului bancar, de aproape 2,1 ori mai mare decât cel necesar, prin luarea în considerare a unui nivel minim al solvabilităţii de 8 la sută, nivel care a intrat în vigoare în cadrul reglementărilor Basel II, începând cu data de 1 ianuarie 2007.

De asemenea, prin misiunile sale de evaluare a condiţiilor de implementare a Basel II la sediul instituţiilor de credit, autoritatea de supraveghere a urmărit păstrarea unui contact permanent cu acestea, în scopul estimării gradului de pregătire pentru a răspunde noilor cerinţe prudenţiale. Din sondajul realizat de BNR pentru identificarea opţiunilor băncilor, a rezultat că în anul 2007 se vor aplica în continuare prevederile Basel I. Din 2008, odată cu obligativitatea respectării prevederilor Basel II, 32 de bănci, persoane juridice române, la care se adaugă sucursala unei bănci străine din afara UE vor aplica metoda standard în determinarea riscului de credit. În ceea ce priveşte riscul operaţional, cele mai multe (19) vor utiliza indicatorii de bază, urmate de cele care se vor baza pe metoda standard (13), în timp ce doar o singură bancă a optat pentru metoda avansată.

În cazul abordărilor avansate, pentru a fi pregătită în acţiunea de validare a modelelor interne pentru evaluarea riscului de credit, a riscului de piaţă şi a riscului operaţional pe care instituţiile de credit urmează să le utilizeze în determinarea cerinţelor de capital, banca centrală a acţionat în sensul elaborării unor ghiduri pe baza cărora să realizeze această validare. Potrivit hotărârii Consiliului de administraţie al BNR din noiembrie 2006 s-a constituit un grup interdepartamental de lucru care a angrenat Direcţia Supraveghere, Direcţia Stabilitate Financiară şi Direcţia Reglementare şi Autorizare.

Totodată, odată cu aderarea ţării noastre la Uniunea Europeană, Banca Naţională a României a devenit membră a Sistemului European al Băncilor Centrale, calitate în care este reprezentată în toate structurile de lucru ale acestuia (Consiliul General, comitetele de specialitate, grupurile de lucru). Această reprezentare presupune participarea la procesul de reglementare la nivelul Uniunii Europene ce se derulează pe parcursul a patru nivele de lucru (procedura Lamfallussy). Printre

principalele beneficii ale acestui proces se regăseşte creşterea vitezei de adoptare a deciziilor prin delegarea competenţelor de reglementare tehnică către Comitetele de specialitate şi posibilitatea atingerii în timp a convergenţei în planul practicilor de supraveghere la nivelul autorităţilor competente din UE.

Printre acţiunile întreprinse de BNR pentru atingerea convergenţei în planul practicilor de supraveghere a activităţii bancare se regăsesc:

- adaptarea sistemului de raportare a instituţiilor de credit la cerinţele COREP *(Common Reporting* – cadru standardizat de raportare prudenţială în UE) şi FINREP *(Financial Reporting* – cadru standardizat de raportare financiară utilizat de autorităţile de supraveghere prudenţială din UE) prin configurarea formularelor de raportare şi integrarea acestora în sistemul electronic de raportări al BNR;
- utilizarea recomandărilor elaborate de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS);
- semnarea a zece memorandumuri bilaterale cu instituţii de supraveghere din ţara de origine a grupurilor financiare prezente pe piaţa românească pentru flexibilizarea schimbului de informaţii necesare în realizarea unei supravegheri eficiente;
- participarea la schimbul de informaţii cu supraveghetori din Europa de Sud-Est prin construirea unei platforme regionale, ca o consecinţă a rolului dominant pe care îl joacă subsidiarele unor bănci străine în intermedierea financiară a acestei regiuni;
- promovarea unei culturi de supraveghere comune prin participarea la programe de *twinning*, seminarii de pregătire profesională, întâlniri bilaterale între BNR ca autoritate de supraveghere din ţara gazdă şi cele din ţara de origine, cum ar fi Banca d'Italia, Austrian Financial Market Authority şi Austrian National Bank, Hungarian Financial Supervisory Authority şi Bank of Greece.

Un alt moment marcant al anului 2006 a fost reprezentat de apariţia Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr.99/2006 privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului, responsabilităţile Băncii Naţionale a României în domeniul supravegherii prudenţiale suferind o serie de modificări, în special în sensul restrângerii acestora doar la nivelul instituţiilor de credit, persoane juridice române (individual şi consolidat atunci când este desemnată ca autoritate competentă în acest sens), şi al sucursalelor din România ale instituţiilor de credit din state din afara Uniunii Europene. În cazul sucursalelor instituţiilor de credit din UE se aplică principiul supravegherii de către autoritatea competentă din ţara de origine, BNR asigurând doar supravegherea cerinţelor de lichiditate. Pentru supravegherea pe bază consolidată sunt stabilite criteriile în funcţie de care, la nivelul României sau al Uniunii Europene, se alege autoritatea competentă cu supravegherea consolidată. Totodată, noul cadru de reglementare pune un accent deosebit pe colaborarea BNR cu celelalte autorităţi competente şi stabilirea responsabilităţilor fiecărei instituţii competente.

În contextul expansiunii substanţiale a finanţării oferite de instituţiile financiare nebancare (IFN), BNR a extins aria de reglementare şi supraveghere asupra acestor instituţii.

Ordonanţa Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale, aprobată prin Legea nr. 266/2006, creează cadrul legal de acces la activitatea de creditare a instituţiilor financiare nebancare, constituite cu scopul de a desfăşura, cu titlu profesional, activităţi de creditare în sens larg, stabilind în acest sens condiţii minime, uniforme şi nediscriminatorii de participare în piaţă. Activităţile acestor entităţi sunt împărţite în următoarele categorii: (i) acordare de credite, incluzând, fără a se limita la: credite de consum, credite ipotecare, credite imobiliare, microcredite, finanţarea tranzacţiilor comerciale, operaţiuni de *factoring*, scontare, forfetare; (ii) leasing financiar; (iii) emitere de garanţii şi asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului; (iv) acordare de credite cu primire de bunuri spre păstrare, respectiv amanetare prin case de amanet; (v) acordare de credite către membrii unor asociaţii fără scop patrimonial, organizate pe baza liberului consimţământ al salariaţilor/pensionarilor, în vederea sprijinirii prin împrumuturi financiare a membrilor lor, respectiv case de ajutor reciproc; (vi) acordare de credite de către persoane juridice fără scop patrimonial din fonduri publice sau puse la dispoziţie în baza unor acorduri interguvernamentale cu caracter rambursabil/nerambursabil; (vii) alte forme de finanţare de natura creditului.

În scopul îndeplinirii rolului BNR în ceea ce priveşte asigurarea stabilităţii financiare, urmărirea respectării cadrului legislativ specific, precum şi pentru asigurarea unor condiţii uniforme şi nediscriminatorii în desfăşurarea activităţii de creditare, în a doua jumătate a anului 2006 a fost înfiinţat serviciul inspecţie instituţii financiare nebancare în cadrul Direcţiei Supraveghere. Activitatea de creditare a acestor entităţi implică din partea Direcţiei Supraveghere o abordare diferenţiată care presupune crearea unui sistem de monitorizare a activităţii instituţiilor înscrise în Registrul general (pe baza raportărilor periodice ale principalilor indicatori financiar-contabili, precum şi a notificării modificărilor în situaţia acestora), completată cu acţiuni de inspecţie *on-site* la instituţiile înscrise în Registrul special.

Supravegherea instituţiilor financiare nebancare va urmări dezvoltarea sănătoasă a gradului de intermediere financiară, diminuarea riscurilor generate de activitatea de creditare, protecţia beneficiarilor de credite, precum şi furnizarea de informaţii financiare suplimentare în scopuri statistice şi de analiză.

3.5. Acorduri de cooperare în domeniul supravegherii

Atingerea criteriilor de convergenţă în planul practicilor de supraveghere a activităţii bancare la nivelul autorităţilor competente din UE, îndeplinirea sarcinilor care revin autorităţilor responsabile cu supravegherea la nivel consolidat, precum şi implementarea la nivel naţional a prevederilor Basel II impun o intensificare a cooperării BNR pe plan internaţional, atât pe baze bilaterale, cât şi multilaterale.

Ulterior demersurilor de negociere şi formalizare a relaţiilor de colaborare cu Moldova, Turcia, Cipru, Italia, Grecia, Germania, Olanda, Ungaria, Franţa şi Austria, s-au întreprins acţiuni de cooperare efectivă în baza clauzelor stabilite de memorandumurile bilaterale încheiate cu autorităţile de supraveghere din aceste ţări. Astfel, au avut loc întâlniri bilaterale cu Banca d'Italia, Austrian Financial Market Authority şi Austrian National Bank, Hungarian Financial Supervisory Authority şi Bank of Greece. Desfăşurate în spiritul dezvoltării unei culturi comune privind activitatea de supraveghere, întâlnirile avute au prilejuit discutarea unor aspecte legate de recentele evoluţii din sistemele bancare ale respectivelor ţări, în special ale băncilor aflate în jurisdicţiile respective, cooperarea în ceea ce priveşte abordarea şi validarea modelelor IRB (*Internal Ratings-Based*), programarea de acţiuni de inspecţie comune, schimb de informaţii privind managementul crizelor, precum şi aspecte legate de conducerea instituţiilor de credit.

De asemenea, pentru a face faţă unor eventuale situaţii de criză, ţările membre ale Uniunii Europene au semnat un memorandum de cooperare la nivelul autorităţilor de supraveghere şi băncilor centrale din aceste state pentru promovarea stabilităţii sistemelor financiare. Ca urmare a trecerii României în rândul ţărilor membre UE, Banca Naţională a României va deveni implicit parte semnatară a memorandumului. Conform acestuia, autorităţile de supraveghere şi băncile centrale din ţara gazdă şi de origine trebuie să aibă o strânsă cooperare, care implică: (i) schimb de informaţii, (ii) considerarea impactului măsurilor de politică luate în propriile sisteme financiare, precum şi (iii) transmiterea şi discutarea evaluărilor sistemice. Acest lucru presupune ca autorităţile de supraveghere să clarifice, anterior producerii unor situaţii de criză: (i) posibilele conflicte de interes în respectarea obligaţiilor din legislaţia naţională şi cooperarea în contextul UE, (ii) înfiinţarea unei structuri operaţionale pentru managementul crizelor cu privire la băncile şi grupurile de bănci care pot genera risc sistemic, (iii) asigurarea condiţiilor ca băncile şi grupurile de bănci să fie capabile să transmită informaţiile necesare într-un timp scurt, (iv) stabilirea şi prelucrarea unor informaţii pe care autorităţile de supraveghere şi băncile centrale să fie în măsură să le schimbe în situaţii de criză.

În ceea ce priveşte colaborarea autorităţilor de supraveghere autohtone, Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (CSSPP) a solicitat, în cursul lunii iunie 2006, Băncii Naţionale a României (BNR), Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare (CNVM) şi Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor (CSA) aderarea la protocolul încheiat de acestea la data de 10 martie 2006 pentru promovarea stabilităţii sistemului financiar în ansamblu şi pe componentele sale.

Întrucât protocolul stipulează posibilitatea amendării ori de câte ori se consideră necesar şi ca urmare a interesului manifestat de Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private de a adera la acest protocol, în data de 14 decembrie 2006 a fost încheiat un act adiţional prin care prevederile protocolului devin opozabile şi CSSPP.

CSSPP a fost înfiinţată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 50/2005, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 313/2005, ca autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub controlul Parlamentului României. Autoritatea menţionată reglementează, coordonează, supraveghează şi controlează activitatea sistemului de pensii private în scopul protejării intereselor participanţilor şi ale beneficiarilor, prin asigurarea unei funcţionări eficiente a sistemului de pensii private şi informarea asupra acestuia, având ca atribuţii principale: emiterea de norme privind sistemul de pensii private, acordarea, suspendarea sau retragerea avizelor şi autorizaţiilor fondurilor de pensii, administratorilor, depozitarilor şi auditorilor financiari, supravegherea prudenţială şi asigurarea unei bune funcţionări a sistemului de pensii private, controlul activităţii din sistemul de pensii private, controlul relaţiilor dintre administrator şi alţi administratori sau societăţi comerciale, controlul constituirii şi virării de către angajator a contribuţiei la fondurile de pensii private, aplicarea sancţiunilor prevăzute de lege, desemnarea administratorului special.

Capitolul III. Emisiunea de numerar

În anul 2006 Banca Națională a României a continuat acțiunea de înlocuire a vechilor însemne monetare cu cele noi, puse în circulație la 1 iulie 2005. Cele două emisiuni monetare au circulat în paralel, până la 31 decembrie 2006, în condițiile stipulate de Legea nr. 348/2004 privind denominarea monedei naționale.

Pe tot parcursul anului 2006 Banca Națională a României a urmărit aplicarea cu strictețe a strategiei proprii de punere în circulație a leului nou, concomitent cu retragerea leului vechi, strategie care a fost corelată permanent cu necesitățile de numerar ale instituțiilor de credit, precum şi ale celorlalți utilizatori de numerar, respectiv agenți economici şi populație.

Direcția emisiune, tezaur şi casierie a urmărit şi a luat măsurile corespunzătoare, astfel încât să fie îndeplinite obiectivele dispuse pentru anul 2006 de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României privind cantitatea de monede şi bancnote din noua emisiune puse în circulație, precum şi cele referitoare la retragerea însemnelor monetare din vechea emisiune.

Pentru completarea seriei leului nou, în baza Circularei nr. 23/14 noiembrie 2006, la 1 decembrie 2006 a fost pusă în circulație bancnota de 200 lei.

Circulara nr. 24/28 noiembrie 2006, privind încetarea puterii circulatorii şi preschimbarea vechilor însemne monetare a marcat momentul demarării, de către banca centrală, a unei noi campanii de informare a utilizatorilor de numerar despre finalizarea acțiunii de înlocuire şi de retragere din circulație a vechilor însemne monetare, precum şi despre modul de derulare, ulterioară, a preschimbării însemnelor monetare vechi.

În anul 2006, Banca Națională a României a continuat să colaboreze cu Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale, imprimeriile europene şi organele abilitate ale statului pe linia perfecționării nivelului de siguranță a bancnotelor şi prevenirii falsurilor de monedă.

Totodată, Banca Națională a României s-a preocupat continuu şi în direcția dezvoltării aplicațiilor informatice, care să asigure utilizarea datelor privind numerarul într-un mod cât mai rapid, eficient şi securizat.

Alături de emisiunea de numerar, emisiunea numismatică a reprezentat în anul 2006 o activitate importantă a Băncii Naționale a României. Astfel, banca centrală a lansat noi emisiuni numismatice, dedicate unor personalități marcante şi evenimente reprezentative din viața spirituală, culturală şi ştiințifică românească şi internațională.

Emisiunile numismatice puse la dispoziția colecționarilor în anul 2006 au fost următoarele:

– monede din aur cu valoarea nominală de 50 lei, din argint cu valoarea nominală de 5 lei şi din tombac cuprat cu valoarea nominală de 1 leu, emisiune dedicată împlinirii a „140 de ani de la înfiinţarea Academiei Române” (31 martie 2006);

– moneda-medalie din aur, replică după piesa emisă de Constantin Brâncoveanu în anul 1713 (19 mai 2006);

– setul de monetărie ce conţine monede româneşti de 1 leu, 100 lei, 500 lei, 1 000 lei, 1 ban, 5 bani, 10 bani, 50 bani şi o medalie din argint, emisiune dedicată aniversării a „150 ani de la înfiinţarea Grădinii Botanice din Iaşi” (5 iunie 2006);

– moneda din argint cu valoarea nominală de 5 lei, emisiunea „Monumente de artă feudală creştină, dedicată bisericii de lemn din Ieud-Deal” (24 iulie 2006);

– moneda din argint cu valoarea nominală de 5 lei, emisiune dedicată aniversării a „150 ani de la înfiinţarea Comisiei Europene a Dunării” (21 august 2006);

– moneda din aur cu valoarea nominală de 500 lei, emisiunea dedicată aniversării a „350 de ani de la ctitorirea Catedralei Patriarhale” (4 septembrie 2006);

– replici după monede romane emise ulterior cuceririi Daciei de către Împăratul Traian: replică după un denar din argint emis de Împăratul Traian în anul 107 d.Hr.; replică după un sestert din bronz emis de Împăratul Traian între anii 112 şi114 d.Hr.; replică după un aureus – piesă din aur emisă de Împăratul Traian între anii 112 şi117 d.Hr.; replică după un aureus – piesă din aur emisă de Împăratul Hadrian între anii 125 şi128 d.Hr. (18 septembrie 2006);

– moneda din aur cu valoarea nominală de 10 lei, emisiunea „Istoria aurului – Tezaurul de la Cucuteni-Băiceni” (16 octombrie 2006);

– moneda din argint cu valoarea nominală de 5 lei, emisiune dedicată bisericii Densuş (13 noiembrie 2006);

– moneda din argint cu valoarea nominală de 5 lei, emisiune dedicată nominalizării oraşului Sibiu drept „Capitală Culturală Europeană” în anul 2007 (11 decembrie 2006).

Capitolul IV. Sistemul de plăți şi decontări

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova funcționarea fără perturbări a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare şi menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, în afara funcției de reglementare, autorizare şi supraveghere a sistemelor de plăți, constă în operarea unor sisteme de plăți şi de decontare proprii ale băncii centrale, în măsură să asigure toate condițiile pentru dezvoltarea la nivel național a unor sisteme de plăți şi de compensare eficiente şi sănătoase şi pentru implementarea cu succes a politicii monetare a băncii centrale.

Astfel, Banca Națională a României operează un sistem de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare şi urgente exprimate în lei, cunoscut sub denumirea ReGIS, şi un sistem de depozitare şi de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare pentru titluri de stat şi certificate de depozit ale Băncii Naționale a României, cunoscut sub denumirea SaFIR. În cazul ambelor sisteme, dată fiind importanța deosebită a acestora, Banca Națională a României este administrator de sistem, din motive de eficiență serviciile de operare tehnică fiind însă externalizate către TRANSFOND S.A.[1].

Aceste sisteme au fost implementate în cadrul unui proiect mai vast, destinat implementării la nivel național a unor sisteme electronice de plăți şi de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, compatibile cu sistemele similare existente la nivelul Uniunii Europene, atât din perspectiva funcționalităților oferite, cât şi a respectării celor mai bune practici şi standarde europene şi internaționale în domeniu. Proiectul a fost cofinanțat de Uniunea Europeană (prin programul PHARE) şi comunitatea bancară din România (prin TRANSFOND S.A.), managementul proiectului fiind asigurat de Banca Națională a României. În cadrul acestui proiect au mai fost implementate un sistem electronic de compensare a plăților de mică valoare (casă de compensare automată), cunoscut sub denumirea SENT şi administrat de TRANSFOND S.A., precum şi un sistem care asigură continuitatea activității în situații neprevăzute.

Pe lângă sistemele mai sus menționate, Banca Națională a României operează şi un sistem de plăți care asigură compensarea pe suport hârtie a plăților cu instrumente de plată de debit (cecuri, cambii şi bilete la ordin). Acesta urmează să fie înlocuit cu un sistem de procesare electronică a instrumentelor de plată de debit prin sistemul SENT.

[1] TRANSFOND S.A. este o societate comercială pe acțiuni având ca acționari Banca Națională a României (33,33 la sută) şi 25 de instituții de credit (66,67 la sută).

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

Sistemul ReGIS, intrat în funcţiune la data de 8 aprilie 2005, asigură decontarea pe bază brută şi în timp real a tuturor plăţilor de mare valoare sau urgente în lei ale instituţiilor de credit, în nume şi pe cont propriu sau pe contul clienţilor, precum şi a plăţilor în lei rezultate în mod direct din, sau efectuate în legătură cu, decontarea poziţiilor nete provenite de la sistemele de compensare a plăţilor şi a fondurilor aferente operaţiunilor cu instrumente financiare.

În anul 2006, sistemul ReGIS a continuat să contribuie la buna funcţionare a pieţelor monetară şi valutară şi, întrucât operaţiunile de politică monetară ale Băncii Naţionale a României sunt procesate exclusiv prin acest sistem, a continuat să deţină un rol important în implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naţionale a României. Sistemul ReGIS a funcţionat fără perturbări şi în anul 2006, volumul plăţilor de mare valoare şi al celor urgente decontate prin acesta continuând să crească în mod constant, sistemul contribuind la îndeplinirea obiectivului de politică al Băncii Naţionale a României de promovare a decontării în banii băncii centrale, ca unic mijloc de plată.

La creşterea volumului de tranzacţii efectuate prin sistem au contribuit, între altele, inexistenţa unei limite superioare sau inferioare pentru valoarea plăţilor procesate şi faptul că decontarea se realizează în timp real şi în banii băncii centrale.

Participarea la sistem

Accesul la sistemul ReGIS este liber şi nediscriminatoriu. La sfârşitul anului 2006 participanţi la sistemul ReGIS erau un număr de 38 de instituţii de credit, Banca Naţională a României, Trezoreria Statului şi 5 organizaţii prestatoare de servicii de compensare sau decontare (TRANSFOND S.A., Bursa de Valori Bucureşti, Societatea Naţională de Compensare, Decontare şi Depozitare pentru Valori Mobiliare S.A. – SNCDD, VISA International şi MasterCard International).

Politica de comisionare

Dată fiind importanţa sistemică pe care o prezintă sistemul ReGIS, Banca Naţională a României urmăreşte în permanenţă ca acest sistem să respecte principiile fundamentale stabilite de Comitetul pentru sisteme de plăţi şi decontare al Grupului G-10[2], principii care au fost adoptate şi de Consiliul Guvernatorilor al

[2] Raportul *Core principles for systemically important payment systems* a fost publicat de Comitetul pentru sisteme de plăţi şi de decontare (CPSS) în ianuarie 2001. Acest comitet a fost constituit în anul 1990 de către guvernatorii băncilor centrale din grupul G-10, respectiv Banca Naţională a Belgiei, Banca Canadei, Banca Centrală Europeană, Banca Franţei, Deutsche Bundesbank, Autoritatea Monetară din Hong Kong, Banca Italiei, Banca Japoniei, Banca Olandei, Autoritatea Monetară din Singapore, Banca Suediei, Banca Naţională a Elveţiei, Banca Angliei, Federal Reserve Bank of New York şi Consiliul Guvernatorilor al Federal Reserve System, pentru a răspunde preocupărilor generale privind eficienţa şi stabilitatea aranjamentelor de plăţi şi compensare. În acest scop, comitetul acordă atenţie aspectelor referitoare la astfel de sisteme (sau aranjamente), precum şi legăturilor dintre acestea şi marile pieţe financiare, relevante pentru desfăşurarea politicilor monetare.

Băncii Centrale Europene ca standarde minime de supraveghere, de către Eurosistem, a sistemelor de plăți de mare valoare care operează în euro (implicit şi a sistemelor RTGS naționale). Unul din aceste principii prevede că sistemele de importanță sistemică trebuie să ofere un mijloc de efectuare a plăților practic pentru utilizatori şi eficient pentru economie, unul din indicatorii de măsurare a eficienței pentru economie fiind dependența gradului de utilizare a sistemului de nivelul comisioanelor practicate.

În acest context, în vederea asigurării unei eficiențe sporite a sistemului şi pentru alinierea comisioanelor la nivelul celor practicate de alte bănci centrale naționale din statele membre ale Uniunii Europene, Banca Națională a României acționează permanent pentru reducerea nivelului comisionului pe tranzacție perceput participanților la sistem. Astfel, în cursul anului 2006, Banca Națională a României a procedat la două reduceri succesive ale nivelului comisionului pe tranzacție, respectiv cu 30 la sută la data de 1 martie 2006 (de la 15,00 lei la 10,50 lei) şi cu încă 10 la sută la data de 1 octombrie 2006 (de la 10,50 lei la 9,45 lei).

În total, în anul 2006, nivelul comisionului pe tranzacție în sistemul ReGIS a fost redus cu 37 la sută față de cel practicat la sfârşitul anului 2005, acesta ajungând astfel să fie mai scăzut cu circa 69 la sută față de cel practicat în vechiul sistem de plăți.

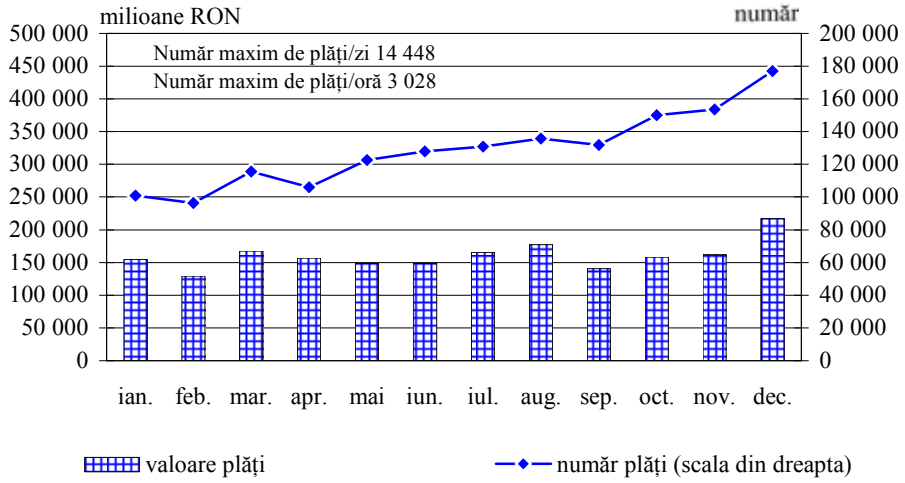
Operațiunile ReGIS

În anul 2006, media zilnică a volumului plăților procesate prin ReGIS s-a majorat cu 41 la sută comparativ cu anul 2005 dar, în acelaşi timp, media zilnică a valorii plăților procesate prin ReGIS s-a diminuat cu 19 la sută față de anul 2005, în principal datorită diminuării intervențiilor Băncii Naționale a României pe piețele monetară şi valutară. Tabelul 1 prezintă sumarul traficului de plăți în cadrul sistemului ReGIS în anul 2006, prin comparație cu nivelul traficului înregistrat în anul anterior.

Tabel 1. Evoluția traficului de plăți în ReGIS

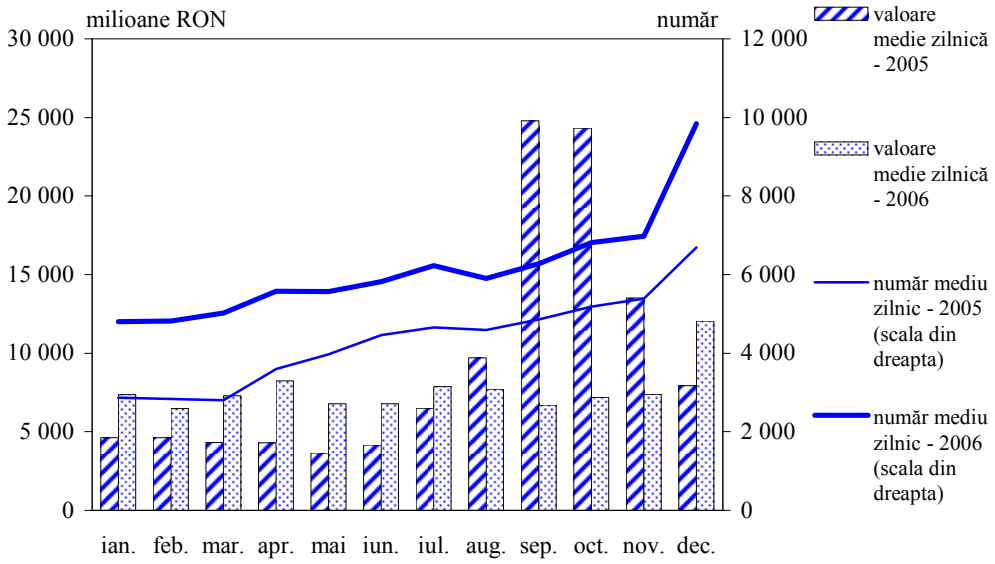
	Volum (nr. tranzacții)		Valoare (mil. RON)		Valoare medie pe tranzacție (mil. RON)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2005	1 100 668	4 325	2 408 448	9 370	2,19
2006	1 548 371	6 096	1 927 346	7 588	1,24
Variație (±%)	+41	+41	-20	-19	-43

Evoluţia plăţilor de mare valoare şi/sau urgente în anul 2006

Volumul plăţilor decontate în cursul anului 2006 în ReGIS a fost de circa 1,5 milioane plăţi, evoluând de la o medie zilnică de 4 802 tranzacţii în luna ianuarie la 9 841 tranzacţii în luna decembrie. Valoarea maximă a volumului plăţilor decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atinsă în luna decembrie 2006 (14 448 tranzacţii/zi), aceasta fiind în mod tradiţional perioada cu cea mai intensă activitate de plăţi, atât plăţi interbancare, dar mai ales în relaţia cu Trezoreria Statului (în luna decembrie devenind scadente obligaţiile de plată către bugetul statului).

Evoluţia plăţilor de mare valoare şi/sau urgente în anul 2006 comparativ cu anul 2005

În Tabelul 2 este prezentată structura pe tipuri a plăţilor efectuate prin ReGIS în anul 2006. Aceasta reflectă faptul că tranzacţiile de plată efectuate de instituţiile financiare în nume propriu, dar pe contul clienţilor (cu mesaje SWIFT MT103) sunt preponderente (88,18 la sută din volumul total al tranzacţiilor prin sistem), dar

valoarea totală a acestora a fost relativ scăzută (doar 22,47 la sută din valoarea tuturor tranzacţiilor prin sistem). Totodată, volumul tranzacţiilor de plată efectuate de instituţiile financiare în nume şi pe cont propriu (cu mesaje SWIFT MT202) a fost relativ scăzut, dar aceste plăţi au avut o valoare semnificativă.

În ceea ce priveşte tranzacţiile de plată care implică debitarea/creditarea directă pe conturile de decontare ale participanţilor la sistem, volumul acestora a fost scăzut, dat fiind faptul că acestea corespund unor operaţiuni cu frecvenţă redusă, precum încasarea de către Banca Naţională a României a unor comisioane, debitările şi creditările pe contul participanţilor legate de anumite operaţiuni în relaţia cu banca centrală, operaţiunile efectuate de Banca Naţională a României în numele participanţilor în cazuri de urgenţă, când participanţii sunt în imposibilitate de a se conecta la sistem şi de a efectua ei înşişi operaţiunile etc.

Tabel 2. Structura plăţilor în sistem ReGIS în anul 2006

Plăţi	MT103 (%)	MT202 (%)	Transfer direct (%)
Volum total	88,19	8,13	3,68
Valoare totală	22,47	59,03	18,5

Din punct de vedere al volumului plăţilor efectuate prin sistemul ReGIS, gradul de concentrare al pieţei se menţine comparabil cu cel din anul precedent, primele cinci instituţii de credit deţinând circa 54 la sută din piaţă (în comparaţie cu 52 la sută în anul 2005). În schimb, din punct de vedere al valorii plăţilor prin sistem, gradul de concentrare a crescut, primele cinci instituţii de credit deţinând circa 54 la sută din piaţă (faţă de 37 la sută în anul precedent).

Asigurarea unui nivel cât mai ridicat de disponibilitate pentru sistemul ReGIS reprezintă de asemenea un obiectiv major al Băncii Naţionale a României, în contextul importanţei sistemului ReGIS pentru sistemul financiar-bancar şi pentru economia naţională. În anul 2006, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanţii pot utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcţionare, a atins 99,89 la sută, încadrându-se în toleranţele stabilite de Banca Naţională a României pentru nivelul de calitate a serviciilor. Totodată, se remarcă o creştere a disponibilităţii medii a sistemului ReGIS în anul 2006 faţă de anul 2005, când acesta a fost de 99,84 la sută.

Banca Naţională a României a monitorizat permanent pe parcursul anului 2006 procesul de decontare şi activitatea participanţilor în sistemul ReGIS, constatând că participanţii au avut un comportament corespunzător, respectând regulile şi procedurile sistemului, nefiind necesară aplicarea de penalizări sau sancţiuni. Nu au fost înregistrate concentrări semnificative ale volumului de plăţi într-un anumit interval orar (de exemplu sfârşitul zilei de operare) şi nici blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale unuia sau mai multor participanţi. În anul 2006 s-a constatat un management adecvat şi eficient al lichidităţilor la nivelul participanţilor, existând un număr relativ mic de instrucţiuni de plată plasate în coada de aşteptare şi doar pentru un interval scurt de timp. Totodată, nu s-au înregistrat cazuri de instrucţiuni de plată anulate în mod automat

de către sistem din coada de aşteptare la sfârşitul zilei de operare datorită insuficienței fondurilor în conturile de decontare.

2. Sistemul de plăți care asigură compensarea pe suport hârtie a plăților cu instrumente de plată de debit (PCH)

Acest sistem asigură compensarea pe suport hârtie a plăților cu cecuri, cambii şi bilete la ordin, fiind ultima componentă a vechiului sistem național de plăți pe suport hârtie care a rămas în funcțiune. Sistemul este administrat de Banca Națională a României şi operat de TRANSFOND S.A., în calitate de agent al acesteia.

În anul 2006, activitatea de compensare a plăților cu instrumente de debit (cecuri, cambii şi bilete la ordin) a înregistrat creşteri puțin semnificative comparativ cu anul precedent, atât din punct de vedere al volumului instrumentelor compensate (7,8 la sută), cât şi al valorii acestora (20,9 la sută). Evoluția plăților compensate prin acest sistem este prezentată în Tabelul 3.

În total, prin sistem au fost compensate în cursul anului 2006 circa 8,3 milioane de instrumente de plată, în sumă totală de 49 882 milioane lei, valoarea medie zilnică a acestor plăți fiind de circa 196,38 milioane lei.

Tabel 3. Evoluția plăților compensate pe suport hârtie

Plăți	2005	2006	Variație (±%)
Volum (mil. instrumente)	7,7	8,3	+7,8
Valoare (mil. RON)	41 249	49 882	+20,9
Valoare medie zilnică (mil. RON)	161,76	196,38	+21,4

Dată fiind ineficiența procesării pe suport hârtie a instrumentelor de plată de debit în actualul sistem, acest sistem va fi înlocuit odată cu lansarea unei facilități de procesare electronică a cecurilor, cambiilor şi biletelor la ordin prin sistemul SENT, (fiind necesară şi modificarea în prealabil a legislației în domeniu).

3. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

Sistemul SaFIR, intrat în funcțiune la 3 octombrie 2005, asigură atât depozitarea de instrumente financiare (titluri de stat şi certificate de depozit ale Băncii Naționale a României), cât şi decontarea pe bază brută în timp real în banii băncii centrale a operațiunilor cu instrumentele financiare depozitate. În acest sens, sistemul dispune de funcționalități de gestionare a emisiunilor de instrumente financiare, de administrare a conturilor, de gestionare a evenimentelor de plată aferente

emisiunilor în circulaţie, de reconciliere, precum şi de evaluare zilnică a emisiunilor.

Prin faptul că sistemul depozitează şi decontează în timp real singurele active financiare eligibile pentru operaţiunile de politică monetară desfăşurate de banca centrală şi pentru garantare în sistemele de plăţi naţionale, realizând inclusiv gestionarea în timp real a garanţiilor cu titluri de stat şi certificate de depozit, în anul 2006 sistemul SaFIR a continuat să deţină un rol important în implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naţionale a României şi în asigurarea bunei funcţionări a sistemelor de plăţi naţionale, ambele atribuţii statutare ale băncii centrale fiind de o deosebită importanţă şi pentru asigurarea stabilităţii financiare la nivel naţional.

Valoarea nominală a emisiunilor în circulaţie

În anul 2006, valoarea nominală totală a emisiunilor denominate în lei, depozitate în sistemul SaFIR şi aflate în circulaţie a crescut faţă de sfârşitul anului 2005, pe fondul preluării în sistemul SaFIR a certificatelor de depozit emise de Banca Naţională a României. La sfârşitul anului 2006, certificatele de depozit reprezentau 35,8 la sută din totalul valorii nominale în circulaţie a emisiunilor exprimate în moneda naţională.

Totodată, în ceea ce priveşte valoarea nominală în circulaţie a titlurilor de stat, în anul 2006 s-a consemnat o diminuare a acesteia cu 7,7 la sută, ca urmare a lipsei unor noi emisiuni de titluri de stat, aceasta reprezentând o caracteristică a întregului an.

Pe lângă emisiunile denominate în lei, sistemul SaFIR gestionează şi emisiuni de titluri de stat denominate în dolari SUA, cu o valoare nominală totală în circulaţie de 5,9 milioane dolari SUA.

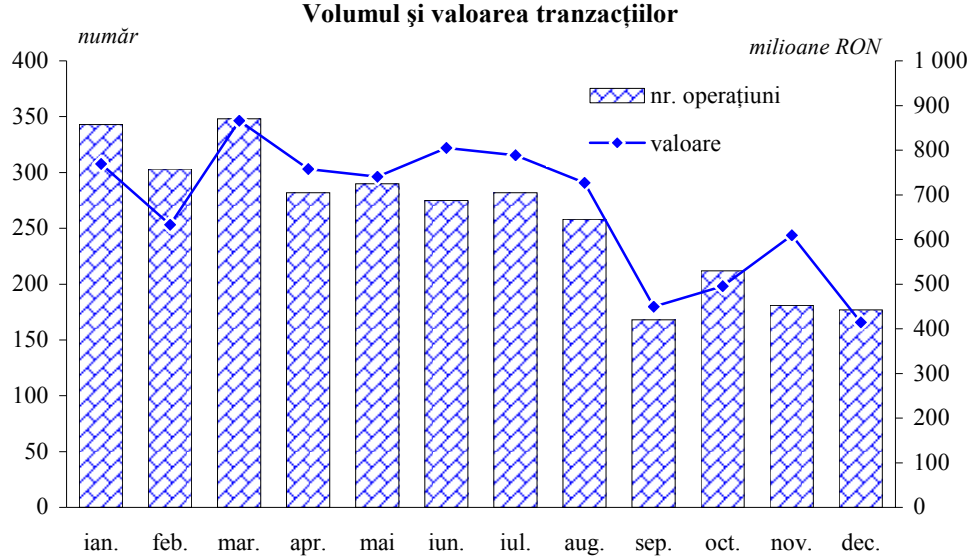
Participarea la sistem

Accesul la sistemul SaFIR este liber şi nediscriminatoriu. La sfârşitul anului 2006, participanţi la sistemul SaFIR erau 37 de instituţii de credit, Banca Naţională a României şi Ministerul Finanţelor Publice.

Operaţiunile SaFIR

Sistemul SaFIR procesează operaţiuni derulate de participanţi în relaţia cu emitentul (decontarea rezultatelor pieţei primare, plăţi de dobândă şi/sau cupon, răscumpărări parţiale/opţionale/totale) şi operaţiuni derulate de participanţi pe piaţa secundară (tranzacţii de vânzare/cumpărare, contracte de garanţie financiară, operaţiuni *repo*, transferuri de portofoliu), graficul următor ilustrând numărul şi valoarea acestora în anul 2006.

Volumul şi valoarea tranzacţiilor

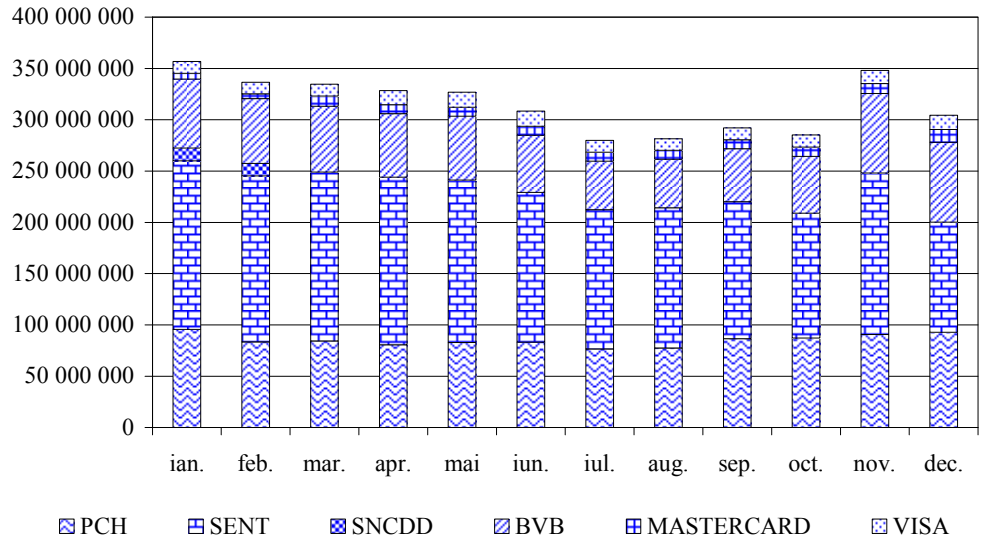

În ceea ce priveşte structura transferurilor de instrumente financiare, aceasta reflectă caracteristica principală a pieţei secundare a titlurilor de stat, respectiv o activitate destul de redusă a pieţei interbancare. Astfel, 95 la sută din totalul transferurilor realizate în 2006 reprezintă transferuri fără plată (*free-of-payment* sau FOP), aceste transferuri fiind realizate între instituţiile de credit şi clienţii proprii.

Gestionarea garanţiilor pentru sistemele auxiliare

Sistemul SaFIR asigură infrastructura necesară pentru gestionarea în timp real a garanţiilor constituite în scopul garantării decontării poziţiilor nete ale participanţilor din sistemele auxiliare (VISA, MASTERCARD, BVB, SNCDD, SENT, PCH), situaţia acestora fiind ilustrată în graficul de mai jos.

Situaţia garanţiilor cu instrumente financiare

Facilităţi pentru managementul lichidităţilor în sistemul ReGIS

În vederea fluidizării decontărilor în sistemul ReGIS, Banca Naţională a României oferă participanţilor la sistemul ReGIS facilitatea de lichiditate pe parcursul zilei, prin intermediul operaţiunilor *repo intraday* derulate cu active eligibile pentru astfel de operaţiuni. Deşi accesul la această facilitate este liber şi nediscriminatoriu pentru participanţii la ReGIS, cu condiţia ca aceştia să fie şi participanţi la SaFIR, cu aplicarea unui *haircut* zero, în anul 2006 niciun participant la ReGIS nu a apelat la această facilitate.

Disponibilitatea sistemului

Ca şi în cazul sistemului ReGIS, asigurarea unui nivel cât mai ridicat de disponibilitate reprezintă un obiectiv major al Băncii Naţionale a României şi în cazul sistemului SaFIR. În anul 2006, disponibilitatea medie a sistemului SaFIR a atins 99,99 la sută, încadrându-se în toleranţele stabilite de Banca Naţională a României pentru nivelul de calitate a serviciilor. Totodată, se remarcă o scădere a disponibilităţii medii a sistemului SaFIR în anul 2006 faţă de anul 2005, când aceasta a fost de 100 la sută, dar comparaţia nu este relevantă în contextul în care SaFIR a funcţionat doar 3 luni în anul 2005 (începând cu luna octombrie 2005).

Politica de comisionare

Şi în cazul sistemului SaFIR, în scopul asigurării eficienţei acestuia pentru economie, Banca Naţională a României acţionează permanent pentru reducerea nivelului comisionului pe tranzacţie perceput participanţilor la sistem, în corelaţie cu creşterea volumului tranzacţiilor decontate prin sistem. Astfel, în cursul anului 2006, Banca Naţională a României a procedat la reducerea, începând cu luna ianuarie, cu 50 la sută a comisionului aferent transferurilor livrare-contra-plată (*delivery-versus-payment* sau DVP) de la 158 RON la 79 RON.

Dezvoltări ale sistemului SaFIR în anul 2006

Adoptarea sistemului de deţineri indirecte

În contextul aderării României la Uniunea Europeană şi al liberalizării circulaţiei capitalurilor, în scopul asigurării cadrului legal necesar facilitării accesului persoanelor fizice/juridice nerezidente la piaţa locală a titlurilor de stat, în cursul anului 2006 s-a adoptat pentru sistemul SaFIR modelul de evidenţă indirectă a deţinerilor.

Modelul deţinerilor indirecte presupune o organizare pe mai multe niveluri, caracterizat prin existenţa uneia sau a mai multor verigi de intermediari între depozitarul titlurilor de stat şi deţinătorul final al titlurilor de stat (proprietarul).

Până la momentul adoptării noului sistem de evidenţă a deţinerilor, organizarea deţinerilor de instrumente financiare în sistemul SaFIR a corespuns unui model hibrid între sistemul deţinerilor directe şi cel al deţinerilor indirecte, având în vedere că înregistrarea dreptului de proprietate se limita la cel de-al doilea nivel de intermediari, respectiv la nivelul băncilor custode rezidente.

Depozitarea şi decontarea emisiunilor de titluri de stat tip *benchmark*

Pe parcursul anului 2006 s-a derulat, sub coordonarea Ministerului Finanţelor Publice, proiectul PHARE intitulat „Îmbunătăţirea sistemului de management al trezoreriei statului", proiect ce a avut ca obiectiv general dezvoltarea unei pieţe eficiente şi lichide pentru titlurile de stat şi a vizat lansarea emisiunilor de titluri de stat de tip *benchmark*.

Emisiunile tip *benchmark* sunt caracterizate printr-un nivel ridicat de standardizare din punct de vedere al maturităţilor şi scadenţelor cupoanelor de plată, al procedurilor de emisiune şi al convenţiilor de calcul. Prin implementarea acestui sistem de organizare a emisiunilor de titluri de stat, în orice moment, pentru fiecare maturitate, va exista în circulaţie o singură emisiune tip *benchmark*. În plus, valoarea nominală a fiecărei emisiuni în circulaţie poate varia în sens crescător, în funcţie de necesităţile de finanţare ale emitentului.

Pentru a susţine demersurile amintite şi pentru a permite gestionarea acestor noi tipuri de emisiuni şi a operaţiunilor specifice acestora, la nivelul sistemului SaFIR s-au dezvoltat noi funcţionalităţi, respectiv:

- depozitarea titlurilor de stat *benchmark*;
- decontarea operaţiunilor de piaţă primară şi secundară cu titluri de stat *benchmark*;
- calcularea valorii la zi a emisiunilor de titluri de stat *benchmark*;
- administrarea evenimentelor de plată pentru emisiunile anterior amintite.

Depozitarea şi decontarea emisiunilor de certificate de depozit ale Băncii Naţionale a României

Certificatele de depozit reprezintă obligaţii ale băncii centrale faţă de deţinătorii acestor instrumente financiare, sunt negociabile, sunt emise cu discont şi răscumpărate la scadenţă la valoarea nominală. Banca Naţională a României emite certificate de depozit în scopul absorbţiei de lichiditate, în îndeplinirea atribuţiilor sale privind implementarea politicii monetare.

În urma modificărilor aduse sistemului, operaţiunile de decontare a rezultatelor pieţei primare, cele de piaţă secundară, precum şi procesarea evenimentelor de plată aferente certificatelor de depozit au fost preluate de sistemul SaFIR.

Drept consecinţă, a devenit posibilă utilizarea certificatelor de depozit pentru:

- operaţiunile de politică monetară efectuate de Banca Naţională a României;
- garantarea facilităţilor de credit acordate de aceasta băncilor;
- garantarea decontării poziţiilor nete aferente participării la sistemele de plăţi care asigură compensarea fondurilor.

4. Participarea Băncii Naţionale a României la activităţile desfăşurate în cadrul structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi Băncii Centrale Europene

În perspectiva aderării României la Uniunea Europeană, Banca Naţională a României a participat în anul 2006, cu statut de observator, la toate activităţile structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi Băncii Centrale Europene cu atribuţii în domeniul infrastructurilor pieţei financiare, respectiv în cadrul Comitetului pentru Sisteme de Plăţi şi de Decontare, cu toate substructurile sale: Grupul de lucru pentru politică în domeniul sistemelor de plăţi, Grupul de lucru pentru instrumente financiare şi Grupul de lucru pentru TARGET2.

5. Reglementarea, autorizarea şi supravegherea sistemelor de plăţi

În domeniul sistemelor de plăţi, în cursul anului 2006, Banca Naţională a României a emis următoarele reglementări:

a) *Regulamentul nr. 6/2006 privind emiterea şi utilizarea instrumentelor de plată electronică şi relaţiile dintre participanţii la tranzacţiile cu aceste instrumente*, care reglementează: (i) includerea în categoria emitenţilor de instrumente de plată electronică a instituţiilor financiare nebancare, (ii) emiterea şi punerea în circulaţie de instrumente de plată electronică, cu obligativitatea emitenţilor de a notifica în prealabil Banca Naţională a României asupra acestor operaţiuni, precum şi dreptul Băncii Naţionale a României de a face opoziţie faţă de intenţia emitentului de a pune în circulaţie astfel de instrumente de plată, (iii) monitorizarea activităţii entităţilor emitente/acceptante de instrumente de plată electronică şi (iv) dispunerea de măsuri, inclusiv retragerea din circulaţie a unui instrument de plată electronică ce nu îndeplineşte condiţiile de siguranţă în utilizare şi aplicarea de sancţiuni.

b) *Regulamentul nr. 11/2006 privind circuitul instrumentelor de plată de debit*, care reglementează circuitul instrumentelor de plată de debit, în cazul în care acestea urmează să fie compensate printr-un sistem electronic de plăţi. Actul normativ prevede în principal:

- stabilirea circuitului maximal al instrumentelor de plată de debit;
- obligaţiile şi drepturile instituţiilor de credit;
- obligaţiile administratorului sistemului de compensare multilaterală a plăţilor interbancare;
- posibilitatea aplicării de sancţiuni de către Banca Naţională a României în cazul nerespectării prevederilor regulamentului.

Totodată, în vederea îndeplinirii atribuţiilor sale, stabilite de *Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României*, Banca Naţională a României a colaborat cu Banca Centrală Europeană furnizând acesteia asistenţă în vederea colectării de date statistice în domeniul plăţilor, sistemelor de plăţi şi al sistemelor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare pentru a fi publicate în lucrarea anuală a acestei instituţii, intitulată *Blue Book*. Banca Naţională a

României a participat activ alături de băncile centrale membre ale Sistemului European al Băncilor Centrale la dezvoltarea şi îmbunătăţirea metodologiei de raportare necesare entităţilor raportoare aferente schemelor de raportare privind plăţile, sistemele de plăţi şi de decontare, depozitarii centrali, platformele de tranzacţionare şi casele de compensare, contrapărţile centrale şi bursele de valori.

În vederea implementării acestor scheme de raportare în contextul condiţiilor specifice ale României, Banca Naţională a României a desfăşurat următoarele activităţi:

- cooperarea cu entităţile raportoare (instituţiile de credit, Ministerul Finanţelor Publice, Poşta Română, Bursa de Valori Bucureşti, Bursa Monetar Financiară şi de Mărfuri Sibiu şi Casa de Compensaţie Sibiu) în vederea clarificării metodologiei de raportare aferente fiecăreia dintre schemele menţionate;
- colectarea datelor şi validarea datelor statistice recepţionate de la entităţile raportoare;
- agregarea şi transmiterea datelor statistice la Banca Centrală Europeană în vederea publicării în *Blue Book;*
- redactarea capitolului din *Blue Book*, care cuprinde informaţii referitoare la instrumentele de plată, sistemele de plăţi şi sistemele de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare din România.

În cadrul proiectului de optimizare a raportărilor instituţiilor de credit, denumit *Sistemul informatic de raportare către Banca Naţională a României* (SIR BNR), a fost dezvoltată şi implementată platforma de raportare a modulului de plăţi. În acest sens, au fost stabiliţi indicatorii primari necesari pentru satisfacerea atât a nevoilor proprii ale Băncii Naţionale a României (cum ar fi colectarea de date şi informaţii statistice necesare pentru activitatea de monitorizare a funcţionării sistemelor de plăţi şi pentru efectuarea de studii şi analize privind operaţiunile sistemelor de plăţi), cât şi cele ale Băncii Centrale Europene.

În ceea ce priveşte autorizarea sistemelor de plăţi, în ultimul trimestru al anului 2006 a fost evaluat sistemul RoClear în vederea autorizării în calitate de sistem de plăţi care asigură compensarea fondurilor şi decontarea operaţiunilor cu instrumente financiare. Evaluarea sistemului a avut loc pe baza documentaţiei depuse pentru autorizare de către administratorul sistemului, respectiv S.C. Depozitarul Central S.A., luându-se în considerare cerinţele minime pe care trebuie să le îndeplinească un astfel de sistem, cerinţe formulate de Comitetul pentru Sisteme de Plăţi şi Decontare de pe lângă Banca Reglementelor Internaţionale (CPSS-BIS) împreună cu Comitetul tehnic al Organizaţiei Internaţionale a Comisiilor de Valori Mobiliare (IOSCO) (*Recommendations for Securities Settlement Systems*, publicate în ianuarie 2001). Sistemul RoClear a fost autorizat prealabil de către Banca Naţională a României în data de 28.11.2006, iar în 02.03.2007 i s-a acordat autorizarea de funcţionare.

Obiectivul pe termen scurt în sistemele de plăţi se referă la finalizarea şi emiterea *Regulamentului privind supravegherea sistemelor de plăţi*, prin care să se

stabilească principiile generale de supraveghere a sistemelor de plăți şi a celor de decontare cu instrumente financiare, precum şi obligațiile ce revin administratorilor de sisteme, pentru a permite Băncii Naționale a României să îşi exercite funcția sa de supraveghere a sistemelor de plăți.

În ceea ce priveşte obiectivele pe termen mediu, Banca Națională a României îşi propune:

- să emită norme şi/sau proceduri privind supravegherea fiecărui tip de sistem, respectiv: pentru sisteme de plăți de mare valoare, pentru sisteme de plăți de mică valoare, pentru sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare şi pentru schemele de card;
- să evalueze cele trei componente ale sistemului electronic de plăți din perspectiva conformității cu standardele stabilite de Sistemul European al Băncilor Centrale şi Banca Centrală Europeană, Comitetul pentru Sisteme de Plăți şi Decontare de pe lângă Banca Reglementelor Internaționale, IOSCO şi CESR.

Capitolul V. Administrarea rezervelor internaţionale

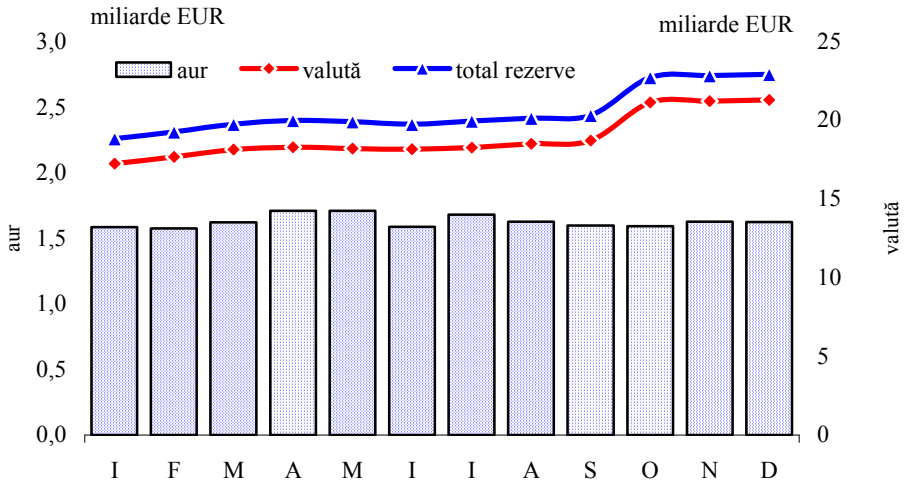
1. Evoluţia rezervelor internaţionale ale statului în anul 2006

În anul 2006 rezervele internaţionale au crescut semnificativ, atingând la data de 31 decembrie nivelul de 22 934,72 milioane euro, din care 21 309,65 milioane euro valute (92,91 la sută) şi 1 625,08 milioane euro echivalentul a 104,7 tone aur (7,09 la sută).

Rezerva de aur a scăzut cu 137 kilograme, de la 104,838 tone la 104,701 tone, ca urmare a continuării procesului de restituire către persoanele îndreptăţite conform prevederilor legale. Totuşi, din punct de vedere valoric, s-a înregistrat o creştere de 164,54 milioane euro, datorită evoluţiei ascendente a preţului aurului pe piaţa internaţională.

În ceea ce priveşte rezerva valutară, aceasta şi-a continuat tendinţa de creştere, în cele ce urmează fiind prezentate atât evoluţia cantitativă a acesteia, cât şi fluxurile de intrări/ieşiri aferente.

Evoluţia rezervelor internaţionale în anul 2006

- milioane euro -

Rezerve internaţionale	decembrie 2005	decembrie 2006	Variaţie dec. 2006/ dec. 2005
TOTAL, din care:	**18 258,30**	**22 934,72**	**4 676,42**
Rezerva valutară	16 797,76	21 309,65	4 511,89
Rezerva de aur	1 460,54	1 625,08	164,54

- milioane EUR -

Rezerve internaţionale	2006
I. Intrări - Total	**6 426,35**
1. Intrări de sume în valută în conturile Ministerului Finanţelor Publice	2 413,08*
2. Rezervele minime obligatorii în valută ale instituţiilor de credit	3 448,73
3. Veniturile din administrarea rezervelor internaţionale	562,11
4. Cedările la rezerva valutară	2,43
II. Ieşiri - Total	**1 346,92**
1. Rambursarea datoriei publice directe	1 136,51
2. Rambursarea datoriei public garantate	186,45
3. Alte plăţi	23,96

** În octombrie, 2,2 miliarde euro provenite din privatizarea BCR.*

2. Obiectivele strategice

Obiectivele stabilite pentru perioada aprilie 2006-martie 2007

Principiile respectate în activitatea de administrare a rezervelor internaţionale au fost ca şi în perioada anterioară siguranţa, lichiditatea şi realizarea de venituri din activitatea de investire cu condiţia respectării primelor două.

Elaborarea strategiei de administrare a rezervelor internaţionale pentru perioada aprilie 2006-martie 2007 a pornit de la premisa conform căreia creşterea dobânzii cotate pe piaţa americană va fi de 131 puncte de bază, respectiv cea a dobânzii cotate pe piaţa europeană, de 105 puncte de bază. Din punct de vedere al rentabilităţii totale a investiţiilor, majorarea dobânzilor cotate reprezenta un risc, deoarece ea determină scăderea preţurilor obligaţiunilor.

Pe piaţa valutară se anticipa deprecierea dolarului american faţă de euro.

Pe această bază, prin strategia aprobată de Consiliul de administraţie în martie 2006 s-au stabilit următoarele **obiective**:

(i) menţinerea unei durate medii a portofoliilor care să permită atingerea unui randament total de 3,2 la sută pe un orizont de timp de 12 luni, cu o probabilitate de realizare de 84 la sută (ulterior, reducerea duratei portofoliului denominat în euro la 9 luni a determinat creşterea probabilităţii de realizare la 90 la sută);

(ii) compoziţia valutară: o pondere de 60-68 la sută din rezerva valutară este reprezentată de moneda euro, 28-34 la sută de dolarul SUA; alte valute – maxim 5 la sută din totalul rezervei valutare;

(iii) categorii de emitenţi: Guvernul SUA, agenţiile guvernamentale sau cele sponsorizate de Guvernul SUA, guvernele ţărilor membre ale Uniunii Europene, agenţiile guvernamentale sau cele sponsorizate de guvernele ţărilor membre ale Uniunii Europene, instituţii supranaţionale, entităţi private emitente de obligaţiuni garantate cu active;

(iv) limita de expunere faţă de entităţile private, altele decât cele emitente de obligaţiuni garantate cu active: 15 la sută din totalul rezervelor internaţionale;

(v) limita de expunere faţă de entităţi private emitente de obligaţiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaţionale;

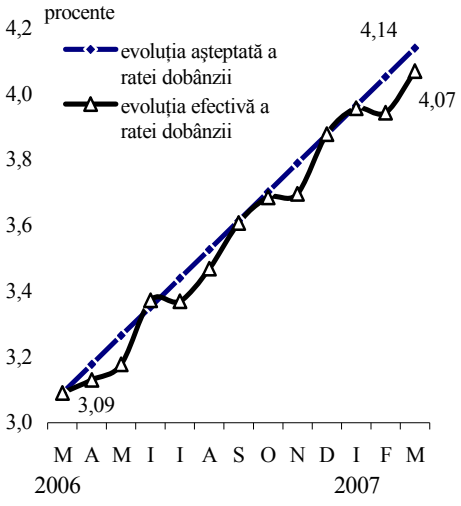
(vi) diversificarea operaţiunilor de administrare a rezervelor internaţionale pe măsura finalizării acordurilor contractuale necesare.

Evoluţia mediului economic extern

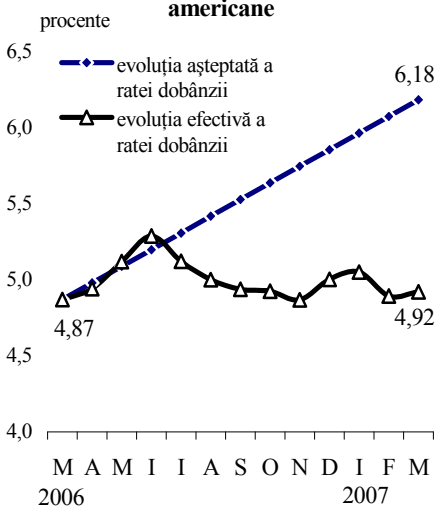
Creşterea economică globală a înregistrat un ritm superior în 2006 comparativ cu anul anterior (5,4 la sută faţă de 4,9 la sută), datorită creşterii mai rapide a economiilor din zona euro, Marea Britanie şi Japonia. Economiile statelor în curs de dezvoltare din America Latină, Asia şi Europa Centrală şi de Est au contribuit şi ele la accelerarea ritmului de creştere a PIB mondial, în timp ce economiile unor state dezvoltate precum SUA, Canada, Australia şi Noua Zeelandă au înregistrat ritmuri de creştere economică inferioare faţă de anul anterior.

În acest context, aşteptările privind creşterea dobânzilor cotate pe piaţa europeană s-au confirmat, în timp ce pe piaţa americană evoluţia dobânzilor a urmat scenariul anticipat doar în prima parte a perioadei acoperite de strategie, ulterior acestea înscriindu-se pe o tendinţă de stagnare şi chiar scădere.

Evoluţia ratei dobânzii la 1 an cotate pe piaţa titlurilor europene

Evoluţia ratei dobânzii la 1 an cotate pe piaţa titlurilor americane

Pe piaţa valutară evoluţiile au confirmat previziunile, dolarul SUA depreciindu-se cu aproximativ 6,5 la sută faţă de un coş de valute format din euro, yen japonez, liră sterlină, dolar canadian, coroană suedeză şi franc elveţian.

3. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În îndeplinirea atribuţiilor sale, Comitetul de administrare a rezervelor internaţionale (CARI) a analizat permanent evoluţiile pe pieţele financiare şi impactul acestora asupra perspectivelor de realizare a obiectivelor aprobate şi a luat deciziile tactice corespunzătoare.

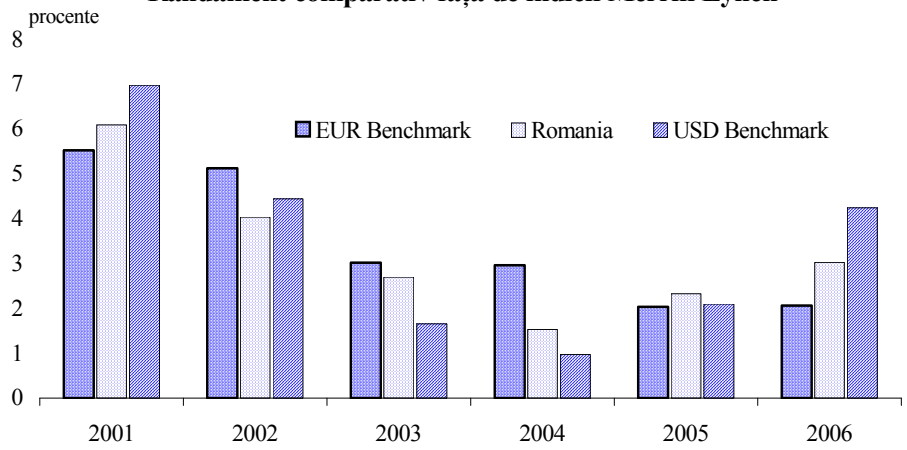
Având în vedere riscul de dobândă ridicat, determinat de declaraţiile şi deciziile BCE şi de aşteptările privind creşterea dobânzilor cotate pe piaţă şi implicit scăderea preţului instrumentelor cu venit fix din portofoliu, CARI a decis ca durata portofoliului de euro să fie redusă de la 1 an la 9 luni. Decizia a determinat creşterea rentabilităţii portofoliului de euro şi a permis atingerea obiectivului asumat.

Durata portofoliului de dolari a fost menţinută la 1 an, întrucât riscul majorării dobânzii s-a diminuat semnificativ în a doua parte a intervalului în urma evoluţiei sub aşteptări a economiei americane. Astfel rentabilitatea portofoliului de dolari SUA a crescut semnificativ, determinând îmbunătăţirea rezultatului total obţinut.

Durata portofoliului de lire sterline a fost majorată de la 3 luni la 2,7 ani pentru a beneficia de randamentele superioare oferite de instrumentele cu scadenţe mai lungi.

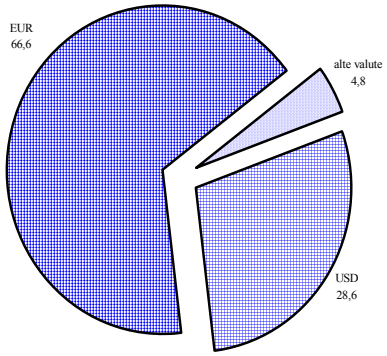
În urma acestor decizii, rentabilitatea totală a rezervelor internaţionale s-a situat la un nivel de 2,33 la sută pentru euro şi 4,49 la sută pentru dolarul SUA. Spre comparaţie, obligaţiunile guvernamentale cu scadenţe de până la 3 ani incluse în indicele Merrill Lynch au înregistrat în anul 2006 o rentabilitate totală de 2,07 la sută pentru euro şi 4,24 la sută pentru dolarul american.

Randament comparativ faţă de indicii Merrill Lynch

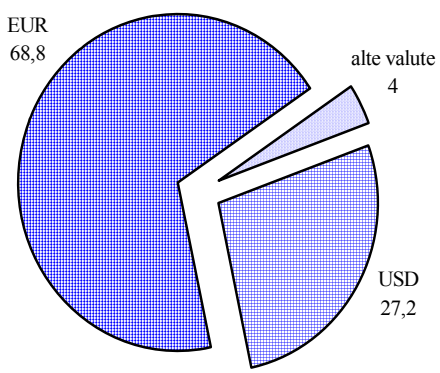

În anul 2006, ponderea euro a crescut de la 66,6 la sută la 68,8 la sută, ca urmare a majorării rezervelor cu suma de 2,2 miliarde euro, reprezentând contravaloarea acţiunilor statului la Banca Comercială Română, dar şi a aprecierii monedei unice europene pe piaţa valutară.

Compoziţia rezervei valutare a României la 31 decembrie 2005

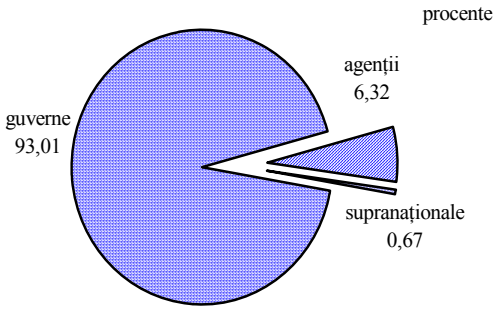

Compoziţia rezervei valutare a României la 31 decembrie 2006

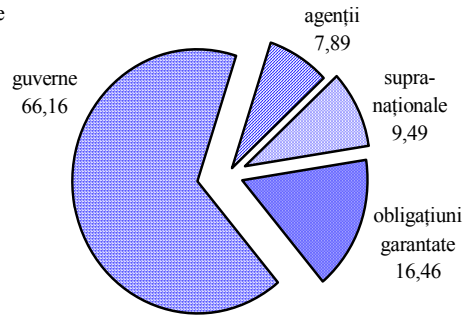

În scopul diversificării instrumentelor financiare utilizate în activitatea de administrare a rezervelor şi al creşterii veniturilor, CARI a decis extinderea listei de emitenţi de obligaţiuni, în condiţiile respectării prevederilor privind *rating*-ul minim AA-, astfel încât numărul emitenţilor eligibili pentru investiţii în obligaţiuni a crescut la 37.

Gradul de expunere pe tipuri de emitenţi a portofoliului de titluri deţinut de BNR la 31 decembrie 2005

Gradul de expunere pe tipuri de emitenţi a portofoliului de titluri deţinut de BNR la 31 decembrie 2006

Pe de altă parte, numărul contrapartidelor acceptate pentru tranzacţionare a rămas neschimbat, respectiv la 34, în condiţiile în care nu au avut loc modificări semnificative ale situaţiei financiare sau la nivelul rating-urilor atribuite acestor entităţi.

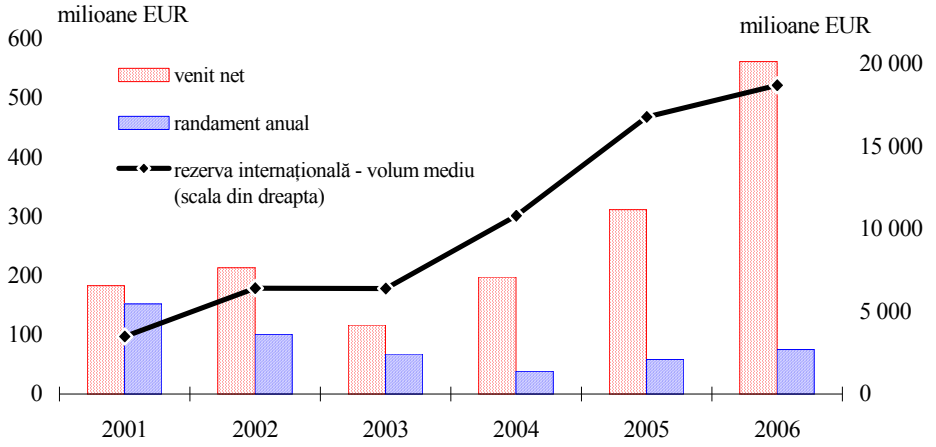
În anul 2006, s-a diversificat paleta instrumentelor de investire în vederea realizării unor randamente superioare. Astfel, Banca Naţională a început să investească în obligaţiuni cu opţiune de răscumpărare emise de Banca Reglementelor Internaţionale (BRI) şi în obligaţiuni garantate cu active ale emitentului (*European covered bonds*).

De asemenea, în luna septembrie a intrat în funcţiune programul de împrumut de titluri (*securities lending*) derulat de Banca Nationala a României, prin care

obligaţiunile deţinute în contul de custodie de la Federal Reserve Bank of New York sunt utilizate în mod activ în vederea obţinerii de câştiguri suplimentare.

În urma tuturor acestor evoluţii, venitul net obţinut a fost de 562 milioane euro, cu 250 milioane euro mai mare decât venitul net din anul precedent. Sporirea veniturilor s-a datorat în cea mai mare parte creşterii rentabilităţii activităţii de administrare a rezervelor (203 milioane euro), restul de 47 milioane euro datorându-se creşterii volumului rezervelor valutare internaţionale.

Rezultatele administrării rezervei internaţionale

Capitolul VI. Balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României

1. Contul curent

În anul 2006, balanța de plăți a României a consemnat adâncirea soldului negativ al contului curent până la nivelul de 9 973 milioane euro, mai mare cu 44,8 la sută față de cel înregistrat în anul precedent. Ponderea deficitului contului curent în PIB a fost de 10,3 la sută, comparativ cu 8,7 la sută în anul 2005.

Tabel 1. Contul curent

milioane EUR

	2005	**2006**
a) Sold balanță comercială (bunuri)	-7 806	-11 759
- export (FOB)	22 255	25 850
- import (FOB)	30 061	37 609
b) Servicii, net	-349	6
c) Venituri, net	-2 326	-3 014
d) Transferuri curente, net	3 593	4 794
Sold cont curent	**-6 888**	**-9 973**

Influența determinantă asupra soldului contului curent a avut-o deficitul balanței comerciale, care a însumat 11 759 milioane euro şi a cărui pondere în PIB a crescut de la 9,8 la sută în anul 2005 la 12,1 la sută în anul 2006. Accentuarea deficitului comercial cu 50,6 la sută față de anul precedent s-a produs ca efect al temperării exporturilor către țările în curs de dezvoltare şi pe fondul accelerării importurilor. Pe zone geografice, deficitul comercial a fost generat de țările dezvoltate (58,4 la sută, din care 51,2 la sută din comerțul cu Uniunea Europeană), urmate de comerțul cu țările în tranziție (25,6 la sută, din care 22,7 la sută din comerțul cu Federația Rusă) şi cu țările în curs de dezvoltare (16 la sută[1]). De asemenea, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi şi gradul de deschidere a economiei româneşti s-au redus față de anul 2005 cu 5,3 puncte procentuale, respectiv cu 0,5 puncte procentuale (până la 68,7 la sută, respectiv 68,5 la sută).

Exportul de bunuri a însumat 25 850 milioane euro, în creştere cu 16,2 la sută față de anul precedent, ca efect al majorării prețurilor externe (la produse petroliere[2], maşini, produse metalurgice, produse chimice, materiale plastice, mobilier), al volumului şi al creşterii exporturilor produselor prelucrate (bunuri intermediare şi bunuri de capital). Surplusul valoric al exportului a fost de 3 595 milioane euro, mai mare cu 275 milioane euro față de cel înregistrat în anul 2005. Principala sursă a exportului este industria prelucrătoare, care furnizează aproximativ 97 la sută din exporturile României, valoarea bunurilor industriale exportate în anul 2006 însumând 25 025 milioane euro. Exportul de produse ale

[1] Inclusiv țări nespecificate.

[2] Până în septembrie 2006.

industriei prelucrătoare a fost mai mare cu 15,8 la sută faţă anul 2005, de la majoritatea activităţilor industriale, excepţie făcând industria articolelor de îmbrăcăminte şi industria materialelor de construcţii şi a altor produse minerale.

Importul de bunuri a atins 37 609 milioane euro, mai mare cu 25,1 la sută faţă de anul precedent, pe seama majorării cererii interne de bunuri de capital (automobile, tractoare şi alte vehicule terestre, aparate şi dispozitive mecanice, maşini, aparate şi echipamente electrice) şi de produse energetice. Surplusul valoric al importului faţă de anul 2005 a fost de 7 548 milioane euro, mai mare cu 1 745 milioane euro faţă de cel înregistrat în anul 2005 şi a fost determinat în cea mai mare parte de majorarea volumului fizic al bunurilor importate.

Indicele raportului de schimb net[3] a continuat trendul ascendent şi în anul 2006, situându-se la 104,4 la sută, pe fondul creşterii mai accentuate a preţurilor bunurilor exportate (cu 8,2 la sută) în raport cu preţurile bunurilor importate (3,6 la sută), în timp ce **indicele raportului de schimb brut**[3] s-a situat la 88,9 la sută, relevând o creştere mai accentuată a volumului fizic al importului (cu 20,8 la sută) faţă de cel al exportului (7,4 la sută).

Soldul negativ al contului curent a fost influenţat şi de amplificarea veniturilor obţinute de nerezidenţi din investiţii directe[4], care au majorat deficitul balanţei veniturilor cu aproximativ 30 la sută faţă de anul 2005. Efectul negativ al fluxurilor de bunuri şi venituri asupra contului curent a fost atenuat de evoluţia pozitivă a balanţei transferurilor curente şi de transformarea deficitului balanţei serviciilor în excedent.

2. Contul de capital şi financiar

În anul 2006, soldul contului de capital şi financiar a fost de 10 517 milioane euro, mai mare cu 62,1 la sută faţă de anul precedent, tendinţă dată în principal de investiţiile directe ale nerezidenţilor în România.

Investiţiile directe nete[5] au însumat 9 052 milioane euro, mai mari cu 72,8 la sută faţă de anul 2005, pe fondul majorării investiţiilor directe ale nerezidenţilor în România. Investiţiile directe nete ale nerezidenţilor în România au fost de 9 082 milioane euro, cu 74,2 la sută peste nivelul anului 2005, din care 78,4 la sută au reprezentat participaţii la capital şi credite intragrup[6], iar diferenţa profit reinvestit şi contribuţii în natură la capitalul social. Veniturile din privatizare au majorat participaţiile la capital cu 2,25 miliarde euro[7], comparativ cu 0,8 miliarde euro în anul 2005.

[3] Sursa: Institutul Naţional de Statistică.

[4] Dividende şi profit reinvestit.

[5] Valoarea netă a investiţiilor nerezidenţilor în România, la care se adaugă valoarea netă a investiţiilor rezidenţilor în străinătate.

[6] Credite dintre investitorul străin şi firma rezidentă.

[7] Preluarea de către Erste Bank Austria a 36,8 la sută din acţiunile BCR în luna octombrie 2006.

Activitățile spre care s-au orientat preponderent investițiile străine directe în anul 2006 au fost: industria, comerțul, intermedierile financiare și asigurările, telecomunicațiile, serviciile prestate întreprinderilor[8], transporturile și construcțiile. Principalele țări investitoare au fost: Olanda, Austria, Germania, Franța, Italia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Grecia, Cipru, Statele Unite ale Americii.

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2006 intrări nete de 50 milioane euro, rezultate din următoarele tranzacții:

- cumpărarea de către rezidenți a unei părți din obligațiunile în lei emise de Banca Mondială pe piața românească (echivalentul a 116 milioane euro, septembrie 2006);
- achiziționarea de acțiuni Erste Bank Austria (194 milioane euro, decembrie 2006) de către o parte din salariații BCR;
- emisiunea de obligațiuni efectuată de BRD-Groupe Société Générale pe piața din Luxemburg (215 milioane euro, decembrie 2006);
- răscumpărarea de către Societatea Națională a Petrolului Petrom – S.A. a obligațiunilor emise în anul 2001 (125 milioane euro, septembrie 2006);
- tranzacții cu instrumente financiare românești pe piața internă de capital.

Finanțarea externă netă din împrumuturi și credite primite pe termen mediu și lung a însumat 1 374 milioane euro, în scădere cu 56 la sută față de anul 2005, evoluție determinată de reducerea volumului creditelor contractate de sectorul bancar, administrația publică și alte sectoare. Intrările nete din împrumuturi și credite pe termen scurt s-au majorat de 4,2 ori față de anul precedent, ajungând la 3 803 milioane euro.

Tabel 2. Finanțarea deficitului de cont curent

milioane EUR

	2005	**2006**
Finanțare deficit	**6 888**	**9 973**
Transferuri de capital, net	596	-36
Investiții directe, net	5 237	9 052
Investiții de portofoliu, net	778	50
Alte investiții de capital:	5 711	6 065
- credite primite pe termen mediu și lung	3 122	1 374
⇨ intrări	6 653	5 608
⇨ rambursări	3 531	4 234
- credite acordate pe termen mediu și lung, net	13	503
- credite pe termen scurt, net	903	3 803
- altele*	1 673	385
Active de rezervă BNR („-" indică creștere)	-5 434	-5 158

*) include următoarele poziții nete: active nemateriale/nefinanciare, derivate financiare, numerar și depozite, documente în tranzit, alte active, alte pasive, erori și omisiuni.

[8] Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor.

În anul 2006, deficitul de cont curent (9 973 milioane euro) a fost acoperit în proporție de aproximativ 91 la sută prin investiții directe, iar diferența prin împrumuturi și credite pe termen mediu și lung.

3. Poziția investițională internațională a României

La sfârșitul anului 2006, rezervele internaționale ale statului administrate de Banca Națională a României au atins nivelul de 22,9 miliarde euro, cu 4,7 miliarde euro mai mult decât la 31 decembrie 2005, ca urmare a modificării rezervelor minime în valută constituite de bănci (3,4 miliarde euro) și a încasărilor din privatizare în sumă de 2,3 miliarde euro (din care privatizarea BCR 2,25 miliarde euro). Pe parcursul anului 2006, rezerva valutară oficială a fost influențată cu valoarea plăților efectuate în contul serviciului datoriei externe (909,6 milioane euro) și cu valoarea titlurilor în valută răscumpărate de Ministerul Finanțelor Publice (290,7 milioane euro).

Datoria externă pe termen mediu și lung[9] a crescut față de sfârșitul anului 2005 cu 12,5 la sută, ajungând la 27,7 miliarde euro, în urma unor intrări nete din credite externe de 3,8 miliarde euro și a unor influențe favorabile ale variației cursurilor de schimb EUR/USD de 0,7 miliarde euro. Serviciul datoriei externe pe termen mediu și lung în anul 2006 a însumat 6,1 miliarde euro, din care 5 miliarde euro au reprezentat rate de capital și 1,1 miliarde euro dobânzi și comisioane.

Structura pe debitori a datoriei externe pe termen mediu și lung reflectă preponderența datoriei negarantate public (57,9 la sută), urmată de datoria publică directă [10] (25,2 la sută), datoria public garantată[11] (13,4 la sută) și depozitele pe termen mediu și lung (3,5 la sută). Comparativ cu anul 2005, s-a înregistrat o creștere a ponderii datoriei negarantate public cu 7,6 puncte procentuale, concomitent cu reducerea ponderii datoriei publice directe (3 puncte procentuale) și a celei public garantate (4,3 puncte procentuale). Împrumuturile externe primite în anul 2006 au fost în continuare orientate către activități financiare, bancare și de asigurări (43,5 la sută), urmate de tranzacții imobiliare (16 la sută), activități de transport și depozitare (10,5 la sută), industria prelucrătoare (7,8 la sută), construcții (4,7 la sută).

În structura pe creditori a datoriei externe pe termen mediu și lung s-a menținut tendința de creștere a ponderii surselor private (de la 75,6 la sută la sfârșitul anului 2005 la 79,2 la sută la sfârșitul anului 2006), ca urmare a creditelor primite din partea băncilor private străine care au finanțat în principal sectorul bancar românesc, concomitent cu scăderea ponderii organismelor multilaterale și a surselor bilaterale la 19,8 la sută, respectiv la 1,1 la sută.

[9] Provenită din credite și împrumuturi externe, obligațiuni și alte asemenea.

[10] Împrumuturi externe contractate direct de MFP/autoritățile administrației publice locale, conform Legii datoriei publice.

[11] Împrumuturi externe garantate de MFP/autoritățile administrației publice locale, conform Legii datoriei publice.

Structura pe scadenţe a datoriei externe pe termen mediu şi lung relevă continuarea trendului din anul anterior, ponderea datoriei externe pe termen lung scăzând cu 1,6 puncte procentuale faţă de sfârşitul anului 2005, până la 64,0 la sută din totalul datoriei externe pe termen mediu şi lung, pe fondul reducerii datoriei publice pe termen lung şi al majorării datoriei externe private pe termen mediu.

Structura pe valute a datoriei externe pe termen mediu şi lung la sfârşitul anului 2006 relevă preponderenţa monedei euro (69,5 la sută, în creştere cu 6,3 puncte procentuale faţă de 31 decembrie 2005), urmată de dolarul SUA (19,4 la sută, în scădere cu 8,4 puncte procentuale) şi de alte valute (11,1 la sută, în creştere cu 2,2 puncte procentuale). În ceea ce priveşte structura pe valute a serviciului datoriei externe pe termen mediu şi lung, în anul 2006 ponderea cea mai mare a revenit monedei euro (63,0 la sută), urmată de dolarul SUA (31,8 la sută) şi de alte valute (5,2 la sută).

Datoria externă pe termen mediu şi lung reprezenta 28,5 la sută din PIB la finele anului 2006 (în scădere cu 2,5 puncte procentuale faţă de sfârşitul anului precedent) şi 88,4 la sută din exporturile de bunuri şi servicii (în scădere cu 5,1 puncte procentuale). Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu şi lung a scăzut de la 20,1 la sută la finele anului 2005 la 19,5 la 31 decembrie 2006. Gradul de acoperire a rezervei oficiale a fost de 6,4 luni de import de bunuri şi servicii, comparativ cu 6,3 luni de import la sfârşitul anului 2005.

Tabel 3. Principalii indicatori de îndatorare externă

procente

	2005	**2006**
Rezerva oficială / importul de bunuri şi servicii (luni de import)	6,3	6,4
Datoria externă pe termen mediu şi lung / PIB	31,0	28,5
Datoria externă pe termen mediu şi lung / exportul de bunuri şi servicii	93,5	88,4
Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu şi lung	20,1	19,5

Datoria externă pe termen scurt însuma 13,4 miliarde euro la finele anului 2006, soldul acesteia dublându-se în decursul anului 2006, ca urmare a intrărilor de capital pe termen scurt (6,8 miliarde euro), provenite în principal din împrumuturi financiare, comerciale, credite intragrup (3,8 miliarde euro) depozite şi împrumuturi pe termen scurt atrase de sectorul bancar (2,6 miliarde euro).

Capitolul VII. Integrarea europeană şi relaţiile financiare internaţionale

1. Activitatea de integrare europeană

Una dintre priorităţile Băncii Naţionale a României în anul 2006 a constituit-o activitatea de integrare în structurile europene, principalele acţiuni întreprinse de BNR încadrându-se în două categorii complementare exhaustive: (i) finalizarea procesului de pregătire a sectorului bancar pentru aderarea la Uniunea Europeană (UE) şi (ii) pregătirea pentru funcţionarea eficientă ca o bancă centrală cu drepturi depline, membră a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC).

Finalizarea procesului de pregătire a sectorului bancar pentru aderarea la UE

1. Prenotificarea/notificarea actelor normative naţionale de transpunere a directivelor comunitare în domeniul sectorului bancar

În intervalul dintre semnarea Tratatului de aderare (aprilie 2005) şi data aderării (1 ianuarie 2007) România a avut obligaţia să prenotifice Comisia Europeană (CE) despre măsurile de transpunere a directivelor, respectiv să înainteze oficial CE legislaţia naţională relevantă şi tabelele de concordanţă aferente în limba engleză, conform articolului 53.1 din Tratatul de aderare la Uniunea Europeană; măsura se extinde şi după data aderării, când toate statele membre sunt obligate să notifice CE actele normative naţionale de transpunere a noilor directive comunitare. La rândul său, CE, în calitate de „gardian al tratatelor", trebuie să monitorizeze dacă statele membre au implementat corect şi la timp directivele comunitare. În perioada mai 2005-decembrie 2006 alături de celelalte instituţii din România, Banca Naţională a României a participat în mod constant la procesul de pre-notificare, astfel încât la data aderării BNR a efectuat transpunerea totală a directivelor asumate, neavând nici o directivă neasumată şi nenotificată. Procesul de notificare a modalităţilor de transpunere a directivelor comunitare continuă să fie coordonat de către Departamentul pentru Afaceri Europene (DAE), iar BNR, alături de celelalte instituţii, are în continuare obligaţia de a notifica transpunerea noilor directive la termenul stabilit de directivă – în caz contrar, Comisia Europeană aplicând procedurile de penalizare.

2. Obligativitatea preluării regulamentelor comunitare în legislaţia naţională începând cu data de 1 ianuarie 2007, fără a mai fi transpuse prin reglementări ale BNR

Având în vedere că începând cu data aderării la UE, regulamentele comunitare sunt direct aplicabile în dreptul intern, în luna iulie 2006 Ministerul Integrării Europene (MIE) a iniţiat un proces de identificare şi evaluare a actelor normative prin care acestea au fost transpuse total sau parţial în legislaţia românească. În baza acestei evaluări şi în funcţie de modul în care s-a realizat transpunerea s-a constatat că este necesară fie abrogarea totală/parţială, fie modificarea actelor normative naţionale,

astfel încât la momentul aderării la UE acestea să nu dubleze, să nu adauge sau să nu încalce prevederile regulamentelor comunitare. Consiliul de administraţie a mandatat direcţiile de specialitate din cadrul BNR să informeze toate instituţiile financiare care se înscriu în aria de reglementare şi supraveghere a BNR în legătură cu faptul că regulamentele comunitare vor fi aplicate ca atare în România începând cu data de 1 ianuarie 2007, fără a mai fi transpuse prin reglementări ale BNR. Aceste informări au fost realizate prin intermediul *website*-ului BNR, precum şi prin alte canale de comunicare folosite de către reprezentanţii băncii centrale. În luna martie 2007, DAE, în calitate de instituţie de coordonare a afacerilor europene, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe (MAE), a demarat un amplu proces de asumare, de către fiecare instituţie în parte, a regulamentelor comunitare direct aplicabile. În urma unei selecţii şi analize tehnice riguroase, Consiliul de administraţie a aprobat o listă exhaustivă a tuturor regulamentelor comunitare aplicabile, care urmează a fi transmise instituţiilor de credit spre informare şi asumare.

3. Monitorizarea stadiului de îndeplinire a angajamentelor asumate

Până la data aderării la UE, BNR a continuat monitorizarea angajamentelor asumate în procesul de negociere pentru capitolele aferente sistemului bancar românesc, în vederea respectării acestor obligaţii, precum şi a asigurării consistenţei cu celelalte documente programatice şi acte normative realizate ulterior încheierii negocierilor în luna decembrie 2004. Din perspectiva sarcinilor aferente sistemului bancar, până la data aderării, BNR a continuat să participe bilunar la activitatea de monitorizare a angajamentelor asumate cuprinse în „Planul de măsuri prioritare pentru integrare europeană în perioada noiembrie 2005-decembrie 2006", document amplu de sinteză elaborat de MIE şi transmis pentru analiză Guvernului României.

4. Colaborarea cu Institutul European din România

Una dintre preocupările constante ale BNR s-a referit la activitatea de traducere a *acquis*-ului comunitar, în acest sens având o colaborare constantă cu Institutul European din România (IER). Astfel, IER a solicitat BNR indicarea echivalentului corect în limba română al unor termeni specifici sectorului bancar, întâlniţi în legislaţia comunitară, DIERE oferind sprijin şi consultanţă permanentă, cu sprijinul nemijlocit al direcţiilor de specialitate şi, în mod special al Direcţiei Studii şi Publicaţii. De acurateţea traducerii reglementărilor UE în legislaţia românească beneficiază şi BNR, deoarece în acest mod pot fi evitate eventualele confuzii care ar putea apărea în momentul aplicării reglementărilor respective.

5. Continuarea elaborării contribuţiilor BNR la lucrări de strategie

BNR a continuat activitatea de elaborare a contribuţiei sale la principalele instrumente de lucru utilizate în:

- Etapa de pre-aderare la UE:
  - *Raportul asupra progreselor înregistrate în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană,* ediţia februarie 2006, a fost actualizat în decursul anului 2006 în trei etape (martie, iunie şi august), în scopul:

(i) consolidării evaluării privind îndeplinirea criteriului economiei funcţionale de piaţă, precum şi a capacităţii de a face faţă presiunii concurenţiale şi forţelor pieţei din cadrul Uniunii şi (ii) confirmării datei de 1 ianuarie 2007 ca dată a aderării României la UE.

– Etapa post-aderare la UE:

  - BNR a fost solicitată să contribuie, conform domeniul său de activitate, la întocmirea *Programului Naţional de Reforme 2007-2010* pentru Strategia Lisabona Relansată. Acest document de raportare şi de programare descrie modul de punere în practică, la nivel naţional, a *Liniilor Directoare pentru creştere şi ocupare a forţei de muncă* propuse de CE şi aprobate de Consiliul UE.

  - BNR a fost consultată în procesul de elaborare a documentului reprezentând *Strategia Naţională de Dezvoltare Durabilă (SNDD)*, document elaborat în concordanţă cu Strategia de Dezvoltare Durabilă a UE – adoptată de Consiliul European în iunie 2006. Principalele obiective pentru atingerea dezvoltării durabile sunt: prosperitatea economică, echitatea şi coeziunea socială, protecţia mediului, îndeplinirea responsabilităţilor la nivel internaţional.

  - BNR a contribuit, conform domeniul său de activitate, la documentul reprezentând *Strategia Postaderare 2007-2013* – prin acest document se doreşte conturarea modelului socio-economic de dezvoltare a României în perioada post-aderare, precum şi definirea profilului său de stat membru al UE.

  - BNR a contribuit, conform domeniului său de activitate, la elaborarea primei ediţii a *Programului de Convergenţă*, document care evaluează posibilităţile de dezvoltare economică sustenabilă în condiţiile promovării politicilor de realizare a convergenţei nominale şi reale.

Pregătirea pentru funcţionarea eficientă ca bancă centrală membră cu drepturi depline a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC)

Odată cu semnarea Tratatului de aderare la UE, BNR a fost invitată să participe în calitate de observator până la data aderării şi cu drepturi depline după data aderării la reuniunile structurilor şi substructurilor SEBC. În prezent, guvernatorul şi viceguvernatorul responsabil cu problemele de integrare europeană reprezintă BNR la Consiliul General, principala entitate de decizie a SEBC; de asemenea, un număr de 60 de persoane sunt desemnate ca reprezentanţi ai BNR la reuniunile celor 12+1 comitete şi substructuri ale SEBC.

6. Participarea BNR la Consiliul General

Această activitate implică, pe lângă participarea la reuniunile trimestriale ale Consiliului General şi gestionarea unui alt mecanism de luare a deciziilor din cadrul SEBC, respectiv mecanismul procedurilor scrise. Prin decizia Consiliului de administraţie, la nivelul BNR a fost stabilită, încă din luna ianuarie 2005, Unitatea

de coordonare din cadrul DIERE care are responsabilitatea de a gestiona toate materialele aferente Consiliului General transmise prin CebaMail şi/sau disponibile pe EXTRANET (*website*-ul Direcţiei Secretariat din cadrul BCE) şi de a coordona participarea BNR la mecanismele SEBC de luare a deciziilor în mod centralizat şi de implementare a acestora în mod descentralizat:

– Participarea la reuniunile Consiliului General: în perioada martie 2006-aprilie 2007, guvernatorul BNR a participat, în calitate de observator activ, la 8 reuniuni ale Consiliului General al BCE (din care 3 în sistem de teleconferinţă); după obţinerea de către BNR a calităţii de membru cu drepturi depline la reuniunea Consiliului General din 22 martie 2007, guvernatorul BNR participă împreună cu viceguvernatorul BNR responsabil cu problemele de integrare europeană. Principalele teme discutate în această perioadă în cadrul reuniunilor Consiliului General au inclus analizele periodice referitoare la situaţia macroeconomică, principalele evoluţii monetare şi financiare din zona euro şi din afara acesteia, funcţionarea mecanismului ERM II, aspecte privind stabilitatea financiară şi Pactul de stabilitate şi creştere, adoptarea Raportului de Convergenţă al BCE din anul 2006, monitorizarea respectării de către băncile centrale membre a prevederilor articolelor 101 şi 102 din Tratat, dialogul social din cadrul SEBC, precum şi aspecte legate de poziţia BCE faţă de strategia pe termen mediu propusă de FMI. Pentru fiecare din aceste reuniuni, Unitatea de coordonare are responsabilitatea de a pregăti dosarul de participare, care cuprinde: (i) materialele de pe ordinea de zi a reuniunii Consiliului General; (ii) sintezele acestor materiale, precum şi unele puncte de vedere (atunci când este cazul) realizate de Unitatea de coordonare; (iii) punctele de vedere transmise de reprezentanţii BNR la structurile şi substructurile SEBC, respectiv de către direcţiile de specialitate din cadrul BNR cu privire la unele puncte de pe ordinea de zi. De asemenea, Unitatea de coordonare organizează şedinţele *briefing* înainte de plecarea reprezentanţilor BNR la Consiliul General. La nivelul BNR, şedinţele *briefing* au rolul emergent de analiză a tuturor subiectelor de pe ordinea de zi a reuniunii Consiliului General, de informare a guvernatorului şi viceguvernatorului asupra detaliilor discutate la comitetele SEBC pe aceste subiecte, precum şi de adoptare a unei poziţii unitare şi consistente a BNR, comună atât guvernatorului BNR, cât şi reprezentanţilor BNR la comitete.

– Participarea la mecanismul procedurilor scrise implică, pe de o parte obligativitatea BNR de a consulta BCE cu privire la orice proiect legislativ din domeniul său de competenţă, iar pe de altă parte, oportunitatea pentru BNR de a comenta pe marginea proiectelor de opinii ale BCE cu privire la noile propuneri legislative europene aflate sub incidenţa SEBC/BCE. La nivelul BNR, participarea la acest mecanism are următoarele implicaţii pentru DIERE: (i) gestionarea documentelor disponibile pe EXTRANET la nivelul Unităţii de coordonare; (ii) analiza acestora; (iii) transmiterea către conducerea direcţiilor tehnice pentru a solicita un punct de vedere şi/sau o contribuţie (în cazul proiectelor de opinii) sau circularea deciziilor BCE

(respectiv a opiniei finale a BCE). Până în prezent, BNR nu a consultat BCE la elaborarea niciunui proiect de act normativ.

7. Cadrul legal – pregătiri pentru modificarea Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României în vederea asigurării convergenţei juridice pentru adoptarea monedei unice

Toate statele membre ale SEBC trebuie să îndeplinească criteriile de convergenţă juridică, respectiv un prim set de criterii aplicabile ţărilor care aderă la UE şi un alt set de criterii pentru adoptarea monedei unice. Conform *acquis*-ului comunitar şi deciziei Consiliului General din 16 iunie 2005, al doilea set de criterii trebuie prevăzut în legislaţia naţională (statutul) a fiecărei bănci centrale până la data aderării la UE, cu toate că prevederile respective vor intra în vigoare odată cu adoptarea efectivă a monedei unice. Astfel, BNR a îndeplinit primul set de criterii (în prezent este stat membru cu derogare), iar pentru al doilea set de criterii urmează a fi propuse o serie de modificări ale Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR pentru: (i) respectarea angajamentelor asumate de România (şi implicit de BNR) pentru transpunerea şi implementarea *acquis*-ului comunitar aferent Capitolului 11 – *Uniunea Economică şi Monetară* şi după încheierea negocierilor de aderare; (ii) îndeplinirea criteriilor de convergenţă juridică în vederea adoptării euro; (iii) asigurarea consistenţei prevederilor Statutului BNR cu recomandările BCE din Raportul de convergenţă din decembrie 2006 privind necesitatea modificării statutelor băncilor centrale în vederea adoptării monedei euro (în special ale acelor state din ultimul val de aderare: Estonia, Malta, Cipru, Lituania şi Slovacia). Pornind de la recomandările CE şi ale BCE, Consiliul de administraţie al BNR a hotărât, în şedinţa sa din 8 februarie 2006, demararea procesului de armonizare legislativă în vederea adoptării euro, prin reactivarea Grupului de lucru din cadrul BNR pentru modificarea Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României în perspectiva adoptării euro. Acest grup funcţionează în conformitate cu Ordinul Guvernatorului BNR nr. 170 din 20.03.2006 şi este coordonat de viceguvernatorul responsabil cu probleme de integrare europeană. În prezent, Grupul de lucru a identificat amendamentele necesare şi a elaborat un proiect de modificare a Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR, care respectă toate angajamentele asumate pentru îndeplinirea tuturor criteriilor de convergenţă juridică.

8. Mecanismul instituţional: monitorizarea şi coordonarea activităţii de participare la structurile comunitare

– ale *Sistemului European al Băncilor Centrale*: în plus faţă de coordonarea activităţii de participare la Consiliul General, DIERE asigură şi monitorizarea participării reprezentanţilor BNR la cele 12+1 comitete SEBC şi la substructurile aferente acestora care joacă un rol major în elaborarea şi implementarea deciziilor Consiliului General şi ale Consiliului Guvernatorilor; de asemenea, aceste structuri asigură un cadru eficient pentru dezvoltarea cooperării dintre băncile centrale în domeniile lor de competenţă, respectiv: politici monetare, operaţiuni de piaţă, relaţii internaţionale, supraveghere, plăţi, bancnote, comunicare, statistică, audit intern, tehnologia informaţiei, contabilitate, juridic şi resurse umane.

Unitatea de coordonare monitorizează participarea reprezentanţilor BNR la aceste reuniuni, atât pe baza informaţiilor primite de la BCE, cât şi pe baza informaţiilor transmise de reprezentanţii BNR. De asemenea, trimestrial, sub coordonarea viceguvernatorului BNR responsabil cu probleme de integrare europeană, DIERE organizează întâlnirea reprezentanţilor BNR la reuniunile structurilor şi substructurilor SEBC, în scopul eficientizării activităţii de participare şi a fluxului informaţional. Astfel, DIERE a iniţiat şi, ulterior, a actualizat, cadrul intern de reglementare a participării reprezentanţilor BNR la reuniunile structurilor şi substructurilor SEBC, Consiliul de administraţie aprobând în acest sens Regulamentul nr. 4/2007 care a abrogat Regulamentul nr. 2/2006. Noul regulament a fost elaborat în scopul reflectării drepturilor şi obligaţiilor reprezentanţilor BNR la structurile SEBC, care decurg din schimbarea statutului acestora din observatori activi în membri cu drepturi depline. DIERE asigură conducerii executive: (i) informarea săptămânală cu privire la monitorizarea participării reprezentanţilor BNR la structurile/substructurile SEBC din săptămâna respectivă, precum şi (ii) informarea lunară cu privire la situaţia rapoartelor de activitate primite pentru reuniunile din luna precedentă; de asemenea, DIERE asigură informarea periodică a Consiliului de administraţie.

– ale *Comisiei Europene şi Consiliului Uniunii Europene*: ca urmare a semnării Tratatului de aderare, România şi, implicit, BNR au primit invitaţia de a participa, până la data aderării, cu statut de observator, iar ulterior aderării, cu statut de membru cu drepturi depline, la reuniunile structurilor/substructurilor Comisiei Europene şi ale Consiliului Uniunii Europene; în unele cazuri, la aceste structuri a participat şi reprezentantul BNR la Misiunea permanentă a României pe lângă UE (actualmente Reprezentanţa permanentă a României pe lângă UE), fie însoţind experţii din BNR, fie ca unic reprezentant. În acest sens, guvernatorul BNR participă bianual la reuniunile informale ECOFIN găzduite de ţara care deţine preşedinţia UE. De asemenea, viceguvernatorul BNR responsabil cu probleme de integrare europeană participă cu regularitate la reuniunile Comitetului Economic şi Financiar (CEF), care acţionează în calitate de organism consultativ pentru Consiliul Uniunii Europene şi unde se discută aspecte privind revizuirea şi implementarea Pactului de Stabilitate şi Creştere, aspecte legale privind adoptarea monedei unice în noile state membre, precum şi unele aspecte privind serviciile financiare. DIERE este, de asemenea, implicată în mod activ şi în activitatea subcomitetului CEF/FMI, care analizează la nivel tehnic strategia FMI şi noile direcţii de dezvoltare financiară, precum şi a subcomitetului de monedă, ambele înaintând concluziile lor către CEF. Totodată, reprezentanţii BNR participă la nivel de director şi la alte structuri comunitare: Comitetul de Servicii Financiare (alături de reprezentantul MFP), Comitetul Bancar European, Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni etc., iar la nivel de expert, la substructurile derivate ale acestora (conform anexei). BNR a asigurat o bună colaborare cu MAE, MFP şi DAE în elaborarea poziţiilor comune, în limita atribuţiilor ce îi revin ca bancă centrală independentă, membră a

SEBC, şi a necesităţii respectării *acquis*-ului comunitar privind independenţa unei bănci centrale membre a SEBC, precum şi a prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR, referitoare la independenţa băncii centrale. Astfel, Consiliul de administraţie a aprobat, la propunerea DIERE, cadrul formal de coordonare a activităţii de colaborare cu direcţiile de specialitate, precum şi de eficientizare a fluxului informaţional dintre direcţiile de specialitate şi Unitatea de coordonare, pentru informarea regulată a conducerii executive.

9. Platforma comună de lucru cu autorităţile statului pe probleme de afaceri europene

BNR asigură, în continuare, participarea săptămânală la reuniunile de coordonare a afacerilor europene organizate de DAE şi MAE, cele două instituţii fiind coordonatoare ale procesului de pregătire a reuniunilor COREPER II şi COREPER I, la care participă şefii Reprezentanţelor permanente ale statelor membre pe lângă UE şi, respectiv, adjuncţii acestora. Participarea reprezentantului Serviciului integrare europeană este permanentă, pentru a se asigura continuitatea monitorizării şi informării săptămânale a conducerii executive şi a direcţiilor de specialitate cu privire la acele subiectele de pe agenda COREPER care sunt de interes pentru sistemul bancar. Cu aceste ocazii, BNR a fost solicitată să transmită puncte de vedere asupra unor proiecte de directive sau de regulamente. Aceste puncte de vedere/poziţii ale BNR se transmit ulterior Reprezentanţei permanente a României pe lângă UE, urmând a fi examinate, avizate şi integrate în poziţia României susţinută în cadrul şedinţelor COREPER.

10. Administrarea documentelor BCE

Pentru toate documentele aferente Consiliului General, conducerea DIERE şi Unitatea de coordonare au asigurat diseminarea informaţiilor către conducerea executivă a BNR şi direcţiile de specialitate din cadrul BNR, cu respectarea regulilor de confidenţialitate şi restricţionare aferente. În plus, DIERE a fost permanent preocupată pentru: (i) gestionarea şi monitorizarea accesului la documentele BCE transmise prin CebaMail şi EXTRANET, conform indicaţiilor BCE şi (ii) stocarea şi arhivarea tuturor acestor documente prin mijloace proprii, pentru respectarea principiilor BCE de administrare, securizare şi restricţionare a fluxului informaţional.

11. Alte activităţi

DIERE a asigurat şi în 2006 legătura cu secretariatul comitetului SAPARD, pregătind dosarul de participare a reprezentantului BNR (fie un membru al conducerii executive, fie la nivel de director sau de economist şef) la reuniunile periodice SAPARD, din perspectiva atribuţiilor ce revin băncii centrale.

De asemenea, utilizând baza de date *Progress Editor* administrată de Oficiul TAIEX al Comisiei Europene, BNR a avut sarcina şi pe parcursul anului 2006 de a actualiza, la fiecare două luni, stadiul procesului de armonizare legislativă pentru sistemul bancar.

Monitorizarea proiectelor PHARE

Din punct de vedere al asistenţei nerambursabile acordate prin fonduri PHARE, Banca Naţională a României a încheiat programul PHARE 2003 RO 005.551.02.02 „Întărirea supravegherii bancare şi dezvoltarea instituţională a Băncii Naţionale a României" în luna noiembrie 2006, un singur proiect fiind prelungit până în luna martie 2007. Programul PHARE 2003 a funcţionat în scopul întăririi capacităţii instituţionale a BNR şi a oferit o capacitate de finanţare de 2,516 milioane euro, pentru realizarea următoarelor proiecte: (i) întărirea supravegherii bancare; (ii) implementarea standardelor europene în domeniul statisticii conturilor financiare; (iii) perfecţionarea pregătirii profesionale a personalului BNR: pregătirea consilierilor juridici; (iv) continuarea armonizării legislative în domeniul bancar (Basel II); (v) armonizarea activităţii de audit intern a BNR cu practicile băncilor centrale europene în vederea integrării BNR în Sistemul European al Băncilor Centrale; (vi) finalizarea sub-proiectului "Informatizarea funcţiei contabile a BNR" – continuarea sub-proiectelor finanţate prin PHARE 1998 şi PHARE 2001, cu scopul creării unui sistem contabil integrat compatibil cu sistemul contabil naţional şi cu Standardele Europene de Contabilitate; (vii) automatizarea procesării operaţiunilor de piaţă (informatizarea activităţilor de *front office, middle office* şi *back office* în vederea facilitării procesării datelor şi monitorizării riscurilor). Proiectele din cadrul programului PHARE 2003 au fost derulate prin proceduri de înfrăţire *(twinning)*, asistenţă tehnică şi/sau procurare de echipamente şi aplicaţii informatice specifice. Dintre acestea, menţionăm ca importanţă proiectul de înfrăţire *(twinning)* RO 03/IB/FI/01 „Armonizare legislativă şi întărirea capacităţii administrative a BNR", lansat la data de 24 martie 2005 şi încheiat în luna septembrie 2006, având ca partener de implementare consorţiul format din Banca Franţei (lider), Banca Italiei şi Banca Olandei. La nivelul BNR, beneficiarii acestui proiect au fost: Direcţia Supraveghere, Direcţia Statistică, Direcţia Juridică, Direcţia Reglementare şi Autorizare, Direcţia Stabilitate Financiară şi Direcţia Audit Intern. Obiectivele cele mai importante au vizat: (i) întărirea funcţiei de supraveghere bancară bazate pe rezultatele analizei de risc; (ii) crearea stimulentelor pentru îmbunătăţirea competitivităţii şi solidităţii instituţiilor de credit; (iii) implementarea standardelor europene în statistica conturilor financiare; (iv) îmbunătăţirea expertizei BNR în domeniul juridic; (v) continuarea armonizării legislative în domeniul reglementării bancare; (vi) armonizarea activităţilor de audit intern cu practica băncilor centrale din statele membre. Derularea excelentă şi rezultatele deosebite obţinute prin intermediul acestui proiect au motivat ambele părţi să continue, pe canale bilaterale, această colaborare.

Participarea reprezentanţilor Băncii Naţionale a României la structurile/substructurile Consiliului UE şi Comisiei Europene

Structura	Substructura	Nivel de reprezentare a BNR
Economic and Financial Council ***ECOFIN Informal***		Guvernator/Viceguvernator
	Financial Services Working Party - Attachés	Reprezentant BNR la Misiunea României pe lângă UE*
Economic and Financial Committee (EFC)		Viceguvernator
	EFC Alternates	Director**
	EFC Sub-committee on IMF and related matters	Director (al doilea reprezentant al României)
	EFC Euro-Coin Sub-committee	Expert (reprezentant)
	EFC Sub-committee on EMU Statistics	Director adjunct (înlocuitor al reprezentantului INS)
	EFC Sub-committee on EU Government Bonds and Bill Markets	Expert (înlocuitor al reprezentantului MFP)
Financial Services Committee (FSC)		Director
European Banking Committee (EBC)		Prim-viceguvernator/ şef serviciu
	Working Group on Cross Border Consolidation - WGCBC	Director
	Working Group on Large Exposures	Expert
Committee of European Banking Supervisors (CEBS)		Director adjunct
	Groupe de Contact - GdC	Expert
	Expert Group on Capital Requirements Directive – EGCRD	Expert
	Expert Group on Financial Information - EGFI	Expert
Capital Requirements Directive Transposition Group (CRDTG)		Director/şef serviciu
European Financial Conglomerates Committee (EFCC)		Director
Interim Working Committee on Financial Conglomerates (IWCFC)		Expert
Committee on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing MLC		Şef serviciu
Euro Counterfeiting Experts Group		Expert
Deposit Guarantee Schemes Working Group (DGSWG)		Director adjunct

* până la 30 mai 2007

** începând cu data de 24 aprilie 2007, reprezentarea BNR se face la nivel de consilier al viceguvernatorului

2. Relaţiile financiare internaţionale

Fondul Monetar Internaţional (FMI)

România este membră a Fondului Monetar Internaţional (FMI) din anul 1972. În prezent cota de participare (capitalul subscris şi vărsat) a României este de 1 030,2 milioane DST, din care 243,8 milioane DST în aur şi valute şi 786,4 milioane DST în lei, într-un cont al FMI deschis la BNR.

În cursul anului 2006, misiunea FMI condusă de domnul Emmanuel van der Mensbrugghe a efectuat două vizite la Bucureşti, cu scopul de a analiza împreună cu autorităţile române: (i) evoluţiile economice din perioada 2004-2005 şi perspectivele pentru 2006, în contextul consultării prevăzute de articolul IV din Statutul FMI (în perioada 27 ianuarie-7 februarie); (ii) proiectul de buget pentru anul 2007 şi evoluţia indicatorilor macroeconomici (în perioada 4-10 octombrie).

În ceea ce priveşte asistenţa tehnică acordată de FMI în domeniul ţintirii inflaţiei, o echipă de experţi de la FMI şi Banca Cehiei s-a aflat la Bucureşti în cursul lunii februarie 2006.

De asemenea, în perioada 18-20 decembrie, domnul Jeroen Kremers, director executiv al grupei de ţări[1] din care România face parte la FMI, s-a aflat într-o scurtă vizită la Bucureşti, pentru consultări cu autorităţile române. Domnul Kremers s-a întâlnit cu Preşedintele României, ministrul finanţelor publice, guvernatorul BNR, reprezentanţi ai sistemului bancar şi ai unor organizaţii nonguvernamentale (CEROPE şi SOREC).

La 6 iulie 2006 s-a încheiat perioada de derulare a aranjamentului *stand-by* de tip preventiv aprobat de Consiliul executiv al FMI la 7 iulie 2004. În aceste condiţii, relaţia României cu FMI se bazează în special pe exercitarea de către Fond a funcţiei de supraveghere, care se realizează prin analizarea anuală a evoluţiilor şi politicilor economice, monetare, fiscale şi structurale în cadrul consultărilor conform Articolului IV al Statutului FMI.

În anul 2006 au fost rambursate către FMI rate de credit în valoare de 113,6 milioane DST şi s-au plătit dobânzi însumând 9,2 milioane DST, din care 2,6 milioane DST dobânzi nete asupra DST (alocări – disponibil).

Grupul Băncii Mondiale

1. Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BIRD)

La 31 decembrie 2006, portofoliul BIRD referitor la România cuprindea 96 de acorduri semnate începând din 1991, în valoare totală de 5,2 miliarde dolari SUA. Dintre acestea, 60 de acorduri au avut termenul de finalizare până la finele anului 2006, restul fiind acorduri în derulare în valoare totală de 1,6 miliarde dolari SUA.

[1] Armenia, Bosnia şi Herţegovina, Bulgaria, Croaţia, Cipru, Georgia, Israel, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Moldova, Muntenegru, Olanda şi Ucraina.

Pe parcursul anului 2006 au fost semnate 4 acorduri:

- *Municipal Services Project,* în valoare de 131,7 milioane dolari SUA;
- *Social Inclusion Project,* în valoare de 58,5 milioane dolari SUA;
- *Transport Sector Support Project,* în valoare de 180 milioane dolari SUA;
- *Avian Influenza Control&Human Pandemic Preparedness and Response Project,* în valoare de 37,7 milioane dolari SUA.

România se află pe locul al doilea în regiunea Europa şi Asia Centrală în ceea ce priveşte mărimea portofoliului de proiecte.

La data de 13 iunie 2006, Consiliul Directorilor Executivi a dezbătut noua Strategie a Parteneriatului de Ţară pentru România, care vizează perioada 2006-2009 şi preconizează un program de împrumuturi în valoare de 450-550 milioane dolari SUA pe an, însoţite de servicii de consultanţă.

În luna septembrie 2006, Banca Mondială a lansat obligaţiuni denominate în monedă naţională în valoare de 525 milioane lei (echivalentul a 191 milioane dolari SUA). Această emisiune a fost listată în luna octombrie la Bursa de Valori Bucureşti. Obligaţiunile, cotate AAA, au fost primite cu succes atât de investitorii autohtoni, cât şi de cei internaţionali. Ca urmare, Asociaţia Brokerilor şi Bursa de Valori Bucureşti au decernat Băncii Mondiale un „Premiu special pentru prima listare a unei instituţii financiare internaţionale pe piaţa românească de capital".

Ca urmare a evoluţiei raportului RON/USD, la 30 iunie 2006, BIRD a achitat României suma de 9 270 585 lei reprezentând obligaţia de plată decurgând din procedura pentru menţinerea valorii subscripţiei României în moneda naţională la capitalul BIRD.

La 21 decembrie 2006 a fost adoptată Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 112 privind abrogarea Ordonanţei Guvernului nr. 6/1997. În baza vechii ordonanţe, obligaţia ce revenea României, ca urmare a aplicării procedurii de menţinere a valorii cotei de participare a României la capitalul BIRD în monedă naţională existente în contul BIRD deschis la BNR la data de 30 iunie a fiecărui an precedent, se achita din fondurile BNR. Această responsabilitate a fost preluată de Ministerul Finanţelor Publice, odată cu adoptarea Ordonanţei Guvernului nr. 53/25.08.2005 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar şi al contabilităţii publice (Secţiunea a 2-a).

2. Instituţiile financiare afiliate Băncii Mondiale

a) Corporaţia Financiară Internaţională

La 31 decembrie 2006, portofoliul pentru România cuprindea 22 de instrumente financiare în derulare cu valoarea totală de 513,8 milioane dolari SUA. De asemenea erau incluse 5 programe de asistenţă: în domeniul sănătăţii (finanţat de Guvernul Elveţiei), în domeniul legislaţiei privind piaţa secundară de capital

(finanţat de Guvernul Canadei), în domeniul asigurării capacităţii instituţionale pentru Banca Românească (finanţat de Guvernul Olandei), în domeniul privatizării serviciilor de distribuţie a apei şi canalizare în Bucureşti (finanţat de Guvernul Japoniei) şi în domeniul pregătirii profesionale a specialiştilor din companiile locale de asigurări (finanţat de Guvernul Suediei).

b) Agenţia pentru Garantarea Multilaterală a Investiţiilor

La 31 decembrie 2006, portofoliul MIGA pentru România cuprindea 7 garanţii în derulare, în valoare totală de 262,6 milioane dolari SUA, pentru susţinerea unor investiţii în România, în majoritate efectuate de investitori austrieci, destinate protejării împotriva riscurilor de impunere de restricţii la efectuarea transferurilor şi de exproprieri de fonduri.

c) Centrul Internaţional de Arbitraj în Domeniul Investiţiilor

Din 1975 şi până în prezent, în calitatea sa de Stat Contractant, România a susţinut permanent măsurile de îmbunătăţire a cadrului legal ce stă la baza activităţii acestei instituţii de arbitraj internaţional. La 31 decembrie 2006 erau cuprinse în lista dosarelor în curs 3 procese intentate statului român.

Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD)

Conform datelor la 31 decembrie 2006, BERD a acordat României un sprijin financiar în sumă cumulată de 3,3 miliarde euro, din care 62,7 la sută s-au îndreptat către sectorul privat. Pe parcursul anului 2006 au fost semnate 25 de acorduri, cu valoarea totală de 252,2 milioane euro. România s-a situat pe locul al doilea, după Federaţia Rusă, în rândul ţărilor de operare BERD în ceea ce priveşte volumul asistenţei financiare primite.

Portofoliul de proiecte semnate *în sectorul financiar-bancar* este clasificat în întregime „privat" şi însumează 941,7 milioane euro, ceea ce reprezintă 27,1 la sută din totalul sprijinului financiar acordat României.

În anul 2006, BERD a semnat cu ţara noastră 15 acorduri în sectorul financiar, în valoare de 164,8 milioane euro, din care 47,8 milioane euro au fost investiţii de capital, iar restul fonduri de creditare în sprijinul societăţilor comerciale.

Cu prilejul Reuniunii anuale 2006 a Consiliului Guvernatorilor BERD, în contextul celei de a 3-a Revizuiri a Resurselor de Capital, a fost dezbătută politica Băncii privind volumul finanţării în statele care au devenit membre ale Uniunii Europene. Conform acestei „politici de absolvire" (*graduation policy*), ţările care au depăşit perioada de tranziţie vor înceta treptat să mai fie ţări recipiente, iar resursele deblocate vor fi orientate spre statele membre din Estul şi Sud-Estul Europei.

În perioada 8-13 octombrie 2006, o delegaţie a directorilor executivi ai BERD a efectuat o misiune de documentare în România, care a cuprins întâlniri cu oficiali români şi vizite la societăţi comerciale asistate financiar de Bancă. Pe data de 12 octombrie, delegaţia a fost primită de către conducerea executivă a BNR.

La data de 14 decembrie 2006 BNR a găzduit lansarea Raportului Tranziției – 2006, document elaborat de Biroul Economistului Şef al BERD.

Banca pentru Comerț şi Dezvoltare a Mării Negre (BCDMN)

La finele anului 2006, portofoliul operațiunilor efectuate în România cuprindea 8 proiecte (7 în derulare şi 1 proiect aprobat, dar nesemnat) cu o valoare totală de 60 milioane DST (90,9 milioane dolari SUA). Dintre acestea, două proiecte au fost semnate în 2006 (15,8 milioane dolari SUA):

- cu Banca Comercială Carpatica *(Trade Finance Loan):* 13,2 milioane dolari SUA;
- cu *Balkan Accession Fund (Project Finance Loan):* 2,6 milioane dolari SUA.

La finele anului 2006, a fost supusă spre aprobare *Board*-ului noua Strategie de țară pentru România pe perioada 2007-2010.

Banca Europeană de Investiții (BEI)

Începând din 1991 şi până la finele anului 2006 au fost încheiate 65 de acorduri de împrumut între România şi Banca Europeană de Investiții, cu o valoare cumulată de 4,9 miliarde euro. În anul 2006, BEI a semnat cu țara noastră 7 proiecte (în transporturi, utilități municipale, credite globale prin bănci comerciale etc.), reprezentând un angajament de 678,9 milioane euro.

Pe perioada ultimilor 5 ani, Banca Europeană de Investiții a acordat României asistență financiară materializată în proiecte, a căror valoare a totalizat 2 593,1 milioane euro.

Banca Reglementelor Internaționale (BRI)

La data de 3 iulie 2006 a fost creditat contul BNR în franci elvețieni deschis la BRI cu suma de 3,8 milioane franci elvețieni, reprezentând dividende aferente anului financiar 2005-2006. Conform hotărârii Adunării generale anuale a băncilor centrale membre, valoarea dividendului a fost de 245 DST, calculat în baza rezultatelor obținute la încheierea anului financiar, respectiv la data de 31 martie. Suma în franci elvețieni reprezintă echivalentul a 2,1 milioane DST, alocați pentru 8 564 acțiuni de capital deținute de BNR.

La 31 decembrie 2006, valoarea în moneda națională a cotei de capital deținute de BNR a fost de 68,3 milioane lei (reprezentând 17,7 milioane DST).

Relații bilaterale

În perioada 4-7 iulie 2006 a avut loc la Bucureşti cea de a V-a sesiune a Comisiei mixte româno-kazahe de colaborare economică şi tehnico-ştiințifică. Cu acest prilej a fost reafirmată dorința ambelor bănci centrale de a dezvolta relații de cooperare,

de a beneficia de schimb de experienţă şi documentaţie de specialitate, precum şi de a promova programe comune de asistenţă tehnică, fără încheierea unui acord.

Pe parcursul anului 2006 au fost continuate negocierile privind conţinutul articolelor din proiectul Memorandumului de Înţelegere privind Cooperarea şi Schimbul de Informaţii între Banca Naţională a României şi Banca Centrală a Tunisiei, respectiv între Banca Naţională a României şi Banca Negara Malaysia, în scopul convenirii variantei finale a textului şi al semnării documentelor în cursul anului 2007.

Capitolul VIII. Pregătirea procesului de adoptare a euro

Conform Tratatului de la Maastricht, ţările care aderă la Uniunea Europeană devin state membre cu derogare temporară în ceea ce priveşte adoptarea monedei comune. Aceasta înseamnă că la un moment dat, ulterior aderării, noile state membre vor intra în ERM II, iar apoi, condiţionat de îndeplinirea criteriilor de convergenţă nominală, vor adopta moneda euro, care oferă conţinut deplin integrării în Uniunea Economică şi Monetară. Deşi după aderarea la Uniunea Europeană, politicile monetară şi de curs de schimb ale fiecărui stat devin obiectul interesului comun, este în acelaşi timp evident că opţiunile de strategie monetară şi valutară după aderarea la UE constituie, în principal, o responsabilitate şi o prerogativă a statului membru respectiv.

Pentru economia românească, intrarea în zona euro reprezintă un obiectiv strategic extrem de important, al cărui calendar de realizare a fost elaborat luându-se în considerare beneficiile şi costurile pe care acest proces le antrenează. Prima ediţie a Programului de convergenţă, definitivată şi publicată în ianuarie 2007 – după ce în lunile anterioare proiectul acestuia a fost supus dezbaterii publice –, are pentru România o importanţă deosebită, fiind primul document care evaluează posibilităţile de dezvoltare economică în condiţiile promovării politicilor de realizare a convergenţei nominale şi reale.

Ţinând cont de necesitatea implementării unor reforme structurale care să conducă la creşterea capacităţii economiei româneşti de a face faţă şocurilor asimetrice, în Programul de convergenţă se apreciază că România nu va putea adera la ERM II mai devreme de anul 2012. În condiţiile intrării în ERM II în anul 2012 şi ale minimizării duratei de participare la acest mecanism, adoptarea euro ar putea avea loc la orizontul anului 2014.

În procesul de pregătire a Programului de convergenţă au fost făcute eforturi din partea tuturor instituţiilor implicate (Ministerul Muncii, Solidarităţii Sociale şi Familiei, Banca Naţională a României, Comisia Naţională de Prognoză, Institutul Naţional de Statistică etc.), sub coordonarea Ministerului Finanţelor Publice, pentru a se oferi date şi informaţii cât mai elocvente şi detaliate, în concordanţă cu cerinţele Comisiei Europene, prin care să se fundamenteze politicile macroeconomice de creştere şi stabilitate economică şi bugetară. În anul 2006, BNR, care a manifestat încă din anul 2003 preocupări pentru conturarea unei viziuni asupra derulării procesului de adoptare a euro[1], a început participarea la şedinţele grupului de lucru comun pentru elaborarea Programului de convergenţă.

În luna august 2006, Consiliul de administraţie al BNR a analizat schiţa referitoare la opţiunile strategice ale BNR în privinţa Programului de convergenţă, precum şi materialul privind îndeplinirea de către România a criteriilor de convergenţă

[1] Membrii conducerii executive a Băncii Naţionale a României au susţinut o serie de prezentări privind abordarea acestui proces în cadrul unor conferinţe şi seminare ştiinţifice, iar în noiembrie 2005 Banca Naţională a României a găzduit simpozionul „Integrarea europeană a României. Punctul de vedere al sistemului bancar", care a prilejuit o dezbatere publică pe această temă.

economică, realizate de specialişti din cadrul băncii centrale. Consiliul de administraţie al BNR a hotărât adoptarea celor două documente ca bază a poziţiei băncii centrale în discuţiile cu Guvernul pentru configurarea Programului de convergenţă.

Caseta 1. Criteriile de convergenţă nominală pentru participarea la Uniunea Economică şi Monetară

Criteriile de convergenţă nominală reprezintă testul economic de evaluare a stadiului de pregătire a unei economii pentru a participa la etapa a treia a Uniunii Economice şi Monetare. Aceste criterii au fost stabilite prin Tratatul de la Maastricht, ratificat de către toate statele membre UE în 1993, şi se referă la:

- **stabilitatea preţurilor:** rata medie a inflaţiei (calculată prin indicele armonizat al preţurilor de consum) pe ultimele 12 luni nu trebuie să depăşească cu mai mult de 1,5 puncte procentuale media aritmetică a ratelor inflaţiei celor mai performante 3 state membre UE în ceea ce priveşte stabilitatea preţurilor; în plus, această evoluţie trebuie să se dovedească a fi sustenabilă;
- **finanţele publice:** poziţia financiară a Guvernului trebuie să fie sustenabilă, prin menţinerea unei poziţii bugetare fără înregistrarea unui deficit considerat excesiv. În particular: (i) deficitul bugetar al statului (planificat sau efectiv) nu trebuie sa depăşească 3 la sută din PIB; dacă această valoare este depăşită, deficitul bugetar trebuie să fie redus substanţial şi continuu către o valoare apropiată de cea de referinţă sau depăşirea valorii de referinţă trebuie să fie excepţională şi temporară: (ii) datoria publică nu trebuie să depăşească 60 la sută din PIB, iar dacă înregistrează valori mai mari trebuie să se diminueze semnificativ şi să se apropie de valoarea de referinţă într-un ritm satisfăcător;
- **stabilitatea cursului de schimb:** cursul de schimb trebuie să se menţină în intervalul dintre marjele de fluctuaţie ale ERM II, pe o perioadă de cel puţin doi ani, fără tensiuni severe, în special fără a se proceda din proprie iniţiativă la devalorizarea monedei naţionale faţă de euro. ERM II a înlocuit ERM în ianuarie 1999 şi are drept scop fixarea la euro a monedelor statelor membre care nu fac parte din zona euro prin stabilirea, de comun acord, a unui curs central, fix dar ajustabil, faţă de euro şi a unei benzi standard de fluctuaţie de +/-15 puncte procentuale. O bandă mai îngustă de fluctuaţie poate fi stabilită, de comun acord, pe măsură ce se înregistrează progrese în ceea ce priveşte convergenţa;
- **ratele dobânzii:** rata medie nominală a dobânzii pe termen lung din ultimele 12 luni nu trebuie să depăşească cu mai mult de 2 puncte procentuale media aritmetică a ratelor dobânzii pe termen lung a celor mai performante 3 state membre UE în ceea ce priveşte stabilitatea preţurilor; rata dobânzii luată în considerare este cea a titlurilor de stat pe termen lung sau a altor valori mobiliare comparabile.

În ceea ce priveşte stadiul îndeplinirii criteriilor de convergenţă nominală (Caseta 1), economia românească nu are probleme din perspectiva sustenabilităţii finanţelor publice, ponderile în PIB ale datoriei publice şi deficitului bugetar fiind în ultimii ani net inferioare pragurilor stabilite prin Tratatul de la Maastricht. Performanţa României în materie de inflaţie s-a îmbunătăţit considerabil în perioada 2000-2006, rata medie anuală a inflaţiei înregistrată în anul 2006 fiind însă cu 3,76 puncte procentuale superioară nivelului de referinţă al criteriului. În anul 2006 nu au avut loc emisiuni de titluri de stat pe termen de 10 ani, iar rata dobânzii la titlurile de stat cu această scadenţă emise în august 2005 a fost de 7,49 la sută (faţă de nivelul de referinţă de 6,2 la sută); pentru îndeplinirea criteriului specific, se impun formarea unei pieţe interne de capitaluri pe termen lung şi convergenţa ratelor dobânzii. În ceea ce priveşte cursul de schimb al leului faţă de euro, în perioada 2005-2006 s-a înregistrat o marjă de variaţie de +10/-6,1 la sută faţă de media intervalului de doi ani avut în vedere. Evoluţia se încadrează în intervalul-

standard de fluctuație al ERM II, dar nu şi în banda asimetrică de +15/-2,25 la sută care ar putea fi utilizată la evaluarea îndeplinirii fără tensiuni severe a criteriului de stabilitate a cursului de schimb.

Criteriile de la Maastricht
(Indicatori de convergență nominală)

Indicatorii de convergență nominală	Criterii Maastricht	România 2006
Rata inflației (procente, medie anuală)	<1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE **(2,8 la sută**)**	**6,56**[1)]
Deficitul bugetului consolidat (procente în PIB)	sub 3 la sută	**1,9**[2)]
Datoria publică (procente în PIB)	sub 60 la sută	**12,4**[2)]
Cursul de schimb față de euro (apreciere/depreciere procentuală maximă față de media pe doi ani*)	+ / -15 la sută	**+10,0 / -6,1**
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an)	<2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE **(6,2 la sută**)**	**7,49**[3)]

1) 4,8 la sută – mai 2007

2) conform metodologiei SEC95

3) la emisiunea titlurilor de stat pe 10 ani din august 2005 (următoarea emisiune de titluri de stat pe 10 ani a avut loc în iunie 2007, rata dobânzii fiind de 6,91 la sută)

*) A fost luată în considerare perioada 2005-2006, întrucât îndeplinirea criteriului se evaluează în funcție de stabilitatea cursului de schimb pe parcursul ultimilor doi ani. **) Nivel de referință conform Raportului de convergență al BCE - decembrie 2006.

Sursa: Eurostat, BCE, Institutul Național de Statistică, Banca Națională a României

Deşi criteriile de convergență reală nu sunt menționate în Tratatul de la Maastricht şi nu sunt urmărite în mod expres de către Comisia Europeană, acestea au un conținut predictiv ridicat în ceea ce priveşte succesul adoptării de către o țară a monedei comune, respectiv înregistrarea unui raport favorabil între beneficii şi costuri. Politica monetară unică, elaborată de Banca Centrală Europeană, nu poate şi nici nu trebuie să vizeze particularitățile fiecărei economii, ea adresându-se unui grup de economii presupus omogene.

În acest context, abandonarea prematură a politicii monetare proprii de către o țară cu o economie încă insuficient restructurată poate genera mai multe costuri decât beneficii. Din acest motiv, decidenții trebuie să acorde o atenție deosebită şi criteriilor de convergență reală, chiar dacă ele nu fac parte din „miezul tare" al

acquis-ului comunitar. Îndeplinirea acestor criterii de convergență reală asigură un grad înalt de coeziune structurilor economiilor țărilor membre ale unei uniuni monetare. Principalele criterii de convergență reală sunt următoarele:

– nivelul PIB/locuitor, atât în termeni nominali, cât şi la paritatea puterii de cumpărare;

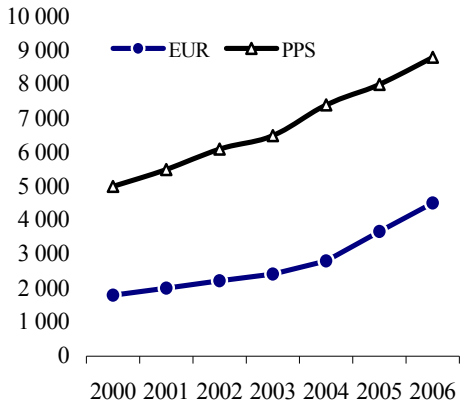
– structura pe sectoare a economiei;

– gradul de deschidere a economiei;

– ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior.

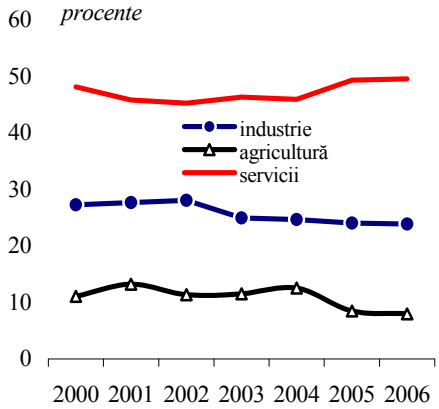
România:

Evoluția PIB pe locuitor

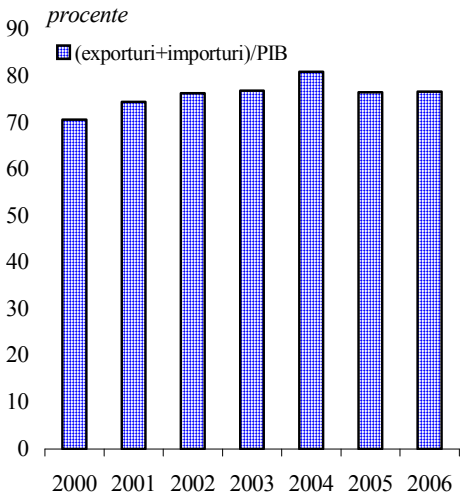
Sursa: Eurostat, INS, BNR
PPS= standardul puterii de cumpărare

Ponderea sectoarelor economice în PIB

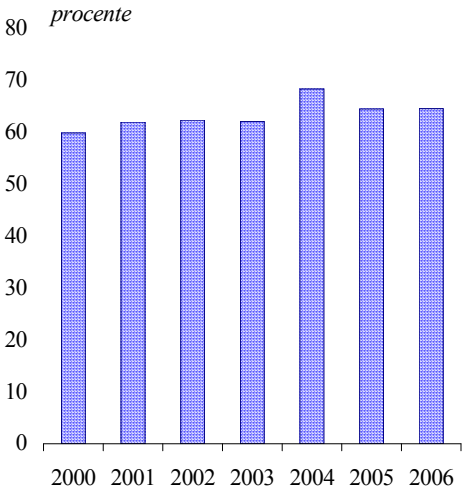
Sursa: INS

Gradul de deschidere a economiei

Sursa: INS

Ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior

Sursa: INS

Perspectiva BNR privind procesul de adoptare a euro este favorabilă intrării în ERM II în anul 2012 şi, în contextul creării condiţiilor adecvate minimizării duratei de participare la acest mecanism, trecerii la euro la orizontul anului 2014. Poziţia Băncii Naţionale a României are în vedere sprijinirea consolidării macroeconomice şi încurajarea concentrării reformelor structurale în primii ani ai perioadei postaderare, inclusiv prin existenţa unei flexibilităţi limitate a politicii monetare şi de curs de schimb (subordonată obiectivelor de realizare a dezinflaţiei programate şi de apropiere de definiţia BCE privind stabilitatea preţurilor) pe parcursul acestui interval.

Calendarul de adoptare a euro propus de BNR corespunde unei abordări echilibrate, reprezentând o cale de mijloc între cele două opţiuni extreme: amânarea pe termen îndelungat a adoptării monedei unice şi adoptarea acesteia într-un orizont relativ scurt (Caseta 2). Abordarea propusă de BNR asigură o complementaritate între caracterul dezirabil şi fezabilitatea traiectoriei propuse. Perioada de ajustare dintre momentul aderării la Uniunea Europeană şi cel al începerii participării la ERM II este necesară din punct de vedere al:

– finalizării celei mai mari părţi a reformelor structurale şi flexibilizării în continuare a pieţei forţei de muncă;

– apropierii în mod sustenabil a ratelor anuale ale inflaţiei de niveluri compatibile cu criteriul specific de la Maastricht şi cu definiţia stabilităţii preţurilor în accepţiunea Băncii Centrale Europene;

– depăşirii perioadei de vârf a intrărilor de capital;

– sincronizării în continuare a ciclului de afaceri al economiei naţionale cu cel al zonei euro şi realizării unui progres al procesului de convergenţă reală, nu numai a dimensiunii nominale a convergenţei;

– creării *ex ante* a condiţiilor pentru ca participarea României la ERM II să se limiteze cel mai probabil la durata minimă de doi ani, ceea ce ar presupune respectarea criteriilor de la Maastricht pe parcursul perioadei de participare la acest mecanism.

Caseta 2. Avantaje şi dezavantaje ale soluţiilor extreme privind calendarul adoptării euro

Amânarea pe termen îndelungat a adoptării euro

Avantaje:

1. existenţa unei perioade mai lungi de pregătire a economiei în sensul realizării ajustărilor structurale considerabile încă nefinalizate;
2. realizarea unor progrese substanţiale în planul convergenţei reale şi nominale;
3. sincronizarea ciclului de afaceri din România cu cel al zonei euro;
4. menţinerea pentru o perioadă mai îndelungată a autonomiei politicii monetare şi de curs de schimb.

Dezavantaje:

1. persistenţa costurilor de tranzacţionare mai mari asociate riscului valutar, cu efecte inhibitoare asupra investiţiilor şi creşterii economice sustenabile de-a lungul întregului parcurs până la adoptarea monedei unice;
2. posibilitatea generării unui efect contrar al perioadei mai ample de pregătire a economiei, manifestat prin amânarea reformelor structurale, precum şi prin relaxarea politicilor macroeconomice, în special în plan fiscal şi salarial, în condiţiile stabilirii unui orizont-ţintă îndepărtat al adoptării euro;
3. mesajul neclar transmis pieţelor internaţionale de capital, amânarea pe termen lung putând fi atribuită unor slăbiciuni structurale sau de politică economică puţin vizibile investitorilor mai degrabă decât deciziei autorităţilor; în condiţiile libertăţii depline a mişcărilor de capital fără ancora unei date credibile de adoptare a euro, acest mesaj poate induce diminuarea intrărilor sau chiar ieşiri de capital, de natură a perturba procesul de convergenţă.

Adoptarea euro într-un orizont relativ scurt

Avantaje:

1. manifestarea mai rapidă a beneficiilor dispariţiei riscului valutar, cu efect stimulativ asupra creşterii economice;
2. minimizarea motivaţiilor relaxării ritmului reformelor structurale;
3. stimularea consecvenţei în timp a ansamblului de politici macroeconomice.

Dezavantaje:

1. deplasarea întregii poveri a ajustărilor structurale considerabile ce rămân a fi întreprinse asupra nivelului activităţii economice şi al ocupării, în condiţiile unei flexibilităţi încă limitate a economiei româneşti;
2. sporirea riscului generării de şocuri asimetrice, ca urmare a unei insuficiente sincronizări între ciclurile de afaceri din România şi zona euro;
3. dificultatea decelării unei paritări centrale reprezentative pentru cursul de schimb de echilibru RON/EUR, ceea ce ar conduce probabil la prelungirea substanţială a duratei de participare la ERM II, situaţie în care ar putea fi antrenate presiuni semnificative asupra cursului de schimb sau atacuri speculative asupra monedei naţionale;
4. limitarea perioadei în care poate fi desăvârşită eficacitatea strategiei de ţintire a inflaţiei, aceasta realizându-şi treptat influenţa asupra ancorării anticipaţiilor, pe măsura creşterii credibilităţii băncii centrale în procesul confirmării atingerii traiectoriei de dezinflaţie propuse.

În viziunea BNR, este esențial ca perioada premergătoare intrării în ERM II să fie utilizată de autorități în scopurile menționate şi să nu fie interpretată drept un răgaz pentru amânarea unor ajustări potențial dureroase. De asemenea, este importantă asigurarea unui larg sprijin public pentru Programul de convergență, existența unei formule apropiate de consens fiind favorabilă ideii de continuitate a eforturilor în domeniul ajustărilor structurale în pofida succesiunii ciclurilor electorale; din această perspectivă, se impun o comunicare publică transparentă şi credibilă a strategiei de trecere la euro şi menținerea unui dialog activ cu pieţele internaționale pe parcursul implementării acesteia.

Abordarea echilibrată a BNR cu privire la adoptarea euro se regăseşte în Programul de convergență, calendarul procesului fiind stabilit pe baza unei analize cost-beneficiu, supusă următoarelor exigențe:

(i) îndeplinirea pe o bază durabilă a criteriilor de convergență nominală;

(ii) realizarea unui nivel satisfăcător al criteriilor de convergență reală;

(iii) reducerea intervalului de timp petrecut în mecanismul ERM II la durata minimă obligatorie de 2 ani.

Calendarul propus de autoritățile române pentru intrarea în ERM II şi, în cele din urmă, pentru adoptarea monedei euro, îndeplineşte următoarele condiții:

– asigură un interval de timp suficient pentru înregistrarea unor progrese substanțiale în planul convergenței nominale şi reale;

– este suficient de ambițios pentru a concentra voința politică în direcția continuării reformelor.

Finalizarea perioadei de şapte ani (2000-2006) de pregătire a aderării la UE şi începerea unei alte perioade, având aproximativ aceeaşi durată (2007-2013), de pregătire a economiei româneşti pentru intrarea în zona euro, constituie o oportunitate pentru continuarea reformelor şi reducerea disparităților economice regionale. Progresele în planul convergenței reale trebuie să se realizeze într-o manieră care să nu afecteze echilibrele macroeconomice şi să nu pericliteze procesul de îndeplinire a criteriilor de convergență nominală.

Capitolul IX. Activitatea de comunicare a Băncii Naţionale a României

În anul 2006 activitatea de comunicare a Băncii Naţionale a României a fost marcată de evenimente importante, care s-au constituit în principalele repere ale strategiei de comunicare şi relaţii publice a instituţiei: (i) finalizarea procesului de denominare a monedei naţionale; (ii) asigurarea unei comunicări eficiente a deciziilor de politică monetară adoptate în aplicarea regimului de ţintire directă a inflaţiei; (iii) organizarea de seminarii şi conferinţe în colaborare cu Institutul Bancar Român şi Asociaţia Română a Băncilor, în vederea unei mai bune cunoaşteri a evoluţiilor din sistemul bancar românesc, în perspectiva integrării în Uniunea Europeană. În aceste condiţii, pentru a asigura o mai bună informare a publicului, banca centrală a recurs la mijloace de informare tot mai diverse şi a acţionat în sensul îmbunătăţirii conţinutului mesajelor, conferindu-le un grad ridicat de accesibilitate.

Finalizarea procesului de denominare a monedei naţionale a presupus continuarea informării publicului larg în conformitate cu cerinţele impuse de campania de informare desfăşurată la nivel naţional, în principal cu privire la programul de retragere din circulaţie a vechilor însemne monetare. Acest lucru s-a realizat prin publicarea periodică în presa scrisă a unor articole referitoare la stadiile procesului de înlocuire a leului vechi, prin dezbateri organizate de posturile de televiziune şi radio, precum şi prin informaţiile oferite pe *site*-ul internet al BNR şi pe cel creat special, www.denominare.ro. Toate aceste demersuri au făcut ca populaţia să fie familiarizată şi informată, într-un termen relativ scurt, cu privire la finalizarea procesului de denominare.

Asigurarea unei transmiteri eficiente a deciziilor de politică monetară adoptate în aplicarea regimului de ţintire directă a inflaţiei a constituit o altă preocupare a Băncii Naţionale a României. În această privinţă, principalele instrumente de difuzare a informaţiilor au fost rapoartele trimestriale asupra inflaţiei, prezentate în cadrul unor conferinţe de presă.

Urmărindu-se creşterea transparenţei acţiunilor BNR, pe parcursul anului 2006 au fost organizate periodic întâlniri ale conducerii executive a Băncii Naţionale a României cu reprezentanţi ai mass-media.

În condiţiile integrării României în Uniunea Europeană şi a Băncii Naţionale a României în Sistemul European al Băncilor Centrale la 1 ianuarie 2007, o atenţie specială, din punctul de vedere al activităţii de comunicare, a fost îndreptată spre organizarea unor seminarii şi conferinţe în colaborare cu Institutul Bancar Român şi Asociaţia Română a Băncilor. Un loc aparte a fost acordat popularizării prevederilor Acordului Basel II, pentru o mai bună înţelegere a modului în care, prin aplicarea acestor prevederi, se asigură o creştere a stabilităţii financiare. În acest scop, au fost organizate o serie de acţiuni la sediul Institutului Bancar Român, cu următoarele teme: integrarea europeană şi impactul său asupra

sistemului financiar-bancar românesc, managementul riscului şi sistemul Basel II în economiile europene în curs de dezvoltare şi dezvoltarea sistemului de plăţi în România.

A XIV-a ediţie a Simpozionului de istorie şi civilizaţie bancară „Cristian Popişteanu" (organizat sub patronajul Băncii Naţionale a României, al Fundaţiei Culturale Magazin Istoric şi al Asociaţiei Române a Băncilor) s-a desfăşurat în luna mai 2006 şi a avut ca temă „Parteneri ai Băncii Naţionale a României în sistemul de credit autohton: băncile comerciale 1880-1948".

Publicaţiile BNR continuă să reprezinte un important instrument de comunicare al băncii centrale. Pe lângă îmbunătăţirea conţinutului informaţional, a structurii şi a aspectului grafic ale celor existente, în anul 2006 au fost lansate noi publicaţii. Realizarea acestora a urmărit diversificarea informaţiilor oferite specialiştilor din domeniul financiar-bancar, dar şi publicului larg. Astfel, pe lângă publicaţiile „Conturile naţionale financiare" şi „Raportul asupra stabilităţii financiare" (cu periodicitate anuală), au fost realizate lucrări consacrate istoriei sistemului monetar naţional („Prima emisiune de bancnote a Băncii Naţionale a României" – seria „Bancnotele României" şi „Din istoria monetară a României"). De asemenea au fost editate volume bilingve (română-engleză) având ca tematică legislaţia bancară în perioada 1991-2006 („Statutul BNR şi Legea privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului" şi „Legile bancare 1991-2006"). Informaţii generale despre Banca Naţională – rolul băncii centrale în economia românească, principalele atribuţii şi responsabilităţi, precum şi structura organizatorică a acesteia – sunt cuprinse, într-o formă succintă şi accesibilă publicului larg, în lucrarea „Banca Naţională a României" (editată în limbile română, engleză şi franceză).

Publicaţiile Băncii Naţionale sunt disponibile atât pe suport hârtie, cât şi în format electronic, în limba română, precum şi, în majoritatea cazurilor, în limba engleză.

Din punct de vedere al comunicării electronice, informaţiile disponibile pe *site*-ul BNR au fost accesate de un număr sporit de utilizatori (cu aproximativ 30 la sută) comparativ cu anul anterior. Cele mai solicitate informaţii au continuat să fie cele cuprinse în secţiunea „Info financiar", cu peste 100 000 de accesări pe zi. De un interes deosebit s-au bucurat şi secţiunile „Statistică", „Comunicate de presă", „Legislaţie" şi „Publicaţii".

În anul 2006 au fost soluţionate numeroase cereri de informaţii transmise în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informaţiile de interes public şi a Legii nr. 233/2002 privind reglementarea activităţii de soluţionare a petiţiilor.

Astfel, în cursul anului 2006 au fost adresate centralei Băncii Naţionale a României un număr de 8 219 cereri de informaţii de interes public, respectiv o medie de 32 de cereri/zi lucrătoare, cuprinzând un număr total de 8 934 solicitări de informaţii de interes public.

Au fost solicitate informaţii referitoare la:

- evoluţia dobânzii de referinţă a BNR, a taxei scontului, a dobânzilor medii active/pasive practicate de instituţiile de credit;
- nivelul cursului de schimb al leului în raport cu diferite valute pentru anumite perioade;
- publicaţiile BNR;
- actualizări de sume băneşti;
- legislaţia bancară;
- instituţiile de credit autorizate;
- acţiuni, titluri, depozite bancare, casete de siguranţă, imobile, confiscări de bunuri, salarii pentru recalculări de pensii pentru perioada anterioară anului 1990;
- reformele monetare din 1947 şi 1952.

În ceea ce priveşte modalitatea de adresare a cererilor de informaţii de interes public, s-a înregistrat o creştere semnificativă a utilizării poştei electronice a Băncii Naţionale a României info@bnro.ro (567 cereri), precum şi a solicitării directe de informaţii la Punctul de Informare-Documentare.

Capitolul X. Activitatea de cercetare macroeconomică

Activitatea de cercetare economică în cadrul Băncii Naţionale a României se concentrează asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acesteia fiind de fundamentare a procesului decizional. În anul 2006, prioritățile de pe agenda activității de cercetare au fost din domeniul politicii monetare, modelării macroeconomice, stabilității financiare şi analizei evoluției economiei reale. Din punct de vedere al structurii organizaționale, direcțiile în cadrul cărora se desfăşoară activități de cercetare economică sunt: Direcția Studii şi Publicații, Direcția Politici Monetare, Direcția Modelare şi Prognoze Macroeconomice şi Direcția Stabilitate Financiară.

1. Activitatea de modelare macroeconomică

Activitatea de modelare macroeconomică în Banca Națională a României pune accentul pe problemele relevante pentru conduita politicii monetare. Astfel, proiectele de cercetare desfăşurate în anul 2006 au fost puternic legate de dezvoltarea instrumentelor utilizate în prognoza macroeconomică, în special a modelelor de proiecție pe termen scurt pentru inflație şi PIB, precum şi a modelului de analiză şi prognoză pe termen mediu a inflației (MAPM). Prognozele macroeconomice trimestriale joacă un rol central în derularea procesului decizional şi în comunicarea cu publicul în cadrul regimului de țintire directă a inflației.

Evoluția variabilelor macroeconomice de pe parcursul anului 2006 a impus o rafinare a modelelor de prognoză pe termen scurt a inflației şi PIB, demne de menționat fiind tratarea în mod exogen a evoluției prețurilor produselor din tutun (afectată vizibil de introducerea taxei pe viciu şi majorarea accizelor) şi surprinderea efectelor de asimetrie asociate dinamicii cursului de schimb şi a prețului combustibilului.

În cursul anului 2006, când noul regim de politică monetară a fost aplicat prima oară pe parcursul unui întreg an, dezvoltarea MAPM a pus accentul pe verificarea şi fundamentarea mai puternică a caracteristicilor cantitative ale modelului, precum şi a informațiilor exogene utilizate în elaborarea prognozelor. Un alt obiectiv al cercetării întreprinse a fost extinderea funcționalității MAPM pentru a răspunde evoluțiilor macroeconomice şi nevoilor de informație în procesul decizional. Temele principale de cercetare abordate pe parcursul anului 2006 în aceste scopuri au fost următoarele:

(i) realizarea de estimări econometrice în scopul verificării şi ajustării calibrării parametrilor MAPM. Astfel, au fost estimate modele şi relații economice care să evidențieze modul de funcționare a unor canale de transmisie a politicii monetare, precum şi factorii determinanți ai componentelor inflației IPC. Seriile scurte de date disponibile şi frecvența ridicată a schimbărilor structurale din cadrul economiei româneşti reprezintă totuşi o problemă în continuare, astfel încât informațiile oferite de aceste metode sunt încă limitate.

Totodată, au fost analizate proprietăţile modelului şi ale filtrului multivariat utilizat în identificarea poziţiei curente a economiei în cadrul ciclului de afaceri în condiţiile unor formulări alternative în ceea ce priveşte dinamica aşteptărilor inflaţioniste;

(ii) evaluarea ritmului de creştere al PIB potenţial pentru a fundamenta calibrarea filtrului multivariat utilizat în identificarea poziţiei curente a economiei în cadrul ciclului de afaceri. În plus, o astfel de cuantificare poate oferi informaţii utile în formularea de scenarii privind creşterea PIB potenţial pe parcursul orizontului de prognoză. Astfel, au fost utilizate pentru estimare o serie de metode consacrate: funcţie de producţie, filtre univariate şi multivariate, autoregresii vectoriale structurale (SVAR) cu restricţii pe termen lung. Rezultate ale acestui proiect de cercetare au fost publicate în 2007 în seria „Caiete de studii" a Băncii Naţionale[1];

(iii) MAPM a început să fie utilizat pentru a elabora, alături de prognoza macroeconomică principală, scenarii cantitative de risc care augmentează cadrul analitic utilizat pentru evaluarea perspectivelor economice şi stabilirea răspunsului politicii monetare.

În paralel cu dezvoltarea MAPM se desfăşoară proiecte de cercetare macroeconomică, dintre care cel mai important este cel dedicat fundamentării în cadrul Băncii Naţionale a României a unui nou model de prognoză macroeconomică de tip echilibru general dinamic stocastic (*DSGE – Dynamic Stochastic General Equilibrium*). Acest tip de model reflectă paradigma curentă în teoria macroeconomică şi astfel de modele sunt utilizate sau se află în dezvoltare în prezent în numeroase bănci centrale[2]. Cu începere din anul 2006 au fost puse bazele dezvoltării noului model cu sprijinul a două misiuni de asistenţă tehnică din partea Fondului Monetar Internaţional, misiuni la care au participat specialişti ai Băncii Naţionale a Cehiei. În acest scop specialiştii BNR au experimentat tehnici de modelare specifice şi o versiune preliminară a unui model de tip DSGE.

2. Stabilitatea financiară

Principalele direcţii de cercetare dezvoltate în 2006 au fost:

(i) Construirea unui model de avertizare timpurie a crizelor valutare, reprezentând unul din instrumentele băncii centrale de monitorizare a stabilităţii financiare. Modelul a fost estimat printr-o abordare de tip *logit multinomial* pe un panel de ţări. Rezultatul constă în estimarea unei probabilităţi de criză valutară pe un orizont de un an. Modelul permite estimări pe baza unor scenarii diferite de evoluţie a variabilelor monitorizate, precum şi descompunerea probabilităţii de criză în funcţie de factorii contributori. Modelul poate previziona probabilitatea de criză valutară în afara eşantionului în următoarele trei luni. Lucrarea a fost

[1] „Estimarea PIB potenţial în România", Caiete de studii nr. 20/2007, Banca Naţională a României.

[2] Printre băncile centrale care utilizează în prognoză astfel de modele se numără Banca Angliei şi Banca Canadei, iar Banca Centrala Europeană dezvoltă în prezent câteva variante de modele de acest tip.

prezentată în cadrul unor seminarii internaţionale şi prima formă a fost publicată în seria „Caiete de studii" a Băncii Naţionale[3].

(ii) Analiza echilibrului extern. Studiul a încercat să ofere o serie de răspunsuri la dezbaterile privind evoluţiile recente ale deficitului de cont curent al României, atât prin prisma analizelor calitative, cât şi a celor cantitative. Au fost estimate patru modele ce au indicat în general sustenabilitatea, dar şi persistenţa deficitului de cont curent al României. Lucrarea a fost publicată în „Caiete de studii"[4].

(iii) Elaborarea unui model de cuantificare a probabilităţii de nerambursare pentru companiile nefinanciare. Acest model econometric este în stadiul de perfecţionare şi este utilizat ca instrument de monitorizare a riscurilor din sectorul companiilor, fiind nucleul dezvoltării analizelor de tip *stress-testing* pe companii. Variabilele explicative sunt de natură financiară şi acoperă toate companiile îndatorate din România. Rezultatele estimărilor au indicat o scădere a probabilităţii de nerambursare.

(iv) Analiza privind sensibilitatea pieţei de capital la mediul extern prin evaluarea riscului de contagiune la nivelul acestei pieţe. Studiul utilizează o metodă neparametrică şi una parametrică de calcul al corelaţiilor dintre indicii bursieri ai ţărilor din centrul şi estul Europei. Concluzia principală a studiului este că în ultimul an şi jumătate a avut loc o creştere semnificativă a riscului de contagiune atât faţă de pieţele ţărilor din regiune, cât şi faţă de pieţele dezvoltate.

(v) Analiza vulnerabilităţilor sistemului bancar românesc folosind abordarea *stress-test*. Metodologia de evaluare a fost îmbunătăţită în anul 2006 atât sub aspectul rafinării efectelor, cât şi în ceea ce priveşte dezvoltările funcţionale. Un aspect important privind creşterea acurateţei modelului este reprezentat de asigurarea consistenţei şocurilor incluse în scenariul de criză, astfel încât acesta să reprezinte o situaţie excepţională dar plauzibilă. Rezultatele analizei relevă existenţa unor vulnerabilităţi endemice moderate la nivelul sectorului bancar, pe fondul unor expuneri în valută ridicate şi al necorelării între activ şi pasiv, atât pe total, cât şi pe benzi de scadenţă a operaţiunilor cu clientela, denominate în lei.

3. Studii şi analize

Odată cu adoptarea regimului de ţintire directă a inflaţiei, a fost acordată o atenţie specială preocupărilor pe linia determinării şi analizei unor măsuri ale inflaţiei de bază, relevante pentru fundamentarea deciziilor de politică monetară. În acest sens au fost utilizate pentru cuantificarea inflaţiei de bază câteva metode consacrate: metoda excluderii anumitor componente din coşul indicelui preţurilor de consum, metoda *trimmed mean* (eliminarea unei părţi simetrice din fiecare capăt al distribuţiei variaţiei preţurilor), mediana (observaţia din mijlocul distribuţiei

[3] „Sisteme de avertizare timpurie a crizelor valutare", Caiete de studii nr. 16/2006, Banca Naţională a României.

[4] „Echilibrul extern al României – abordări calitative şi cantitative", Caiete de studii nr. 18/2006, Banca Naţională a României.

variației prețurilor de consum) şi un indice de tip Edgeworth (care presupune recalcularea ponderilor componentelor din coşul IPC în funcție de volatilitatea prețurilor asociate, celor cu volatilitate ridicată diminuându-li-se ponderea şi invers). Utilizarea acestor metode pentru cuantificarea inflației de bază din România a fost abordată în publicația „Caiete de studii”[5].

Ca urmare a participării în anul 2006 a Băncii Naționale a României la programele internaționale *“Past, Present and Policy”* şi *“South-East Europe Monetary History Network”*, având ca obiective realizarea unor baze de date statistice istorice, au fost elaborate două lucrări: „Rezerva internațională a Băncii Naționale a României 1920-1944” şi „Regimul cursurilor valutare în România 1929-1939”. Ambele lucrări sunt disponibile pe *website*-ul BNR şi urmează a fi publicate într-un volum în cursul anului 2007.

4. Conferințe ştiințifice organizate de BNR

Banca Națională a României a organizat la Sinaia, în perioada 12-14 octombrie 2006, conferința internațională „Fluxurile de capital: provocări pentru politica monetară şi stabilitatea financiară”, temă de mare actualitate pentru piețele emergente la nivel global. Acest eveniment ştiințific a fost cel de-al doilea dintr-o serie căreia Banca Națională doreşte să-i asigure continuitate prin reuniuni anuale, cu relevanță pentru cercetarea economică aplicată şi analiza varietății soluțiilor de politică economică adoptate de diverse economii, inclusiv din afara spațiului central şi est-european.

În luna noiembrie 2006, Banca Națională a României a organizat în colaborare cu Fondul Monetar Internațional un seminar regional pe probleme de stabilitate financiară. La lucrările seminarului, în afara specialiştilor de la FMI şi BNR, au participat reprezentanți ai băncilor centrale din 12 țări din zona Europei Centrale şi de Est, precum şi ai unor instituții româneşti implicate în acest domeniu. Organizatorii au hotărât ca frecvența acestui seminar să fie anuală.

De asemenea, în cursul anului 2006, BNR a organizat o serie de conferințe la care au participat reprezentanți ai comunității bancare din România, oficiali din cadrul unor ministere, membri ai delegației Comisiei Europene şi ai ambasadelor țărilor membre UE în România, precum şi reprezentanți ai mass-mediei:

- Conferința cu titlul *“Euro, 7 years after”* susținută de domnul Yves Thibault de Silguy, Delegat General al Suezului şi fost comisar al Comisiei Europene – 12 ianuarie;
- Conferința cu titlul *“Learning from Lisbon – unleashing Romania’s growth potential”* susținută de domnul Joaquin Almunia, Comisar al Comisiei Europene – 23 februarie;
- Conferința *“Inflation Targeting in Macroeconomic Policy and Adjustment*

[5] „Modalități de cuantificare a inflației de bază – analiză comparativă: cazul României”, Caiete de studii nr. 19/2007, Banca Națională a României.

Mechanisms" prezentată de domnul Yves Mersch – Guvernatorul Băncii Luxemburgului – 9 mai;

- Conferința cu titlul *"La Banque Européenne d'Investissement au service de l'intégration européenne"* susținută de domnul Philippe Maystadt – Președinte al Băncii Europene de Investiții – 29 mai;
- Conferința cu titlul *"L'Union Européenne et la Globalisation"* susținută de domnul Etienne Davignon, Viconte – fost Vicepreşedinte al Comisiei Europene şi Vicepreşedinte al companiei Suez-Tractebel – 12 iunie.

5. Orientări şi obiective ale activității de cercetare în anul 2007

Pe termen mediu şi lung, obiectivul central al cercetării macroeconomice întreprinse la nivelul BNR îl reprezintă implementarea unui model de echilibru general dinamic al economiei româneşti. Pentru anul 2007 se preconizează concentrarea eforturilor de cercetare asupra acestui obiectiv, atât prin dezvoltarea modelului propriu-zis, cât şi prin derularea de proiecte de cercetare subiacente care să ofere informații detaliate despre piața muncii, partea de ofertă a economiei reale etc.

În paralel vor continua să se desfăşoare proiecte dedicate dezvoltării în continuare a MAPM şi creării de noi instrumente şi analize care să ofere o gamă mai largă de informații procesului de decizie în politica monetară.

Capitolul XI. Alte activităţi ale Băncii Naţionale a României

1. Managementul resurselor umane

Politica de resurse umane promovată de Banca Naţională a României în anul 2006 s-a caracterizat prin implementarea unor măsuri de eficientizare a activităţii în vederea aderării cu succes la Sistemul European al Băncilor Centrale începând cu 1 ianuarie 2007 şi de pregătire a personalului pentru participarea la structurile BCE. Această nouă etapă în evoluţia Băncii Naţionale a României a impus, de asemenea, şi sporirea exigenţelor faţă de profilul carierei angajaţilor şi a accentuat spiritul concurenţial prin stabilirea unor reguli de testare şi evaluare privind promovarea personalului.

În ceea ce priveşte structura organizatorică a BNR, cele mai importante modificări din anul 2006 au vizat: (i) înfiinţarea în cadrul Direcţiei Reglementare şi Autorizare a Serviciului reglementare activităţi financiare şi instituţii financiare nebancare, ca urmare a intrării în vigoare a prevederilor legislative referitoare la activitatea de creditare desfăşurată de instituţiile financiare nebancare; (ii) constituirea în cadrul Direcţiei Supraveghere a Serviciului inspecţie instituţii financiare nebancare; (iii) reorganizări ale structurilor de Cabinet ale conducerii executive şi ale Direcţiei Secretariat prin înfiinţarea Cancelariei BNR, cu scopul de a forma un aparat de lucru pentru conducerea executivă a BNR şi pentru membrii neexecutivi din cadrul Consiliului de administraţie al BNR, care să constituie un cadru organizaţional eficient şi flexibil pentru exercitarea principalelor funcţii: de autoritate şi de reprezentare; (iv) înfiinţarea, în cadrul Direcţiei Statistică, a Serviciului administrare date SIRBNR, având ca principală atribuţie aplicarea unui sistem electronic care să simplifice activitatea de colectare a indicatorilor primari de la entităţile raportoare în scopul prelucrării şi diseminării lor.

Condiţiile de promovare a salariaţilor în Banca Naţională a României atât pe funcţii de execuţie superioare, cât şi pe funcţii de conducere au fost în concordanţă cu strategia dezvoltării resurselor umane orientată pe urmărirea carierei profesionale a salariaţilor şi pe atragerea şi stimularea tinerilor specialişti. Ţinând seama de pregătirea profesională, de rezultatul evaluării şi de necesităţile instituţiei, pe parcursul anului 2006 au fost realizate 32 de promovări în funcţii superioare de execuţie şi 12 promovări în funcţii de conducere.

Consiliul de administraţie a acordat o atenţie specială reducerii mediei de vârstă a personalului Băncii Naţionale a României şi pregătirii unui grup de tineri specialişti care să participe la comitetele şi comisiile de lucru ale Băncii Centrale Europene şi să reprezinte instituţia în relaţiile cu alte instituţii financiar-bancare internaţionale.

Procesul de recrutare şi selecţie a personalului în vederea angajării în Banca Naţională a României a reprezentat în cursul anului 2006 o activitate amplă şi complexă, care s-a axat în primul rând pe verificarea calităţii resurselor umane atrase, pe baza unui set de proceduri specifice. În aceste condiţii, au fost organizate 65 de concursuri în urma cărora au fost angajate 68 de persoane.

Activitatea de perfecţionare profesională a personalului Băncii Naţionale a României s-a desfăşurat în anul 2006 pe baza Planului de formare profesională, care s-a adresat tuturor direcţiilor şi sucursalelor băncii, dar cu prioritate acelor compartimente care, prin profilul lor de activitate, au avut un rol principal în procesul de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană, vizând domenii şi activităţi de bază ale instituţiei.

Principalele direcţii de acţiune au avut în vedere:

- dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu Banca Centrală Europeană şi Sistemul European al Băncilor Centrale, prin participarea la unele acţiuni din programul acestora, în special la cele cuprinse în categoria *open training activities;*
- menţinerea unor relaţii tradiţionale de colaborare cu instituţii din ţară şi din străinătate, în măsura în care acestea s-au dovedit eficiente;
- organizarea unor acţiuni proprii ale băncii, în situaţia în care celelalte modalităţi de pregătire nu au răspuns pe deplin nevoilor concrete în anumite domenii de activitate;
- implicarea mai activă a personalului sucursalelor în acţiuni de perfecţionare profesională, organizate în Bucureşti, la Centrele de perfecţionare ale băncii sau pe plan local;
- atragerea în acţiuni de perfecţionare a tinerilor angajaţi şi a acelor salariaţi care nu au beneficiat anterior de nici o formă de pregătire în cadrul programelor BNR;
- atragerea în acţiuni de dezvoltare profesională a tinerilor selectaţi de o comisie specială, în anul 2005, cu vârsta sub 35 de ani, cu potenţial profesional şi de reprezentare în structurile şi substructurile Băncii Centrale Europene şi ale Sistemului European al Băncilor Centrale.

În acţiunile de formare profesională realizate în ţară au fost cuprinşi 820 de salariaţi, cu un număr mediu de participări de 1,8/persoană şi cu o durată medie de instruire de 80,3 zile/persoană. În cazul perfecţionărilor profesionale din străinătate, 187 de salariaţi au beneficiat de astfel de pregătiri, cu o medie de 1,4 participări şi o durată medie de 6,7 zile/persoană. În anul 2006 au participat pentru prima dată la o formă de perfecţionare 146 de salariaţi, dintre care 74 din centrală şi 72 din sucursale.

2. Activitatea statistică

Balanţa de plăţi

În anul 2006 a continuat implementarea noului sistem de colectare a datelor pentru elaborarea balanţei de plăţi, introdus la 1 ianuarie 2005, cadrul legal fiind asigurat de Norma BNR nr. 2/2004 privind raportarea la BNR a unor operaţiuni valutare şi de Norma BNR nr. 4/2004 privind raportarea statistică a datelor pentru elaborarea balanţei de plăţi.

Instituţiile de credit raportează în sistem *tranzacţie-cu-tranzacţie* operaţiunile de natura balanţei de plăţi efectuate în numele clienţilor, urmărindu-se în acest mod creşterea calităţii datelor şi constituirea unor serii de date istorice atât în privinţa indicatorilor de balanţă de plăţi, cât şi referitoare la tipurile de tranzacţii declarate în timp de către raportori.

Studierea profilului şi a comportamentului economic ale raportorilor permite realizarea analizelor cantitative şi crearea premiselor construirii unor baze de date cu principalii operatori economici implicaţi în tranzacţii de natura balanţei de plăţi. Existenţa unor astfel de informaţii pe termen lung facilitează pregătirea condiţiilor implementării unui sistem de colectare a datelor bazat pe raportarea directă de către operatorii economici.

În cadrul sistemului de colectare a datelor pentru elaborarea balanţei de plăţi, tranzacţiile efectuate de către instituţiile de credit în numele clienţilor sunt completate cu cele în nume şi cont propriu, cu date obţinute prin raportări directe şi prin cercetarea statistică anuală în domeniul investiţiilor directe ale nerezidenţilor în România.

Prin implementarea acestui sistem a fost asigurată raportarea datelor privind balanţa de plăţi conform cerinţelor organismelor internaţionale – FMI, BCE, EUROSTAT, cu privire la structura datelor şi repartizarea pe criterii geografice.

Investiţiile străine directe

În scopul acoperirii întregului spectru de date referitoare la investiţiile străine directe (ISD) ale nerezidenţilor în România, Banca Naţională a României a continuat să colaboreze cu Institutul Naţional de Statistică, rezultatul constând în Cercetarea Statistică privind Investiţiile Străine Directe.

Această lucrare asigură datele necesare pentru determinarea ISD şi efectuarea unor analize pe principalele activităţi ale economiei naţionale (diviziuni CAEN Rev. 1), pe regiuni de dezvoltare şi pe ţări de proveniență.

De asemenea, cercetarea furnizează informaţii privind: (i) partea din ISD materializată în imobilizări corporale şi necorporale (date care permit efectuarea unor analize privind durabilitatea investiţiilor străine directe); (ii) partea reinvestită din profitul net; (iii) aportul creditelor la ISD, precum şi (iv) aportul în natură la ISD (pentru societăţile comerciale nefinanciare).

Rezultatele cercetării statistice pentru determinarea ISD la finele anului 2005 au fost utilizate pentru ajustarea datelor privind ISD din balanţa de plăţi pentru anul 2005 (fluxuri), respectiv a datelor privind poziţia investiţională internaţională a României la sfârşitul anului 2005 (solduri), precum şi la estimarea profitului reinvestit şi a aportului în natură pentru anul 2006 (fluxuri şi solduri).

Conturile financiare

Banca Naţională a României elaborează conturile financiare ale economiei naţionale, care intră în componenţa conturilor naţionale. Metodologia SEC (Sistemul European de Conturi Naţionale şi Regionale) ediţia 1995 se află la baza determinării acestora, stabilind cadrul contabil ce permite descrierea analitică şi sistematică a economiei unei ţări.

În cursul anului 2006, a fost lansată o nouă publicaţie, dedicată în totalitate conturilor naţionale financiare anuale, cuprinzând date pentru perioada 1998-2003 (în trimestrul IV 2007 vor fi publicate conturile pentru perioada 2004-2006). De asemenea, a fost demarată activitatea de realizare a conturilor financiare trimestriale ale administraţiei publice, finalizându-se elaborarea conturilor pentru perioada cuprinsă între trimestrul I 2002 şi trimestrul IV 2006.

Banca Naţională a României participă, împreună cu Institutul Naţional de Statistică şi Ministerul Finanţelor Publice, la întocmirea notificării bianuale privind datoria publică şi deficitul guvernamental (parte a procedurilor de supraveghere fiscală), în conformitate cu Reglementarea Consiliului Uniunii Europene nr. 3605/93 privind aplicarea protocolului procedurii deficitului excesiv. După mai mulţi ani în care România a trimis această raportare pe bază de *gentlemen agreement*, prima raportare oficială a fost făcută la 30 martie 2007 şi pentru prima dată cifrele transmise de România vor fi luate în calcul la elaborarea datelor privind datoria şi deficitul guvernamental la nivelul Uniunii Europene.

Statistica monetară

Statistica monetară reflectă operaţiunile monetare efectuate de sistemul bancar, cu sau fără includerea băncii centrale, în funcţie de nivelul de agregare a datelor.

Situaţia monetară cuprinde, în funcţie de nivelul de agregare a datelor: bilanţul monetar al BNR, bilanţul monetar agregat al instituţiilor de credit, situaţia monetară detaliată (bilanţurile monetare agregate ale BNR şi ale instituţiilor de credit), situaţia monetară consolidată (care conţine principalii indicatori monetari, respectiv masa monetară – agregatele monetare şi contrapartidele masei monetare – , activele interne nete şi activele externe nete). În plus sunt calculaţi şi analizaţi şi alţi indicatori monetari de interes pentru evoluţia generală sau conjuncturală a economiei, precum: creditul neguvernamental, economiile populaţiei, pasivele monetare externe etc.

O parte a indicatorilor de statistică monetară sunt transmişi Fondului Monetar Internaţional (inclusiv în sistemul SDDS) şi Băncii Centrale Europene.

În cadrul procesului de armonizare cu reglementările Băncii Centrale Europene (Regulamentul BCE nr. 13/2001), în cursul anului 2006 a fost elaborată Norma BNR nr. 13/2006, care reglementează metodologia de raportare, începând cu 1 ianuarie 2007, de către instituţiile financiare monetare a datelor pentru elaborarea bilanţului monetar pe instrumente financiare, scadenţe şi sectoare instituţionale în conformitate cu Sistemul European de Conturi SEC 1995. Principalele categorii de active bilanţiere prevăzute în normă sunt: numerar, credite, titluri de valoare negociabile (altele decât acţiunile), acţiuni/unităţi ale fondurilor monetare deţinute, acţiuni şi alte participaţii de capital, active fixe, alte active. De asemenea, structura pasivelor bilanţiere este următoarea: depozite *overnight*, depozite la termen, depozite rambursabile după notificare, împrumuturi din operaţiuni *repo*, acţiuni/unităţi ale fondurilor monetare emise, titluri de valoare negociabile emise (altele decât acţiunile), capital şi rezerve, alte pasive. Conform normei, sectoarele instituţionale se grupează astfel:

a) sectoare instituţionale rezidente: societăţi nefinanciare, instituţii financiare monetare, alţi intermediari financiari, auxiliari financiari, societăţi de asigurare şi fonduri de pensii, administraţia publică (administraţia publică centrală, administraţia publică locală, administraţia sistemelor de asigurări sociale), gospodării ale populaţiei, instituţii fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei;

b) sectoare instituţionale nerezidente din zona Uniunii Europene, cu aceeaşi structură precum sectoarele instituţionale rezidente;

c) sectoare instituţionale nerezidente din afara zonei Uniunii Europene: instituţii bancare, instituţii nebancare (neguvernamentale şi guvernamentale).

Ratele medii ale dobânzilor practicate în sistemul bancar

În conformitate cu prevederile Normelor Băncii Naţionale a României nr. 2/2003 privind determinarea şi raportarea ratelor medii ale dobânzilor practicate în sistemul bancar, pe baza informaţiilor transmise de instituţiile de credit au fost determinate ratele medii ale dobânzii active curente şi ale dobânzii pasive şi respectiv ratele medii ale dobânzii aferente creditelor noi şi ale dobânzii aferente depozitelor noi pentru întregul sistem bancar în cazul operaţiunilor în lei, euro şi dolari SUA. Aceste date au fost publicate lunar pe *website*-ul Băncii Naţionale a României şi în buletinul lunar. De asemenea, datele au fost transmise în sistemul SDDS Fondului Monetar Internaţional, care le-a publicat pe *site*-ul propriu, şi Băncii Centrale Europene.

În scopul armonizării statisticilor Băncii Naţionale a României cu prevederile reglementărilor Băncii Centrale Europene (Regulamentul BCE nr. 18/2001), Banca Naţională a României a emis Norma nr. 14/2006 privind statistica ratelor dobânzii practicate de instituţiile de credit, care înlocuieşte, începând cu data de 1 ianuarie 2007, Norma BNR nr. 2/2003. Conform noilor prevederi, ratele medii ale dobânzii se determină: (i) pentru sectoarele instituţionale Societăţi nefinanciare şi Gospodăriile populaţiei şi (ii) pentru categoriile bilanţiere credite (total), credite acordate pe descoperit de cont, credite pentru locuinţă, credite pentru consum, credite pentru alte scopuri (care includ şi creditele pentru dezvoltarea afacerilor

acordate persoanelor fizice autorizate şi asociaţiilor familiale), depozite *overnight*, depozite rambursabile după notificare, depozite la termen şi împrumuturi din operaţiuni *repo*.

Datele obţinute pe baza raportărilor conform acestei norme sunt utile Băncii Naţionale a României în fundamentarea deciziilor de politică monetară, precum şi altor utilizatori finali (analiştii economici, macroeconomişti, econometrişti) în cercetările efectuate de către aceştia. De asemenea, instituţiile de credit utilizează ratele medii ale dobânzii pe sistem bancar pentru a analiza poziţia lor în cadrul sistemului.

3. Tehnologia informaţiei

Activitatea Direcţiei servicii informatice a fost guvernată în anul 2006 de elementele directoare stabilite în strategia de informatizare a BNR, aprobată de Consiliul de administraţie cu patru ani în urmă.

Rolul din ce în ce mai important pe care îl joacă informatizarea în bunul mers al activităţii unei instituţii financiare moderne şi spectrul larg de produse, tehnologii şi soluţii informatice pe care piaţa îl oferă reprezintă argumente în favoarea adoptării pe scară largă a soluţiilor informatice în Banca Naţională a României.

Elementele strategice care stau la baza continuării procesului de informatizare a activităţilor instituţiei contribuie la dezvoltarea unui sistem informatic performant, omogen, sigur şi uşor administrabil, care să permită totodată planificarea şi minimizarea costurilor implicate.

În cursul anului 2006 a fost finalizată proiectarea şi punerea în funcţiune a noului sistem informatic de raportări al instituţiilor de credit – SIRBNR, care permite colectarea de o manieră modernă, unitară şi eficientă a datelor de la entităţile raportoare. Coordonarea proiectului a revenit *Comitetului Metodologic Mixt (CMM)*, alcătuit din reprezentanţi ai direcţiilor BNR şi ai băncilor comerciale.

Calendarul aprobat de derulare a proiectului a cuprins etapele de analiză, proiectare şi realizare, operaţionalizarea sistemului fiind planificată pentru luna ianuarie 2007.

Principiile care au stat la baza concepţiei noului sistem de raportări sunt următoarele:

- introducerea noţiunii de *indicator primar*, fapt care permite eliminarea redundanţelor din sistemul de colectare a raportărilor;
- existenţa unui canal logic unic şi a unui format unic de preluare a raportărilor, sub formă de mesaje XML;
- realizarea unei baze de date unice, valide şi consistente de indicatori primari, constituind un suport performant pentru procesul de decizie.

De asemenea, SIRBNR:

- permite entităţilor raportoare accesul selectiv şi securizat la date în formă agregată;
- este suficient de flexibil pentru a permite adăugarea de noi raportări şi modificarea celor existente;
- este adaptat cerinţelor de raportare către Banca Centrală Europeană, care promovează de asemenea formatul XML.

Având în vedere atât complexitatea sistemului, cât şi caracterul dinamic al acestuia din punct de vedere al volumului de date procesate şi al numărului de utilizatori, au fost adoptate soluţii tehnologice modulare, caracterizate printr-un grad înalt de flexibilitate şi scalabilitate, care permit creşterea puterii de procesare şi a volumului de date prin adăugarea de noi module, protejând în acest fel investiţia iniţială.

Ulterior finalizării noii aplicaţii informatice şi instalării acesteia pe platforma tehnologică de producţie, în perioada septembrie-decembrie 2006 au fost organizate şi s-au derulat cu succes următoarele sesiuni de testare:

- 15-22 septembrie 2006 – sesiunea preliminară de testare la care au participat 8 entităţi raportoare;
- 16-20 octombrie 2006 – a doua sesiune de teste funcţionale cu 4 raportări şi 10 entităţi raportoare;
- 6-20 noiembrie 2006 – a treia sesiune de teste funcţionale cu 4 raportări şi 40 de entităţi raportoare;
- 4-15 decembrie 2006 – sesiune de *parallel run* cu 4 raportări şi 40 de entităţi raportoare.

Sesiunile respective au avut ca obiectiv testarea tehnică a sistemului informatic, a platformei *hardware* şi *software*, precum şi verificarea mecanismelor de transfer al mesajelor XML în lucrul nemijlocit cu entităţile raportoare. A fost urmarită de asemenea familiarizarea utilizatorilor cu interfaţa noului sistem şi au fost colectate o serie de informaţii utile pentru îmbunătăţirea şi parametrizarea sistemului.

La începutul anului 2007, sistemul SIRBNR a intrat în exploatare cu un număr de 8 raportări, procesul de introducere a raportărilor în sistem continuând potrivit calendarului stabilit împreună cu Asociaţia Română a Băncilor.

A fost de asemenea definitivat procesul de implementare a sistemului informatic de gestiune a arhivei electronice, care permite regăsirea şi consultarea *on-line* a documentelor din arhiva istorică a BNR.

Pe parcursul anului 2006 a fost finalizat proiectul de modernizare a infrastructurii active care asigură comunicaţia de date în reţelele LAN şi WAN. Astfel au fost asigurate capacităţile de transfer şi vitezele adecvate pentru acomodarea volumului actual de informaţie, aflat într-un continuu proces de creştere.

Totodată a fost demarat procesul de consolidare a spaţiului de stocare a datelor

înmagazinate pe echipamentele aflate în dotarea centrului de calcul al BNR, prin intermediul unei reţele SAN dotate cu echipamente de stocare performante şi scalabile, care pot asigura, de asemenea, şi replicarea la distanţă a datelor stocate, în vederea protejării acestora.

A fost definitivat proiectul de conectare a sistemului informatic BNR la Sistemul European al Băncilor Centrale, devenind astfel posibile accesarea aplicaţiilor informatice şi a serviciilor disponibile în reţeaua securizată de comunicaţii a SEBC, precum şi participarea la teleconferinţele iniţiate în cadrul sistemului.

4. Activitatea de audit intern

Elaborarea planului de audit pentru anul 2006 a avut la bază procesul de evaluare sistematică a riscurilor asociate activităţilor instituţiei, fiind selectate cu prioritate obiectele de audit (structuri organizatorice, procese şi proiecte) cu risc ridicat. Totodată, s-a acordat atenţie includerii în plan a recomandărilor exprimate de către conducerea executivă şi Comitetul de audit.

Direcţia audit intern a efectuat în anul 2006 un număr de 30 de misiuni de audit intern, din care 22 au fost desfăşurate în baza planului anual, iar 8 misiuni au fost realizate suplimentar, la solicitarea conducerii băncii şi a Comitetului de audit.

Din cele 30 de misiuni de audit desfăşurate, majoritatea (18) s-au axat pe examinarea sistemului de control intern implementat la nivelul structurii sau procesului auditat, 12 au avut ca obiectiv furnizarea unei opinii independente cu privire la unele probleme punctuale, iar 6 au urmărit examinarea unor segmente ale sistemului informatic al instituţiei.

Pe linia obiectivului de integrare a mecanismului de audit intern al BNR în politica de audit a Sistemului European al Băncilor Centrale, pe parcursul anului 2006 au avut loc o serie de contacte cu reprezentanţii Comitetului Auditorilor Interni (IAC) – structura de specialitate responsabilă cu activităţile de audit intern de la nivelul SEBC.

De asemenea, în cadrul activităţilor de pregătire în vederea armonizării depline a metodologiei de lucru cu standardele SEBC, Direcţia audit intern a elaborat Manualul de audit intern – document care descrie pe larg procedurile şi practicile obligatorii de organizare şi desfăşurare a misiunilor de audit intern în BNR. Prin acest manual au fost adoptate integral standardele profesionale recunoscute la nivel internaţional, inclusiv codul de conduită etică al auditorilor interni.

Tot pe linia perfecţionării cadrului metodologic, Direcţia audit intern a elaborat nucleul programului de asigurare şi îmbunătăţire a calităţii activităţii sale, care se sprijină pe următoarele elemente: (i) stabilirea unor reguli clare de lucru şi alocarea explicită a responsabilităţilor în cadrul procesului de audit intern; (ii) elaborarea şi utilizarea unor modele standard pentru principalele documente aferente misiunilor de audit intern; (iii) folosirea de chestionare pentru

determinarea gradului de satisfacţie a beneficiarilor serviciilor de audit intern; (iv) desfăşurarea cu regularitate a unor întâlniri cu personalul direcţiei pentru analizarea activităţii şi identificarea oportunităţilor de perfecţionare a acesteia; (v) efectuarea periodică de evaluări interne şi externe pentru determinarea gradului de conformitate cu standardele profesionale aplicabile.

5. Activitatea juridică

În anul 2006, Direcţia Juridică a contribuit la îndeplinirea atribuţiilor ce îi revin Băncii Naţionale a României prin angajamentele asumate la nivel naţional, atât în vederea întăririi capacităţii sale administrative, cât şi pentru armonizarea reglementărilor referitoare la instituţiile de credit cu *acquis*-ul comunitar, prin avizarea unui număr de 128 de proiecte de acte normative iniţiate de banca centrală şi 21 de proiecte de acte normative cu caracter financiar-bancar, iniţiate de alte instituţii şi transmise spre analiză la Banca Naţională a României.

În cadrul dezvoltării relaţiilor financiare internaţionale ale Băncii Naţionale a României au fost examinate şi avizate din punct de vedere juridic un număr de 35 de proiecte de acorduri, convenţii şi alte acte internaţionale încheiate la nivelul instituţiei, cooperându-se în continuare cu serviciul omolog al Băncii Centrale Europene în vederea întocmirii raportului anual de ţară candidată la aderarea la Uniunea Europeană.

O activitate importantă a Direcţiei Juridice a constituit-o avizarea a 208 note şi proiecte de ordine de sancţionare şi de stabilire de măsuri, elaborate de direcţiile de specialitate din centrala Băncii Naţionale a României, referitoare, în special, la acordarea de autorizaţii sau la instituirea de sancţiuni împotriva unor entităţi autorizate. De asemenea au fost avizate un număr de 72 de note elaborate de către direcţiile de specialitate din cadrul Băncii Naţionale a României. Totodată, la solicitarea direcţiilor de specialitate, au fost acordate avize şi formulări de opinii juridice pe probleme punctuale pentru un număr de 439 de lucrări.

Serviciul legislaţie, avizare şi documentare juridică a fost implicat în proiecte pe termen mediu şi lung de elaborare a actelor normative, pentru pregătirea şi punerea în practică a reglementărilor privind conglomeratele financiare şi implementarea Noului Acord de Capital (Basel II). Astfel, a fost acordată asistenţă de specialitate pentru elaborarea actelor normative emise de Banca Naţională a României în vederea aplicării legislaţiei din 2006 privind (i) instituţiile de credit şi adecvarea capitalului şi (ii) supravegherea suplimentară a instituţiilor de credit, a societăţilor de asigurare şi/sau de reasigurare, a societăţilor de servicii de investiţii financiare şi a societăţilor de administrare a investiţiilor dintr-un conglomerat financiar.

Totodată, a fost acordată asistenţă juridică pentru proiectele legislative privind: (i) activitatea de creditare desfăşurată de instituţii financiare nebancare şi (ii) emisiunea obligaţiunilor ipotecare.

Serviciul legislaţie, avizare şi documentare juridică a analizat şi avizat 81 de contracte şi acte adiţionale încheiate de centrala băncii, 25 de ordine ale guvernatorului privind constituirea comisiilor şi 18 ordine şi scrisori ale guvernatorului. La solicitarea instituţiilor de credit, au fost întocmite 44 de scrisori de răspuns privind aplicarea sau interpretarea juridică a reglementărilor emise de Banca Naţională a României. De asemenea, s-au întocmit proiecte de răspuns pentru 17 petiţii şi pentru 105 lucrări transmise Băncii Naţionale a României de instituţii ale statului sau alte persoane juridice.

Serviciul contencios, mediere diferende şi asistenţă contractuală a asigurat reprezentarea Băncii Naţionale a României în instanţele judecătoreşti într-un număr de 180 de dosare, având 417 termene de judecată. De asemenea, au fost analizate şi avizate 107 contracte încheiate de centrala băncii, 244 de ordine de angajare/transfer personal, 60 de contracte individuale de muncă, precum şi 186 de acte adiţionale. Au fost totodată analizate şi avizate 72 de documentaţii aferente cererilor de executare silită prin poprire.

Consilierii juridici din sucursale au reprezentat Banca Naţională a României în instanţele judecătoreşti în 3 082 dosare, cu peste 10 760 termene de judecată.

6. Activitatea de restituire a obiectelor din metale preţioase confiscate abuziv în timpul regimului comunist

Acţiunea de restituire a metalelor preţioase confiscate abuziv în timpul regimului comunist a început în anul 1990 şi s-a desfăşurat în baza prevederilor Decretului nr. 244/1978 privind regimul metalelor preţioase în România. În condiţiile prevederilor legale menţionate mai sus, iniţial au făcut obiectul restituirilor metalele preţioase declarate prin lege ca fiind permise la deţinere persoanelor fizice – în principal bijuteriile, ducaţii austro-ungari, unele monede turceşti. Pentru obiectele din metale preţioase valorificate, care nu se mai regăseau fizic în gestiunea băncii, au fost restituite beneficiarilor, în perioada 1990-1994, 115,8 kg aur dentar, cantitate echivalentă cu conţinutul în aur fin al bunurilor confiscate. După anul 1994, ca urmare a modificării normelor de aplicare a prevederilor Decretului nr. 244/1978, pentru metalele preţioase care nu se mai regăseau fizic în gestiunea BNR s-a plătit contravaloarea în lei a cantităţilor de metale fine conţinute în bunurile confiscate.

Odată cu modificarea cadrului legislativ referitor la deţinerea şi circulaţia metalelor preţioase, ca urmare a intrării în vigoare a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 190/2000 referitoare la regimul metalelor preţioase în România şi a Legii nr. 591/2004 pentru modificarea şi completarea acesteia, au fost create condiţiile necesare pentru ca persoanele fizice să-şi poată redobândi toate categoriile de metale preţioase confiscate înainte de anul 1990, chiar şi pe cele care, potrivit legislaţiei anterioare, erau declarate interzise la deţinere, precum monedele, topiturile şi lingourile.

Cea mai recentă modificare a legislaţiei referitoare la restituirea metalelor preţioase confiscate abuziv în perioada 1946-1990 a fost făcută prin Legea nr. 82 din 2.04.2007, prin care s-a stabilit termenul (31 decembrie 2009) până la care persoanele fizice şi juridice pot solicita restituirea obiectelor din metale preţioase şi pietre preţioase.

În perioada 1 ianuarie 1990-30 aprilie 2007, au fost restituite persoanelor fizice 2 686,8 kg aur, din care fizic 811,4 kg aur fin (30,2 la sută din total), respectiv 216,0 kg sub formă de monede, 479,6 kg ca bijuterii sau sub altă formă şi 115,8 kg ca aur dentar. Pentru 1 875,4 kg aur fin (69,8 la sută din total), s-a achitat beneficiarilor contravaloarea în lei a bunurilor din aur confiscate care nu mai există fizic.

La sfârşitul anului 2006, pe rolul instanţelor de judecată, în vederea soluţionării, se aflau încă 3 260 procese de restituire a metalelor preţioase. În perioada 1 ianuarie-30 aprilie 2007, la Sucursala Municipiului Bucureşti au fost primite 1 092 de scrisori care urmează să se constituie în acţiuni de revendicare deschise la nivelul instanţelor judecătoreşti, precum şi 163 hotărâri de restituire.

Prin constituirea în anul 2005, la nivelul Sucursalei Municipiului Bucureşti, a Serviciului metale preţioase, au fost asigurate condiţiile necesare pentru ca Banca Naţională a României să dispună de capacitatea de a soluţiona, în termene scurte, solicitările adresate de către persoanele păgubite. Astfel, există premisele ca restituirile estimate a se realiza în perioada care a mai rămas până la finalizarea acţiunii să fie efectuate în mod corespunzător, asigurându-se despăgubirea tuturor persoanelor care solicită până la sfârşitul anului 2009 restituirea obiectelor confiscate.

7. Arhiva şi Muzeul BNR

În anul 2006, activitatea Arhivei generale şi a Muzeului BNR a fost orientată pe trei coordonate care au vizat: conservarea şi prelucrarea documentelor, valorificarea arhivei şi a colecţiilor Muzeului BNR, pregătirea proiectelor anului aniversar 2007, când se împlinesc 140 de ani de la instituirea Sistemului monetar naţional modern.

Conservarea şi prelucrarea documentelor s-au concretizat în numeroase activităţi specifice domeniului arhivistic, cele de mare amploare fiind următoarele:

- iniţierea programului de arhivare electronică şi analogică a documentelor din arhiva istorică a BNR şi finalizarea primei etape a acestui program, respectiv scanarea şi microfilmarea integrală a documentelor din fondul arhivistic *Serviciul Secretariat*, perioada 1880-1941;
- finalizarea proiectelor de modernizare a Arhivei generale a BNR iniţiate încă din anul 2003;

– includerea în circuitul public, prin sala de studiu a BNR, a mai multor inventare arhivistice (de exemplu, fondul arhivistic *Serviciul Secretariat*, perioada 1931-1937).

Valorificarea documentelor din Arhiva generală şi a colecţiilor Muzeului BNR s-a materializat într-o serie de acţiuni:

– Simpozionul anual de numismatică (4 mai 2006), la care au participat reputaţi specialişti de la Biblioteca Academiei Române, Institutele de Arheologie ale Academiei din Bucureşti şi Iaşi, instituţii muzeale de prestigiu din întreaga ţară, precum şi preşedinţii Societăţii Numismatice din Republica Moldova şi Societăţii de Heraldică şi Genealogie „Paul Gore" din Chişinău;

– *Simpozionul de istorie şi civilizaţie bancară Cristian Popişteanu*, cu tema *Parteneri ai Băncii Naţionale a României în sistemul de credit autohton – băncile comerciale 1880-1948*, dedicat împlinirii a 126 de ani de la înfiinţarea BNR (31 mai 2006), la care au participat reprezentanţi ai mediului universitar, ai conducerilor executive ale băncilor comerciale, ai presei scrise şi audio-vizuale. Cu acest prilej, a fost lansată lucrarea *Banca Naţională a României şi arhitectura*, întocmită prin valorificarea fondului arhivistic al BNR, autor prof. dr. arhitect Nicolae Lascu. Simpozionul a fost urmat de festivitatea acordării premiilor Fundaţiei Culturale Magazin Istoric, precum şi de vernisarea expoziţiei *Emisiuni de titluri de valoare din România în perioada 1900-1946;*

– Întruniri ale Cercului de istorie bancară dedicate lansării unor lucrări de istorie, precum şi omagierii lui Constantin Angelescu, guvernator al BNR în perioada 1931-1934;

– Participarea în grupul de lucru organizat la nivelul BNR având ca obiectiv realizarea unor baze de date statistice istorice;

– la sala de studiu a Arhivei generale au fost studiate de către cercetători materiale pentru documentarea unor teme precum: *Analiza preţurilor de detaliu pentru unele produse şi servicii în perioada 1913-2005*; *Finanţarea efortului de război al României 1939-1945*; *IAR Braşov 1925-1945*; *Datoria externă a României după al Doilea Război Mondial* etc.

Pregătirea proiectelor anului aniversar 2007, între care restructurarea Muzeului BNR şi organizarea expoziţiei permanente *Incursiune în istoria leului*, a impus, în primul rând, dezvoltarea bazei materiale a secţiei de istorie bancară a Muzeului BNR, precum şi consolidarea colecţiei numismatice.

În anul 2006, *Comisia de achiziţii pentru completarea patrimoniului Muzeului BNR* a identificat şi achiziţionat documente şi piese numismatice deosebit de valoroase, precum: o colecţie de cărţi poştale, datând din primele decenii ale secolului XX, formată din 88 de ilustrate având ca tematică sedii de bănci şi instituţii de credit româneşti, 32 de ilustrate reprezentând sedii ale Băncii Naţionale de pe întreg cuprinsul ţării; 96 de acţiuni ale BNR; 392 piese din colecţia doctorului Eugeniu Proca, una dintre cele mai importante colecţii numismatice româneşti din perioada postbelică, acoperind aproape toate capitolele istoriei

circulaţiei monetare de pe teritoriul României, de la monedele cetăţilor greceşti din Dobrogea până la emisiunile contemporane.

Totodată, Serviciul tezaurul central din cadrul Direcţiei emisiune, tezaur şi casierie a cedat Muzeului BNR 1 545 monede şi medalii româneşti din aur, emise în perioada 1868-1944, fiind astfel în măsură să expunem una dintre cele mai importante colecţii de monede româneşti moderne din aur.

Pe aceeaşi linie a dezvoltării şi consolidării colecţiilor Muzeului BNR, s-au întocmit materiale documentare pentru susţinerea unor posibile acţiuni de recuperare a patrimoniului BNR confiscat abuziv sub regimul comunist. Ne referim, în primul rând, la cele peste 400 de tablouri, tapiserii şi sculpturi achiziţionate de BNR, mai ales după 1920. Operele unor mari artişti români – Grigorescu, Andreescu, Aman, Luchian, Petraşcu, Tonitza, Iser, Steriadi, Ressu, Pallady, Dărăscu, Han, Stork, Jalea, Măţăoanu, Severin, Iordănescu – au înnobilat palatele Băncii Naţionale până în anul 1953, când cele mai multe dintre ele au fost transferate la Muzeul Naţional de Artă al RPR. În acelaşi timp, prin Ordinul nr. 651/1953 a fost predat Academiei Române Muzeul numismatic al BNR, iar Muzeul aurului, inclusiv mobilierul adecvat pentru păstrarea obiectelor au fost predate în anul 1955 Sfatului Popular al Capitalei şi Academiei RPR.

Capitolul XII. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2006

1. Considerații generale

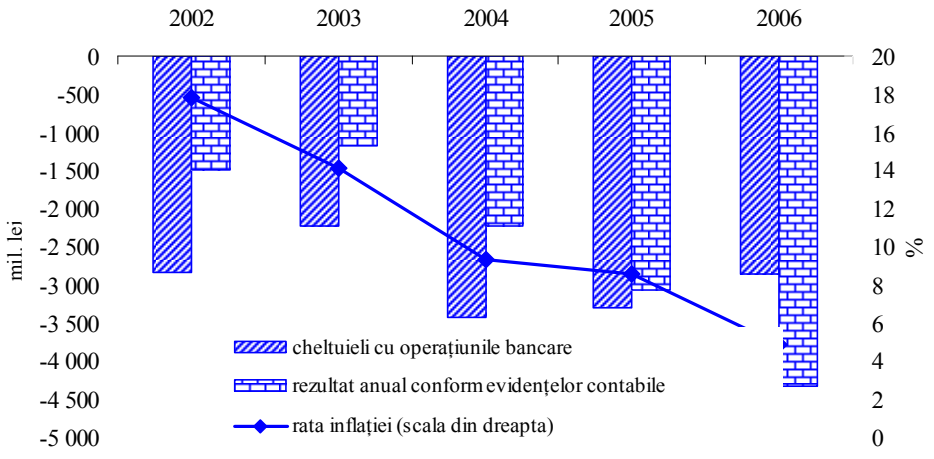
În conformitate cu Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, obiectivul fundamental de activitate al băncii centrale îl constituie asigurarea şi menținerea stabilității prețurilor. Statutul actual al autorității monetare este armonizat cu reglementările privind funcționarea Băncii Centrale Europene, cu legislația Uniunii Europene şi, în particular, cu prevederile Tratatului Comunității Europene referitoare la independența băncii centrale.

Având ca scop esențial realizarea obiectivelor de natură monetară, Banca Națională a României, în conformitate cu *acquis*-ul comunitar, nu trebuie să urmărească îndeplinirea concomitentă a unor performanțe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului, banca centrală manifestând, însă, preocuparea constantă pentru limitarea cheltuielilor proprii de funcționare.

Începând cu exercițiul financiar 2005, Banca Națională a României aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană (Ghidul nr. 10/2002 al Băncii Centrale Europene din data de 5 decembrie 2002 privind cadrul legal pentru contabilitatea şi raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale), în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Îndeplinirea obiectivului fundamental de activitate al Băncii Naționale a României prin reducerea ratei inflației în perioada de analiză 2002-2006 (de la 17,8 la sută dec. 2002/dec. 2001 la 4,87 la sută dec. 2006/dec. 2005) s-a efectuat în condițiile administrării eficiente a resurselor publice aflate la dispoziția băncii centrale.

Evoluția cheltuielilor BNR cu operațiuni bancare
- valori ajustate cu inflația la 31.12.2006 -

Cheltuielile operaţionale ale anului 2006 sunt mai mici faţă de cele înregistrate în anul 2005 cu 7 la sută (249 418 mii lei), dar rezultatul financiar la 31 decembrie 2006, respectiv pierderea, a fost cu 41 la sută mai mare decât cea a anului 2005 (1 269 227 mii lei), datorită aprecierii monedei naţionale la sfârşitul anului 2006.

De subliniat este faptul că şi în anul 2006 volumul cheltuielilor proprii de funcţionare a băncii centrale a continuat să scadă, astfel că acestea au reprezentat 3,45 la sută din cheltuielile totale faţă de 4,32 la sută în anul precedent. De asemenea, ponderea cheltuielilor cu personalul în cheltuielile totale ale băncii a reprezentat 1,78 la sută faţă de o medie de 2,94 la sută în perioada 2002-2005.

2. Costurile reducerii inflaţiei

Urmărirea realizării de către Banca Naţională a României a obiectivului de asigurare şi menţinere a stabilităţii preţurilor, în contextul caracteristicilor actuale ale economiei, a condus la înregistrarea de către banca centrală a poziţiei de debitor net al sistemului bancar, fapt ce a determinat creşterea substanţială a cheltuielilor cu dobânzile plătite instituţiilor de credit în cadrul operaţiunilor de sterilizare monetară şi a influenţat nefavorabil rezultatele financiare ale Băncii Naţionale a României.

Poziţia băncii centrale de debitor net al sistemului bancar la data de 31 decembrie 2006 a fost generată de *poziţia netă a lichidităţii sistemului bancar*[1] în sumă de 11 078 406 mii lei. Valoarea acestui indicator reflectă existenţa unui surplus structural de lichiditate în sistemul bancar – situaţie care, în consecinţă, a impus necesitatea intervenţiei băncii centrale prin absorbţia lichidităţii excedentare, în scopul evitării presiunilor inflaţioniste.

Structura bilanţieră sintetică la 31 decembrie 2006 (tabel 1) evidenţiază următoarele aspecte:

– 99 la sută din total active sunt reprezentate de activele externe;

– 58 la sută din total pasive reprezintă disponibilităţi atrase de Banca Naţională a României de la instituţiile de credit pentru îndeplinirea obiectivelor de politică monetară (46 la sută – rezerve minime obligatorii ale instituţiilor de credit şi 12 la sută – depozite atrase de la acestea);

– 10 la sută din total pasive reprezintă disponibilităţile Trezoreriei statului la Banca Naţională a României.

[1] Determinată ca diferenţă, la 31 decembrie 2006, între depozitele instituţiilor de credit la banca centrală (11 103 415 mii lei) şi creditele acordate acestora (25 009 mii lei).

Tabel 1. Structura bilanţieră la 31 decembrie 2006

ACTIVE	Randament mediu anual - % -	**PASIVE**	Rata medie de dobândă anuală - % -
Active externe **99%**	2,53	Rezerve minime ale instituţiilor de credit (în lei 18% şi, respectiv, valută 28% din total) **46%**	lei: 1,77 valută: 0,74
		Depozite atrase de la instituţii de credit **12%**	8,22
		Numerar în circulaţie **19%**	-
		Pasive externe **17%**	5,08
		Disponibilităţile Trezoreriei (în lei 0,2 %, în valută 9,8%) **10%**	lei: 6,47 valută: 0,71
Alte active **1%**	-	Capital, rezerve ş.a. **-4%**	-

La 31 decembrie 2006, activele externe ale băncii au fost finanţate în proporţie de 59 la sută din fondurile atrase de la instituţiile de credit prin utilizarea instrumentelor specifice politicii monetare, la care se adaugă 10 la sută reprezentând disponibilităţile Trezoreriei statului.

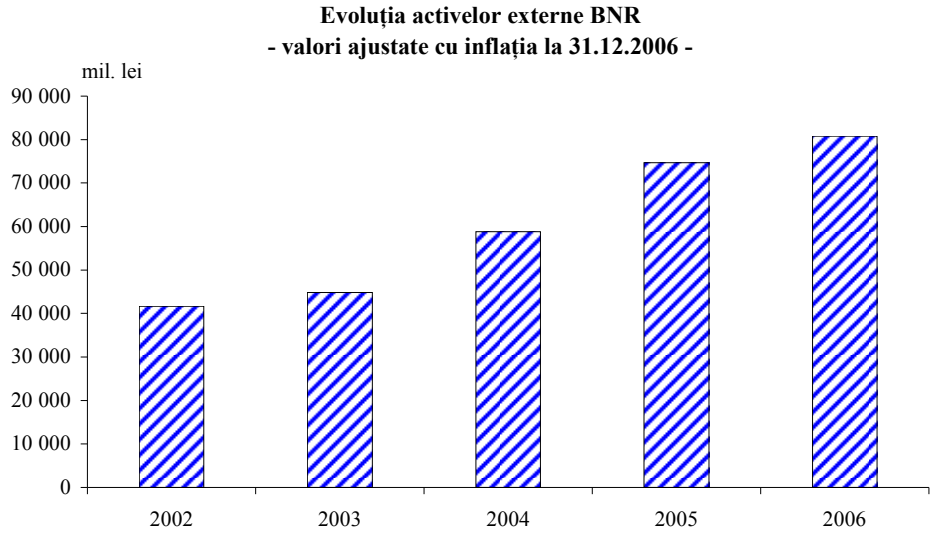
Aşa cum este evidenţiat în tabelul 1, fructificarea activelor externe a generat un randament mediu anual de 2,53 la sută. Însă, pentru unele pasive (surse ale activelor externe) s-au înregistrat rate medii de dobândă anuală (plătite de BNR) mult mai ridicate decât randamentul mediu anual al activelor (încasat de BNR), respectiv de 8,22 la sută la depozitele atrase; 6,47 la sută la disponibilităţile în lei ale Trezoreriei şi 5,08 la sută la pasivele externe.

Prin urmare, rezultatul financiar al Băncii Naţionale a României (pierdere) a fost influenţat în mod direct şi substanţial de diferenţa dintre veniturile obţinute din administrarea rezervelor internaţionale pe piaţa externă (activul bilanţier) şi costurile aferente folosirii instrumentelor de politică monetară pe piaţa internă (pasivul bilanţier), soldul negativ fiind determinat de diferenţialul de rată a dobânzii dintre piaţa externă şi cea internă. În general, randamentele pieţelor internaţionale sunt semnificativ mai mici decât ratele de dobândă plătite pentru atragerea de la instituţiile de credit a excesului de lichiditate în scopul îndeplinirii obiectivelor de politică monetară (în anul 2006 veniturile nete din administrarea rezervelor internaţionale au fost de 1 657 875 mii lei, în timp ce cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operaţiunilor de politică monetară au însumat 1 889 359 mii lei, respectiv cu 14 la sută mai mult).

Pierderea rezultată reprezintă implicit costul îndeplinirii obiectivului stabilit de lege, în competenţa băncii centrale, privind asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor – fapt concretizat prin continuarea, şi în anul 2006, a procesului de dezinflaţie.

3. Administrarea rezervelor internaţionale

Activele externe s-au majorat efectiv în cursul anului 2006 cu 13,5 la sută (3 830 milioane EUR), ca urmare, în principal, a veniturilor din administrarea rezervei internaţionale şi majorării disponibilităţilor valutare ale Ministerului Finanţelor Publice la banca centrală (graficul de mai jos).

Rezultatele sintetice aferente administrării rezervelor internaţionale înregistrate în cursul anului 2006 s-au concretizat în obţinerea de venituri în sumă de 2 617 145 mii lei şi realizarea unor cheltuieli în sumă de 959 270 mii lei, rezultând un profit de 1 657 875 mii lei (tabel 2).

Tabel 2. Rezultatele tranzacţiilor efectuate în cursul anului 2006

mii lei

	Venituri	Cheltuieli	Profit/pierdere
Titluri denominate în valută	1 546 836	273 126	1 273 710
Alte deţineri şi operaţiuni în valută	1 070 261	685 823	384 438
Aur	48	321	-273
Total	**2 617 145**	**959 270**	**1 657 875**

4. Efectele aprecierii monedei naţionale

În anul 2006, a avut loc o apreciere nominală de 8 la sută a monedei naţionale faţă de moneda euro (curs oficial la 1 ianuarie 2006: 3,6771 RON/EUR; la 31 decembrie 2006: 3,3817 RON/EUR), respectiv de 17 la sută faţă de dolarul SUA (curs oficial la 1 ianuarie 2006: 3,1078 RON/USD; la 31 decembrie 2006: 2,5676 RON/USD).

În principal, ca urmare a deţinerii unor active nete semnificative în EUR şi USD, aprecierea monedei naţionale pe tot parcursul anului 2006 a influenţat nefavorabil în mod substanţial rezultatele Băncii Naţionale a României, conducând la înregistrarea la 31 decembrie 2006, potrivit politicii contabile introduse în 2005, conform legii, pentru armonizarea cu standardele BCE, a unor diferenţe nefavorabile semnificative din reevaluarea activelor şi pasivelor în sumă de 3 840 933 mii lei, reprezentând 89 la sută din pierderea totală a băncii (tabel 3).

Tabel 3. Diferenţe din reevaluare la 31 decembrie 2006

mii lei

	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanţului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit şi pierdere)
Titluri denominate în valută	8 762	200 229
Alte deţineri în valută	149 538	3 640 704
Aur	1 216 044	-
Total	**1 374 344**	**3 840 933**

De altfel, în condiţiile aplicării standardelor internaţionale de contabilitate specifice băncilor centrale, 2006 este al doilea an în care diferenţele nefavorabile din reevaluarea efectuată la finele exerciţiului financiar (3 840 933 mii lei) sunt înregistrate pe cheltuială, nemaifiind compensate, aşa cum s-a procedat până la 31 decembrie 2004, cu diferenţele favorabile din reevaluare (în sumă de 1 374 344 mii lei), rămase în sold la 31 decembrie 2006.

5. Concluzii

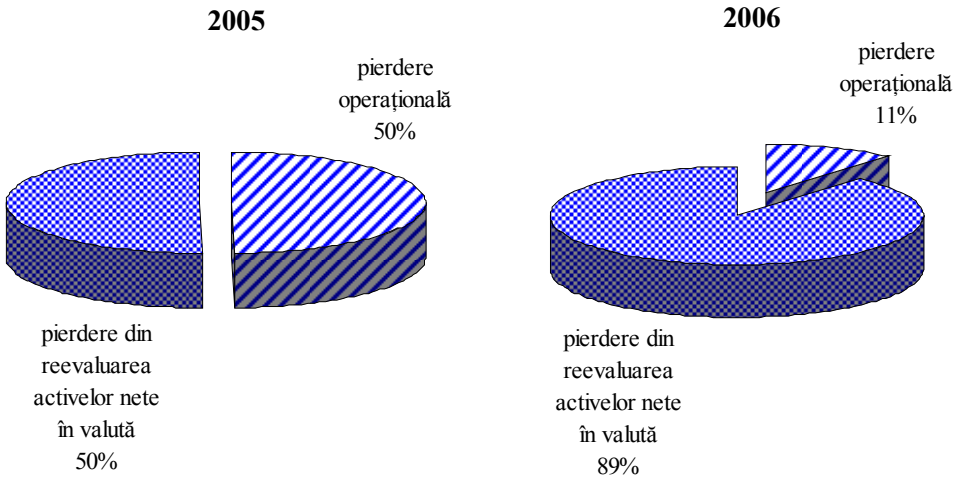
Ca urmare a evoluţiilor evidenţiate mai sus, rezultatul în funcţie de activităţile Băncii Naţionale a României, aferent exerciţiului financiar 2006, se prezintă astfel:

Tabel 4. Rezultatul exerciţiului financiar 2006

mii lei

Activitatea	Venituri	Cheltuieli	Rezultat financiar
Politica monetară	469	1 889 359	-1 888 890
Administrarea rezervelor internaţionale	2 617 145	959 270	+1 657 875
Emisiunea monetară	94 846	139 903	-45 057
Alte operaţiuni inclusiv costurile de funcţionare	49 915	264 541	-214 626
Subtotal – activitatea operaţională	**2 762 375**	**3 253 073**	**-490 698**
Reevaluarea activelor şi pasivelor la 31.12.2006	-	3 840 933	-3 840 933
TOTAL	**2 762 375**	**7 094 006**	**-4 331 631**

Structura pierderii financiare a BNR

Din graficele referitoare la structura pierderii financiare, se observă că numai 11 la sută din pierderea anului 2006 (faţă de 50 la sută în anul 2005) provine din activitatea operaţională a băncii centrale, având ca obiectiv fundamental asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor. Restul de 89 la sută din pierderea anului 2006 (comparativ cu numai 50 la sută în anul 2005) a fost generat de influenţe exogene, provenite din aprecierea accentuată la data de 31 decembrie 2006 a monedei naţionale faţă de cursul de evaluare a soldului net valutar al Băncii Naţionale a României; în consecinţă, valoarea în lei a activelor valutare nete a scăzut, rezultând diferenţe nefavorabile (care se înregistrează pe pierderi) între cursul efectiv din ultima zi a anului 2006 (3,3817 RON/EUR; 2,5676 RON/USD) şi cursul de evaluare a soldului net valutar la acea dată (3,6664 RON/EUR; 2,8920 RON/USD). Subliniem faptul că diferenţele nefavorabile rezultate din reevaluarea activului net valutar, deşi nu sunt generate de activitatea curentă a Băncii Naţionale a României, ci de fluctuaţiile pieţei valutare, se înregistrează tot în contul de profit şi pierdere (ca şi pierderea operaţională) din raţiuni de prudenţă economică (conform prevederilor Ghidului nr. 10/2002 al Băncii Centrale Europene din data de 5 decembrie 2002 privind cadrul legal pentru contabilitatea şi raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale). Subliniem că diferenţele nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie 2006 (în sumă de 3 840 933 mii lei) au fost mai mari cu 149 la sută (+2 301 443 mii lei) comparativ cu cele înregistrate la finele anului 2005 (în valoare de 1 539 490 mii lei).

Faţă de cele menţionate mai sus, rezultă că eficienţa activităţii Băncii Naţionale a României este fidel reflectată de rezultatul financiar operaţional. Astfel, se constată evoluţia pozitivă în sensul diminuării cu 68 la sută a pierderii operaţionale a anului 2006 faţă de nivelul anului anterior, ca urmare a evoluţiilor favorabile înregistrate la toate categoriile de activităţi, după cum urmează:

Tabel 5. Rezultatul operaţional al exerciţiilor financiare 2005 şi 2006

mii lei

Activitatea	Rezultat operaţional		Variaţie procentuală (%)
	2005	2006	
Politica monetară	-2 030 011	-1 888 890	-7
Administrarea rezervelor internaţionale	+809 677	+1 657 875	+105
Emisiunea monetară	-47 335	-45 057	-5
Alte operaţiuni inclusiv costurile de funcţionare	-255 245	-214 626	-16
Pierderea operaţională	**-1 522 914**	**-490 698**	**-68**

Din tabelul de mai sus rezultă că diminuarea semnificativă a pierderii operaţionale a Băncii Naţionale a României în anul 2006 faţă de anul anterior se datorează, în principal, reducerii pierderii rezultate din operaţiunile de politică monetară şi creşterii concomitente, în mod semnificativ, a profitului din operaţiunile de administrare a rezervelor internaţionale.

Potrivit prevederilor art. 43, alin.1, pct. b) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României, pierderea exerciţiului financiar 2006 (4 331 631 mii lei), precum şi cea rămasă neacoperită din anul 2005 (2 286 660 mii lei), totalizând 6 618 291 mii lei, se reportează, urmând a fi acoperită din profiturile viitoare. Subliniem faptul că pe primele cinci luni ale anului 2007 banca centrală a obţinut un profit operaţional de 413 557 mii lei (echivalentul a 123 milioane euro – la cursul mediu al perioadei ianuarie-mai 2007), ceea ce reprezintă o îmbunătăţire faţă de acelaşi interval din anul 2006, când s-a înregistrat o pierdere operaţională de 414 588 mii lei (124 milioane euro).

În concluzie, acţionând în interes public, în scopul combaterii inflaţiei şi consolidării poziţiei valutare a statului, Banca Naţională a României a înregistrat, în condiţiile expuse anterior, pierderi operaţionale. Acestea reprezintă, în esenţă, costul dezinflaţiei realizate de România şi în anul 2006 – o condiţie fundamentală, atât pentru consolidarea economiei de piaţă funcţionale în scopul asigurării integrării României în Uniunea Europeană începând cu 1 ianuarie 2007, cât şi pentru adoptarea monedei euro.

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2006

(auditate de Deloitte)

Deloitte.

Deloitte Audit SRL
Şos. Nicolae Titulescu nr. 4-8
Intrare Est, Etaj 3
Sector 1, Bucureşti, 011141
Romania

Tel: +40 (21) 222 16 61
Fax: +40 (21) 222 16 60
www.deloitte.ro

Reg.Com. J40/6775/1995
C.U.I. 7756924

Către Consiliul de Administrație al Băncii Naționale a României

RAPORTUL AUDITORULUI FINANCIAR

Raport asupra situațiilor financiare

1 Am auditat situațiile financiare anexate ale Băncii Naționale a României ("Banca"), care cuprind bilanțul la data de 31 decembrie 2006, contul de profit si pierdere pentru anul încheiat la acea dată, si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte note explicative. Situațiile financiare menționate se refera la:

- Total active: 93.847.342 mii lei
- Activ net/Total capitaluri: (4.608.263) mii lei
- Rezultatul net al exercițiului financiar: 4.331.631 mii lei, pierdere

Responsabilitatea conducerii pentru situațiile financiare

2 Conducerea Societatii este responsabila pentru întocmirea si prezentarea adecvata a acestor situații financiare in conformitate cu Normele pentru organizarea şi conducerea contabilității Băncii Naționale a României Nr. 2/2005 („Normele 2/2005") şi cu politicile contabile descrise în notele explicative la situațiile financiare. Aceasta responsabilitate include: proiectarea, implementarea si menținerea unui control intern relevant pentru întocmirea si prezentarea adecvata a situațiilor financiare care sa nu contina denaturări semnificative, datorate fraudei sau erorii; selectarea si aplicarea politicilor contabile adecvate; elaborarea unor estimări contabile rezonabile in circumstanțele date.

Responsabilitatea auditorului

3 Responsabilitatea noastră este ca, pe baza auditului efectuat, sa exprimam o opinie asupra acestor situații financiare. Noi am efectuat auditul conform Standardelor de Audit emise de Camera Auditorilor Financiari din România. Aceste standarde cer ca noi sa respectam cerințele etice, sa planificam si sa efectuam auditul in vederea obținerii unei asigurări rezonabile ca situațiile financiare nu cuprind denaturări semnificative.

4 Un audit consta in efectuarea de proceduri pentru obținerea probelor de audit cu privire la sumele si informațiile prezentate in situațiile financiare. Procedurile selectate depind de raționamentul profesional al auditorului, incluzând evaluarea riscurilor de denaturare semnificativa a situațiilor financiare, datorate fraudei sau erorii. In evaluarea acestor riscuri, auditorul ia in considerare controlul intern relevant pentru întocmirea si prezentarea adecvata a situațiilor financiare ale Societatii pentru a stabili procedurile de audit relevante in circumstanțele date, dar nu si in scopul exprimării unei opinii asupra eficientei controlului intern al Societatii. Un audit include, de asemenea, evaluarea gradului de adecvare a politicilor contabile folosite si rezonabilitatea estimărilor contabile elaborate de către conducere, precum si evaluarea prezentării situațiilor financiare luate in ansamblul lor.

Audit. Tax. Consulting. Financial Advisory.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu

5 Consideram ca probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza opiniei noastre de audit.

Opinia

6 În opinia noastră, situațiile financiare prezintă cu fidelitate, sub toate aspectele semnificative, poziția financiară a Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2006, precum şi performanța sa financiară pentru anul încheiat la acea dată, în conformitate cu Normele pentru organizarea şi conducerea contabilității Băncii Naționale a României Nr. 2/2005 („Normele 2/2005") şi cu politicile contabile descrise în notele explicative la situațiile financiare.

Alte aspecte

7 Situațiile financiare ataşate sunt pregătite pe baza prevederilor legale şi a regulamentelor contabile aplicabile Băncii Naționale a României în vigoare la 31 decembrie 2006. Prin urmare, situațiile financiare ataşate nu sunt pentru uzul persoanelor care nu sunt informate în legătură cu aceste prevederi legale şi regulamente contabile, şi anume Normele pentru organizarea şi conducerea contabilității Băncii Naționale a României Nr. 2/2005 („Normele 2/2005").

Deloitte Audit SRL
Bucureşti, 28 mai 2007

Bilanţul contabil al Băncii Naţionale a României

mii RON

	Nota	**31 decembrie 2006**	**31 decembrie 2005**
Disponibilităţi băneşti şi alte valori		**9 544**	**7 347**
Metale şi pietre preţioase, din care:		**78 731**	**80 654**
Aur la alte standarde		61 278	65 763
Alte metale şi pietre preţioase		17 453	14 891
Active externe, din care:		**92 583 888**	**71 178 408**
Disponibil în DST la FMI		949	1 678
Aur monetar	*4*	5 434 487	5 305 039
Depozite la vedere	*5*	4 173 792	4 150 051
Depozite la termen	*6*	34 366 297	22 260 270
Plasamente în valută	*7*	714 992	817 219
Valori mobiliare denominate în valută	*8*	31 726 647	33 989 306
Titluri împrumutate	*9*	12 119 021	-
Participaţii externe:	*10*	4 047 703	4 654 845
din care FMI		*3 979 358*	*4 576 023*
Valori mobiliare denominate în lei		**30**	**-**
Credite acordate instituţiilor de credit, din care:	*11*	**0**	**0**
Credite acordate instituţiilor de credit		11 800	16 800
Credite în litigiu		13 209	13 209
Provizion specific de risc de credit-principal		-25 009	-30 009
Alte active		**266 434**	**389 529**
Credite acordate salariaţilor		600	741
Imobilizări	*12*	231 167	228 848
Stocuri		2 965	5 514
Titluri de participare	*13*	2 302	2 240
Decontări cu bugetul statului	*14*	15 662	26 602
Conturi de regularizare		84 289	220 991
Alte active		25 285	19 371
Provizioane pentru creanţe aferente altor active	*15*	-95 836	-114 778
Dobânzi de încasat		**908 715**	**607 825**
Dobânzi de încasat	*16*	914 783	613 893
Provizioane de risc de credit-dobândă	*17*	-6 068	-6 068
TOTAL ACTIVE		**93 847 342**	**72 263 763**

(continuare)

mii RON

	Nota	**31 decembrie 2006**	**31 decembrie 2005**
Numerar în circulaţie	*18*	**17 365 933**	**12 739 492**
Titluri emise de BNR		**1 741 600**	**16 492 600**
Pasive externe, din care:		**16 392 800**	**6 024 700**
Obligaţii faţă de instituţii financiare internaţionale, din care:		4 308 025	5 463 672
împrumuturi FMI	*19*	*4 245 476*	*5 137 882*
Depozite atrase la vedere		-	221 134
Depozite atrase la termen		-	-
Împrumuturi de la bănci	*20*	11 791 403	2 533
Alocaţii în DST de la FMI	*21*	293 372	337 361
Disponibilităţi ale instituţiilor de credit la BNR, din care:		**53 265 929**	**32 725 122**
Conturi curente ale instituţiilor de credit		17 223 634	9 479 744
Disponibilităţi în regim special		4 334	1 980
Depozite ale instituţiilor de credit		9 356 660	6 731 800
Rezerve obligatorii în valută		26 680 480	16 508 971
Conturi instituţii de credit în faliment		821	2 627
Disponibilităţi ale Trezoreriei Statului	*22*	**9 561 994**	**3 721 491**
Alte pasive		**24 541**	**23 767**
Împrumuturi, datorii asimilate şi alte disponibilităţi atrase		1 819	2 291
Creditori		9 440	7 454
Personal şi conturi asimilate		1 970	1 668
Decontări cu bugetul statului		4 059	4 282
Conturi de regularizare		920	2 440
Alte pasive		6 333	5 632
Dobânzi de plătit	*23*	**102 808**	**29 462**
Capital, fonduri şi rezerve, din care:		**-4 608 263**	**507 129**
Capital		30 000	30 000
Rezerve		605 684	607 575
Cont special de reevaluări	*25*	1 374 344	2 931 958
Pierderea exerciţiului financiar		-4 331 631	-3 062 404
Rezultat reportat		-2 286 660	-
TOTAL PASIVE		**93 847 342**	**72 263 763**

Contul de profit şi pierdere al Băncii Naţionale a României

pentru exerciţiul financiar încheiat la 31 decembrie 2006

mii RON

	Nota	**31 decembrie 2006**	**31 decembrie 2005**
Venituri din dobânzi	*26*	2 593 955	1 682 754
Cheltuieli cu dobânzile	*27*	-2 403 078	-2 510 912
Rezultat net din dobânzi		**190 877**	**-828 158**
Venituri din taxe şi comisioane	*28*	90 370	119 737
Cheltuieli cu taxe şi comisioane	*29*	-37 542	-74 101
Rezultat net din taxe şi comisioane		**52 828**	**45 636**
Pierderi nete realizate din operaţiuni valutare	*30*	-297 443	-374 909
Pierderi nete realizate din operaţiuni cu titluri	*31*	-124 013	-14 576
Pierderi nete realizate din operaţiuni cu metale preţioase	*32*	-291	-446
Pierderi nete din diferenţe din reevaluare	*33*	-3 840 933	-1 539 490
Rezultat net al operaţiunilor financiare		**-4 262 680**	**-1 929 421**
Cheltuieli cu emisiunea monetară	*34*	-105 072	-81 631-
Venituri/(cheltuieli) din provizioane de risc de credit	*35*	5 000	-97 362-
Pierderi din creanţe nerecuperabile neacoperite cu provizioane		-	-
Alte cheltuieli din operaţiuni specifice		-288	-
Alte venituri din operaţiuni specifice		4 476	32 057
Rezultat net al operaţiunilor specifice		**-95 884**	**-146 936**
Alte venituri		26 867	8 162
Cheltuieli cu personalul		-125 792	-109 550
Cheltuieli administrative		-29 385	-30 100
Cheltuieli cu amortizarea activelor fixe-corporale şi necorporale		-21 592	-19 217
Alte cheltuieli generale		-66 870	-52 820
PIERDERI nete aferente exerciţiului financiar		**-4 331 631**	**-3 062 404**

Note explicative

1. Informaţii generale

Banca Naţională a României („Banca" sau „BNR") a fost înfiinţată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în Strada Lipscani nr. 25, Bucureşti, România. Banca este condusă de un Consiliu de administraţie. Conducerea executivă este exercitată de către guvernator, prim-viceguvernator şi de doi viceguvernatori. Membrii Consiliului de administraţie sunt numiţi de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deţinut de către statul român.

Operaţiunile Băncii în decursul anului 2006 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României („Legea nr. 312/2004"), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepţia prevederilor privind raportarea financiară, care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislaţia Uniunii Europene şi, în particular, cu prevederile privind independenţa Băncii Centrale din cadrul Tratatului Comunităţii Europene.

În conformitate cu legislaţia în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum şi sarcina de a reglementa şi supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode şi politici contabile semnificative

a) Întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare

Situaţiile financiare ale Băncii Naţionale a României sunt întocmite conform principiilor şi regulilor contabile prevăzute de standardele internaţionale de contabilitate, aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană şi cuprind: bilanţul, contul de profit şi pierdere şi notele explicative.

Situaţiile financiare pentru exerciţiul financiar 2006 au fost întocmite în conformitate cu Norma pentru organizarea şi conducerea contabilităţii Băncii Naţionale a României („Norma nr. 2/2005"). Aceasta stabileşte principiile şi regulile contabile de bază, forma şi conţinutul situaţiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile Standardelor Internaţionale de Contabilitate aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, şi anume Ghidul nr. 10/2002 al Băncii Centrale Europene din data de 5 decembrie 2002 privind cadrul legal pentru contabilitatea şi raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale („Ghidul BCE nr. 10/2002"). Politicile contabile au fost aplicate în mod consistent de către Bancă pentru exerciţiul financiar 2006 şi sunt în conformitate cu cele practicate în anul precedent.

b) Bazele întocmirii

Situaţiile financiare sunt întocmite ţinând cont de principiul continuităţii activităţii şi sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei.

Veniturile şi cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar şi nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite (contabilitatea de angajamente).

c) Distribuţia venitului net al Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează la bugetul statului o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exerciţiului financiar şi a pierderii exerciţiilor precedente, rămasă neacoperită din alte surse.

d) Principii contabile semnificative

Prevalenţa economicului asupra juridicului: tranzacţiile sunt înregistrate şi prezentate în concordanţă cu substanţa şi realitatea lor economică şi nu doar cu forma juridică.

Prudenţa: evaluarea activelor şi pasivelor, precum şi recunoaşterea veniturilor sunt realizate în mod prudent. Exercitarea prudenţei nu permite subevaluarea deliberată a activelor/ veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Evenimentele ulterioare datei bilanţului: activele şi pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanţului anual şi data la care situaţiile financiare sunt adoptate de Consiliul de administraţie, dacă aceste evenimente afectează situaţia activelor şi pasivelor la data bilanţului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanţului nu afectează situaţia activelor şi pasivelor la data bilanţului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situaţiilor financiare de a efectua evaluări corecte şi de a lua decizii, activele şi pasivele aferente nu vor fi ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor.

Pragul de semnificaţie: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit şi pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind imateriale pentru contextul de ansamblu şi pentru prezentarea situaţiilor financiare ale Băncii**.**

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situaţiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei nr. 2/2005 impune conducerii să facă unele estimări şi presupuneri care influenţează valorile raportate ale activului şi pasivului, precum şi ale veniturilor şi cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite faţă de aceste estimări. Aceste estimări sunt revizuite periodic şi, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deşi aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situaţiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoaşterea activelor şi pasivelor

Activele/pasivele financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanţ dacă:

– este probabil ca un beneficiu economic viitor asociat cu activul/pasivul respectiv va intra/ ieşi în/din patrimoniul Băncii;

– toate riscurile şi avantajele asociate cu activul/pasivul respectiv au fost transferate efectiv Băncii; şi

– valoarea activului/ pasivului poate fi măsurată în mod credibil.

Activele şi pasivele financiare sunt recunoscute iniţial la valoarea de achiziţie, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziţia valutară

Poziţia valutară reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferenţa dintre total active şi total pasive în valuta respectivă, cu unele excepţii. Aurul la standard internaţional este asimilat valutei, determinându-se poziţia aurului.

Elementele care nu sunt incluse în poziţia valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Creanţe ataşate - dobânzi de încasat, Datorii ataşate - dobânzi de plătit, Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operaţiuni în curs de clarificare, Cheltuieli în avans, sumele aferente operaţiunilor cu instituţiile financiare internaţionale denominate în DST, XBR, XDS.

În exerciţiul financiar 2006, Banca a deţinut poziţii valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât şi pentru aur (total creanţe mai mare decât total angajamente în valuta respectivă).

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

– poziţia valutară;

– poziţia aurului la standarde internaţionale;

– portofoliul de titluri de stat denominate în valută.

Costul mediu al poziţiei valutare se determină zilnic şi este un curs de schimb exprimat sub forma cotaţiei indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziţiei valutare lungi, achiziţiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achiziţiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deţinerea din ziua anterioară pentru a obţine un nou cost mediu al poziţiei valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziţiei valutare. În cazul poziţiei aurului, se aplică aceeaşi metodă.

Costul mediu al deţinerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) şi se obţine prin raportarea valorii de tranzacţie a deţinerii totale la valoarea nominală a deţinerii. Achiziţiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deţinerea din ziua anterioară pentru a obţine un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deţinerii de titluri în valută se obţine prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deţinerii la cost mediu ajustată cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achiziţiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viaţă a titlului, utilizând metoda lineară. Excepţie sunt titlurile cu discount care, la momentul achiziţiei, au o perioadă rămasă până la scadenţă mai mare de un an: acestea sunt contabilizate prin metoda ratei interne de rentabilitate.

Câştigurile/pierderile realizate din tranzacţiile valutare, tranzacţiile cu aur/argint la standarde internaţionale şi tranzacţiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deţinerii respective (Nota 2i şi Nota 2j).

La sfârşitul exerciţiului financiar, conform procedurii de reevaluare (Nota 2q), costul mediu al poziţiei valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută, care au generat diferenţe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv preţul de piaţă al titlurilor.

i) Tranzacţii valutare

Operaţiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data decontării tranzacţiei. Activele şi pasivele monetare exprimate în monedă străină la data bilanţului sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Conform metodei costului mediu pentru poziţia valutară lungă, orice vânzare de valută (ieşire din poziţia valutară) generează un câştig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achiziţiile depăşesc vânzările, câştigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferenţa între preţul mediu al vânzărilor din ziua respectivă şi costul mediu al achiziţiilor din ziua respectivă;
- dacă în cursul zilei vânzările depăşesc achiziţiile, câştigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
  - câştigul/pierderea din vânzările acoperite de achiziţiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achiziţiilor totale ale zilei cu diferenţa între preţul mediu al vânzărilor din ziua respectivă şi costul mediu al achiziţiilor din ziua respectivă;
  - câştigul/pierderea din vânzările acoperite de deţinerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferenţa dintre preţul mediu al vânzărilor din ziua respectivă şi costul mediu al poziţiei valutare din ziua precedentă.

j) Titluri denominate în valută

Primele/discounturile din achiziţia de titluri sunt amortizate pe durata de viaţă rămasă a titlurilor conform metodei lineare. Eşalonarea discountului/amortizarea primei este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Titlurile cu discount,

care au la momentul achiziţiei o perioadă rămasă până la scadenţă mai mare de un an, sunt contabilizate prin metoda ratei interne de rentabilitate.

Câştigul/pierderea din *vânzarea de titluri* se determină ca diferenţă între preţul de vânzare şi costul mediu al deţinerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câştigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidenţiază astfel:

– *efectul preţului de piaţă* determinat ca diferenţă dintre preţul de vânzare şi costul mediu net al deţinerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută;

– *efectul ratei dobânzii* determinat ca diferenţă dintre costul mediu net şi costul mediu al deţinerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută.

Creanţele de încasat aferente titlurilor se înregistrează lunar în conturi conform principiilor contabilităţii de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul de reevaluare.

Câştigul/pierderea din evaluarea la preţul pieţei se determină ca diferenţă între preţul de piaţă şi costul mediu net.

Împrumutul de titluri denominate în valută – realizat prin intermediul unui agent – se înregistrează prin reflectarea titlurilor împrumutate la un post bilanţier separat de celelalte titluri (vezi Nota 9). Cuponul aferent titlurilor împrumutate este încasat în continuare de Bancă şi contabilizat ca venit din dobânzi. Fondurile obţinute prin intermediul agentului pentru titlurile împrumutate sunt investite, de către agent, în depozite la termen şi operaţiuni *reverse repo*; astfel, fondurile obţinute sunt înregistrate ca împrumuturi în valută (vezi Nota 20), iar depozitele la termen şi operaţiunile *reverse repo* sunt recunoscute ca active (vezi Nota 6). Veniturile rezultate din dobânda aferentă depozitelor la termen şi din diferenţa între preţul de vânzare al titlurilor prin *reverse repo* şi preţul de cumpărare, respectiv cheltuielile cu marja de împrumut aferentă fondurilor obţinute prin împrumutul de titluri, sunt înregistrate pe bază brută (vezi Nota 26 şi Nota 27). În plus, Banca plăteşte agentului – pentru intermedierea operaţiunilor – o parte din venitul net obţinut din împrumutul de titluri, aceasta fiind înregistrată pe cheltuieli (vezi Nota 29).

k) Credite acordate instituţiilor de credit şi altor entităţi

Creditele sunt prezentate în bilanţ la valoarea principalului, mai puţin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active.

l) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societăţile în care Banca exercită influenţă semnificativă, sunt înregistrate la cost, conform prevederilor Normei nr. 2/2005, prezentele situaţii financiare nefiind consolidate.

m) Imobilizări corporale şi necorporale

Imobilizările corporale şi necorporale sunt prezentate în situaţiile financiare la cost sau cost reevaluat, minus amortizarea cumulată.

Ulterior, s-au făcut reevaluări ale imobilizărilor corporale în conformitate cu reglementările legale emise în acest scop, care ţin seama de inflaţie, utilitatea bunului, starea acestuia şi preţul pieţei. Cheltuielile generate de construcţia de imobilizări sunt capitalizate şi amortizate odată cu darea în folosinţă a activelor. Ultima reevaluare a imobilizărilor corporale a fost realizată la 31 decembrie 2001.

Cheltuielile generate de înlocuirea unei componente a elementelor de imobilizări corporale, incluzând cheltuielile cu modernizarea, sunt capitalizate. Alte cheltuieli cu reparaţiile şi întreţinerea sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere, la momentul efectuării lor, având statut de cheltuieli de exploatare.

Amortizarea este calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viaţă estimate pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele de viaţă estimate pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-50 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic	3 ani

n) Provizioane pentru deprecierea valorii activelor

În cadrul politicii monetare şi de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituţiilor de credit. BNR constituie provizioane de risc de credit conform normelor proprii aprobate de către Consiliul de administraţie al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanţelor Publice.

Provizioanele pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit şi pierdere şi deduse din total credite şi dobânzi de încasat.

Când creditul se consideră nerecuperabil şi toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, acesta este trecut pe pierderi şi înregistrat în contul de profit şi pierdere.

Provizioanele constituite de Bancă – altele decât cele pentru risc de credit – se suportă din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete. Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depăşeşte valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii imobilizărilor sunt anulate parţial/total în situaţia în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parţial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a imobilizărilor nu depăşeşte valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

o) Numerar în circulaţie

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor şi monedelor, asigură tipărirea, distribuirea şi administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanţă cu nevoile reale ale circulaţiei băneşti.

Numerarul în circulaţie se înregistrează la valoarea bancnotelor şi monedelor produse/primite de la Imprimeria BNR, Monetăria Statului şi alţi furnizori externi, mai puţin valoarea bancnotelor şi monedelor distruse şi a celor asimilate cu acestea (bancnotele şi monedele retrase din circulaţie, bancnotele şi monedele retrase din circulaţie nepreschimbate la termenul stabilit), valoarea bancnotelor şi monedelor trecute la colecţie şi a celor vândute ca produse numismatice, valoarea bancnotelor şi a monedelor din fondul de rezervă existente în Tezaurul central, la sucursalele judeţene ale Băncii şi aflate în expediţie între acestea.

p) Titluri emise de Bancă

Titlurile emise de Bancă reprezintă certificate de depozit denominate în lei vândute instituţiilor de credit din România. Acestea sunt emise cu discount şi sunt răscumpărate la scadenţă la valoarea nominală.

La emisiunea certificatelor de depozit, valoarea nominală se înregistrează în pasiv. Discountul aferent emisiunii se înregistrează în activ la cheltuieli în avans, urmând a fi amortizat utilizând metoda lineară pe durata de viaţă, ca o cheltuială curentă privind operaţiunile cu certificate de depozit, conform principiilor contabilităţii de angajamente.

q) Reevaluarea

Reevaluarea activelor şi pasivelor denominate în valută se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanţ, ca diferenţă între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) şi costul mediu al poziţiei valutare. Excepţii sunt activele şi pasivele denominate în DST care se reevaluează la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internaţional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie. Soldurile la sfârşitul exerciţiului sunt evaluate la cursurile comunicate la 31 decembrie 2006.

Reevaluarea la valoarea de piaţă se efectuează lunar pentru deţinerile de aur/argint la standarde internaţionale şi titlurile denominate în valută; diferenţele din reevaluarea la valoarea de piaţă se înregistrează în conturile de ajustare din bilanţ. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza preţului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotaţiei *fixing* de pe piaţa metalelor preţioase de la Londra, şi a

cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor denominate în valută se efectuează prin compararea preţului de piaţă (preţ mediu de piaţă) la finalul ultimei zile lucrătoare din lună cu costul mediu net al deţinerii de titluri.

Nu sunt permise compensări între diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deţineri de titluri, valută sau aur şi diferenţele favorabile din reevaluare aferente altor deţineri de titluri, valută sau aur.

La sfârşitul exerciţiului financiar, diferenţele nefavorabile din reevaluarea activelor şi pasivelor sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferenţele favorabile din reevaluare ale exerciţiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziţiei valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută, care au generat diferenţe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv preţul de piaţă al titlurilor. Diferenţele favorabile din reevaluarea activelor şi pasivelor în valută la sfârşitul exerciţiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

r) Pensiile şi beneficiile angajaţilor

Banca, în desfăşurarea normală a activităţii, execută plăţi către fondurile de stat româneşti pentru angajaţii săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate şi şomaj. Toţi angajaţii Băncii sunt incluşi în sistemul de pensii de stat.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plăteşte la pensionare angajaţilor săi un beneficiu care este calculat în funcţie de salariul la data pensionării. Banca recunoaşte datoria aferentă beneficiilor la pensionare la data la care acestea sunt datorate salariaţilor Băncii.

s) Recunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor

Veniturile şi cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilităţii de angajamente. Pierderile/câştigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în Contul de profit şi pierdere. Aceste câştiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferenţă faţă de costul mediu al activului respectiv.

Diferenţele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt transferate direct într-un cont special de reevaluare.

La sfârşitul exerciţiului financiar, diferenţele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în Contul de profit şi pierdere dacă sunt mai mari decât diferenţele favorabile din reevaluare înregistrate anterior în contul special de reevaluare aferent. Nu se realizează compensare între diferenţele din reevaluare pentru diferitele deţineri de titluri, valută şi aur.

t) Capitalul social şi rezervele statutare

Capitalul este deţinut în întregime de stat şi nu este divizat în acţiuni. La 31 decembrie 2006 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite la data de 1 ianuarie 2005 în conformitate cu Legea nr. 312/2004 – prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă. La 31 decembrie 2006, rezervele statutare prezintă sold zero, fiind utilizate pentru acoperirea pierderii exerciţiului financiar 2005 (vezi Nota 2u). Rezervele statutare se majorează anual prin repartizări de până la 60 la sută din profitul rămas după virarea la buget a cotei de 80 la sută din veniturile nete.

u) Acoperirea pierderii

Acoperirea pierderii exerciţiului financiar se realizează din sursele disponibile, în următoarea ordine de prioritate: a) contul special de reevaluare la 31 decembrie 2004; b) rezervele statutare; c) profiturile viitoare.

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activităţile Băncii sunt de natură financiară şi operaţională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura şi menţine stabilitatea preţurilor. Principalele categorii de riscuri financiare la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate şi riscul de piaţă. Riscul de piaţă include riscul valutar şi riscul de dobândă.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităţilor de tranzacţionare, acordare de credite, efectuare de investiţii şi emitere de scrisori de garanţie.

Riscul de credit asociat cu activităţile de tranzacţionare şi de investiţii este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a riscului de piaţă. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri cu cele mai bune ratinguri de credit, prin monitorizarea activităţilor şi ratingurilor acestora, cât şi prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Banca este expusă riscului de credit, în principal, ca rezultat al activităţii de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituţiile de credit interne. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanţul contabil. Creditele pe termen scurt în lei acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu titluri de stat emise de Guvernul României sau cu depozite la termen. Totuşi, Banca poate, în cazuri extreme, să acorde credite negarantate băncilor şi altor instituţii de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice. Riscul de credit a scăzut în mod constant datorită reducerii portofoliului de credite al Băncii.

Expunerea maximă la riscul de credit, reprezentând pierderea maximă contabilă care ar trebui recunoscută la data întocmirii bilanţului în situaţia în care împrumutaţii nu îşi pot îndeplini obligaţiile contractuale, iar valoarea justă a oricăror garanţii este zero, este estimată ca fiind în sumă de 600 mii lei (31 decembrie 2005: 741 mii lei).

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanţă al instituţiilor de credit din România. Obiectivul principal al operaţiunilor derulate zilnic este asigurarea existenţei unei lichidităţi corespunzătoare pe piaţa internă.

Banca gestionează în acelaşi timp şi rezerva valutară externă, prin planificare şi diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligaţiilor valutare.

c) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal, datorită expunerii la fluctuaţiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piaţă, în măsura în care activele şi pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente sau rata dobânzii se modifică în perioade diferite sau în procente diferite.

Pentru creanţele şi datoriile financiare în lei, Banca urmăreşte corelarea ratelor curente de dobândă de pe piaţă. Obţinerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active şi pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuşi, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici faţă de beneficiile previzionate.

Pentru creanţele şi datoriile financiare în valută, Banca încearcă să menţină o poziţie netă pozitivă. Sunt utilizate în diferite proporţii instrumente cu dobândă fixă şi variabilă. Ratele de dobândă aferente activelor şi datoriilor financiare în valută sunt prezentate în notele ce ilustrează elementele bilanţiere respective.

d) Riscul valutar

Principalele valute deţinute de Bancă sunt EUR şi USD. Datorită aprecierii monedei naţionale şi a volatilităţii pieţelor financiare, există un risc de pierdere de valoare în ceea ce priveşte activele monetare denominate în valută. Poziţiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacţiile de schimb valutar. Există, de asemenea, un risc bilanţier legat de posibilitatea creşterii echivalentului în lei a pasivelor monetare nete în valută, ca urmare a fluctuaţiilor cursului de schimb.

Pentru a evita pierderile care pot fi generate de fluctuaţiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaţionale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obţine o distribuţie echilibrată pe valute, menţinând o poziţie valutară lungă.

Activele şi pasivele denominate în EUR, USD şi alte valute la data bilanţului sunt prezentate în Nota 36.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine la final de an au fost:

Valuta	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005	Creştere/ descreştere (-) %
RON/EUR	3,3817	3,6771	-8,0
RON/USD	2,5676	3,1078	-17,4

4. Aur monetar

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Lingouri de aur în formă standard	1 464 000	1 428 857
Monede	755 749	738 554
Depozite externe	3 214 738	3 137 628
Total	**5 434 487**	**5 305 039**

La 31 decembrie 2006 Banca are plasat un singur depozit extern în valoare de 3 214 738 mii lei. Preţul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2006 a fost de 52,49 lei/g pentru stocul deţinut de Bancă, în greutate totală de 103 553,76 kg (la 31 decembrie 2005 preţul de 51,23 lei/g pentru stocul deţinut de Bancă, în greutate totală de 103 553,37 kg).

5. Depozite la vedere

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Depozite la vedere la instituţii internaţionale	4 133 275	4 008 003
Depozite la vedere la bănci centrale	40 173	141 919
Depozite la vedere la bănci din străinătate	344	129
Total	**4 173 792**	**4 150 051**

La data de 31 decembrie 2006, poziţia depozite la vedere cuprinde: disponibilul la BRI, în sumă de 4 133 275 mii lei (31 decembrie 2005: 4 008 003 mii lei), reprezentând contravaloarea a 1 221 899 mii EUR (31 decembrie 2005: 1 089 781 mii EUR), 455 mii USD (31 decembrie 2005: 235 mii USD) şi 5 mii CHF (31 decembrie 2005: 17 mii CHF), depozite la vedere constituite la bănci centrale, dintre care cele mai semnificative sunt cele de la Bundesbank 21 909 mii lei (6 479 mii EUR) (31 decembrie 2005: 56 602 mii lei, respectiv 15 393 mii EUR), Banca Japoniei 13 407 mii lei (623 592 mii JPY) (31 decembrie 2005: 45 088 mii lei, respectiv 1 701 465 mii JPY), Banca Angliei 1 691 mii lei (335 mii GBP) (31 decembrie 2005: 35 613 mii lei, respectiv 6 649 mii GBP) şi depozitul la vedere constituit la Banque Generale de Bruxelles, în sumă de 344 mii lei (102 mii EUR) (31 decembrie 2005: 129 mii lei, respectiv 35 mii EUR).

6. Depozite la termen

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Depozite la termen la bănci centrale	500 060	362 882
Depozite la termen la bănci din străinătate	22 074 835	21 897 388
Depozite la termen constituite din fonduri obținute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută	770 280	-
Depozite plasate prin operațiuni *reverse repo* din fonduri obținute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută	11 021 122	-
Total	**34 366 297**	**22 260 270**

La data de 31 decembrie 2006, depozitele la termen constituite la bănci din străinătate sunt în sumă de 22 074 835 mii lei (31 decembrie 2005: 21 897 388 mii lei), reprezentând contravaloarea a 4 740 000 mii EUR (31 decembrie 2005: 3 430 000 mii EUR), 2 305 500 mii USD (31 decembrie 2005: 2 059 000 mii USD) şi 25 000 mii GBP (31 decembrie 2005: 538 800 mii GBP).

La 31 decembrie 2006, depozitele la termen la bănci centrale includ depozitul *overnight* constituit la Banca Olandei în valoare de 292 855 mii lei (86 600 mii EUR) (31 decembrie 2005: 16 363 mii lei, respectiv 4 450 mii EUR) şi cel de la Federal Reserve Bank of New York de 207 205 mii lei (80 700 mii USD) (31 decembrie 2005: 346 520 mii lei, respectiv 111 150 mii USD).

La 31 decembrie 2006, depozitele la termen constituite prin intermediul unui agent din fonduri obținute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută sunt în sumă de 770 280 mii lei, reprezentând contravaloarea a 300 000 mii USD.

La 31 decembrie 2006, depozitele plasate – prin intermediul unui agent – prin operațiuni *reverse repo*, din fonduri obținute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută, sunt în sumă de 11 021 122 mii lei, reprezentând contravaloarea a 4 292 383 mii USD, şi sunt garantate cu titluri de stat SUA.

7. Plasamente în valută

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Plasamente la Banca Mondială, din care:		
– în depozite, din care:	362 369	297 167
- depozit la vedere la FED	551	683
– în titluri	339 433	520 052
Altele	13 190	-
Total	**714 992**	**817 219**

În luna octombrie 2002, BNR şi BIRD au semnat un contract de administrare de investiții prin care BIRD a devenit consultantul şi mandatarul Băncii pentru administrarea unor active externe limitate la 20 la sută din rezerva valutară

internațională. La 31 decembrie 2006, plasamentele administrate de BIRD (depozite) sunt în valoare de 361 818 mii lei – echivalent a 140,9 milioane USD (31 decembrie 2005: 296 484 mii lei – echivalent a 95,2 milioane USD).

La 31 decembrie 2006, plasamentele Băncii administrate de Banca Mondială (în titluri) în conformitate cu contractul de administrare de investiții sunt în valoare de 339 433 mii lei – 132,1 milioane USD (31 decembrie 2005: 520 052 mii RON – 167,3 milioane USD).

8. Valori mobiliare denominate în valută

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Titluri cu discount – Agenții neguvernamentale	441 310	-
Titluri cu discount – Trezoreria SUA	102 690	913 381
Titluri cu discount – Trezorerii europene	2 174 411	3 416 608
Titluri cu cupon – Trezoreria SUA	-	8 854 768
Titluri cu cupon – Banca Reglementelor Internaționale (MTI)	-	228 950
Titluri cu cupon – Trezorerii europene	15 353 299	20 575 599
Titluri cu cupon – Instituții de credit şi bănci	9 734 463	-
Titluri cu cupon – Organizații financiare internaționale – BIS (MTI)	3 920 474	-
Total	**31 726 647**	**33 989 306**

Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile europene, SUA şi BRI au rată de dobândă fixă. Ratele de dobândă variază între 2,5 la sută şi 5,75 la sută pe an pentru titlurile în EUR (2005: între 2 la sută şi 6 la sută pe an), între 3,13 la sută şi 6 la sută pe an pentru cele în USD (2005: între 2,25 la sută şi 6,63 la sută pe an) şi între 3,5 la sută şi 5,2 la sută pentru cele în GBP.

9. Titluri împrumutate

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Titluri cu cupon – Agenții neguvernamentale SUA	291 088	-
Titluri cu cupon – Trezoreria SUA	11 572 224	-
Titluri cu cupon – Banca Reglementelor Internaționale (MTI)	255 709	-
Total	**12 119 021**	-

La data de 31 decembrie 2006, Banca deține titluri cu cupon, denominate în USD, cedate cu împrumut prin intermediul unui agent, în valoare de 12 119 021 mii lei. Fondurile obținute (vezi Nota 20) prin intermediul agentului pe baza titlurilor

împrumutate sunt investite în operațiuni *reverse repo* şi depozite la termen (vezi Nota 6).

10. Participații externe

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Cota de participare a României la FMI	3 979 358	4 576 023
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale	68 345	78 822
Total	**4 047 703**	**4 654 845**

Banca a înregistrat la acest post fondurile guvernamentale reprezentând cota de participare la alte instituții financiare internaționale.

Banca, în conformitate cu Legea nr. 97/1997, exercită toate drepturile şi obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI.

Cota de participare a României la FMI este înregistrată ca activ în DST. La 31 decembrie 2006 şi la 31 decembrie 2005, cota de participare totală a României la FMI era de 1 030 milioane DST. Banca acționează ca depozitar pentru depozitele FMI în lei legate de participare.

Fiecare stat membru al FMI are un cont curent în DST la FMI, utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut şi a altor operațiuni aferente între statele membre şi FMI. Acest cont este purtător de dobândă la acelaşi nivel ca şi dobânzile la alocațiile FMI în DST.

11. Credite acordate instituțiilor de credit

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Credite acordate instituțiilor de credit	11 800	16 800
Credite în litigiu	13 209	13 209
Provizion specific de risc de credit principal	-25 009	-30 009
Sold la sfârşitul anului	**-**	**-**

Creditele acordate instituțiilor de credit se referă la un credit curent acordat unei bănci în faliment, respectiv Credit Bank S.A.

Volumul creditelor acordate la data de 31 decembrie 2006 a scăzut deoarece au fost efectuate rambursări pe parcursul anului 2006 la creditul acordat Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2000 (31 decembrie 2005: 16 800 mii lei). Totodată, se află în sold creditul acordat Credit Bank S.A. înainte de intrarea în faliment (31 decembrie 2005: 13 209 mii lei). Creditele

acordate Credit Bank S.A. sunt provizionate în totalitate. Se menţin provizioanele constituite la data de 31 decembrie 2005, cu precizarea că cel constituit pentru creditul acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 26/2000 s-a diminuat corespunzător ratelor rambursate pe parcursul anului 2006.

12. Imobilizări

mii RON

	Terenuri şi clădiri	**Echipamente**	**Imobilizări în curs**	**Imobilizări necorporale**	**Total**
Cost sau cost reevaluat					
La 31 decembrie 2005	246 148	74 014	9 261	13 186	342 609
Intrări	2 369	15 011	11 937	1 395	30 712
Ieşiri	-1 365	-4 053	-	-307	-5 725
Transferuri	-	-	-3 138	-	-3 138
La 31 decembrie 2006	247 152	84 972	18 060	14 274	364 458
Amortizare cumulată					
La 31 decembrie 2005	69 125	38 856	-	5 780	113 761
Amortizarea în cursul anului	9 570	8 610	-	3 412	21 592
Ieşiri	-1 174	-581	-	-307	-2 062
La 31 decembrie 2006	77 521	46 885	-	8 885	133 291
Valoare netă contabilă la 31 decembrie 2006	**169 631**	**38 087**	**18 060**	**5 389**	**231 167**
La 31 decembrie 2005	177 023	35 158	9 261	7 406	228 848

La 31 decembrie 2006, categoria „echipamente" include mijloace fixe achiziţionate în leasing financiar (31 decembrie 2006: valoarea brută – 22 203 mii lei, respectiv amortizarea acumulată – 7 613 mii lei; 31 decembrie 2005: valoarea brută – 21 209 mii lei, respectiv amortizarea cumulată – 7 429 mii lei).

Pe parcursul anului 2006, au fost încheiate trei contracte de leasing reprezentând echipamente informatice având valoarea de inventar 994 mii lei, amortizarea totală pe anul 2006 fiind de 184 mii lei.

13. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost, conform prevederilor Normei nr. 2/2005, prezentele situaţii financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare, în sumă de 2 302 mii lei, la 31 decembrie 2006, sunt formate din acţiunile deţinute de Bancă la TRANSFOND S.A. (2 240 mii lei) – societate pe acţiuni care furnizează servicii de decontare a operaţiunilor interbancare pentru băncile din România (acestea reprezintă 33 la sută din capitalul social

al TRANSFOND S.A.) şi 8 acţiuni la SWIFT, achiziţionate prin realocare la data de 20 februarie 2006, în valoare totală de 18 220 EUR (62 mii lei).

Informaţiile financiare sintetizate ale TRANSFOND-S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Capitaluri proprii	146 907	173 277
Total active	168 946	206 765
Profit net pentru exerciţiul financiar	25 959	55 786

14. Decontări cu bugetul statului

Soldul datoriei bugetului de stat către BNR s-a diminuat pe parcursul anului 2006 deoarece au fost efectuate rambursări de sume Băncii de către Ministerul Finanţelor Publice, reprezentând fie diferenţe de preţ, în cazul aurului restituit populaţiei, conform hotărârilor judecătoreşti, fie diferenţe de curs în cazul valutei confiscate care a fost restituită.

15. Provizioane pentru creanţe aferente altor active

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Provizioane pentru:		
Creanţa BNR de la KOLAL BV Amsterdam (a)	71 966	89 958
Garanţii plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (b)	23 848	24 798
Datorie S.C. Logic Telecom (sumă în litigiu) (c)	22	22
	95 836	**114 778**

a) Datoria KOLAL BV Amsterdam faţă de BNR va fi suportată pe cheltuielile Băncii eşalonat pe o perioadă de 5 ani, începând cu anul 2006, conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 68/2001 privind reglementarea situaţiei creanţelor Băncii Naţionale a României şi Casei de Economii şi Consemnaţiuni faţă de Banca Dacia Felix-S.A. În anul 2006 a fost diminuat provizionul cu suma de 17 992 mii lei, la nivelul primei tranşe suportate de Bancă din cele cinci stabilite. Provizionul este o poziţie corectivă a postului bilanţier „Conturi de regularizare", respectiv cheltuieli înregistrate în avans, cont în care a fost preluată datoria KOLAL BV Amsterdam faţă de Bancă.

b) La 31 decembrie 2006, echivalentul în lei al garanţiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. a fost diminuat cu suma de 950 mii lei, pe baza evoluţiei cursului de schimb. Prin urmare, provizionul aferent înregistrează valoarea de 23 848 mii lei la finalul exerciţiului financiar 2006.

c) Provizionul aferent creanţei Băncii faţă de firma S.C. Logic Telecom este înregistrat ca urmare a falimentului firmei şi a acţionării în justiţie de către Bancă.

Provizioanele de la punctele b şi c sunt o poziţie corectivă a postului bilanţier „Alte active".

16. Dobânzi de încasat

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Dobânzi de încasat aferente:		
Titlurilor în valută	773 773	560 787
Depozitelor şi plasamentelor în valută	88 253	43 929
Titlurilor împrumutate	44 037	
Aurului	-	18
Creditelor acordate băncilor	6 068	6 068
Altor active	2 652	3 091
Total	**914 783**	**613 893**

17. Provizioane de risc de credit – dobândă

La data de 31 decembrie 2006 se menţine provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 26/2000.

18. Numerar în circulaţie

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Bancnote	17 233 690	12 624 139
Monede	132 243	115 353
Total	**17 365 933**	**12 739 492**

19. Împrumuturi FMI

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Depozite de la FMI	3 979 377	4 364 480
Acorduri de finanţare	266 099	773 402
Total	**4 245 476**	**5 137 882**

Între anii 1992 şi 2004, România şi Fondul Monetar Internaţional (FMI) au semnat cinci acorduri de asistenţă financiară pentru o sumă totală de 1 886 milioane DST, cu scopul principal de a susţine balanţa de plăţi externe pe termen scurt. La 31 decembrie 2006, din fondurile utilizate era datorată suma de 68,8 milioane DST (2005: 182,5 milioane DST).

Facilităţile de asistenţă financiară sunt purtătoare ale unei rate variabile de dobândă, stabilită de FMI, care la 31 decembrie 2006 este de 5,48 la sută pe an (31 decembrie 2005: 4,25 la sută pe an).

La data de 31 decembrie 2006, soldul contului FMI în valoare de 1 158 367 049 XDS (echivalent 4 474 429 mii lei) a fost reevaluat pe baza cursului XDS confirmat de FMI.

20. Împrumuturi de la bănci

La data de 31 decembrie 2006, Banca deţine împrumuturi în sumă de 11 791 403 mii lei (4 592 383 mii USD) garantate cu valori mobiliare denominate în valută. Operaţiunea se realizează prin intermediul unui agent. Fondurile împrumutate (vezi Nota 9) sunt investite în operaţiuni *reverse repo* şi depozite la termen (vezi Nota 6).

21. Alocaţii în DST de la FMI

Banca a înregistrat în alocaţiile la DST un împrumut nerambursabil cu aceeaşi rată de dobândă ca şi contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2006, alocaţiile în DST de la FMI sunt purtătoare ale unei rate de dobândă de 4,07 la sută pe an (31 decembrie 2005: 3,03 la sută pe an).

22. Disponibilităţi ale Trezoreriei Statului

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Cont curent în lei al Trezoreriei Statului	229 581	1 570 029
Cont curent în valută al Trezoreriei Statului	9 332 413	2 151 462
Total	**9 561 994**	**3 721 491**

Conturile curente ale Trezoreriei Statului sunt purtătoare de dobândă variabilă.

23. Dobânzi de plătit

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Dobânzi de plătit aferente:		
Împrumuturilor externe	6 877	5 874
Împrumuturilor garantate cu valori mobiliare denominate în valută	43 211	-
Rezervelor minime ale instituţiilor de credit	10 338	5 731
Depozitelor instituţiilor de credit	41 414	14 065
Disponibilităţilor Trezoreriei Statului	968	1 337
Alte pasive	-	2 455
Total	**102 808**	**29 462**

24. Tranzacţii cu entităţi cu care se află în relaţii speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei Statului, dispune de conturi curente la BNR care fac obiectul comisioanelor începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acţionează ca agent de înregistrare al Trezoreriei Statului în ceea ce priveşte titlurile de stat şi certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaţionale şi asigură serviciul datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor Consiliului de administraţie, o influenţă asupra altor două instituţii de stat: Imprimeria BNR şi Monetăria Statului.

Totalul achiziţiilor de bancnote şi monede efectuate de Bancă de la cele două entităţi în decursul anului 2006 s-a ridicat la 64 968 mii lei (31 decembrie 2005: 48 135 mii lei). La data de 31 decembrie 2006 nu există nici o datorie de plată către aceste două entităţi. Tranzacţiile au fost efectuate în condiţii comerciale normale.

Banca exercită o influenţă semnificativă asupra TRANSFOND S.A., o entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operaţiunilor interbancare între băncile din România. În data de 8 aprilie 2005 a devenit operaţional sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real), la care s-au adăugat pe parcursul anului modulele SENT (modul pentru plăţi de mică valoare – administrat integral de TRANSFOND S.A.) şi SaFIR (modul pentru titluri de stat şi certificate de depozit emise de Bancă – administrat de Bancă).

TRANSFOND S.A. primeşte pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la băncile participante la decontare, precum şi procente diferenţiate stabilite prin contracte în relaţia cu celelalte module ale Sistemului Electronic de Plăţi. Totalul comisioanelor plătite de către Bancă către TRANSFOND S.A. în anul 2006 a fost de 34 207 mii lei (31 decembrie 2005: 71 241 mii lei). La data de 31 decembrie 2006 conform facturilor emise de Bancă, TRANSFOND S.A. are o datorie de 217 mii lei, iar Banca are de plătit conform facturilor emise de TRANSFOND S.A. suma de 1 835 mii lei. Aceste decontări au fost efectuate în luna ianuarie 2007.

25. Cont special de reevaluări

mii RON

	31 decembrie 2006	**31 decembrie 2005**
Diferenţe nete favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2004	-	773 854
Diferenţe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor şi pietrelor preţioase	1 216 044	1 081 602
Diferenţe favorabile din reevaluarea valutei (reevaluare la cursul de schimb de la data bilanţului)	149 538	1 075 485
Titluri denominate în valută (reevaluare la valoarea de piaţă)	8 762	1 017
Total	**1 374 344**	**2 931 958**

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferenţele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2006. Nu sunt permise compensări între diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deţineri de titluri, valută sau aur şi diferenţele favorabile din reevaluare aferente altor deţineri de titluri, valută sau aur. Diferenţele nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie 2006 au fost înregistrate în contul de profit şi pierdere.

26. Venituri din dobânzi

mii RON

	31 decembrie 2006	**31 decembrie 2005**
Operaţiuni în valută/ aur		
Dobânzi şi venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	1 534 843	1 274 980
Depozite la termen şi operaţiuni *reverse repo* aferente împrumuturilor cu titluri	139 293	-
Plasamente în valută	919 017	401 915
Disponibilităţi în DST	265	1 437
Depozite în aur	19	310
Total venituri din dobânzi aferente operaţiunilor în valută/ aur	**2 593 437**	**1 678 642**
Operaţiuni în lei		
Dobânzi şi venituri similare provenind din:		
Credite acordate instituţiilor de credit	503	4 033
Alte venituri	15	79
Total venituri din dobânzi aferente operaţiunilor în lei	**518**	**4 112**
Total venituri din dobânzi	**2 593 955**	**1 682 754**

În exerciţiul financiar 2006, veniturile din dobânzi aferente valorilor mobiliare externe provin din eşalonarea discountului rezultat din achiziţii, efectul favorabil al ratei dobânzii din vânzări de valori mobiliare şi veniturile din acumularea de cupon.

Veniturile din dobânzi aferente titlurilor împrumutate (vezi Nota 6) sunt generate de investirea în depozite şi operaţiuni *reverse repo*, prin intermediul unui agent, a fondurilor obţinute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută. Aceste venituri sunt reflectate pe bază brută.

27. Cheltuieli din dobânzi

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Operaţiuni în valută		
Dobânzi şi cheltuieli similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	338 751	304 629
Împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută	137 024	-
Depozite atrase de la instituţii de credit şi Ministerul Finanţelor Publice	-	124 110
Credite acordate de Fondul Monetar Internaţional	35 033	47 919
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operaţiunilor în valută	**510 808**	**476 658**
Operaţiuni în lei		
Dobânzi şi cheltuieli similare provenind din:		
Depozite la termen atrase de la instituţiile de credit	960 700	1 207 212
Rezerva minimă obligatorie de la instituţiile de credit	186 292	181 533
Contul curent al Trezoreriei statului	267 444	103 817
Certificate de depozit emise de Bancă	474 922	541 504
Alte cheltuieli	2 912	188
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operaţiunilor în lei	**1 892 270**	**2 034 254**
Total cheltuieli din dobânzi	**2 403 078**	**2 510 912**

În exerciţiul financiar 2006, cheltuielile din dobânzi aferente valorilor mobiliare externe provin din amortizarea primei nete rezultate din achiziţii şi efectul nefavorabil al ratei dobânzii din vânzări de valori mobiliare.

Cheltuielile din dobânzi aferente împrumuturilor garantate cu titluri denominate în valută (vezi Nota 20), efectuate prin intermediul unui agent, sunt reflectate pe bază brută.

28. Venituri din taxe şi comisioane

Veniturile din taxe şi comisioane reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operaţiunilor interbancare între instituţiile de credit româneşti şi a plăţilor către bugetul de stat.

29. Cheltuieli cu taxe şi comisioane

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Cheltuieli cu taxe şi comisioane în lei	34 543	71 240
Cheltuieli cu taxe şi comisioane în valută	2 999	2 861
Total cheltuieli din taxe şi comisioane	**37 542**	**74 101**

Cheltuielile cu taxe şi comisioane în lei reprezintă cheltuieli cu comisioanele pentru serviciile primite de Bancă, inclusiv pentru serviciile prestate de TRANSFOND S.A. – entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operaţiunilor interbancare între instituţiile de credit din România. TRANSFOND S.A. primeşte pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la instituţiile de credit participante la decontare (vezi Nota 24).

Cheltuielile cu taxe şi comisioane în valută includ comisionul în sumă de 454 mii lei plătit agentului pentru intermedierea operaţiunii de împrumut de titluri denominate în valută (vezi Nota 9).

30. Pierderi nete din operaţiuni valutare

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Venituri din operaţiuni valutare		
Venituri din diferenţe de curs	2 964	42 236
Dividende pentru acţiunile deţinute la Banca Reglementelor Internaţionale	8 722	8 199
Alte venituri din operaţiuni valutare	-	95
Total venituri din operaţiuni valutare	**11 686**	**50 530**
Cheltuieli din operaţiuni valutare		
Cheltuieli cu diferenţe de curs	-308 017	-423 894
Alte cheltuieli cu operaţiuni valutare	-1 112	-1 545
Total cheltuieli din operaţiuni valutare	**-309 129**	**-425 439**
Pierderi nete din operaţiuni valutare	**-297 443**	**-374 909**

Veniturile şi cheltuielile din diferenţe de curs din exerciţiul financiar 2006 sunt aferente ieşirilor de valută din poziţia valutară, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

31. Pierderi nete din operaţiuni cu titluri

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Venituri din operaţiuni cu titluri		
Câştiguri din operaţiuni cu titluri	12 001	84 010
Total venituri din operaţiuni cu titluri	**12 001**	**84 010**
Cheltuieli din operaţiuni cu titluri	**-136 014**	**-98 586**
Pierderi nete din operaţiuni cu titluri	**-124 013**	**-14 576**

Câştigurile/pierderile provin din vânzările de titluri denominate în valută, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

32. Câştiguri/pierderi din operaţiuni cu metale preţioase

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Venituri din operaţiuni cu metale preţioase	30	126
Cheltuieli din operaţiuni cu metale preţioase	-321	-572
Pierderi nete din operaţiuni cu metale preţioase	**-291**	**-446**

Cheltuielile din operaţiuni cu metale preţioase au fost determinate de diferenţele nefavorabile dintre preţul de piaţă şi costul mediu la lichidarea depozitelor externe, de taxele de depozitare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern (aproximativ 61 tone), precum şi de taxele de expertizare a metalelor preţioase aflate în Tezaurul central.

33. Pierderi nete din diferenţe din reevaluare

mii RON

	31 decembrie 2006	31 decembrie 2005
Cheltuieli cu diferenţe nefavorabile din reevaluare		
Reevaluarea activelor nete denominate în EUR şi USD	3 463 811	1 262 785
Reevaluarea activelor nete denominate în alte valute	176 893	61 482
Reevaluarea la valoarea de piaţă a titlurilor denominate în valută	200 229	215 223
Pierderi nete din diferenţe din reevaluare	**3 840 933**	**1 539 490**

Pierderile nete din diferenţe din reevaluare reprezentând diferenţele nefavorabile din reevaluare şi determinate la 31 decembrie 2006 pe baza metodei costului mediu sunt înregistrate în Contul de profit şi pierdere.

Nu sunt permise compensări între diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deţineri de titluri, valută sau aur şi diferenţele favorabile din reevaluare aferente altor deţineri de titluri, valută sau aur. Diferenţele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2006 sunt înregistrate în contul special de reevaluare (vezi Nota 2q).

Pierderile nete din diferenţe din reevaluare înregistrate la sfârşitul exerciţiului financiar în Contul de profit şi pierdere nu vor fi anulate în anii următori de eventualele câştiguri ulterioare din reevaluare.

34. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor şi baterea monedei metalice.

35. Venituri/cheltuieli din provizioane de risc de credit

Cheltuielile cu provizioane de risc de credit din anul 2006 reprezintă datoria Băncii Dacia Felix-S.A. către BNR, preluată ulterior de către firma KOLAL B.V. Amsterdam, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 68/2001 privind reglementarea situației creanțelor Băncii Naționale a României şi Casei de Economii şi Consemnațiuni față de Banca Dacia Felix-S.A.

36. Riscul valutar

Activele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2006 pot fi analizate astfel:

mii RON

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilităţi băneşti şi alte valori	9 441	59	44	-	-	-	9 544
Aur la alte standarde	-	-	-	-	61 278	-	61 278
Alte metale şi pietre preţioase	-	-	-	-	-	17 453	17 453
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	949	-	-	949
Aur monetar	-	-	-	-	5 434 487	-	5 434 487
Depozite la vedere	-	4 154 745	2 698	-	-	16 349	4 173 792
Depozite la termen	-	16 322 113	17 918 209	-	-	125 975	34 366 297
Plasamente în valută	-	13 189	701 803	-	-	-	714 992
Valori mobiliare denominate în valută	-	28 457 925	544 001	-	-	2 724 721	31 726 647
Titluri împrumutate	-	-	12 119 021	-	-	-	12 119 021
Participaţii externe	-	-	-	3 979 358	-	68 345	4 047 703
Valori mobiliare denominate în lei	30	-	-	-	-	-	30
Credite acordate instituţiilor de credit	11 800	-	-	-	-	-	11 800
Credite în litigiu	13 209	-	-	-	-	-	13 209
Provizion specific de risc de credit	-25 009	-	-	-	-	-	-25 009
Credite acordate salariaţilor	600	-	-	-	-	-	600
Imobilizări	231 167	-	-	-	-	-	231 167
Stocuri	2 965	-	-	-	-	-	2 965
Titluri de participare	2 302	-	-	-	-	-	2 302
Decontări cu bugetul statului	15 662	-	-	-	-	-	15 662
Conturi de regularizare	84 289	-	-	-	-	-	84 289
Alte active	25 285	-	-	-	-	-	25 285
Provizioane pentru creanţe aferente activelor	-71 988	-	-23 848	-	-	-	-95 836
Dobânzi de încasat	8 721	684 332	200 338	9	-	21 383	914 783
Provizioane de risc de credit-dobândă	-6 068	-	-	-	-	-	-6 068
Total active	**302 406**	**49 632 363**	**31 462 266**	**3 980 316**	**5 495 765**	**2 974 226**	**93 847 342**

36. Riscul valutar (continuare)
Pasivele băncii în lei şi valută la 31 decembrie 2006 pot fi analizate astfel:

mii RON

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	17 365 933	-	-	-	-	-	17 365 933
Titluri emise de BNR	1 741 600	-	-	-	-	-	1 741 600
Obligații față de instituții financiare internaționale	62 164	-	385	4 245 476	-	-	4 308 025
Împrumuturi de la bănci	-	-	11 791 403	-	-	-	11 791 403
Alocații în DST de la FMI	-	-	-	293 372	-	-	293 372
Conturi curente ale instituțiilor de credit	17 223 634	-	-	-	-	-	17 223 634
Disponibilități în regim special	4 334	-	-	-	-	-	4 334
Depozite ale instituțiilor de credit	9 356 660	-	-	-	-	-	9 356 660
Rezerve obligatorii în valută	-	24 058 816	2 621 664		-	-	26 680 480
Conturi instituții de credit în faliment	821	-	-	-	-	-	821
Disponibilități ale Trezoreriei Statului	229 581	9 250 399	82 014	-	-	-	9 561 994
Împrumuturi, datorii asimilate şi alte disponibilități atrase	1 819	-	-	-	-	-	1 819
Creditori	9 440	-	-	-	-	-	9 440
Personal şi conturi asimilate	1 970	-	-	-	-	-	1 970
Decontări cu bugetul statului	4 059	-	-	-	-	-	4 059
Conturi de regularizare	920	-	-	-	-	-	920
Alte pasive	6 333	-	-	-	-	-	6 333
Dobânzi de plătit	47 872	6 723	43 807	4 406	-	-	102 808
Total pasive	**46 057 140**	**33 315 938**	**14 539 273**	**4 543 254**	**-**	**-**	**98 455 605**
Active nete / (pasive nete)*)	**-45 754 734**	**16 316 425**	**16 922 993**	**-562 938**	**5 495 765**	**2 974 226**	**-4 608 263**

**) reprezintă capitalurile, fondurile şi rezervele Băncii*

36. Riscul valutar (continuare)

Activele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2005 pot fi analizate astfel:

mii RON

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilităţi băneşti şi alte valori	7 282	52	13	-	-	-	7 347
Aur la alte standarde	-	-	-	-	65 763	-	65 763
Alte metale şi pietre preţioase	-	-	-	-	-	14 891	14 891
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	1 678	-	-	1 678
Aur monetar	-	-	-	-	5 305 039	-	5 305 039
Depozite la vedere	-	4 064 267	2 301	-	-	83 483	4 150 051
Depozite la termen	-	12 628 816	6 745 480	-	-	2 885 974	22 260 270
Plasamente în valută	-	-	817 219	-	-	-	817 219
Valori mobiliare denominate în valută	-	23 992 207	9 997 099	-	-	-	33 989 306
Participaţii externe	-	-	-	4 576 023	-	78 822	4 654 845
Credite acordate instituţiilor de credit	16 800	-	-	-	-	-	16 800
Credite în litigiu	13 209	-	-	-	-	-	13 209
Provizion specific de risc de credit	-30 009	-	-	-	-	-	-30 009
Credite acordate salariaţilor	741	-	-	-	-	-	741
Imobilizări	228 848	-	-	-	-	-	228 848
Stocuri	5 514	-	-	-	-	-	5 514
Titluri de participare	2 240	-	-	-	-	-	2 240
Decontări cu bugetul statului	26 602	-	-	-	-	-	26 602
Conturi de regularizare	220 991	-	-	-	-	-	220 991
Alte active	19 371	-	-	-	-	-	19 371
Provizioane pentru creanţe aferente activelor	-105 196	-	-9 582	-	-	-	-114 778
Dobânzi de încasat	9 159	485 562	101 031	-	-	18 141	613 893
Provizioane de risc de credit-dobândă	-6 068	-	-	-	-	-	-6 068
Total active	**409 484**	**41 170 904**	**17 653 561**	**4 577 701**	**5 370 802**	**3 081 311**	**72 263 763**

36. Riscul valutar (continuare)

Pasivele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2005 pot fi analizate astfel:

mii RON

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulaţie	12 739 492	-	-	-	-	-	12 739 492
Titluri emise de BNR	16 492 600	-	-	-	-	-	16 492 600
Obligaţii faţă de instituţii financiare internaţionale	325 323	-	467	5 137 882	-	-	5 463 672
Depozite atrase la vedere	-	221 134	-	-	-	-	221 134
Împrumuturi de la bănci	-	2 533	-	-	-	-	2 533
Alocaţii în DST de la FMI	-	-	-	337 361	-	-	337 361
Conturi curente ale instituţiilor de credit	9 479 744	-	-	-	-	-	9 479 744
Disponibilităţi în regim special	1 980	-	-	-	-	-	1 980
Depozite ale instituţiilor de credit	6 731 800	-	-	-	-	-	6 731 800
Rezerve obligatorii în valută	-	13 559 799	2 949 172	-	-	-	16 508 971
Conturi instituţii de credit în faliment	2 627	-	-	-	-	-	2 627
Disponibilităţi ale Trezoreriei Statului	1 570 029	2 076 762	74 700	-	-	-	3 721 491
Împrumuturi, datorii asimilate şi alte disponibilităţi atrase	2 291	-	-	-	-	-	2 291
Creditori	7 454	-	-	-	-	-	7 454
Personal şi conturi asimilate	1 668	-	-	-	-	-	1 668
Decontări cu bugetul statului	4 282	-	-	-	-	-	4 282
Conturi de regularizare	2 440	-	-	-	-	-	2 440
Alte pasive	5 632	-	-	-	-	-	5 632
Dobânzi de plătit	18 063	3 165	676	7 558	-	-	29 462
Total pasive	**47 385 425**	**15 863 393**	**3 025 015**	**5 482 801**	**-**	**-**	**71 756 634**
Active nete/ (pasive nete)*)	**-46 975 941**	**25 307 511**	**14 628 546**	**-905 100**	**5 370 802**	**3 081 311**	**507 129**

**) reprezintă capitalurile, fondurile şi rezervele Băncii*

37. Angajamente şi contingente

La data de 31 decembrie 2006 Banca deţine în custodie bilete la ordin emise de MFP în favoarea BERD în valoare de 972 000 EUR, respectiv MIGA în valoare de 600 510 USD.

38. Acoperirea pierderii

Pierderea corespunzătoare exerciţiului financiar 2006 în sumă de 4 331 631 mii lei se reportează, potrivit legii, urmând a fi acoperită din profiturile viitoare.

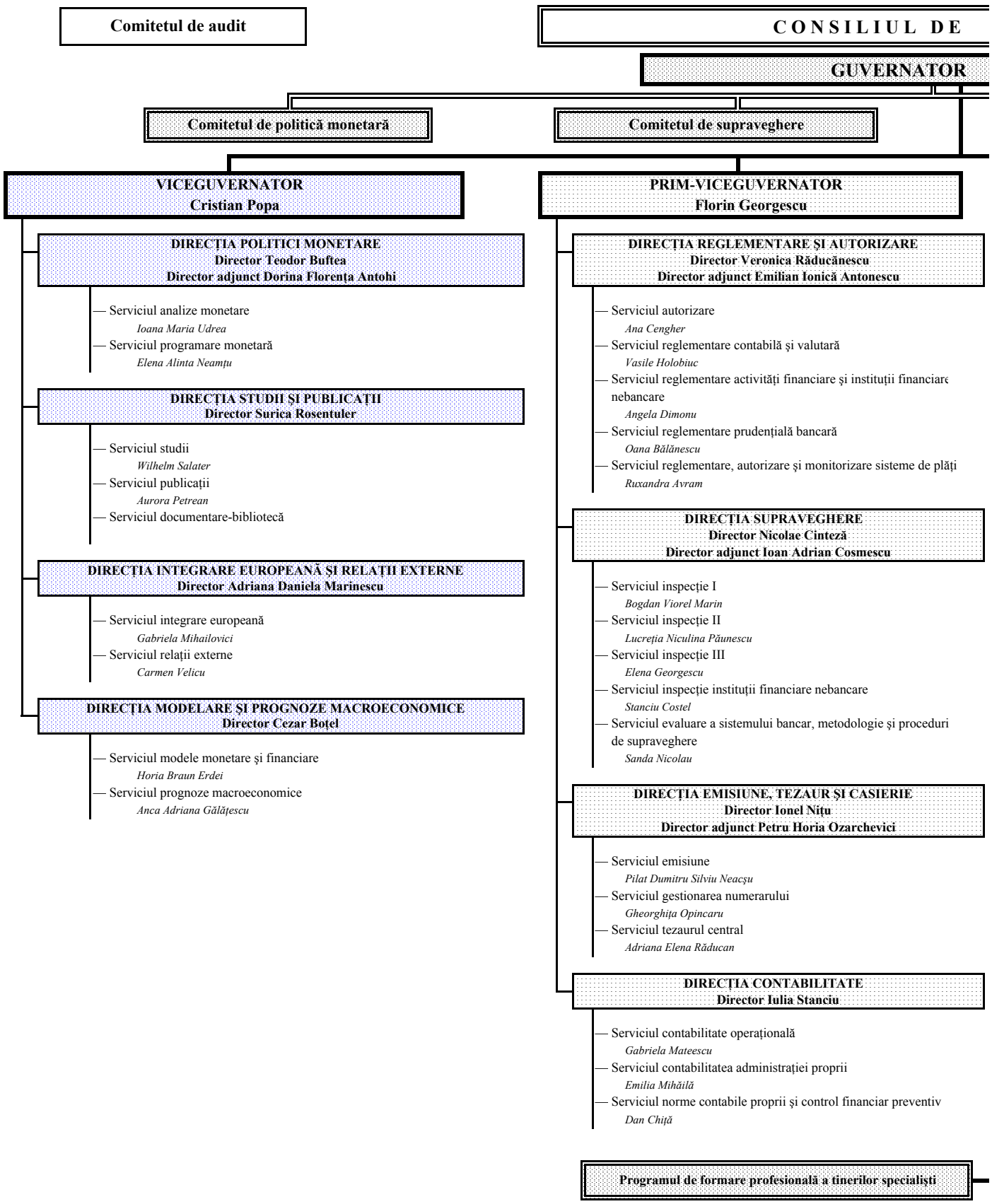
39. Evenimente ulterioare datei bilanţului

Conform Legii nr. 312/2004, situaţiile financiare ale Băncii sunt întocmite conform Standardelor Internaţionale de Contabilitate aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană. Acestea sunt reprezentate de Ghidul BCE nr. 10/2002. Începând cu 1 ianuarie 2007 intră în vigoare varianta modificată a Ghidului BCE nr. 10/2002 (Ghidul BCE nr. 16/2006). Valoarea impactului acestei modificări asupra situaţiilor financiare ale Băncii va fi determinată ulterior.

Semnat la 25 aprilie 2005 la Luxemburg, Tratatul de aderare prevede aderarea României la Uniunea Europeană. Data aderării este 1 ianuarie 2007; la această dată, Banca dobândeşte statutul de membru al Sistemului European al Băncilor Centrale din care derivă atât drepturi, cât şi obligaţii. În plus, la data adoptării euro ca monedă naţională, Banca va dobândi statutul de membru al Eurosistemului din care derivă de asemenea atât drepturi, cât şi obligaţii. Valoarea impactului acestor evenimente asupra situaţiilor financiare ale Băncii va fi determinată ulterior.

Anexe

ORGANIGRAMA BĂNCII NAȚIONALE

Notă: Corespondența culorilor arată coordonarea compartimentelor

A ROMÂNIEI la data de 31 decembrie 2006

A D M I N I S T R A Ţ I E

Mugur Isărescu

Comitetul de administrare a rezervelor internaţionale

VICEGUVERNATOR
Eugen Dijmărescu

DIRECŢIA STABILITATE FINANCIARĂ
Director Ion Drăgulin
Director adjunct Cristian Costinel Bichi

— Serviciul instituţii financiare
Rodica Popa
— Serviciul pieţe financiare şi infrastructură financiară
Antoneta Alexe Padina
— Serviciul riscuri macroprudenţiale
Florian Alexandru Neagu
— Serviciul riscuri bancare
Adriana Neagoe

DIRECŢIA OPERAŢIUNI DE PIAŢĂ
Director Lia Rodica Tase
Director adjunct Şerban Matei

— Serviciul operaţiuni de politică monetară
Nicolae Eduard Simion
— Serviciul operaţiuni cu Trezoreria
Mihail Orbonaş
— Serviciul administrarea rezervelor internaţionale
Cristian George Muntean

DIRECŢIA STATISTICĂ
Director Marian Laurenţiu Mustăreaţă
Director adjunct Constantin Chirca

— Serviciul statistică monetară şi financiară
Camelia Neagu
— Serviciul balanţa de plăţi
Virgil Barbu Ştefănescu
— Serviciul raportări statistice directe
Emil Vasile
— Serviciul procesare date statistice
Anica Lepădatu
— Serviciul administrare date SIRBNR
Liana Eugenia Marina

DIRECŢIA SERVICII INFORMATICE
Director Ovidiu Dragomir
Director adjunct Tiberiu Pârvulescu

— Serviciul sisteme informatice
Simona Chiochiu
— Serviciul administrare reţele
Dragoş Alexandru Manea

Compartimentul protecţia valorilor
Şef compartiment Traian Pometcu

— Serviciul prevenire şi analiză situaţii de criză
Mihai Raicea
— Serviciul pază - control acces şi intervenţie
Ioan Ipcar

Centre de perfecţionare profesională şi activităţi sociale

Cancelaria BNR

DIRECŢIA SECRETARIAT
Director Iuliu Iacobescu
Director adjunct Romulus Palade

— Serviciul secretariat al C.A. al B.N.R.
Emil Tiberiu Vonvea
— Serviciul evidenţă documente
Cornelia Mariana Chirindel
— Serviciul protocol
Dumitru Răţoiu
— Serviciul arhive şi muzeu
Mihaela Tone
— Serviciul informare publică
— Serviciul relaţii cu presa
Mugur Gabriel Şteţ

DIRECŢIA PLĂŢI
Director Sabin Carantină
Director adjunct Constantin Răzvan Cătălin Vartolomei

— Serviciul execuţia operaţiunilor de piaţă
Simona Şerbănescu
— Serviciul administrare ReGIS
Monica Constantiniu
— Serviciul depozitare şi decontare instrumente financiare
Cătălin Dragoş Cheşu
— Serviciul procesare mesaje financiare
Stere Paris

DIRECŢIA RESURSE UMANE
Director Cristian Păunescu
Director adjunct Anna Prodescu

— Serviciul management resurse umane
Gabriela Florica Arieşan
— Serviciul dezvoltare profesională
Gabriela Magdalena Ursoiu

DIRECŢIA AUDIT INTERN
Director Ion Păduraru
Director adjunct Bogdan Mădălin Mihai

— Serviciul audit general
Ioan Muntean
— Serviciul metodologie
Elena Vasile
— Serviciul audit informatic
Dan Marinescu

DIRECŢIA JURIDICĂ
Director Ianfred Silberstein
Director adjunct Alis Arminda Avramescu

— Serviciul legislaţie, avizare şi documentare juridică
Rodica Sîrbu
— Serviciul contencios, mediere diferende şi asistenţă contractuală
Samson Constantina

DIRECŢIA LOGISTICĂ
Director Mihai Dăscălescu
Director adjunct

— Serviciul modernizări şi dotări
Mihai Dincă
— Serviciul achiziţii şi gestiuni
— Serviciul transporturi
Dumitru Iordan
— Serviciul administrare patrimoniu
Cătălin Alexandru Barbu
— Serviciul reparaţii curente şi întreţinere instalaţii
Bogdan Ion Cazacu

BĂNCILE DIN ROMÂNIA LA 31 DECEMBRIE 2006

Nr. crt.	BANCA	SEDIUL	STATUT JURIDIC	NATURA CAPITALULUI	ANUL AUTORIZĂRII
	BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	Bucureşti, Str. Lipscani nr. 25, sector 3	Banca centrală a statului român	capital de stat	1880
I	**BĂNCI - PERSOANE JURIDICE ROMÂNE (societăți pe acțiuni)**				
1	Banca Comercială Română	Bucureşti, Bd. Regina Elisabeta nr. 5, sector 3	S.A.	majoritar străin	1990
2	BRD - Groupe Société Générale	Bucureşti, Bd. Ion Mihalache nr. 1-7, sector 1	S.A.	majoritar străin	1990
3	Raiffeisen Bank	Bucureşti, Piața Charles de Gaulle nr. 15, et. 4,5,6,7 şi 8, sector 1	S.A.	majoritar străin	1990
4	Banca pentru Mica Industrie şi Libera Inițiativă - MINDBANK S.A. (ATE Bank România de la 23.04.2007)	Bucureşti, Calea Griviței nr. 24, sector 1	S.A.	majoritar străin	1990
5	Banca Comercială HVB Țiriac (UniCredit Țiriac Bank S.A. de la 01.06.2007)	Bucureşti, Piața Charles de Gaulle nr.15, et. 1, 2 şi 3, sector 1	S.A.	majoritar străin	1991
6	Bancpost	Bucureşti, Calea Vitan nr. 6, 6A, tronson B şi C, et. 3-7, sector 3, Bd. Libertății nr. 18, bl. 104, nr. 20, bl. 103, sector 5	S.A.	majoritar străin	1991
7	Bank Leumi România	Bucureşti, Bd. Aviatorilor nr. 45, sector 1	S.A.	majoritar străin	1991
8	Banca de Export-Import a României (EXIMBANK)	Bucureşti, Spl. Independenței nr. 15, sector 5	S.A.	majoritar de stat	1992
9	FINANSBANK (Credit Europe Bank România de la data de 22.02.2007)	Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 12, bl. B6, sector 4	S.A.	majoritar străin	1993
10	Banca Românească (membră a Grupului National Bank of Greece)	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 35, bl. A3, sector 3	S.A.	majoritar străin	1993
11	Alpha Bank România	Bucureşti, Calea Dorobanților nr. 237 B, sector 1	S.A.	majoritar străin	1994
12	ROMEXTERRA Bank (MKB ROMEXTERRA Bank de la 07.05.2007)	Târgu Mureş, Bd. 1 Decembrie 1918 nr. 93	S.A.	majoritar străin	1994
13	Banca Transilvania	Cluj-Napoca, Str. George Barițiu nr. 8	S.A.	majoritar privat autohton	1994
14	ABN AMRO Bank (România)	Bucureşti, Piața Montreal nr.10, World Trade Center, unit. 2.23, sector 1	S.A.	majoritar străin	1995
15	OTP Bank România	Bucureşti, Str. Buzeşti nr. 66-68, sector 1	S.A.	majoritar străin	1995
16	Piraeus Bank România	Bucureşti, Bd. Carol I nr. 34-36, et. VI, sector 2	S.A.	majoritar străin	1995
17	Citibank România	Bucureşti, Bd. Iancu de Hunedoara nr. 8, sector 1	S.A.	majoritar străin	1996

Nr. crt.	BANCA	SEDIUL	STATUT JURIDIC	NATURA CAPITALULUI	ANUL AUTORIZĂRII
18	Banca Comercială SANPAOLO IMI BANK (România)	Arad, Str. Revoluției nr. 88	S.A.	majoritar străin	1996
19	Emporiki Bank (România)	Bucureşti, Str. Berzei nr. 19, sector 1	S.A.	majoritar străin	1996
20	LIBRA BANK	Bucureşti, Str. Dr. Grigore Mora nr. 11, sector 1	S.A.	majoritar privat autohton	1996
21	Banca C.R. Firenze (România)	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 55, bl. E4a, tronson I, sector 3	S.A.	majoritar străin	1997
22	UniCredit România (UniCredit Țiriac Bank S.A. de la 01.06.2007)	Bucureşti, Str. Gheţarilor nr. 23-25, sector 1	S.A.	majoritar străin	
23	Egnatia Bank (România)	Bucureşti, Str. Emanoil Porumbaru nr. 90-92, etaj 3-6, sector 1	S.A.	majoritar străin	1998
24	Romanian International Bank	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 67, bl. G2A, tronson I şi II, sector 3	S.A.	majoritar străin	1998
25	Casa de Economii şi Consemnaţiuni (CEC)	Bucureşti, Calea Victoriei nr. 13, sector 3	S.A.	capital de stat	1999
26	Banca Comercială Carpatica	Sibiu, Str. Autogării nr. 1	S.A.	majoritar privat autohton	1999
27	Volksbank (România)	Bucureşti, Şos. Mihai Bravu nr. 171, sector 2	S.A.	majoritar străin	2000
28	ProCredit Bank	Bucureşti, Str. Buzeşti nr. 62-64, et.1 şi 2, sector 1	S.A.	majoritar străin	2002
29	Raiffeisen Banca pentru Locuințe	Bucureşti, Str. Nicolae Caramfil nr. 79, sector 1	S.A.	majoritar străin	2004
30	PORSCHE BANK (România)	Voluntari, Şos. Pipera-Tunari nr. 2, clădirea Porsche, parter, et.1 şi 2, judeţul Ilfov	S.A.	majoritar străin	2004
31	HVB Banca pentru Locuințe	Bucureşti, Str. Dr. Grigore Mora nr. 37, sector 1	S.A.	majoritar străin	2005
II	**BĂNCI - PERSOANE JURIDICE STRĂINE (sucursale)**				
1	Anglo-Romanian Bank Ltd.	Bucureşti, Piaţa Charles de Gaulle nr. 3-5, sector 1	Sucursală		1979
2	Blom Bank Egypt SAE	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 66, bl. K3, sector 3	Sucursală		1987
3	ING Bank NV	Bucureşti, Şos. Kiseleff nr. 11-13, sector 1	Sucursală		1994
4	Banca Italo-Romena SpA	Bucureşti, Bd. Dimitrie Cantemir nr. 1, bl. B2, sc. 2, parter şi mezanin, sector 4	Sucursală		1996
5	GarantiBank International N.V.	Bucureşti, Str. Banu Antonache nr. 40-44, Floreasca II Business Center, et. 1, sector 1	Sucursală		1998
6	Banca di Roma SpA	Bucureşti, Intrarea Murmurului nr. 2-4, sector 1	Sucursală		2000
7	Bank of Cyprus Public Company Limited Nicosia	Bucuresti, Bd. Pache Protopopescu nr.7, cam.2, sector 2	Sucursală		2006

Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2006

1. Raport anual
2. Raport privind balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României
3. Raport asupra stabilității financiare
4. Raport asupra inflației
5. Buletin lunar
6. Buletin de conjunctură
7. Conturi naționale financiare
8. Caiete de studii
9. *Occasional Papers*
10. *Restitutio*
11. Simpozionul de istorie şi civilizație bancară „Cristian Popişteanu”
12. Seria „Bancnotele României”
13. Banca Națională a României
14. Legile bancare 1991-2006
15. Statutul Băncii Naționale a României şi Legea privind activitatea bancară

Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României în anul 2006

1. Raport anual 2005
2. Raport anual privind balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României 2005
3. Raport asupra stabilității financiare 2006
4. Rapoarte asupra inflației
5. Buletine lunare